

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**SOSYAL HİZMET UYGULAMASINDA MESLEKİ UYGUNLUK,
GENEL ÖZ YETERLİLİK VE MESLEKİ DOYUM İLİŞKİSİ**

Huriye İrem KALAYCI KIRLIOĞLU

DOKTORA TEZİ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI

Danışman
Doç. Dr. Serap DAŞBAŞ

KONYA-2019

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**SOSYAL HİZMET UYGULAMASINDA MESLEKİ UYGUNLUK,
GENEL ÖZ YETERLİLİK VE MESLEKİ DOYUM İLİŞKİSİ**

Huriye İrem KALAYCI KIRLIOĞLU

Doktora TEZİ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI

Danışman
Doç. Dr. Serap DAŞBAŞ
Doç. Dr. Özlem KARAKUŞ

KONYA-2019

S.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Huriye İrem KALAYCI KIRLIOĞLU tarafından savunulan bu çalışma, jürimiz tarafından Sosyal Hizmet Anabilim Dalında Doktora Tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Juri Başkanı

Prof. Dr. Erdal HAMARTA

İmza

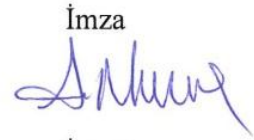
Danışman

Doç. Dr. Serap DAŞBAŞ

İmza

Üye

Doç. Dr. Nur Feyzal KESEN

İmza

Üye

Doç. Dr. Seda ATTEPE ÖZDEN

İmza

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Doğa BAŞER

İmza

ONAY:

Bu tez, Selçuk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki juri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu.....tarih ve.....sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Hasan Hüseyin DÖNMEZ
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunlukları, genel öz yeterlilikleri ve mesleki doyumları arasındaki ilişki ortaya konmaya çalışılmıştır. Buna yönelik olarak tez kapsamında sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluğu değerlendiren bir ölçme aracının Türkçe'ye kazandırılması önemli çıktılardan biri olarak görülmektedir. Söz konusu ölçme aracının Türkçe'ye uyarlanması esnasında ölçek çevirisine katkı sunan Doç. Dr. Gonca POLAT, Dr. Öğr. Ü. Doğa BAŞER, Dr. Öğr. Ü. Sinan AKÇAY, Dr. Öğr. Ü. Hasan Hüseyin TEKİN, Dr. Öğr. Ü. Mehmet KIRLIOĞLU ve Arş. Gör. Tuğba TOPTAŞ'a; her bir maddenin ölçeğin ölçmek istediği amaca uygun olup olmadığını ve Türkçe ifadeleri değerlendiren Prof. Dr. Arzu İÇAĞASIOĞLU ÇOBAN, Doç. Dr. Serap DAŞBAŞ, Dr. Öğr. Ü. Hüsnünur ASLANTÜRK, Dr. Öğr. Ü. Dilara USTABAŞI GÜNDÜZ, Dr. Öğr. Ü. Demet AKARÇAY ULUTAŞ ve Arş. Gör. Bahar ÇELİK'e; anlamakta zorlanılan maddeler, okunabilirlik ve madde formatı açısından ölçeği değerlendirmelerini istediğim meslektaşlarım ve arkadaşlarım sosyal hizmet uzmanları Bedriye ÜNERİ ÇOLAK, Gözde ALTINEL BAYSAL, Hatice KÜTÜK SARAÇ, Ayşe ÇAKIR, Çağatay Serkan KAYA, Şükrü BARDAKÇI, Raziye DEMİREL, Rabia Ruveyda ELMALI ve Sıdıka ŞİRİN'e ilgileri, katkıları ve destekleri için çok teşekkür ediyorum.

Araştırmanın geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasında, pilot uygulamada ve son uygulama aşamasında verdikleri değerli katkılardan ve katılıma yönelik gösterdikleri isteklilik ve ilgiden dolayı ülkemizin dört bir yanındaki tüm meslektaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Araştırmada yer alan katılımcı sayısının sosyal hizmetin dayanışma gücünü yansıttığına inanıyorum.

Araştırmam boyunca akademik katkıları, motivasyonel destekleri ve gösterdikleri sabırla yanımda olduklarını hissettiren Doç. Dr. Deniz KOÇOĞLU TANYER, Doç. Dr. Nur Feyzal KESEN AKTAŞ, Dr. Öğr. Ü. Şükrü Anıl TOYGAR, Dr. Öğr. Ü. Emine ERGİN, Arş. Gör. Dr. Fatümatü Zehra ERCAN, Arş. Gör. Meliha Funda AFYONOĞLU, Arş. Gör. Aysel TEKGÖZ OBUZ, Arş. Gör. Asiye ŞAHİN, sosyal hizmet uzmanı Merve TEKİN, Öğr. Gör. Betül ŞİMŞEK ve Arş. Gör. Hilal AKMAN DÖMBEKÇİ'ye teşekkür ediyorum.

Araştırmanın şekillenmesi sürecinde bu yola birlikte çıktığımız danışmanım Doç. Dr. Özlem KARAKUŞ ve araştırmanın anlamlı bir bütün haline gelip şekillenmesinde büyük emeği olan, yola birlikte devam ettiğimiz danışmanım Doç. Dr. Serap DAŞBAŞ ve Tez İzleme Komitesi'nde yer alan, yapıcı eleştirileri ve katkılarıyla araştırmama destek olan kıymetli hocalarım Prof. Dr. Erdal HAMARTA ve Dr. Öğr. Ü. Seda ATTEPE ÖZDEN'e yürekten teşekkürlerimi sunuyorum.

Hayatımın her anında yanımda olan, var olma sebeplerim olan biricik annem Ayfer KALAYCI'ya, babam H. Erdal KALAYCI'ya, süper babaanne Gülşen KALAYCI'ya ve kocaman aileme koşulsuz sevgi ve desteklerinden dolayı sonsuz teşekkür ediyorum. Onları çok seviyorum!

Doğduğu günden bu yana “kıymetlim” olan, bana “kardeşlik” ve “ablalık” duygusunu yaşatan canım kardeşim H. Deniz KALAYCI'ya birlikte paylaştığımız her an için teşekkür ediyorum. Bu doktora çalışmasını ona armağan ediyorum! Bir yerlerden beni gördüğüne inanıyorum!

Ve çok sevdiğim eşim Mehmet KIRLIOĞLU'na... Attığım her adımda beni desteklediği ve cesaretlendirdiği, sorduğum her soruya sabırla cevap verdiği, çoğu zaman bana fahri danışmanlık yaptığı ve hayatımda olduğu için çok teşekkür ediyorum.

Son olarak doktora sürecimin son altı ayında varlığıyla beni heyecanlandıran, bana tarifsiz duygular yaşatan, tanışmak için sabırsızlandığım minik mucizeme, kızıma, bu süreçte bana yardımcı olduğu için çok teşekkür ediyorum.

Bu araştırmanın bundan sonra sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluk ve ilişkili çalışmalara katkı sunmasını diliyorum.

Huriye İrem KALAYCI KIRLIOĞLU

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iv
SİMGELER VE KISALTMALAR	vii
ÖZET	viii
SUMMARY	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Gerekçesi	3
1.2. Araştırmanın Amacı	7
1.3. Araştırmanın Önemi	11
1.4. Kavramsal Çerçeve.....	13
1.4.1. Sosyal Hizmet ve Sosyal Hizmet Uygulaması.....	13
1.4.2. Sosyal Hizmet Uygulama Alanları ve Bu Alanlarda Sosyal Hizmet Uzmanlarının Görevleri	16
1.4.3. Sosyal Hizmet Eğitimi ve Gatekeeping (Meslek Koruyuculuğu).....	22
1.4.4. Mesleki Uygunluk ve Mesleki Yeterlilik Kavramları.....	27
1.4.5. Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk (Eğitim/Kişisel/Uygulama/Etik)	27
1.4.6. Meslek ve Mesleki Doyum/İş Doyumu	33
1.4.7. Genel Öz Yeterlilik	38
1.4.8. Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk, Genel Öz Yeterlilik ve Mesleki Doyum.....	42
2. GEREÇ ve YÖNTEM	44
2.1. Araştırma Modeli	44
2.2. Araştırmanın Birinci Bölümü: Ölçek Geçerlik ve Güvenirliği	44
2.2.1. Veri toplama araçları.....	44
2.2.2. Evren ve örneklem	46
2.2.3. Psikolinguistik özelliklerin incelenmesi/dil uyarlaması	47
2.2.4. Pilot Uygulama Aşaması.....	48
2.2.5. Psikometrik Özelliklerin İncelenmesi (Geçerlilik–Güvenirlik).....	49
2.2.6. Verilerin toplanması.....	50

2.3.	Araştırmanın İkinci Bölümü: Uyarlanan Ölçeklerin Bağımsız Değişkenlere Göre Araştırılması	51
2.3.1.	Evren ve örneklem	51
2.3.2.	Verilerin toplanması ve veri toplama araçları	52
2.4.	Araştırmada Verilerin Değerlendirilmesi	54
2.5.	Araştırmanın Etiği	55
2.6.	Varsayımlar	55
2.7.	Sınırlılıklar.....	56
2.8.	Süre ve Olanaklar	56
3.	BULGULAR.....	57
3.1.	Geçerlilik ve Güvenilirliğe İlişkin Bulgular	57
3.1.1.	Geçerliliğe İlişkin Bulgular.....	57
3.1.2.	Güvenirliliğe İlişkin Bulgular	68
3.2.	Bağımlı ve Bağımsız Değişkenlere İlişkin Bulgular	79
3.2.1.	Katılımcılara Ait Tanımlayıcı Bilgiler	79
3.2.2.	Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'ne İlişkin Yapılan Analizler.....	89
3.2.3.	Genel Öz Yeterlilik Ölçeği'ne İlişkin Yapılan Analizler.....	108
3.2.4.	Mesleki Doyum Ölçeği'ne İlişkin Yapılan Analizler	122
3.2.5.	Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk, Genel Öz Yeterlilik ve Mesleki Doyum İlişkisi.....	136
4.	TARTIŞMA.....	138
4.1.	Geçerliliğe İlişkin Tartışma	138
4.2.	Güvenirliliğe İlişkin Tartışma	142
4.3.	Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği.....	146
4.4.	Genel Öz Yeterlilik Ölçeği.....	151
4.5.	Mesleki Doyum Ölçeği	156
4.6.	Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk, Genel Öz Yeterlilik ve Mesleki Doyum	163
5.	SONUÇ ve ÖNERİLER	165
5.1.	Sonuçlar.....	165
5.1.1.	Araştırmanın Birinci Bölümüne İlişkin Sonuçlar	165
5.1.2.	Araştırmanın İkinci Bölümüne İlişkin Sonuçlar	165
5.2.	Öneriler.....	172

5.2.1.	Araştırmanın Birinci Bölümüne İlişkin Öneriler	172
5.2.2.	Araştırmanın İkinci Bölümüne İlişkin Öneriler	172
6.	KAYNAKLAR	174
7.	EKLER	189
	EK-A A Professional Suitability Scale for Social Work Practice	189
	EK-B A Professional Suitability Scale for Social Work Practice Adlı Ölçeğin Kullanım İzni.....	192
	EK-C Psikolojik Danışma Öz Yeterlilik Ölçeği.....	193
	EK-D Psikolojik Danışma Öz Yeterlilik Ölçeği Kullanım İzni	196
	EK-E Kişisel Bilgi Formu	197
	EK-F Genel Öz Yeterlilik Ölçeği	199
	EK-G Genel Öz Yeterlilik Ölçeği Kullanım İzni	200
	EK-H Mesleki Doyum Ölçeği	201
	EK-I Mesleki Doyum Ölçeği Kullanım İzni	202
	EK-J Bilgilendirmiş Gönüllü Onam Formu	203
	EK-K Ölçek Çevirisine Katkı Sunan Bireyler	204
	EK-L Kendall Uyuşum Katsayısı İçin Başvurulan Akademisyen Listesi.....	205
	EK-M Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği Nihai Formu .	206
	EK-N Etik Kurul Onayı.....	207
	EK-O Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi'nden Alınan İzin.....	208
8.	ÖZGEÇMİŞ	209

SİMGELER VE KISALTMALAR

IFSW International Federation of Social Workers

IASSW International Association of Schools of Social Work

DFA Doğrulayıcı Faktör Analizi

KMO Kaiser-Mayer-Olkin Measure of Sampling Adequacy

Barlett Barlett's Test of Sphericity Analizi

SHUMUÖ Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği

GÖYÖ Genel Öz Yeterlilik Ölçeği

MDÖ Mesleki Doyum Ölçeği

ÖZET

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk, Genel Öz Yeterlilik ve Mesleki Doyum İlişkisi

Huriye İrem KALAYCI KIRLIOĞLU
Sosyal Hizmet Anabilim Dalı

DOKTORA TEZİ/KONYA-2019

Bu tez çalışması “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”ni Türkçe’ye uyarlayıp bu ölçeğin Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ve Mesleki Doyum Ölçeği ile ilişkisini ortaya koyma amacı taşımaktadır.

Araştırma, tarama modelinde yapılmış olup iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölüm ölçek geçerlilik ve güvenilirliğine ayrılmıştır. Araştırmanın ikinci bölümünde bağımsız değişkenlere göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ve Mesleki Doyum Ölçeği’nin toplam puanları ve alt boyutları puanlarının çeşitli bağımsız değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı ve üç ölçeğin birbiriyle ilişkisi analiz edilmiştir. Araştırma 809 sosyal hizmet uzmanının katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada amaçlı ve uygun örneklem yöntemleri kullanılmıştır.

Çalışma kapsamında Tam ve ark (2013) tarafından geçerlik ve güvenilirliği yapılmış Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği’nin uyarlaması yapılmış olup ölçeğin hem dil hem yapı hem de benzer ölçekler bakımından geçerli ve oldukça güvenilir olduğu, zamansal olarak değişim göstermediği saptanmıştır. Araştırmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarından yaşları 31 ve üzerinde olanların, öğrenim düzeyi doktora olanların, meslekte geçirdikleri süre 8 yıl ve üzeri olanların Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanlarının yüksek olduğu; kadınların, açıköğretim mezunu olanların, öğrenim düzeyi doktora olanların, STK ve özel kuruluşlarda çalışanların, çalıştığı kurumda yönetici pozisyonunda olanların Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının yüksek olduğu; sosyal hizmet mesleğini yapmaktan memnun olduğunu belirtenlerin, kişisel özelliklerinin sosyal hizmet mesleğine uygun olduğunu belirtenlerin, alınan lisans eğitiminin mesleği icra etmede yeterli olduğunu düşünenlerin, lisans eğitimi sırasındaki uygulamanın (stajın) mesleği icra etmede katkısı olduğunu düşünenlerin, mesleği icra ederken karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendini yeterli görenlerin Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanlarının, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanlarının ve Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca üç ölçeğin birbiriyle olan ilişkisini ortaya koymak için kurulan modelde araştırmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ile Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği puanlarından, Mesleki Doyum Ölçeği puanları tahmin edilmek istenmiş; kurulan modelin geçerli olduğu tespit edilmiştir.

Çalışma kapsamında uyarlanan ölçeğin özellikle sosyal hizmet bölümü öğrencileri gibi farklı örneklem gruplarında uygulanması ve belirli alanlarda sosyal hizmet iş başvurularında değerlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Genel Öz Yeterlilik; Mesleki Doyum; Ölçek Uyarlama; Sosyal Hizmet; Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk

SUMMARY

REPUBLIC of TURKEY
SELCUK UNIVERSITY
INSTITUTE of HEALTH SCIENCES

The Relationship Between Professional Suitability, General Self-Efficacy and Job Satisfaction in Social Work Practice

Huriye İrem KALAYCI KIRLIOĞLU
Department of Social Work

PhD THESIS/KONYA-2019

This thesis aims to adapt the “Professional Suitability Scale for Social Work Practice” to Turkish language and reveal the connection between General Self-Efficacy Scale and Job Satisfaction Scale.

The study is composed of two chapters, and it is written in scanning model. The first chapter is reserved for validity and reliability of scale. In the second chapter of the study, it has analyzed that whether the total scores and sub-dimension scores of Professional Suitability Scale for Social Work Practice, General Self-Efficacy Scale and Job Satisfaction Scale differentiate according to independent variables, and the relevance of these three scales. The study is done with participation of 809 social workers. Purposeful and convenience sampling methods are used in the study.

Within the scope of study, an adaptation of Professional Suitability Scale for Social Work Practice, which validity and reliability tests are made by Tam et al. (2013), is done. It is determined that this scale is valid and pretty reliable in regards to language, structure and similar scales, and it does not show an alteration time-wise. The study found out that among the social workers who participate in the study, the ones who are over 31 years old, the ones who have PhD, the ones who worked over 8 years as social workers have high total scores on Professional Suitability Scale for Social Work Practice; the ones who are women, the ones who are graduated from open education faculties, the ones who have PhD, the ones who worked in non-governmental organizations and private institutions, the ones who worked as directors in their institutions have high total scores on Job Satisfaction Scale; the ones who stated that they are happy to work as a social worker, the ones who state that their characteristics are suitable for social work, the ones who think the undergraduate education is sufficient to practice their profession, the ones who think the undergraduate internship is contribute to profess, the ones who feel sufficient to overcome the ethical problems that can be encountered during the practice of their profession have high total scores on Professional Suitability Scale for Social Work Practice, General Self-Sufficiency Scale and Job Satisfaction Scale. Besides, in the model that built to reveal the relevance between these three scales, it has been desired to estimate the Job Satisfaction Scale scores of the social workers who participated to the study, from their scores of General Self-Efficacy Scale and Professional Suitability Scale for Social Work Practice. It can be determined that the model that has been built is valid.

It is suggested that the scale adapted within the scope of study to be applied especially in different sample groups such as social service department students, and specific areas during social services job applications.

Key Words: General Self-Sufficiency; Job Satisfaction; Scale Adaptation; Social Work; Professional Suitability on Social Work Practice

1. GİRİŞ

Bir meslek olarak sosyal hizmetin çok eski olmayan bir geçmişe sahip olmamasına rağmen (Zastrow 2013); günümüzün değişen ve karmaşık toplum yapısı içinde her daim ihtiyaç duyulan bir meslek haline geldiği ve sosyal hizmetin “çeşitlilik ile karakterize edilen bir meslek” olduğu belirtilmektedir (Sheafor ve Horejsi 2014). Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu (IFSW-International Federation of Social Workers) ve Uluslararası Sosyal Hizmet Okulları Birliği (IASSW-International Association of Schools of Social Work)’nin 2014 yılında yaptığı, kabul gören tanıma göre sosyal hizmet; “*sosyal değişimi ve gelişimi, sosyal bütünleşmeyi, insanların güçlendirilmesini ve özgürleşmelerini destekleyen uygulama temelli bir meslek ve akademik disiplin*” olarak belirtilmektedir. Tanımdan da anlaşılacağı üzere uygulamalı bir meslek olan sosyal hizmet, uygulama alanında pek çok disiplinden yararlanırken merkezine bireyi ve bireyin iyilik halini koymaktadır.

Sosyal hizmet mesleğinin uygulayıcıları olan sosyal hizmet uzmanlarının mesleğin uygulama boyutunda bahsi geçen tüm boyutları göz önünde bulundurmaları beklenmektedir. Bu noktada mesleğin uygulayıcıları olan sosyal hizmet uzmanlarının uygulama aşamasında kullanabilecekleri teorik bilgiyi edinecekleri bir eğitim sürecinden geçmeleri ve edindikleri bilgiyi uygulamaya aktarabilmeleri gerekmektedir. Ülkemizde ve dünyada sosyal hizmet mesleğine duyulan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır. Bununla birlikte mesleğin uygulayıcıları olan sosyal hizmet uzmanlarının mesleki uygunluğunu değerlendirmek önem arz etmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının uygulamadaki rolü ve işlevi yalnızca aldıkları eğitimle ilgili görülmemektedir. İnsani hizmet veren mesleklerden biri olan sosyal hizmet mesleği uygulayıcılarının genel öz yeterlilikleri ve mesleki doyumları da uygulama düzeyinde değerlendirilmesi gereken ilişkili kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dolayısıyla bu araştırma, pek çok disiplini bünyesinde barındıran ve kendine özgü etik ilke ve değerleri olan, merkezine bireyi koyarken onun varlığını ve haklarını, iyilik halini gözeten sosyal hizmet mesleğinin uygulayıcıları olan sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet uygulamasındaki uygunlukları, genel öz

yeterlilikleri ve mesleki doyumlarının değerlendirilmesi açısından bir fırsat niteliği taşımaktadır.

1.1. Araştırmanın Gerekçesi

Toplumsal yaşam içerisinde iş bölümünün önemli bir yer tuttuğu, buna bağlı olarak iş bölümünün gerçekleştirilmesinde de mesleklere ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir (Berg ve ark 2008, Ceylan ve ark 2016). Türk Dil Kurumu tarafından meslek; *“belli bir eğitim ile kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş”* olarak tanımlanmaktadır (TDK). Sosyal hizmet, eklektik bilgi temeline dayanan ve pek çok kuram ve yöntemden yararlanan, bireyi yalnızca kendi benliğiyle değil içinde bulunduğu çevre ve ilişkili sistemler ile çok boyutlu değerlendiren bir meslektir. Bu mesleğin uygulayıcıları da sosyal hizmet uzmanlarıdır.

Ülkemizde ve dünyada bireyin doğumundan ölümüne kadar olan tüm yaşam dönümlerinde ve olaylarında sosyal hizmet mesleğine artan bir ihtiyaç olduğu dikkat çekmektedir. Bu ihtiyacı karşılamak üzere son yıllarda özellikle ülkemizde çeşitli eğitim derecelerinde pek çok üniversitede sosyal hizmet eğitimi vermeye devam edilmektedir. Sayıca her geçen gün artan örgün eğitime ek olarak açık öğretim fakültelerinde de sosyal hizmet mesleğine yönelik eğitim programları açılmaktadır. Böylesine hızlı ve devam eden bir değişim sürecinde mesleğin etik ilke ve değerleriyle uygulamaya aktarılması, bilgi temelinin beceri ve değer temeli ile bütünleştirilmesi ve uygulama alanlarında bireyle temas eden meslek elemanlarının bu noktada mesleki uygunluğunun değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Macdonald (1995), mesleki uygunluğu ölçmeye dair bir araç geliştirmeye yönelik teorik desteğin Emile Durkheim'ın işlevselci teorisine dayandığını ve buna göre meslekler arasında iş ayrımı yapılması ve her mesleği bir diğerinden ayıran özelliklerin ortaya konması gerektiğini belirtmektedir.

“Mesleki uygunluk” kavramı son yıllarda üzerinde oldukça durulan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Yurt dışında verilen sosyal hizmet eğitimine bağlı olarak bu kavram üzerinde duran ve sosyal hizmet mesleği özelinde mesleki uygunluğu belirlemeye yönelik yapılan bazı çalışmalar bulunmaktadır (Lyons 1997, Barlow ve Coleman 2003, Tam 2003, 2004, Tam 2004, Tam ve Kwok 2007, 2007, Brear ve ark 2008, Tam ve Coleman 2009a, Tam ve Coleman 2009b, 2011, Tam ve ark 2012, Tam ve ark 2013). Ayrıca literatürde sosyal hizmet uygulaması için

mesleki uygunluk kriterlerini inceleyen çalışmalar da dikkat çekmekte ve bu çalışmalarda sosyal hizmet uygulaması için mesleki uygunluk kriterlerinin öz farkındalık, sosyal hizmet etiğine bağlılık, mesleki bilgi, uygulama ve teoriyi birleştirme becerisi, kişiler arası beceriler, iletişim becerileri, öğrenme isteği ve eleştirel düşünme olarak sıralanabildiği görülmektedir (Koerin ve Miller 1995, Ryan ve ark 1997, Miller ve Koerin 1998, Barlow ve Coleman 2003, Lafrance ve ark 2004, Tam ve Coleman 2009b). Bu mesleği icra edecek meslek elemanlarının mesleki uygunluğunu değerlendirebilmek için Tam ve ark (2013) tarafından toplumsal bilinç, etik uygunluk, uygulama uygunluğu ve kişisel uygunluk olarak belirtilen dört boyut olduğu vurgulanmaktadır. Buna göre, sosyal hizmet uygulamasında yer alacak olan sosyal hizmet uzmanlarının mesleğin etik ilke ve değerleri ile toplumsal değerleri ve kişisel özelliklerini bütünleştirip sosyal hizmetin bilgi, beceri, değer temelini uygulama aşamasına aktarabilmeleri önemli görülmektedir.

Sosyal hizmet mesleği daha önce de vurgulandığı gibi bireyi odağına alan bir meslek ve disiplindir. Bu noktada, bireyle doğrudan temas kurarak meslek elemanının profesyonel bilgi birikimi sağlayacak bir eğitim sürecinden geçmesi gerekmektedir. Ülkemizde sosyal hizmet eğitimi ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeylerinde verilmektedir. Bu eğitim sürecinde genelci yaklaşım esas alınmakta, her bir meslek elemanının aile, çocuk, yaşlı, engelli, adli, tıbbi vb. sosyal hizmet alanlarında çalışabilecek yeterli bilgi temeline sahip olduğu düşünülmektedir. Özellikle lisans eğitimi süresince sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin farklı alanlarda uygulama deneyimleri kazanmaları ve buna yönelik olarak uygulama dersi kapsamında müracaatçılar ile profesyonel ilişki kurmaya başladıkları bilinmektedir. Bu aşamada, öğrencilerin uygulamaya çıkana kadar aldıkları teorik eğitimin ve kişilik özelliklerinin sosyal hizmet mesleğinin etik değerleri ile bütünleştirip bütünleştirilmediğinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Yurt dışında bu değerlendirmeye yönelik olarak “gatekeeping (meslek koruyuculuğu)” adı verilen bir sistem olduğu belirtilmektedir. Sosyal hizmet eğitiminde meslek koruyuculuğu (gatekeeping) şöyle açıklanmaktadır: *“Meslek koruyuculuğu (gatekeeping) uygulamaya hazır olan ve olmayan öğrencilerin ayrımını yapabilmek için profesyonel bir sorumluluktur. Amacı, kamu güvenliğini ve sosyal hizmet mesleğinin itibarını korumak olmalıdır. Öğrenciler için yapıcı ve anlamlı olmalı ve gerektiğinde sosyal hizmet uygulaması için henüz uygun olmayan öğrencileri değerlendirmelidir.*

Eğer sosyal hizmet uygulaması için bu değerlendirmede uygun görülmeyen öğrenciler varsa onlar için ileride daha güçlü olabilecekleri kariyer planlamaları yapılmalıdır” (Tam 2004, Tam ve Kwok 2007). Meslek koruyuculuğu (gatekeeping) sistemi bireysel olarak öğrencilerin gerekli bilgi, beceri ve uygulama yeterliliğine sahip olup olmadıklarını belirlemeye yardımcı olurken, aynı zamanda niteliksiz olarak görülen öğrencilerin uygulama alanına girmesini engellemesiyle sosyal hizmet eğitiminde gerekli bir sistem olarak belirtilmektedir (Cole ve Lewis 1993, Tam ve Kwok 2007). Bu açıklamadan hareketle, “meslek koruyuculuğu (gatekeeping)” kavramı için mecazi bir karşılık olarak “eşik bekçiliği” demek yanlış olmayacaktır. Literatürde sosyal hizmet bölümlerinin mesleğin kapısını koruma konusunda sorumlulukları olduğu açıkça belirtilmektedir (Cobb ve Jordan 1989, Moore ve Urwin 1990, Cole ve Lewis 1993, Ryan ve ark 1997, Moore ve ark 1998). Bu sistemle sosyal hizmet uygulaması için uygun görülmeyen öğrencilerin “sosyal hizmet mesleğinin kapısı”ndan geçmelerinin uygun olmadığı anlamı çıkarılabilmektedir.

Aynı zamanda meslek koruyuculuğu (gatekeeping) kavramı mesleki uygunluk kavramıyla birlikte kullanılmaktadır. Çünkü bu sistem gerekli teorik bilgiyi aldıktan sonra uygulamada müracaatçıyla buluşacak olan öğrencilerin sosyal hizmet mesleği uygulamasına uygunluğunu belirleyen bir sistemdir. Ülkemizde henüz sosyal hizmet mesleği için mesleki uygunluğu değerlendiren çalışmalar dile gelmemişken yurt dışında sosyal hizmet eğitimi ve uygulamasında mesleki uygunluğun bu denli önemli görülmesi bu konu üzerinde çalışılması gerektiğini düşündürmektedir.

Sosyal hizmet mesleğinin uygulayıcıları olan sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra etmeye dair uygunluğunun aynı zamanda onların genel öz yeterlilikleri ve mesleki doyumları ile de ilişkili olduğu düşünülmektedir. Öz yeterlik, bireyin belirli bir alana ilişkin yapmak istediklerine yönelik olarak başarılı olacağına dair inancı olarak tanımlanabilirken; genel öz yeterlik, bireyin genel anlamda yaşam koşullarıyla başa çıkmadaki yetkinlik inancı olarak ifade edilebilmektedir. Dolayısıyla zorlu koşullardaki dezavantajlı müracaatçı gruplarıyla çalışacak olan sosyal hizmet uzmanlarının yaşam koşullarıyla başa çıkmadaki bireysel yetkinliklerinin de değerlendirilmesi gerekmektedir. Sosyal hizmet mesleğini icra edecek olan meslek elemanlarının mesleki uygunluğu ve genel öz yeterlilikleri ile

birlikte aynı zamanda mesleki olarak doyum da sağlayabilecekleri düşünülmektedir. Bu nedenle, sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet uygulamasındaki mesleki uygunlukları, genel öz yeterlilikleri ve mesleki doyumları arasındaki ilişkinin anlaşılmaya çalışılması araştırmanın gerekçesini oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet uygulamasındaki mesleki uygunluğunu ölçen ve geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmış bir ölçeği Türkçe'ye uyarlayıp, sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet uygulamasındaki mesleki uygunluğu, genel öz yeterliliği ve mesleki doyumu arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu ana amaç altındaki alt amaçlar ise şunlardır:

1. Sosyal hizmet uzmanlarının Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği puanları nasıldır?
2. Sosyal hizmet uzmanlarının Genel Öz Yeterlilik Ölçeği puanları nasıldır?
3. Sosyal hizmet uzmanlarının Mesleki Doyum Ölçeği puanları nasıldır?
4. Sosyal hizmet uzmanlarının Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği puan ortalamaları;
  - a) Yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
  - b) Cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
  - c) Öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
  - d) Meslekte geçirilen süre değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
  - e) Mevcut uygulama alanında geçirilen süre değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
  - f) Mesleği yapmaktaki memnuniyet durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
  - g) Kişilik özelliklerini mesleğe uygun görme durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

- h) Alınan lisans eğitiminin mesleği icra etmede yeterliliğini değerlendirme durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- i) Lisans eğitimi sırasında yapılan uygulamanın (stajın) mesleği icra etmede katkısını değerlendirme durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- j) Mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etmede yeterliliğini değerlendirme durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

5. Sosyal hizmet uzmanlarının Genel Öz Yeterlilik Ölçeği puan ortalamaları;

- a) Yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- b) Cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- c) Öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- d) Meslekte geçirilen süre değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- e) Mesleği yapmaktaki memnuniyet durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- f) Kişilik özelliklerini mesleğe uygun görme durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- g) Alınan lisans eğitiminin mesleği icra etmede yeterliliğini değerlendirme durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- h) Lisans eğitimi sırasında yapılan uygulamanın (stajın) mesleği icra etmede katkısını değerlendirme durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

i) Mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etmede yeterliliğini değerlendirme durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

6. Sosyal hizmet uzmanlarının Mesleki Doyum Ölçeği puan ortalamaları;

a) Yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

b) Cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

c) Mezun olunan lisans programının türü değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

d) Öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

e) Meslekte geçirilen süre değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

f) Çalışılan kurum türü değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

g) Kurumdaki pozisyon değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

h) Elde edilen ücret değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

i) Mesleği yapmaktaki memnuniyet durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

j) Kişilik özelliklerini mesleğe uygun görme durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

k) Alınan lisans eğitiminin mesleği icra etmede yeterliliğini değerlendirme durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

- l) Lisans eğitimi sırasında yapılan uygulamanın (stajın) mesleği icra etmede katkısını değerlendirme durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- m) Mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etmede yeterliliğini değerlendirme durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
7. Sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluğu, genel öz yeterliliği ve mesleki doyumu arasında ilişki var mıdır?
8. Sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluğu ve genel öz yeterliliği mesleki doyumu anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Araştırmanın çeşitli aşamalarında yapılan literatür taramasında dünyada tartışılan bir konu olmasına rağmen ülkemizde sosyal hizmet mesleği için mesleki uygunluğu ölçen bir değerlendirme aracı ve buna bağlı çalışmaya rastlanmamaktadır. Ülkemizde sosyal hizmet eğitimi yaygın olarak verilmektedir. Eğitimin çıktısı olarak da alanda uygulama yapan sosyal hizmet uzmanı sayısı her geçen gün artmaktadır. Bu nedenle sosyal hizmet gibi doğrudan insanla temas eden ve insana hizmet eden bir mesleğin uygulayıcıları için mesleki uygunluk konusunda değerlendirme yapmak önemli görülmektedir.

Araştırma sürecinde Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin Türkçe literatüre kazandırılmasının, ülkemizde sosyal hizmetin eğitim sürecini şekillendirebileceği düşünülmektedir. Söz konusu ölçeğin özellikle sosyal hizmet eğitimi devam eden lisans öğrencileri üzerinde, alan uygulamasına çıkmadan önce, uygulanabileceği böylelikle öğrencilerin belirli noktalardaki eksikliklerinin mezun olmadan önce giderilebileceği ve uygulama sürecine meslek elemanı olarak başladıklarında daha güçlü uygulayıcılar olabilecekleri öngörülmektedir. Alanda uygulama yapan sosyal hizmet uzmanları için de ölçeğin alt boyutlarında yer alan başlıklar açısından değerlendirilebilecekleri bir ölçme aracı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca ölçeğin sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluğu değerlendiren ve Türkçe'ye kazandırılan tek ölçme aracı olması nedeniyle, belirli sosyal hizmet alanlarında meslek elemanı alımında bir değerlendirme kriteri olarak tercih edilebileceği de düşünülmektedir.

Bu araştırma ülkemizde sosyal hizmet alanında mesleki uygunluğu değerlendiren ilk çalışma olması açısından önemlidir. Ayrıca ülkemizde sosyal hizmet uzmanlarının genel öz yeterlilikleri ve mesleki doyumlarını bir arada inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Uygulamalı bir meslek olan sosyal hizmetin uygulama alanında bulunan meslek elemanlarının mesleki uygunluklarının ve genel öz yeterliliklerinin mesleki doyumlarını ne ölçüde etkilediği ve söz konusu ölçeklerin her birinin çeşitli bağımsız değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığının ortaya konması, sosyal hizmet mesleği için alana yönelik önemli bir katkı olarak görülmektedir. Bu bağlamda araştırma sonucunda sosyal hizmet uzmanlarının kendileri ve meslekleriyle ilgili olarak bir farkındalık kazanacakları ve buna bağlı

olarak gerekli alanlarda kendilerini tamamlama imkânı bulabilecekleri düşünölmektedir.

1.4. Kavramsal Çerçeve

1.4.1. Sosyal Hizmet ve Sosyal Hizmet Uygulaması

Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu (IFSW-International Federation of Social Workers) ve Uluslararası Sosyal Hizmet Okulları Birliği (IASSW-International Association of Schools of Social Work)'nin 2014 yılında yaptığı, kabul gören tanıma göre sosyal hizmet; “ *sosyal değişimi ve gelişimi, sosyal bütünleşmeyi, insanların güçlendirilmesini ve özgürleşmelerini destekleyen uygulama temelli bir meslek ve akademik disiplindir. Sosyal hizmet, sosyal adalet, insan hakları, ortak sorumluluk ve farklılıklara saygı ilkelerini merkeze alır. Sosyal hizmet teorileri, beşeri bilimler, sosyal bilimler ve yerel bilgi ile desteklenen sosyal hizmet, yaşam zorluklarıyla mücadele etmek ve iyilik halini geliştirmek için insanlarla ve yapılarla çalışır. Sosyal hizmetin bu tanımı ulusal ve/veya bölgesel düzeylerde geliştirilebilir.*” Tanımdan da anlaşılacağı üzere sosyal hizmet mesleği odağına insanı almakta ve insanın olduğu her alanda ve her koşulda var olabilmektedir. Bu odağa bağlı olarak her bir bireyin yalnızca insan olmasından kaynaklanan bir değere sahip olduğu ve uygulamalarda bunun göz önünde bulundurulduğu, bireyin kendi kararlarını verme yeteneğine sahip olduğu, farklılıklara ve mahremiyete saygı duyulması gerektiği belirtilmektedir (Özateş 2010).

Sosyal hizmet, temelinde eklettik bir yapı olmasına rağmen insanı bir bütün olarak ele almakta; bilgi, beceri ve değer temelinde bütüncül yaklaşımları kullanmakta ve çevresi içinde birey yaklaşımıyla, bireyle birlikte çevresine odaklanmakta, bireyin biyolojik, sosyal, duygusal, entelektüel, ailesel ve toplumsal yönlerini anlamayı gerekli kılmaktadır (Selcik ve Güzel 2016). Bu yönüyle pek çok meslek grubundan ayrılan sosyal hizmet mesleğinin sosyal yardım hizmetleri, rehabilitasyon, çocuk ve aile refahı, yaşlı refahı, ıslah hizmetleri, yoksulluk, tıbbi ve psikiyatrik hizmetler ve engelliler gibi pek çok uygulama alanı olduğu bilinmektedir (Türkmen 2003). Mesleki olarak onaylanan hizmetin gerçekleştirilmesini sağlayan önemli adım uygulama alanının bilinmesidir (Selcik ve Güzel 2016). Sosyal hizmet mesleği kapsamlı vaka çalışması, genelci sosyal hizmet, ileri genelci sosyal hizmet ve uzmanlık gerektiren sosyal hizmet uygulamaları olarak adlandırılan farklı uygulama modellerini kapsamaktadır (Tam ve Kwok 2007). İnsan odaklı ve

uygulama temelli bir meslek olan sosyal hizmetin sosyal değişim sağlamayı ve insanların değişen koşullara uyum sağlayabilmeleri için iyilik hallerinin gelişmesini amaçladığı, bununla birlikte multidisipliner bir perspektifi olduğu ve kuramları uygulamaya dönüştürmede modeller ürettiği (Selcik ve Güzel 2016), uygulamalarında süreklilik arz eden bir değişim olduğu belirtilmektedir (Uğur ve Erol 2015).

Mesleğin yararlandığı teori ve uygulamaların küresel gelişmelerden etkilendiği, insani kalkınma ve güçlendirmeye katkı sağlamak için insan hakları, sosyal adalet ve toplumsal katılımı önemli gördüğü vurgulanmaktadır (Özmete 2010). Ülkemizde sosyal hizmet uygulamasının cumhuriyet dönemi öncesi Osmanlı İmparatorluğu'na kadar uzandığı belirtilmektedir (Kongar 1972, Çavuşoğlu 2008, Karakuş 2015). Cumhuriyetin ilanından hemen sonra sosyal politika düzenlemeleri ile ülkenin içinde bulunduğu savaş ortamına rağmen sosyal hizmet uygulamalarının gerçekteştiği, özellikle 1950'den sonraki dönemde, 1961 anayasasının da etkisiyle, sosyal hizmet uygulamalarına yönelik düzenlemelerin hızlandığı bilinmektedir (Duyan ve ark 2008, Karakuş 2015, Selcik ve Güzel 2016). Tarihsel süreç içerisinde sosyal hizmet uygulamalarının anayasal değişikliklerden ve devlet politikalarından direkt olarak etkilendiği söylenebilmektedir. Buna bağlı olarak sosyal hizmet uygulamalarının ülkelerin sosyo kültürel yapısı, değerleri ve karşılaştıkları sorunlara göre değişiklik gösterebileceği belirtilmektedir (Kongar 1972, Özmete 2010).

Sosyal hizmet, insanı ve toplumu merkezine alan bir meslek olarak tanımlanırken, bu mesleğin en önemli kaynağının da mesleğin uygulayıcıları olan sosyal hizmet uzmanları olduğu belirtilmektedir (Thompson 2013). Sosyal hizmet mesleğinin uygulayıcıları olan sosyal hizmet uzmanlarının hem akademik hem de uygulama alanları açısından uygun bir eğitimden geçmiş ve ortak bir mesleki etiği benimsemiş oldukları (Freund 2006, Ceylan ve ark 2016), bununla birlikte uygulama sürecinde kendilerinden beklenen uygun davranışları göstermelerinde yine uygulama sürecindeki informal öğrenmelerin etkili olduğu belirtilmektedir (Bağcı 2015). Türkiye'de süpervizyonun lisans ve lisans üstü eğitimde ders olmaktan öteye geçememesi, uygulama sürecinde informal öğrenmeleri gerekli kılmaktadır (Uğur ve Erol 2015, Acar ve ark 2017). Sosyal hizmet uzmanları dezavantajlı denebilecek ve belirli özelliklere sahip birey veya gruplarla çalışırken aldıkları teorik ve uygulamalı

eğitim sonrasında mesleğin değer ve etik ilkelerini birleştirerek müracaatçılara uygun olan mesleki uygulamaları gerçekteştirmektedirler (Ceylan ve ark 2016). Sosyal hizmette mesleki uygulamalar en genel haliyle mikro, mezzo ve makro düzey olarak adlandırılmaktadır. Buna göre mikro uygulamalarda birey ve bireyin yakınları (arkadaş, aile üyeleri) ile kişilerarası yardım, doğrudan yardım ve klinik boyutta uygulamalar yapılırken; mezzo uygulamalarda bireysel yardım ya da terapi grupları, okul ya da iş çevresi, komşular arasındaki ilişkiler ile ilgilenilmekte; makro düzey uygulamanın ise kuruluş, topluluk, devlet ya da toplumla çalışılırken yönetim, fon sağlama, politika analizi, sosyal kaynak geliştirilmesi gibi süreçleri içerdii belirtilmektedir (Duyan ve ark 2008, Duyan 2010, Sheafor ve Horejsi 2014, Selcik ve Güzel 2016).

Günümüzde pek çok ÷lkede ve pek çok alanda olduğu gibi sosyal hizmet alanında da belirli standartlar kabul edilmektedir. Sosyal hizmet mesleği ve uygulamalarına getirilen standartlar sosyal hizmet uzmanlarından beklenenleri netleştirmek, uygulama sürecini iyileştirmek ve değerlendirmek, hesap verebilirliği artırmak gibi amaçlara hizmet etmektedir (Adams ve ark 2015, Çalış 2016). Laragy ve ark (2013), sosyal hizmet mesleği için belirlenecek standartların, sosyal hizmet uygulamasına vereceği katkıları beş maddede kavramsallaştırmaktadırlar. Buna göre söz konusu maddeler; mesleki statüye katkı vermek, kurumsal kimliği oluşturmak ve sürdürmek, uygulayıcıların eylemlerine rehberlik etmek, yanlış uygulama ve kötüye kullanmaktan müracaatçıları korumak, mesleği düzenli hale getirmek olarak ifade edilmektedir.

Uygulamanın temel değerleri ve hedefleri sosyal hizmetin mesleki kimliğini oluşturur ve sosyal hizmet eğitimi veren kurumların müfredatları için bir plan niteliği taşırken aynı zamanda mesleki uygulama kurumlarının uygulama standartlarını belirlemelerine yardımcı olur (Tam ve ark 2012). ÷lkemizde de dünyada giderek yaygınlaşan standardizasyon sürecini kurumsal bir yaklaşıma oturtmak üzere 2005 yılında Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) oluşturulduğu ve mesleki standartların oluşturulması için çalışmalara başlandığı belirtilirken; bu gelişmenin Avrupa Birliği uyum sürecinin etkisi olarak değerlendirilebileceği eklenmektedir (Çalış 2016). ÷lkemizde sosyal hizmet mesleğinde standartlar üzerine çalışmalar devam etmekte, Mesleki Yeterlilik Kurumu süreci halen işlemektedir.

1.4.2. Sosyal Hizmet Uygulama Alanları ve Bu Alanlarda Sosyal Hizmet Uzmanlarının Görevleri

Sosyal hizmet, bireyin doğumundan ölümüne kadar başından geçen yaşam olaylarında, gelişim dönemlerinde, kriz anlarında ihtiyaç duyulabilecek geniş uygulama alanına sahip bir meslektir. Duyan (2010) sosyal hizmetin ilk uygulama alanlarının 1920'li yıllarda belirlenmeye başladığını ve bunların aile refahı, çocuk refahı, psikiyatrik sosyal hizmet, tıbbi sosyal hizmet, okul sosyal hizmeti olduğunu belirtmekte; zaman içinde psikiyatrik sosyal hizmetin ruh sağlığı alanında sosyal hizmet adını aldığını ve yeni uygulama alanları eklendiğini ifade etmektedir. Bu uygulama alanlarına günümüzde yoksulluk, göç, suçluluk, yaşlılık, engellilik gibi temel kabul edilen alanlar da eklenmektedir (Duyan ve ark 2008, Zastrow 2013). Belirtilen tüm bu alanlarda uygulama yaparken meslek elemanının uygulama alanları arasında bağlantı kurabilmesi beklenmektedir.

Aile Refahı Alanında Sosyal Hizmet

Bu alanda, karşılaşılan problemin aile içindeki diğer bireyleri ve dinamikleri etkileyeceği düşünüldüğünden ve çözüm için tüm aile bireylerinin ortak katılımı gerektiğinden aileye odaklanmanın gerekli olduğu vurgulanmaktadır (Zastrow 2013). Aileyle çalışırken sosyal hizmet uygulamaları aile içindeki bireysel patolojileri belirleme, sorunları çözüme kavuşturma, ailede işlev bozukluğunu belirlemenin yanında büyüme, gelişme ve iyileşmeye de odaklanmaktadır (Early ve GlenMaye 2000). Ailelere yönelik sosyal hizmet uygulamasının temel amacı aile üyelerinin gelişimsel ve duygusal ihtiyaçlarını gerekli şekilde karşılayabilmeyi öğrenebilmeleri için ailelere yardımcı olmak olarak belirtilmektedir (Duyan 2010).

Ailelerde boşanma, alkol ve uyuşturucu madde kullanımı, istenmeyen gebelikler, yoksulluk, kronik veya ölümcül hastalık, ihmal, istismar vb. gibi pek çok sorunla karşılaşılabilir (Zastrow 2013). Aileyle uygulamada sosyal hizmet uzmanının öncelikli görevleri arasında ailenin hikâyesini almak, yalnızca belirli aile üyeleri arasında değil tüm aile bireyleri için anlayışa dayalı özenli bir ilişki geliştirmek, aile üyelerini suçlamadan kaçınmak, aileyi bir sistem olarak kabul etmek ve bu sisteme dâhil olmaktan veya bir üyenin tarafında olmaktan kaçınmak, aile üyelerinin sürece katılımını sağlamak ve her birine ayrı ayrı saygı duymak, durumunun gerçekliği ile

yüzleşildiğinde aile ile ilgili sorunlarda aile bireylerinin sorumluluk almalarını sağlamak, çevresel faktörleri değerlendirmek sayılmaktadır (Johnson 1998).

Çocuk Refahı Alanında Sosyal Hizmet

Çocuklarla çalışırken öncelikle onların “minyatür yetişkinler” olarak görülmemesi gerektiği, dolayısıyla farklı bir müracaatçı grubu olduğundan yetişkinlerle çalışırken kullanılan tekniklerin işe yaramayabileceği vurgulanmaktadır (Sheafor ve Horejsi 2014). Çocuk refahı alanında çalışırken çocuklar için göz önünde bulundurulması gereken gereksinimler olduğu belirtilmekte ve bunlar güvenli bir aile ortamında yaşama, eğitim görme, ebeveynlerden ilgi, sevgi ve anlayış görme, duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması, teşvik edilmesi ve cesaretlendirilmesi, ebeveynleri tarafından korunması ve gözetilmesi olarak sıralanmaktadır (Yolcuoğlu 2010). Çocuklarla ilgili çalışırken ailelerle işbirliği içinde olmak uygulamanın devamlılığı ve verimliliği açısından önemli görülmektedir (Forrester ve ark 2008).

Çocuk refahı alanında çalışan sosyal hizmet uzmanları çalışmalarının her aşamasında çocuğun yaşını ve gelişim özelliklerini göz önünde bulundurulmalı, başlangıç aşamasında kendilerini tanıtmalı ve çocuğun anlayabileceği şekilde görüşmenin amacını açıklamalı, çocuğu görüşmeye hazırlamak için çocuğun ilgisini çekecek başlıklarla konuşmasına başlamalıdır (Sheafor ve Horejsi 2014). Çocuklara yönelik sosyal hizmet uygulamalarında meslek elemanları, çocukların ailelerinin veya çocuğun bulunduğu, içinde yaşadığı ortama ilişkin özelliklerin öneminin farkında olmalıdır (Adams ve ark 2015).

Ruh Sağlığı Alanında Sosyal Hizmet

Ruh sağlığı alanında psikiyatri bilimi bireyin yeniden sağlığına kavuşması sürecinde bedensel ve ruhsal öğeler üzerinde dururken sosyal hizmet bilimi daha çok sosyal öğelere odaklanmaktadır (Oral ve Tuncay 2012). Yaşam sürecinde duygusal sorunların organik sorunlardan öncelikli olduğunun fark edilmesiyle bu alanda sosyal hizmet uygulamasının öneminin anlaşıldığı belirtilmektedir (Zastrow 2013).

Ruh sağlığı alanında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının toplum ruh sağlığının korunması ve geliştirilmesinden başlanarak, tanı, sağaltım ve izleme

süreçlerine kadar pek çok aşamada çeşitli görevler üstlendikleri belirtilmekte; bu görevler psikiyatristin koyduğu tanı doğrultusunda psikoterapi ve danışmanlık hizmeti verme, müracaatçı odaklı savunuculuk, konsültasyon ve tedavinin sonucunu değerlendirme olarak sıralanmaktadır (Oral ve Tuncay 2012). Bu alanda çalışan sosyal hizmet uzmanlarının hastaların sosyal yaşamları ve duygusal durumları arasında bir köprü kurma işlevinde oldukları, hastaları farklı yönlerini kendilerini geliştirmeleri yönünde yaralı olacak şekilde kullanmaları için cesaretlendirdikleri vurgulanmaktadır (Cameron ve McGowan 2013). Ruh sağlığı alanında sosyal hizmet uzmanlarının görevlerini en açık şekilde tanımlayan yasal dayanağın 2011 yılında yayımlanan Toplum Ruh Sağlığı Merkezleri Hakkında Yönerge olduğu belirtilmektedir (Yanardağ ve Özmete 2017). Bu yönergede sosyal hizmet uzmanlarının merkezde çalışan diğer meslek elemanlarından farklı olarak hastaların tespiti ve merkeze kayıtları için kurum ve ilgili kişilerle irtibat kurmak, hasta ve hasta yakınlarını merkeze davet ederek merkez ile ilgili onları bilgilendirmek, hastaneye yatışı gereken ya da bakıma muhtaç ya da çalışabilecek kadar sağlığına kavuşmuş olan hastaların hastane, bakım kurumu ya da korumalı iş yeri ihtiyacı ile ilgili olarak gerekli kurumlarla irtibata geçmek, damgalanmaya karşı çalışmalar yapmak, hastaları sosyal ve hukuki hakları konusunda bilgilendirmek ve karşılaştıkları sorunlara ilişkin destek hizmeti sağlamak, bu alanda çalışmalarını yapan ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak olarak ayrıntılandırılmaktadır. Bu alanda çalışan sosyal hizmet uzmanlarının başarılı olabilmesi için temel düzeyde yapılması gereken en önemli uygulamaların müracaatçıların yaşam ortamlarını iyileştirmeye ve müracaatçılar için sosyal ağ oluşturmaya ve geliştirmeye yönelik müdahaleler olduğu vurgulanmaktadır (Videka-Sherman 1988).

Tıbbi Sosyal Hizmet

Bu alanda çalışırken sosyal hizmet uzmanları doktorlar, hemşireler ve diğer sağlık çalışanlarıyla birlikte bir ekibin üyesi olarak görev yapmaktadırlar (Cowles ve Lefcowitz 1992). Tıbbi sosyal hizmetin hastalığın şiddetini azaltmak ve tıbbi bakımın etkisini artırmak amacıyla olduğu; bu noktada sağlığın fiziksel, psikolojik, duygusal ve sosyal boyutlarının göz önünde bulundurulması gerektiği vurgulanmaktadır (Duyan ve ark 2008).

Bu alanda sosyal hizmet uzmanının görevlerini Zastrow (2013) şöyle belirtmektedir: “Ölümcül hastalığı olan hasta ve ailelerine yardım etmek, intihar riski bulunan hastalara danışmanlık ve destek hizmeti vermek, engelli çocuğu olan anne ve aileye danışmanlık sağlamak, kronik hastalığı olan hasta ve ailelerine yardım hizmeti sağlamak, tedavi sürecinde ameliyat olacak hastaya destek hizmeti sunmak, hastanede yatılı olarak tedavi görmesine gerek olmayan hastalara tıbbi hizmetlere erişimde kolaylaştırıcı olmak adına yaşam düzenlemeleri yapmak” tıbbi alanda çalışan meslek elemanının görevleri olarak sıralanmaktadır. Ayrıca tıbbi alanda uygulama yapan sosyal hizmet uzmanlarının hasta ve hasta yakınlarını olumlu yönde etkileyen programlar geliştirirken ve sağlık kuruluşunu geliştirmeye yönelik hizmetlere yardımcı olurken yaratıcı olmaları gerektiği vurgulanmaktadır (Judd ve Sheffield 2010).

Okul Sosyal Hizmeti

Okul ortamlarında farklı sosyoekonomik özelliklere sahip ailelerden gelen öğrencilerin okul başarısı, okul arkadaşlarına ve ortamına uyum vb. gibi sorunlarla karşılaşabildikleri; bu sorunların yoksulluk, aile içi ilişkiler, ihmal, istismar, hastalık, engel durumu, suç gibi başlıklardan etkilenebileceği belirtilmektedir (Özbesler ve Duyan 2009). Bu etkinin bilinciyle uygulamada bulunmanın, sosyal hizmet uzmanlarının öğrencilerin problemlerini kavramsallaştırmalarını ve olası müdahale yöntemleri geliştirmelerini kolaylaştıracağı vurgulanmaktadır (Dupper 2002).

Bu alanda çalışan sosyal hizmet uzmanlarının okulu ve öğrenciyi esas alan eğitim programları düzenlemek, danışmanlık hizmeti vermek, ailelere yönelik destekleyici çalışmalar yapmak ya da gerekli hizmeti verebilecek durumda olan kişi veya kurumlarla işbirliği sağlayıp hizmetin takibini gerçekleştirmek gibi görevleri olduğu üzerinde durulmaktadır (Duyan ve ark 2008). Bu görevleri; bireysel danışmanlık, grup danışmanlığı, krize müdahale, çatışma çözümü, akademik danışmanlık, mesleki ilgi değerlendirmeleri, akademik zaman yönetimi, üniversite danışmanlığı, personel eğitimi, program geliştirme, yönlendirme, personel toplantıları, araştırma, kişisel mesleki gelişim, ebeveyn eğitimi, ebeveyn danışmanlığı, yönetici veya öğretmen danışmanlığı, rapor yazma, psikometrik değerlendirme, toplum desteği ve psikososyal durumun değerlendirilmesi olarak ayrıntılandırmak mümkündür (Agresta 2004). Sosyal hizmet uzmanlarının bu

görevleri yerine getirirken diğer okul personeli, toplum kuruluşları, aileler, sosyal hizmet kuruluşları ve öğrencilerle iş birliği içinde olmalarının önemi vurgulanmaktadır (Teasley 2004).

Yoksulluk Alanında Sosyal Hizmet

Sosyal hizmet uygulama sürecine dâhil olan pek çok birey ve ailenin ekonomik güçlüklerle ve aynı zamanda yoksullukla mücadele ettiği (Sheafor ve Horejsi 2014), bu süreçten de en çok kadın ve çocukların etkilendiği belirtilmektedir (Duyan ve ark 2008). Çocukluk yıllarında düşük sosyo ekonomik koşullara maruz kalan çocukların ileriki yıllarda davranışsal ve psikososyal olarak olumsuz koşullarda olabileceği ifade edilmektedir (Lynch ve ark 1997). Ayrıca yoksulluğun sağlık sorunlarının da hem nedeni hem de sonucu olduğu vurgulanmaktadır (Wright 1990). Zastrow (2013) yoksulluğun nedenlerini; yüksek işsizlik oranı, sağlık sorunları, fiziksel engeller, duygusal sorunlar, alkolizm, uyuşturucu bağımlılığı, düşük eğitim seviyesi, “sabıkalı” ya da “deli” olarak yaftalanma, boşanma, düşük gelirli işler, zihinsel engellilik ve emeklilik olarak sıralamaktadır.

Yoksulluk alanında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının görevleri şu şekilde özetlenmektedir (İçağasıoğlu Çoban 2014): Her alanda olduğu gibi yoksullukla mücadele ederken de mesleğin sahip olduğu bilgi, beceri ve değer temeline bağlı kalmak; özellikle mikro ve mezo düzeyde risk değerlendirmesi yapmak, kaynakları yaratıcı bir biçimde değerlendirmek, ihtiyaç sahibi müracaatçı gruplarının değişimi için içinde bulunulan çevre ve kendilerinde nelerin değişmesi gerektiğini belirlemek; makro düzeyde ise sosyal yardım ve sosyal hizmetlerin planlanmasına katkı sağlamak, vergi sisteminin yoksulları gözeterek yapılandırılmasına etki etmektir.

Göç ve Sosyal Hizmet

Göçün insanların topluluk halinde yaşamaya başladıktan sonra çeşitli şekillerde gerçekleştiği ve tarihsel süreçte açlık, savaş, şiddet, iklim, kaynakların kıtlığı, eğitim gereksinimi, siyasi veya dini nedenleri olabileceği belirtilmektedir (Duyan ve ark 2008, Williams ve Graham 2014). Sosyal hizmet mesleğinin özellikle son yıllarda göçmen ve mültecilerin yerleşimi ve uyumu ile ilgili sorunlarla ilgilendiği bilinmektedir (Valtonen 2016).

Sosyal hizmet uzmanları için yapılacak değerlendirme ve müdahalelerde kaliteli hizmet sunumu için göç ve göç sonrası travmatik deneyimlerin mevcut koşulların ötesinde incelenmesi ve anlaşılmasının önemi üzerinde durulmaktadır (George 2012). Bu alanda uygulama yapan sosyal hizmet uzmanlarının görevleri arasında; dil ve müracaatçının iki dillilik derecesi ve barınma ya da kültürler arası ev düzenleri hakkında bilgi sahibi olmak, eski ve yeni kültürler arasında değer ve sosyal normlar konusunda ortak noktaların farkında olmak, yeni gelenler için kültürel arabulucuların veya eğitmenlerin ulaşılabilirliğini sağlamak, uyum konusunda yardımcı olurken olumlu veya olumsuz islah edici geri bildirimlerde bulunmak, yeni bir çevreye uyum sağlamanın gerilimini azaltmaya çalışmak, içinde yaşanan kültürde hâkim nüfus grubunun fiziksel görüntüsüyle benzerlik ve farklılıkların farkında olmak sayılmaktadır (Sheafor ve Horejsi 2014).

Suçluluk ve Sosyal Hizmet

Suçun temelinde bir yasayı ihlal etme sonucu yerine getirilen veya getirilmeyen bir eylem olduğu ve suçun nedenleri üzerinde durmadan, suç işleyenleri durdurmak için etkin bir rehabilitasyon sağlamanın mümkün olamayacağı belirtilmektedir (Zastrow 2013). Ayrıca sosyal desteğin suçu önlemede önemli bir etken olduğu ifade edilmektedir (Colvin ve ark 2002).

Bu alanda çalışan sosyal hizmet uzmanlarının genel olarak müracaatçıların tedavi ve rehabilitasyonu üzerinde önemli etkileri olduğu; kabul ve izleme, teşhis ve sınıflandırma, danışmanlık ve tedavi-tahlil planlaması gibi işlevleri olduğu; ekip çalışması, toplum kaynaklarıyla bağlantı kurma gibi ayırt edici becerilere sahip olması gerektiği vurgulanmaktadır (Duyan ve ark 2008).

Yaşlılık Alanında Sosyal Hizmet

İnsan yaşamının son dönemi olarak adlandırılan yaşlılık, kanser hastalığının tedavisindeki gelişmeler, doğum artış hızındaki azalma, birtakım hastalıkların ortadan kalkması gibi nedenlerle yaşlı nüfusun artmasına olanak sağlarken önemli bir alan haline gelmektedir (Duyan ve ark 2008). Bunların dışında sosyal aktivitelere katılmanın, arkadaşlarla ve akrabalarla zaman geçirmenin de ortalama yaşam ömrüne olumlu etki ettiği belirtilmektedir (Steinbach 1992).

Zastrow (2013) yaşlılara yönelik sunulan hizmetlerde sosyal hizmet uzmanının görevlerini; vaka yönetimi ve bakım hizmeti vermek, gerekli kurum ve kişiler arasında aracılık hizmeti vermek, yaşlı birey ve ailesine yönelik danışmanlık yapmak, krize müdahalede bulunmak, destek ve terapi grupları düzenlemek, hastane ve huzurevlerindeki sosyal hizmet uygulamalarını planlamak olarak sıralamaktadır. Yaşlılara yönelik müdahalelerde yaşlı bireyin içinde bulunduğu durum değerlendirilirken özellikle yaşlının sosyal ağlarının, güçlü ve zayıf yönlerinin çeşitli risklerde ilişkili olabileceği hususuna dikkat çekilmektedir (Wenger 1997).

Engellilik Alanında Sosyal Hizmet

Engellilik tanımı ve ölçümünün ortalama yaşam ömrü uzadıkça ve kronik hastalıklar ve sonuçları yaygınlaşmaya başladıkça daha çok kişinin ilgisini çektiği ifade edilmektedir (Chatterji ve ark 1999). Engellilik, doğuştan ya da sonradan kaza veya hastalık sonucu bedensel, duygusal, zihinsel veya sosyal olarak belirli yeteneklerin çeşitli derecelerde kaybedilmesi nedeniyle normal yaşam gereklerine uyamama durumu olarak tanımlanmakta; engelli bireylerin korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duydukları belirtilmektedir (Duyan ve ark 2008).

Çok eski tarihlerden itibaren engelli bireylerin toplum içinde dışlandıkları ve bu noktada sosyal hizmet mesleğinin savunucu rolünün olduğu vurgulanmaktadır (Mackelprang ve Salsgiver 1996). Engellilik alanında çalışan sosyal hizmet uzmanları, engelli bireylerin toplumsal işlevlerine odaklanırken; engelli bireye ve ailesine danışmanlık, geçmiş sosyal öyküyü öğrenme, vaka yöneticiliği, aile ve hizmet veren kurum veya kuruluş arasında bağlantı kurma, aracı olma, yatılı tedavi gören engelli bireyler için taburculuk işlemlerini planlama ve engelli bireyleri güçlendirme gibi görevler üstlenmektedirler (Zastrow 2013).

1.4.3. Sosyal Hizmet Eğitimi ve Meslek Koruyuculuğu (Gatekeeping)

Anayasamızda “sosyal bir hukuk devleti” olarak tanımlanan ülkemizde, vatandaşlara iyi ve kaliteli bir sosyal hizmetler bütünü sağlamak önemli görülmele birlikte, bunun koşulunun süreklilik arz eden kapsamlı bir sosyal hizmet eğitimi almış meslek elemanları yetiştirmek ve onlara üretkenliklerini ortaya koyabilecekleri iş imkânları sağlamak olduğu belirtilmektedir (Türkmen 2003). Bununla birlikte

toplumsal yaşamda meydana gelen değişimlerin profesyonel sosyal hizmete olan ihtiyacı artırdığı, donanımlı meslek elemanları yetiştirebilmek için sosyal hizmet eğitimine ve akademisine önemli roller düştüğü vurgulanmaktadır (Alptekin 2016, Sevim ve Altun 2017). İyi planlanmış bir sosyal hizmet eğitimi mesleğin uygulanabilmesi açısından önemli görülmekte, mesleki uygulamanın niteliğinin de belirleyicisi sayılmaktadır (Jarman-Rohde ve ark 1997, Bağcı 2015). Ayrıca sosyal hizmet eğitiminde gelişim ve akreditasyon için devam eden bir sonuç değerlendirmesi yapılması gerektiği belirtilmektedir (Holden ve ark 2002).

Ülkemizde sosyal hizmet eğitimi genelci yaklaşımın gereği olarak hem teorik hem de uygulamalı olarak verilmekte, öğrenciler birey, aile, grup ve topluma yönelik alanları kapsayacak şekilde eğitim almakta, mezun olduktan sonra çalışacakları alanlar farklılaşmaktadır (Duyan ve ark 2008, Duyan 2010, Sevim ve Altun 2017). 1982 yılında YÖK'ün kurulmasının ardından Hacettepe Üniversitesi Sosyal Çalışma Bölümü ve Sosyal Hizmetler Akademisi'nin birleştirilmesiyle Sosyal Hizmetler Yüksekokulu oluşturulmuş; burada Sosyal Kişisel Çalışma, Sosyal Grup Çalışması ve Toplum Kalkınması derslerinin yerine ağırlıklı olarak Sosyal Hizmet Kuram ve Uygulamaları ile Sosyal Hizmet Ortamlarında Uygulama ve Blok Uygulama dersleri getirilmiştir (Türkmen 2003). Sosyal hizmet eğitiminde uygulamaya önem verilmesinin nedeni sosyal hizmetin uygulamalı bir bilim olmasından kaynaklanmaktadır (Duyan 2010, Zastrow 2013, Sheafor ve Horejsi 2014). 2016-2017 öğretim yılında İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Hizmet Lisans Programı'na kayıtlı 169 öğrencinin tutumlarının incelendiği araştırmada, öğrencilerin bölümü daha çok mesleki ve uygulama odaklı olarak gördükleri sonucuna ulaşıldığı belirtilmektedir (Sevim ve Altun 2017). Sosyal hizmet uzmanlarının iş yerlerindeki informal öğrenmelerine ilişkin görüşlerinin ortaya konduğu bir araştırmada, katılımcıların lisans eğitimi sırasında uygulamaya daha fazla yer verilmesi gerektiği üzerinde durdukları sonucuna ulaşıldığı görülmektedir (Bağcı 2015). Öğrencilerin aldıkları mesleki eğitimde teorik bilginin yanında uygulamaya yönelik olarak alana ilişkin eğitimler verilmesinin mesleki beklentinin karşılanması ve motivasyonun artırılmasında önemli rol oynadığı söylenebilmektedir (Altıparmak ve ark 2017). Tıpkı uygulamada süreklilik olduğu gibi (Uğur ve Erol 2015), eğitimde de uzmanların mesleki uygulamalarına yön veren bilgi, beceri ve değerlerin

yenilenmesinin hedeflendiği yaşam boyu eğitim anlayışıyla yapılandırıldıkları belirtilmektedir (Bağcı 2015).

Yurtdışında sosyal hizmet eğitimi ile ilgili örnek vermek gerekirse Kuzey Amerika'da sosyal hizmet lisans düzeyi eğitim müfredatının öğrenciyi geneli uygulamaların başlangıç düzeyi için hazırladığı ve mesleki eğitim ile genel üniversite eğitimi arasında bir denge sağladığı; mesleki eğitim içinde yer alan başlıkların sosyal hizmet değer ve etiği, sosyal hizmetin çıkış noktası ve amaçları, insan gelişimi ve davranışları, Kanada sosyal refah ve sosyal politikası, uygulama metotları, geneli uygulama için mesleki beceriler, baskının çoklu ve kesişen tabanı, farklılık konuları ve alan eğitimi olduğu belirtilmektedir. Sosyal hizmet yüksek lisans programından mezun olanlardan ise karmaşık uygulama problemleri ile ilgili olarak bir teorik değerlendirme ve geliştirme, analiz yapabilme ve bunları kullanma becerilerine sahip olmalarının beklendiği; yüksek lisans düzeyinde eğitim veren programların müfredatının öğrencileri gelişmiş, uzmanlaşmış ve sosyal hizmet rolleri üzerinde denetleyici olacak şekilde yeterli yetkinliğe ulaştıracak şekilde hazırlandığı ifade edilmektedir (Tam ve Kwok 2007). Verilen eğitimin öğrenciyi uygulamada yetkinliğe ulaştırmasının yanı sıra öğrencinin sosyal hizmet uygulaması için uygunluğunun değerlendirilmesi de önemli görülmektedir. Sosyal hizmet mesleğinde uygulama için öğrencilerin performansını ve uygunluğunu değerlendirecek işlevsel bir sistem sağlamak önemli görülmekle birlikte, bu sistemin “meslek koruyuculuğu (gatekeeping)” olarak kavramsallaştırıldığı belirtilmektedir (Tam 2003).

Bu noktada literatürde mesleki uygunluk için meslek koruyuculuğu (gatekeeping) kavramının sıklıkla kullanıldığı görülmektedir (Cole ve Lewis 1993, Koerin ve Miller 1995, Miller ve Koerin 1998, Younes 1998, Bracy 2000, Gibbs ve Blakely 2000, Lafrance ve ark 2004). Kavram ile herhangi bir şeye genel erişimi çoğunlukla kısıtlayan kontrol eylemi akla gelmektedir. Diğer bir ifade ile dosyaları, bilgisayarları, ağları veya buna benzer şeylere erişimi veyahut işleyişi kontrol eden sistem, fonksiyon veya hizmet olarak tanımlanabilmektedir (Oxford English Dictionary 2009). Sosyal hizmet eğitiminde meslek koruyuculuğu (gatekeeping) şöyle açıklanmaktadır: “*Meslek koruyuculuğu (gatekeeping) uygulamaya hazır olan ve olmayan öğrencilerin ayrımını yapabilmek için profesyonel bir sorumluluktur. Amacı, kamu güvenliğini ve sosyal hizmet mesleğinin itibarını korumak olmalıdır.*”

Öğrenciler için yapıcı ve anlamlı olmalı ve gerektiğinde sosyal hizmet uygulaması için henüz uygun olmayan öğrencileri değerlendirmelidir. Eğer sosyal hizmet uygulaması için bu değerlendirmede uygun görülmeyen öğrenciler varsa onlar için ileride daha güçlü olabilecekleri kariyer planlamaları yapılmalıdır” (Tam 2004, Tam ve Kwok 2007). Ryan ve ark (1997) meslek koruyuculuğu (gatekeeping) kavramını uygulamaya yeni başlayan sosyal hizmet mezunlarının gerekli uygunluk standartlarını yerine getirmelerini sağlayan bir sistem olarak tanımlamaktadır.

Meslek koruyuculuğu (gatekeeping), sosyal hizmet mezunlarının sosyal hizmet değerlerini özümsemelerini ve sosyal hizmet mesleğini yetkin bir şekilde uygulayabilmek için gerekli bilgi ve becerilere sahip olmalarını sağlamayı amaçlayan, sosyal hizmet mesleğinin bütünlüğünü korumak ve mesleki uygulamanın kalitesini sağlamak için öğrencilerin performansını ve sosyal hizmet uygulaması için uygunluğunu değerlendiren bir sistemdir (Tam 2003). Meslek koruyuculuğu (gatekeeping) sistemi, sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin uygulama aşamasında bölüme uygunluğunu değerlendirebilmek için tasarlanmış, alan uygulaması öncesi, sonrası ve hatta mezuniyet öncesinde de devam eden bir değerlendirme sistemidir (Barlow ve Coleman 2003, Reynolds 2004). Diğer bir ifadeyle, sosyal hizmet eğitiminde meslek koruyuculuğu (gatekeeping); değerlendirme, inceleme, sürdürme ve mezuniyet aşamalarını kapsamakta; bu aşamalarla birlikte sosyal hizmet eğitimi veren kurumlarca belirlenen kriterlere göre öğrencilerin meslek için uygunluğunu belirlemek amaçlanmaktadır (Tam ve Coleman 2011).

Meslek koruyuculuğu (gatekeeping) sistemi bireysel olarak öğrencilerin gerekli bilgi, beceri ve uygulama yeterliliğine sahip olup olmadıklarını belirlemeye yardımcı olurken, aynı zamanda niteliksiz olarak görülen öğrencilerin uygulama alanına girmesini engellemesiyle sosyal hizmet eğitiminde gerekli bir sistem olarak belirtilmektedir (Cole ve Lewis 1993, Tam ve Kwok 2007). Sosyal hizmet mesleğinin etik kuralları bir kişinin mesleki yeterliliğini belirlemede ana kılavuz olarak görülse de, literatürde öğrenci başarısızlığa uğradığında ona yön verme noktasında hangi işlemsel gücün etkili olacağı tartışmalı olduğu belirtilmektedir (Ryan ve ark 1997). Bu noktada “meslek koruyuculuğu (gatekeeping)” kavramı için mecazi bir karşılık olarak “eşik bekçiliği” demek yanlış olmayacaktır. Literatürde sosyal hizmet bölümlerinin mesleğin kapısını koruma konusunda sorumlulukları

olduğu açıkça belirtilmektedir (Cobb ve Jordan 1989, Moore ve Urwin 1990, Cole ve Lewis 1993, Ryan ve ark 1997, Moore ve ark 1998). Bu sistemle sosyal hizmet uygulaması için uygun görülmeyen öğrencilerin “sosyal hizmet mesleğinin kapısı”ndan geçmelerinin uygun olmadığı anlamı çıkarılabilmektedir.

Literatürde sosyal hizmet eğitiminde meslek koruyuculuğu (gatekeeping) ile ilgili olarak tanımlanan bazı sorunlar bulunduğunu belirten ve bu sorunları; uygun mesleki uygulama için standartlaşmış kriterlerin eksikliği, kabul başvurusu ve ön uygulamalarda etkili değerlendirmelerin yetersizliği, sosyal hizmet kurumlarından destek yetersizliği, yetersiz alan danışmanları ve atamalar, alan danışmanlarının rol ikilemleri (uygulamaya çıkan öğrenciye yardımcı olan bir rol mü yoksa meslek koruyuculuğu (gatekeeping) sisteminin sorumluluklarını yerine getirmeye isteksiz olan ve öğrenciyi uygulamadan bırakan bir rol mü), hukuki ihtilaf korkusu (uygunluk kriterlerinin eksikliği ve bu konudaki politika yoksunluğu pek çok sosyal hizmet bölümü eğitmenini öğrenciyi değerlendirme ve uygulamadan bırakma konusunda tereddüte düşürebilir) olarak başlıklandıran çalışmalar bulunmaktadır (Moore ve Urwin 1990, 1991, Ryan ve ark 1997, Moore ve ark 1998). Tam (2003) bu sorunları uygulama, kurumsal ve davranışsal olarak üç ana başlığa ayırmakta; uygulama sorunlarının kabul ve uygulama öncesi standartlaştırılmış kriter eksikliği ve yetersiz değerlendirmeye; kurumsal sorunların kurumsal destek, nitelikli alan eğitmenleri ve atama eksikliğine; davranışsal sorunların da alan eğitmenlerinin rol ikilemlerine ve hukuki ihtilaf korkusuna karşılık geldiğini belirtmektedir.

Sosyal hizmet uygulamasının temel değerleri ve hedeflerinin sosyal hizmet mesleğinin profesyonel kimliğini belirlemekle birlikte, sosyal hizmet eğitimi veren bölümleri ve uygulama standartlarını geliştirmek için sosyal hizmet okullarına bir taslak sunduğu belirtilmektedir (Tam ve Coleman 2009b). İyi tanımlanmış, belirlenmiş standartların eksikliği meslek koruyuculuğu (gatekeeping) sisteminin güçlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Meslek koruyuculuğu (gatekeeping) sistemi sosyal hizmet eğitiminde uygulama alanı için standartları belirler. Bu işleviyle sosyal hizmette mesleki uygunluğun uygulamadaki tecrübeyle ileri düzeye taşınabileceği fikrini içerir (Tam ve Kwok 2007). Akredite edilmiş sosyal hizmet okullarından mezun olanların, mesleki açıdan uygulamaya hazır olduğunu gösteren temel düzeyde bilgi, beceri ve değerlere sahip olması beklenmektedir (Tam ve ark 2013).

1.4.4. Mesleki Uygunluk ve Mesleki Yeterlilik Kavramları

Sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluk üzerinde durulurken mesleki yeterlilik kavramının da açıklanması gerekli görülmektedir. Literatürde “mesleki uygunluk” (professional suitability) ve “mesleki yeterlilik” (professional competency) kavramlarının birbirinin yerine kullanılabildiği belirtilmektedir (Barlow ve Coleman 2003, Tam ve Coleman 2009b). Birleşik Krallık Sosyal Hizmet Eğitim ve Öğretim Merkez Konseyi (1996)’nin sosyal hizmet alanında verilen diplomaları düzenlemek ve yeni mezun olan bir meslek elemanının ne tür beceri ve yeterliliklere sahip olduğunu açığa kavuşturmak adına bir belge yayınladıkları ve bu belgenin aynı zamanda uygulamaya çıkacak olan öğrenciler için de yeterliliklerinin detaylarını kapsadığı belirtilmekte; “yeterlilik” kavramının mesleki rolü yerine getirme noktasında yeteneği ifade ettiği vurgulanmaktadır (Thompson 2013). Terim olarak “yetersizlik” veya “uygunsuzluk” kavramlarının sosyal hizmet mesleğini yapacak kişiler için olumsuz algı yaratabileceği, bununla birlikte diğer meslekler için daha uygun olabileceği (Brear ve ark 2008), bu nedenle “mesleki uygunluk” teriminin kullanımının tercih edildiği belirtilmektedir. Bu temele dayalı olarak, bu çalışmada da “mesleki uygunluk” kavramının kullanılması uygun görülmekte ve içerikte tercih edilmektedir.

1.4.5. Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk (Eğitim/Kişisel/Uygulama/Etik)

Mesleki uygunluk kavramının bireyin beceri ve yeteneklerini kullanabilmesi, yaratıcılık, öğrenebilirlik, sorumluluk, zihinsel çabalar ve iş yöntemlerini kullanabilmeyi kapsadığı belirtilmektedir (Ültanır 2002, Tam ve ark 2012). Başka bir ifadeyle, mesleki uygunluk, sosyal hizmet bilgisi ve değerlerinin iyi anlaşılmasının yanı sıra, belirli durumlarda uygun davranış gösterilmesi anlamına gelmektedir (Lyons 1997).

Canadian Association for Social Work Education (2008)’da sosyal hizmet için mesleki uygunluk kriterleri 6 başlıkta toplanmakta ve bu başlıklar kendi içinde farklılıklar gösterse de pek çok üniversitenin (The University of British Columbia, University of Regina, University of Ottawa, Carleton University, University of

Windsor, Algoma University, University of Chester, McMaster University) sosyal hizmet bölümü tarafından mesleki uygunluk kriteri olarak temel kabul edilmektedir. Belirlenen mesleki uygunluk kriterleri aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

1. İnsanın Biricikliğine, Onuruna ve Değerine Saygı
2. Sosyal Adalet için Çabalama
3. İnsanlığa Hizmet
4. Mesleki Uygulamada Bütünlük
5. Mesleki Uygulamada Gizlilik
6. Mesleki Uygulamada Yetkinlik

Ayrıca literatürde sosyal hizmet uygulaması için mesleki uygunluk kriterlerini inceleyen bazı çalışmalar dikkat çekmekte ve bu çalışmalarda sosyal hizmet uygulaması için mesleki uygunluk kriterlerinin öz farkındalık, sosyal hizmet etiğine bağlılık, mesleki bilgi, uygulama ve teoriyi birleştirme becerisi, kişiler arası beceriler, iletişim becerileri, öğrenme isteği ve eleştirel düşünme olarak sıralanabildiği görülse de (Koerin ve Miller 1995, Ryan ve ark 1997, Miller ve Koerin 1998, Barlow ve Coleman 2003, Lafrance ve ark 2004, Tam ve Coleman 2009b), Tam (2003) mesleki uygunluğun altında yer alan boyutları ampirik olarak ortaya koyan çalışma konusunda eksiklik olduğunu belirtmektedir. Ayrıca bu maddelerin standart ölçümlere dönüştürülmesine ihtiyaç duyulduğu da vurgulanmaktadır (Tam ve Coleman 2009b). Mesleki uygunluğu değerlendiren iyi hazırlanmış ölçümlerin olmaması sosyal hizmet eğitimcilerinin ve düzenleyicilerinin nitelikli sosyal hizmet uygulaması sağlama ve halkı koruma gibi görevlerini yerine getirmelerini engellemektedir (Barlow ve Coleman 2003). Ayrıca bu eksikliğin, sosyal hizmet eğitimcilerinin mesleğin eşik bekçiliğini yapma işlevlerini yerine getirmelerini de engellediği belirtilmektedir (Koerin ve Miller 1995, Barlow ve Coleman 2003).

Sosyal hizmet alanında eğitim çıktılarını değerlendirebilmek için amaca uygun ölçüm araçlarına ihtiyaç olduğu vurgulanmaktadır (Hull Jr ve ark 1994). Macdonald (1995), mesleki uygunluğu ölçmeye dair bir araç geliştirmeye yönelik teorik desteğin Emile Durkheim'in işlevselci teorisine dayandığını ve buna göre meslekler arasında iş ayrımı yapılması ve her mesleği bir diğerinden ayıran özelliklerin ortaya konması gerektiğini belirtmektedir. Sosyal hizmette mesleki

uygunluk için somut kriterlerin ve ölçütlerin geliştirilmesi, öğrencinin sosyal hizmet uygulaması için uygunluğunu değerlendirebilmeyi kolaylaştıracaktır (Tam ve Coleman 2009a). Mesleki uygunluğun altta yatan boyutlarını belirlemek ve sosyal hizmet öğrencilerinin ve/veya sosyal hizmet uzmanlarının performansını göstermek için psikometrik olarak sağlam bir belge geliştirilmesine zemin hazırlamak önem arz etmektedir (Tam ve ark 2012). Sosyal hizmet alanında görev yapan eğitimciler mesleki uygunluğu ölçen standartlaşmış bir döküman geliştirilmesinden fayda sağlayacaklardır (Ryan ve ark 1997, Miller ve Koerin 1998, Tam ve Kwok 2007). Toplumsal bilinç, etik uygunluk, uygulama uygunluğu ve kişisel uygunluk gibi kriterlerin belirlenmesi hem sosyal hizmet bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin uygulamaya ilişkin durumunu değerlendirmek hem de sosyal hizmet alanında uygulama yapan sosyal hizmet uzmanlarının uygulamalarında bir ölçme aracı geliştirmek için temel teşkil etmektedir (Tam ve ark 2012).

Tam (2003) sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluğun öğrenciler için hem akademik başarıyı hem de kişisel uygunluğu kapsadığını, bu kapsamın öncelikli olarak not ortalaması, sonrasında ise öğrencilerin mesleki beklenti ve uygulamaları ile bağdaştırdığı değer ve davranışlarına karşılık geldiğini belirtmekte, sosyal hizmet değerlerini özümsemekte ya da etik ilkelere uygun davranış göstermekte başarısız olan öğrencilerin alan uygulamasında yer almaması gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca öğrencilerin kabul ve uygulama için uygunluğuna ilişkin değerlendirmenin, başvuru sırasında ve uygulama öncesi aşamalarda çok boyutlu göstergeleri kapsayabileceği eklenmektedir. Tam ve ark (2012) sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluk başlığının gelişimine yönelik beş öneride bulunmaktadır. Buna göre:

1. Sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluk kriterlerinin belirlenmesi ile ilgili olarak karma yöntemler kullanılması gerektiği, böylece içeriğin sosyal hizmet eğitimcileri, sosyal hizmet uzmanları ve sosyal hizmet uygulama alanındaki paydaşlar gibi farklı alanlardan oluşturulabileceği,
2. Araştırma sonuçlarının genellenebilmesi için ülke geneli gibi daha büyük örneklemelerle çalışılması gerektiği,
3. Sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluk ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliğini daha iyi anlamak için özellikle öğrenciler üzerinde uygulama başında

ve sonunda ön test-son test yapılması ya da öğrencilere uygulanacak kişilik testleri ile mezuniyet not ortalamalarının karşılaştırılması gerektiği,

4. Sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluğu ölçmeye yönelik araç geliştirilirken tutumlardan ziyade uygulama performansının ve uygulama danışmanlarının da değerlendirilmesi gerektiği,

5. Uygulama uygunluğuna karar verme aşamasında öğrencileri alana yerleştirmek için ölçeğin bir sosyal hizmet bölümü öğrenci grubu üzerinde test edilmesi gerektiği belirtilmektedir.

Lafrance ve ark (2004)'nin uygulama danışmanlığı yapan 10 sosyal hizmet eğitimcisi ile yaptıkları nitel araştırmada sosyal hizmet uygulamasında bireylerin mesleki uygunluğunu değerlendirmek için şu başlıkların faydalı olacağını belirtmektedirler:

1. Kişisel Uygunluk
  - 1.1. Olgunluk
  - 1.2. Dürüstlük ve Bütünsellik
  - 1.3. Duygusal Rahatlık
2. Öz-farkındalık İçin Kapasite ve İsteklilik
  - 2.1. Önceki Yaşam Deneyimlerinde Kişisel Değerlerin, İnançların ve Tutumların Oluşması Üzerindeki Muhtemel Etkisinin Tanınması
  - 2.2. Kişisel Bilinci Artırma İsteği
  - 2.3. Sosyal Hizmeti Bir Meslek Olarak Seçmede Etkili Olan Faktörlerin İç Yüzünü Anlama
3. Sosyal Hizmet İlişkisi için Kapasite
4. Sosyal Hizmet Değerleri ve Kişisel Uyum

Sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluk üzerinde durulurken mesleğin başlangıç adımı sayılabilecek en önemli aşamanın eğitim olduğu söylenebilmektedir. Mesleki uygunluk için, sosyal hizmet eğitiminde mesleki uygunluğa dayalı eğitim görüldüğü ve sosyal hizmet eğitiminde mesleki uygunluğa dayalı eğitimin, kamu yararını korumak, uygulama standartlarını korumak ve mesleki uygunluk standartlarının karşılanmasını sağlamak için gerekli olduğu belirtilmektedir (Moore ve Urwin 1990, 1991). Sosyal hizmette mesleki uygunluk temelli bir eğitim yalnızca mesleki bilgi ve becerilerin gösterilmesiyle değil aynı zamanda mesleki değerler, kişiler arası ilişkiler ve toplumsal bilinçle de ilgilidir (Tam ve Coleman

2009a). Council on Social Work Education (CSWE-Sosyal Hizmet Eğitimi Konseyi) tarafından 2015 yılında Eğitim Politikası ve Akreditasyon Standartları (EPAS)'na yönelik hazırlanan rapor ile sosyal hizmet eğitiminin mesleki uygunluğa dayalı bir eğitim olduğu üzerinde durulmakta ve sosyal hizmet eğitiminde mesleki uygunluk maddeleri aşağıdaki gibi belirtilmektedir:

1. Etik ve mesleki davranış gösterme
2. Uygulamadaki farklılığı ve çeşitliliği ilişkilendirme
3. İnsan hakları, sosyal, ekonomik ve çevresel adaleti geliştirme
4. Uygulama temelli araştırma ve araştırma temelli uygulamayı ilişkilendirme
5. Politika uygulamasında bağlantı kurma
6. Bireylerle, ailelerle, gruplarla, kurumlarla ve topluluklarla bağlantı kurma
7. Bireyleri, aileleri, grupları, kurumları ve toplulukları değerlendirme
8. Bireylere, ailelere, gruplara, kurumlara ve topluluklara müdahale etme
9. Bireylerle, ailelerle, gruplarla, kurumlarla ve topluluklarla uygulamayı değerlendirme.

Mesleki uygunluğa dayalı sosyal hizmet eğitiminde öğrenciler meslekle ilgili tüm alanlarda ve tüm düzeylerde uygulama yapabilecek şekilde bilgi, beceri ve değerleri kazanmaları için genelde sosyal hizmet yaklaşımı ile eğitim görmektedirler (Bağcı 2015). Böylece bölümden mezun olan meslek elemanının eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, aile, çocuk, yaşlı, yetişkin, engelli vs. gibi pek çok alanda çalışabilmesi beklenmekte; bununla birlikte bilişsel doygunluğa, mesleki oluşuma ve kişisel performansa ihtiyaç olduğu belirtilmektedir (Türkmen 2003). Alan uygulaması sırasında meslek elemanının kendisiyle ilgili yeterlilik ve özgüven hissi bilgi birikiminden gelmektedir (Genç ve Barış 2015). Eğitimin bu denli önemli olduğu vurgulanmasına karşın 2014 yılında Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği (SHUDER)'nin girişimiyle Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) kapsamında sosyal hizmet mesleğinin tanımlanması ve mesleğe ilişkin standartların oluşturulması sürecinde “belli bir lisans mezunu olma şartı”nın aranmaması nedeniyle SHUDER tarafından süreç sonlandırılmıştır (Karakuş 2015).

Uygulamalı bir meslek olan sosyal hizmet mesleğinde sosyal hizmet uzmanının sahip olduğu bilgi, beceri ve değerleri duruma uygun olarak kullanabilmesi sosyal hizmet uzmanının en önemli özelliğidir (Bağcı 2015).

Uygulamada kullanılacak model, perspektif, teori vs. sosyal hizmet uzmanının bilgi temelini oluşturmaktadır (Selcik ve Güzel 2016). Mesleğe atılmadan önce lisans eğitimi sırasında öğrenciler alan uygulamasında oldukça fazla zaman geçirerek bu konuda kendilerini geliştirme, öğrenme ve sınıf ortamı dışında kendilerini ve fikirlerini ifade etme fırsatı sağlarken, aynı zamanda bu süreç alan danışmanlarına da öğrenciyi daha yakından tanıma ve onun mesleki uygunluğunu değerlendirme imkânı sağlamaktadır (Tam 2003). Lisans eğitimi sırasında sosyal hizmet bölümü öğrencileri mesleki müdahale becerileri kazanabilmeleri amacıyla yetiştirilirlerken mesleğe başladıklarında sosyal hizmet müdahalelerini uygulamaları beklenmektedir (Ceylan ve ark 2016).

Sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet uygulamasındaki mesleki uygunlukları değerlendirilirken kişisel özelliklerinin ve mesleki geçmişlerinin de önemli olduğu belirtilmektedir (Selcik ve Güzel 2016, Altıparmak ve ark 2017). Her ne kadar çalışılan alan değişiklik gösterebilse de uygulamada en önemli kaynağın sosyal hizmet uzmanının kendisi olduğu vurgulanmakta (Şahin 2001), bu noktada meslek elemanının hayat tecrübesi, yetenekleri, yardım etme sorumluluğunun sosyal hizmet uygulamasının gerekleriyle örtüşmesi gerektiği belirtilmekte ve hayat görüşünde ırksal ve kültürel geçmişin, cinsiyetin, sosyal ve ekonomik durumun vb. özelliklerin etkili olabileceği üzerinde durulmaktadır (Selcik ve Güzel 2016). Uzmanın kişi olarak sahip olduğu değerler, müracaatçıyla oluşturacağı ilişkiyi de belirlemektedir (Özateş 2010). Aynı zamanda sosyal hizmet uzmanlarının mesleğe ilişkin algılarının da müracaatçılara profesyonel yardım hizmeti sunma açısından etkili olduğu vurgulanmaktadır (Freund 2006).

Sosyal hizmet uzmanları uygun çalışma koşulları altında işlerinin gereğini yapabilmek için kimi zaman sınırlarını zorlamak durumunda kalabilmektedirler (Uğur ve Erol 2015). Buradan hareketle sosyal hizmet müdahalesini gerçekleştirecek sosyal hizmet uzmanlarının bazı niteliklere sahip olması gerektiği; uzmanın sorumluluk alabilen, sözlü ve sözsüz iletişim becerilerini kullanabilen, eleştirel düşünebilen ve eleştiriye açık olabilen, müracaatçıyla empati kurabilen özelliklere sahip olması gerektiği belirtilmektedir (Serpen ve Hasgöl 2015). Aldıkları eğitime bağlı olarak uygulamada meslek elemanlarının savunuculuk, toplum sözcüsü,

harekete geçirici, aktivist, danışman, güçlendirici vb. rolleri üstlenmelerinin gerektiği vurgulanmaktadır (Duyan ve ark 2008, Sheafor ve Horejsi 2014).

Sosyal hizmetin uygulama boyutunda eğitim ve kişisel özellikler kadar etik değerler de önem arz etmektedir. Meslekleşme sürecinin en önemli dinamiklerinden biri olarak kabul edilen etik ve etik davranış gösterme, hem kişi hem de meslek elemanı olarak sosyal hizmet uzmanının öncelikli sorumlulukları arasındadır (Özateş 2010, Thompson 2013, Sheafor ve Horejsi 2014). Bir mesleğin meslekleşme sürecinde temel olan değerlerin mesleki uygulamalarla uyum içinde olması gerektiği, meslek etiğinin felsefi temellerinden ayrılmadan toplumsal ve bireysel değerlerle uyum içinde olan mesleki değerlerden oluştuğu ve odağında insan olan her mesleğin uygulama amacından hareketle mesleki değerlerini ortaya koyduğu belirtilmektedir (Duyan ve ark 2008, Özateş 2010, Zastrow 2013). Sosyal hizmet etiğinin mesleki uygulamalarda doğru eylemi belirlemeye yönelik bireysel ve toplumsal bir işlevi olduğu, değer temelli bir meslek olan sosyal hizmet uygulamasında etik ilkelerin sosyal hizmet uzmanının mesleki sorumluluğunu tanımladığı ifade edilmektedir (Duyan ve ark 2008, Özateş 2010). Sosyal hizmet uygulamalarında etik ilkelerin işlevi müracaatçıya saygı duyulması ve adil ve doğru uygulamada bulunulmasına yol gösterirken, uygulamanın olası zararlı sonuçlarından müracaatçının zarar görmesini engellemektedir (Özateş 2010). Sosyal hizmet uygulamalarında meslek elemanı ve müracaatçı olarak nasıl eylemde bulunulması gerektiği üzerinde duran Kantçı sosyal hizmet etiğinde, anlaşma, dayanışma ve iletişim diline dikkat edilerek her iki tarafın da eşit olduğu ve birbirine saygı göstermek zorunda olduğu ilkesine dayanmaktadır (Webb ve McBeath 1989). Sosyal hizmet etiğinin mesleki uygulamalarda doğru eylemin belirlenmesi ve karar verme süreçlerinde yararlanılan etik ilke ve değerlerden oluştuğu belirtilmektedir (Duyan ve ark 2008, Duyan 2010, Özateş 2010, Sheafor ve Horejsi 2014).

1.4.6. Meslek ve Mesleki Doyum/İş Doyumu

Literatürde iş doyumunu veya mesleki doyum kavramlarına bakıldığında, her iki kavramın da birbirinin yerine kullanıldığı çalışmalar bulunduğu görülmektedir (Weisman ve Nathanson 1985, Aydemir Sevim ve Hamamcı 1999, Kuzgun ve ark 1999, Yalçınkaya Akyüz 2000, Ültanır 2002, Hamamcı ve ark 2004, Şirin 2009, Odabaş Özgür ve ark 2016, Aşlamacı 2017). Çalışmada daha çok mesleki doyum

kavramı tercih edilmektedir. Ancak mesleki doyum kavramından önce “meslek” tanımı yapılması uygun görülmektedir.

Toplumsal yaşam içerisinde iş bölümünün önemli bir yer tuttuğu, buna bağlı olarak iş bölümünün gerçekleştirilmesinde de mesleklere ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir (Berg ve ark 2008, Ceylan ve ark 2016). Söz konusu meslekler bilim ve teknolojiye meydana gelen gelişmelerden etkilenmekte ve kendini yenilemek durumunda kalmaktadır (Türkmen 2003). Mesleklerin, zamanla profesyonel yöntem ve tekniklerle sunulmaya başlandığı ve bilgi temelini esas aldığı bir eğitim süreci sonrası belgelendirilmiş onay ile yetkilendirilen meslek elemanları tarafından yürütüldüğü ifade edilmektedir (Ceylan ve ark 2016). Türk Dil Kurumu tarafından meslek; *“belli bir eğitim ile kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş”* olarak tanımlanmaktadır (TDK). Başka bir tanımda meslek *“bir kimsenin belli bir eğitim yoluyla edindiği ve para kazanmak için yaptığı, sonucunda bir ürün veya hizmet ortaya koyduğu, kuralları toplum tarafından belirlenmiş etkinlikler bütünü”* olarak tanımlanmaktadır (Kuzgun ve ark 1999, Kuzgun 2009).

Bireysel olarak yaşamın çeşitli alanlarında doyum sağlama beklentimiz olduğu söylenebilmektedir. Diener ve ark (1999) doyum alanlarını aile, serbest zaman, sağlık, para, benlik, kişinin yakın çevresi ve iş olarak belirtmektedirler. Bireylerin yaptıkları işten memnun olma düzeylerinin yaşamları içinde önemli bir unsur olduğu belirtilmektedir (Stapel 1950, Recepoğlu ve Ülker Tümlü 2015). 2012-2013 yılları arasında Kastamonu Üniversitesi’nde 94 öğretim elemanı ile yapılan çalışmada mesleki doyum arttıkça yaşam doyumunun da arttığı belirlenmiştir (Recepoğlu ve Ülker Tümlü 2015). Meslek elemanlarının eğitimlerini tamamladıktan sonra çalışma hayatına atıldıklarında geçimlerini sağlayacak ekonomik kazancın yanı sıra mesleki doyum da sağlamayı arzuladıkları ifade edilmektedir (Kalleberg 1977, Ceylan ve ark 2016). Bireyin yaptığı işin sosyal ve ekonomik olarak kişinin ihtiyaçlarını karşılama işlevi olması nedeniyle meslek seçiminde bireyin kişisel ihtiyaçları ve olanakları ile söz konusu mesleğin gereklerini ve doyum kaynaklarını karşılaştırması gerekmektedir (Kalleberg 1977, Işıkhani 2000). Mesleğin veya işin bireyin ihtiyaçlarına yanıt verebildiği, yani başka bir deyişle bireyin isteklerinin

sıralaması ile mesleğin olanaklarının uyuşması durumunda iş veya meslekten hoşnut olunabileceği belirtilmektedir (Arches 1991, Kuzgun ve ark 1999). Mesleki doyumun bireyin hayata bağlılığını ve mesleğine bakışını da etkilediği belirtilmektedir (Çetinkanat 2000). Mesleğinin gereklerini yerine getirirken bireyin verim alabilmesi, mesleğini sevmesi ve ona bağlanması açısından da önemli görülmekte; bu durumun bireyin yaptığı işin verimini artıracak ve ona mutluluk sağlayacağı vurgulanmaktadır (Tomanbay 1999, Acker 2004). Ayrıca meslek, bireylerin kendini ifade etme, statü, tanınma ve başarıma gibi gereksinimlerini doyurarak toplumla ilişki kurulmasını da sağlamakta, böylece mesleki etkinliklerin insan yaşamının 1/3'üne karşılık geldiği söylenebilmektedir (Kuzgun ve ark 1999).

Mesleki doyum kavramıyla ilgili olarak yapılan tanımlarda genel olarak ortak noktanın mesleki doyumun meslekten memnun olma ile ilişkili olduğu belirtilmektedir (Recepoglu ve Ülker Tümlü 2015). Aşlamacı (2017) kişinin yaptığı mesleğe ilişkin hissettiği hoşnutluk, pozitif duygular ve haz gibi olumlu duyumsamaların mesleki doyumunu oluşturduğunu belirtirken, İçağasıoğlu Çoban ve Özbesler (2016) işin niteliği ile işi yapan kişinin beklentileri uyuştugu zaman doyum sağlanabileceğini ifade etmektedirler. Benzer şekilde başka bir tanımda mesleki doyum, bireyin mesleğini yapması sonucunda duyduğu haz olarak tanımlanmakta ve yapılan işin özellikleri ile meslek elemanının isteklerinin birbiriyle uyumlu olması durumunda sağlanabileceği belirtilmektedir (Ceylan ve ark 2016). Balcı (1985) mesleki doyum, bireylerin işin boyutlarına ilişkin istekleri ile bunları elde etme derecesine ilişkin algılamalara ilişkin duygusal tepkiler olarak tanımlamaktadır. Bireylerin mesleki doyumlarının iş ve iş yeri hakkında kendilerini nasıl hissettikleri ile ilgili olduğu ve bireyin “işinden hoşlanması (doyumu)” ya da “hoşlanmaması (doyumsuzluğu)” olarak ifade edilebileceği söylenmektedir (Ültanır 2002). Başka bir ifade ile mesleki doyum, bireyin işinden ya da mesleğinden hoşnut olma durumu olarak tanımlanabilmekte, aynı zamanda bireyin özellikleri ile işin özellikleri arasındaki etkileşim ile ortaya çıkmakta; işin özellikleri, iş koşulları ya da işin gerektirdiği görevler ile ilgiliyken, bireysel özellikler bireyin mesleğe olan ilgisi ve ihtiyaçları ile ilgili görülmektedir (Kauppi ve ark 1983). Bu mesleki değerler ile kişinin mesleki yönden kendini ne kadar yeterli algıladığının kişinin yaptığı işten hoşnut olmasını etkileyebileceği belirtilmekte ve mesleki yönden kendini yeterli hisseden kişinin işinde daha fazla doyum sağlaması beklenmektedir (Weisman ve

Nathanson 1985, Aydemir Sevim ve Hamamcı 1999). Uzman hekimlerin mesleki doyum düzeylerinin belirlenmesi amacıyla 151 uzman hekimin katılımıyla gerçekleştirilen çalışmada mesleki bilgi ve becerisini kullanabildiğini düşünen hekimlerin mesleki doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Musal ve ark 1995). Yine yurt dışında 123 okul danışmanı üzerinde yapılan bir araştırmada mesleki doyum ve mesleki yeterlilik birlikte incelenmiş ve mesleki olarak denetmenleri tarafından yeterli bulunan okul danışmanlarının yürüttükleri işten daha fazla doyum sağladıkları bulgusu elde edilmiştir (Wiggins ve Weslander 1986). Ülkemizde Ankara ilinde resmi okullarda çalışan psikolojik danışmanların mesleki gelişim davranışı ile mesleki doyumları arasındaki ilişkinin incelendiği 135 psikolojik danışman ile yapılan araştırmada, mesleki doyum ile kendini mesleki olarak geliştirme davranışı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş olup, buna bağlı olarak katılımcıların kendilerini geliştirdikçe yaptıkları işten daha fazla doyum elde ettikleri ve mesleki olarak memnun olan bireylerin de kendilerini daha fazla geliştirmeye gayret ettikleri sonucuna ulaşılabileceği belirtilmektedir (Hamamcı ve ark 2004). Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü, rehberlik ve araştırma merkezleri; resmi ve özel okullarda çalışan 93 psikolojik danışman ile yapılan araştırmada, psikolojik danışmanların mesleki yeterlilikleri ile mesleki doyumları arasında olumlu yönde ve anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir (Aydemir Sevim ve Hamamcı 1999).

Mesleki doyumunu etkileyen özellikler bireysel ve çevresel olmak üzere iki grupta incelenmekte; bireysel özellikler arasında yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, medeni durum, kişilik, alınan ücret ve çalışma süresi sayılabilirken; çevresel özelliklerde amirin mesleği, alınan övgü, statü, çalışma arkadaşlarıyla ilişkiler, amirden hoşnut olma durumu, meslek dışı işlerde görevlendirilme, çalışma koşulları, alınan kararlara katılım, hizmet içi eğitim, başarı duygusu, mesleki örgütler ve katılım ve meslek seçimi yer almaktadır (Acker 2004, Ceylan ve ark 2016). Yurt dışında akut hastalara bakım sağlayan 36 hastanede çalışan 80 sosyal hizmet uzmanı ile yapılan çalışmada katılımcıların %20'sinin yaptığı işten çok memnun olduğu, %50'sinin de memnun olduğu sonucuna ulaşılrken; memnuniyet nedenleri arasında hastalara ve ailelerine yardım etme becerisi, somut kaynak ve özerklik sağlama başlıklarının yer aldığı, memnuniyetsizlik nedenlerinin de örgütsel kısıtlamalar ve diğer sağlık kuruluşlarının destek eksikliği olarak belirlendiği belirtilmektedir (Kadushin ve Kulys 1995). 2000-

2001 yılları arasında Bolu il merkezindeki ilköğretim ve liselerden tesadüfi olarak seçilen toplam 144 öğretmen ile mesleki doyumları ve mesleki yeterlilikleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan araştırmada, öğretmenlerin mesleki doyum ile mesleki yeterlilikleri arasında olumsuz yönde, anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin öğretmenlerin işteki faktörleri etkileyen içsel faktörleri işteki başarı olarak görmeleri; dışsal faktörler içinde de statü, ücret, iş koşulları, denetleme vs. gibi faktörlerin yer aldığı belirtilmektedir. Bu açıdan, öğretmenlerin işlerinde kendilerini yeterli başarıda gördükleri; ancak kendilerine sağlanan iş olanaklarını doyum sağlayıcı olarak görmedikleri sonucu çıkarılabilmektedir (Ültanır 2002). Sosyal hizmet mesleği için zaman içinde “sosyal çalışma görevlisi” vb. gibi çatı kavramlar ile meslek elemanı çeşitliliğine gidildiği (Sosyal Hizmet Merkezleri Yönetmeliği, 2013), sosyal hizmet bölümleri hariç hiçbirinin lisans eğitim müfredatlarında sosyal hizmet müdahalelerine yönelik dersler yer almaması nedeniyle aynı çatı kavram altında benzer roller yüklenen meslek elemanlarının ortak mesleki dili konuşamamalarının getirdiği huzursuzluklar ile iş doyumlarının düşebileceği belirtilmektedir (Ceylan ve ark 2016).

Kuzgun ve ark (1999) bireylerin beklentileri ile mesleğin veya işin sağladığı olanakların aşağıda belirtilen alanlarda birbirine uygun olması halinde iş veya meslek doyumunun gerçekleştiğini savunmaktadırlar:

1. Mesleğin gerektirdiği etkinliklerin bireylerin yetenek, bilgi ve becerileri ile tutarlı olması.
2. Çalışma ortamının fiziksel durumunun uygun olması.
3. Çalışma ortamındaki insan ilişkileri.
4. Sağlanan kazanç düzeyi.
5. Ödül ve takdir.
6. Sağlanan güvence.
7. İlerleme olanağı.
8. Verilen yetki ve sorumluluk.

9. Günlük çalışma süresi.
10. Yarışma ve kendini gösterme olanağı.
11. İş bulabilme olanağı.
12. Meslek etkinliklerinin birey için ilgi çekici olması.

Literatürde de bu maddeleri destekleyen araştırma örnekleri bulunmaktadır. Örneğin; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti üniversitelerinde çalışan idari personelin hizmet içi eğitime bağlı olarak mesleki doyumlarının incelendiği çalışmada, hizmet içi eğitim (stresle baş etme programı) alan deney grubunun ön ve son testleri arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir (Sayılır 2016). 126 boks antrenörünün çeşitli değişkenlere göre mesleki doyum düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada, gelir düzeyine göre mesleki doyum puanları arasında anlamlı fark olduğu bulunmuştur (Odabaş Özgür ve ark 2016). Sosyal hizmet uzmanlarının iş doyumlarını belirlemek amacı ile 160 sosyal hizmet uzmanının katılımıyla gerçekleştirilen çalışmada, mesleki uygulama için uygun koşullara sahip olan katılımcıların iş doyum düzeylerinin mesleki uygulama için uygun koşullara sahip olmayanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Işıkhani 2000).

İnsani hizmetler alanında görev yapan sosyal hizmet uzmanları da diğer mesleklerde olduğu gibi mesleki etkinliklerini gerçekleştirirken doyum sağlamak istemektedirler (Vinokur-Kaplan ve ark 1994, Collins 2007, Uğur ve Erol 2015). Mesleki doyumun sosyal hizmet uzmanının uygulamadaki başarısını etkileyen bir unsur olduğu, meslek elemanının mutluluğu ve iş ortamının sağlıklı bir işleyişe sahip olup olmadığı üzerinde de etkili olduğu ifade edilmektedir (Siefert ve ark 1991, Işıkhani 2000, Borzaga ve Tortia 2006, Collins 2007). Mesleki uygulama sürecinde birey ve grupların sorunlarını çözmeye çalışırken sosyal hizmet uzmanlarının duygusal taleplerin yoğunluğu ile karşılaştıkları ve bu taleplerin karşılanması durumunda mesleki olarak doyuma ulaşabilecekleri belirtilmektedir (Acker 1999, Işıkhani 2011).

1.4.7. Genel Öz Yeterlilik

Genel öz yeterlilik kavramının “öz yeterlilik” kavramından ortaya çıkması nedeniyle öncelikle öz yeterlilik kavramı üzerinde durulması uygun görülmektedir.

Literatürde “öz yeterlilik” başlığı geçen bazı çalışma içeriklerinde genel öz yeterlilik ölçeğinin, “genel öz yeterlilik” başlığı geçen bazı çalışmalarda da çeşitli öz yeterlilik ölçeklerinin kullanıldığı görülmektedir (Öneren ve Çiftçi 2013, Erol ve Avcı Temizer 2016, Caba ve Pekel 2017, Yayla ve İkiz 2017). Öz yeterlilik kavramının Bandura'nın Sosyal Öğrenme/Bilişsel Kuramı ile telaffuz edilmeye başlandığı belirtilmektedir (Holden 1992, Holden ve ark 1996, Chen ve ark 2001, Aksoy ve Diken 2009, Demirel 2009, Şahin Taşkın ve Hacıömeroğlu 2010, Korkut ve Babaoğlu 2012, Gürbüz ve Bozgeyikli 2014, Erol ve Avcı Temizer 2016, Karataş ve Uzun 2016, Ocak ve ark 2017). Bu kuramda bireylerin kendi eylemlerini bizzat düzenledikleri ve karar verme yetkilerini kullanarak kendilerini geliştirdikleri vurgulanmaktadır (Gül ve Adıgüzel 2015). Bandura (1977) öz yeterliliğin bireyin başarı deneyimlerine, dolaylı olarak yaşadığı deneyimlere, zorluklarla karşılaştığında kendisine verilen sözel desteğe ve duygusal durumlara bağlı olarak geliştiğini ifade etmekte ve öz yeterliliği *“bireyin belli bir konuda performans göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip başarılı olma kapasitesi hakkında kendine ilişkin inancı”* olarak tanımlamaktadır. Öz yeterlilik inancının oluşmasında başkalarının deneyimlerinden elde edilen bilgilerin bireysel deneyimler kadar etkili olmadığı belirtilmektedir (Korkut ve Babaoğlu 2012). Dolayısıyla öz yeterlilik algısının oluşmasında en önemli kaynağın bireylerin daha önce deneyimlediği başarılar olduğu (Toy ve Duru 2016) ve bu kavramın, bireyin yeteneklerinden çok bu yeteneklere olan inancıyla ilgili olduğu söylenebilmektedir (Akkoyunlu ve ark 2005). Başka bir deyişle öz yeterlilik, bireyin yapabildikleri hakkındaki inancı anlamına gelmektedir (Demirel 2009). Öz yeterlilik inancı bireyin hislerini, düşüncelerini, motivasyonunu ve davranışlarını etkilemekte ve bireylerin hoşlanmadıkları bir durumda sergiledikleri mücadele gücü ve yeteneklerine olan inançlarının öz yeterliliklerine karşılık geldiği belirtilmektedir (Uysal ve Kösemem 2013). Başka bir ifade ile Azar (2010) öz yeterliliğin bireylerin becerilerinin bir fonksiyonu değil, becerilerine ya da yapabileceklerine ilişkin yargılarının bir sonucu olarak ortaya çıktığını belirtmektedir. Öz yeterlilik kavramının bireyin bir alanda başarılı olmak için algıladığı yapabilme becerisi veya zorluklarla baş etmedeki performansı olarak tanımlanmasının, bu kavramın bireyin kendisini geliştirmedeki en önemli iç kaynaklardan biri olduğu gerçeğini değiştirmediği ifade edilmektedir (Erol ve Avcı Temizer 2016). Öz yeterlilik algısı birey için bilişsel süreçlerde güdüleyici bir rol oynamakta (Çetin 2008), bireyin yetiştiği aile ortamı başarı algısı oluşması ve

gelişmesi için gerekli motivasyonu sağlamada etkili görülmektedir (Erol ve Avcı Temizer 2016). Bandura (1977) bireylerin öz yeterliliklerinin onların çevresel ortamlarını belirlemede etkili olduğunu; Çubukçu ve Girmen (2007) bireyin kendisine yönelik öz yeterlilik inancının geleceğe dönük amaçlarını belirlemede etkili olduğunu belirtmektedirler. Öz yeterlilik algısının bireyin yeterliliğine yönelik bir inanç olması sebebiyle ileride amaçlara ulaşmak için gerekli olduğu belirtilmektedir (Gürbüz ve Bozgeyikli 2014). Bireylerin üstesinden gelmek istedikleri bir zorluğa ilişkin ne kadar çaba sarf edecekleri ve ne kadar direnecekleri kısmen öz yeterlilik algılarına dayanmaktadır (Karahan ve Uyanık Balat 2011). Bu algı bireylerin yeteneklerini geliştirmelerine ve kendi yetenek ve kapasitelerini daha objektif değerlendirebilmelerine rehberlik etmektedir (Yiğitbaş ve Yetkin 2003). Bireyin bir alanda başarılı olacağına dair inançlı olması aynı zamanda motivasyonunu da yükseltmektedir (Erol ve Avcı Temizer 2016). Öz yeterlilik algısı yüksek olan bireylerin sonuca daha kısa sürede ulaşma başarısı gösterdikleri ifade edilmektedir (Akkuş 2013). Sosyal öğrenme kuramına göre öz yeterliliği güçlü olan bireylerin gelecekteki eylemlerine yönelik sonuç beklentilerinin daha pozitif ya da daha az negatif olduğu belirtilmektedir (Luszczynska ve ark 2005). Çünkü öz yeterlilik, bireyin gelecekte karşılaşılabileceği güçlüklerin üstesinden gelmede ne kadar başarılı olabileceği ile ilgili kendisine yönelik inancıdır (Demirel 2009). Öz yeterlilik bireyin bir eyleme başlamasında önemli bir iç dinamik olarak görülmekte, dolayısıyla yüksek (olumlu) öz yeterlilik algısının bireyin eyleme geçmesini kolaylaştırdığı, düşük (olumsuz) öz yeterlilik algısının da bireyin eyleme geçmesini zorlaştırdığı söylenebilmektedir (Erol ve Avcı Temizer 2016). Aynı zamanda, güçlü bir öz yeterlilik bireyin başarısını, iyilik halinin oluşumunu ve kişisel gelişimini sağlamaktadır (Yıldırım ve İlhan 2010). Bireyin yaşamında kendini geliştirebilmesi ve anlamlandırabilmesi için öz yeterlilik bireyi harekete geçiren bir güç (Erol ve Avcı Temizer 2016), davranışın oluşmasında etkili olan bir özellik görevi görmektedir (Eker 2014). Çünkü öz yeterlilik, bireylerin duygu, düşünce, motivasyon ve davranışlarını belirlemektedir (Karahan ve Uyanık Balat 2011). Olumlu öz yeterliliğin bireyi başarılı olmaya dair güdüleyici, bilinmeyenin üstesinden gelebilmesi için cesaretlendirici ve teşvik edici olduğu üzerinde durulurken, olumsuz öz yeterlilik algısının bireyin kararları doğrultusunda hareket edememesine, üstlendiği görevlerde pes etmesine neden olduğu belirtilmektedir (Yılmaz ve ark 2007).

Öz yeterlilikle ilgili daha önce yapılan çalışmalara bakıldığında, yapılan araştırmaların çoğunun öğretmenler (Karacaoğlu 2008, Aksoy ve Diken 2009, Üstüner ve ark 2009, Ekici ve ark 2012, Tepe ve Demir 2012) ve öğretmen adaylarını (Akbulut 2006, Azar 2010, Öksüz ve Coşkun 2012, Akgün 2013, İkiz ve Yörük 2013, Saracaloğlu ve ark 2013, Uysal ve Kösemen 2013) değerlendirdiği görülmektedir.

Son yıllarda öz yeterlilik kavramından farklı olarak genel öz yeterlilik kavramının da literatürde karşımıza çıktığı belirtilmektedir (Scherbaum ve ark 2006). Literatürden anlaşılacağı üzere öz yeterlilik, bireyin belirli bir alana ilişkin yapmak istediklerine yönelik olarak başarılı olacağına dair inancı olarak tanımlanabilirken; genel öz yeterlilik, bireyin genel anlamda yaşam koşullarıyla başa çıkmadaki yetkinlik inancı olarak ifade edilebilmektedir. Luszczynska ve ark (2005) birkaç ülke (Kosta Rika, Almanya, Polonya, Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri) üzerinde genel öz-yeterlilik ve kişilik, sosyal ilişkiler, başarı, sağlık, stres arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yaptıkları çalışmada genel öz yeterliliğin farklı psikolojik yapılarla ilişkili olduğu ve uluslararası bir yapı gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır. Tong ve Song (2004) genel öz yeterliliğin çoğunlukla psikolojik iyilik haliyle ilişkili olduğunu vurgulamaktadırlar. Uysal ve Kösemen (2013) genel öz yeterliliğin, öz yeterliliğe ilişkin genel bir değerlendirme olarak ifade edilebileceğini belirtmektedirler. Genel öz yeterlilik bireylerin tek bir alana bağlı kalmaksızın zorlu durumlarla başa çıkabilme yetisi olarak tanımlanmaktadır (Luszczynska ve ark 2005). Aypay (2010) genel öz yeterliliği “*bireylerin farklı alanlardaki davranışını yordamaya yarayan, ölçülebilir bir özellik*” olarak tanımlamaktadır. Başka bir ifadeyle, genel öz yeterliliğin bireyin yeteneklerine ve zorlu durumlarla başa çıkabilmesi için gereken kaynakları bulabileceğine olan inancına karşılık geldiği ifade edilmektedir (Scherbaum ve ark 2006). Chen ve ark (2004) hayatında başından geçen başarılı ve başarısız olarak nitelendirilen deneyimlerin genel öz yeterlilik algısını biçimlendirdiğini belirtmektedirler. Erol ve Avcı Temizer (2016) Ankara’da bulunan devlet üniversitelerinin eğitim fakültelerinin çeşitli lisans bölümlerinin birinci sınıfında öğrenim gören 628 öğrenci ile yaptıkları çalışmada, lisede aldığı eğitimi ve lise yaşantısını üniversite eğitimi ve yaşantısı için yeterli gören öğrencilerin yeterli görmeyenlere veya bu konuda kararsız olanlara göre genel öz yeterlilik algılarının daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Literatürde

öğretmenlerin zorluklarla başa çıkmalarında, sınıf yönetiminde ve uygulamalarında genel öz yeterliliklerinin çok önemli olduğu vurgulanmaktadır (Uysal ve Kösemen 2013). Benzer şekilde farklı sorun alanlarında, farklı ihtiyaç sahipleriyle çalışan sosyal hizmet uzmanlarının da mesleki uygulamalarında karşılaştıkları güçlüklerde genel öz yeterliliklerinin önem arz ettiği söylenebilmektedir. Genel öz yeterliliğin sosyal hizmet değerleri, eğitimi ve güçlendirme yaklaşımıyla ilişkisi vurgulanmaktadır (Holden ve ark 2002). Mesleki uygulamalarda profesyonel yeterlilik, mesleki becerilere, mesleğe uygun niteliklere ve eğitime sahip olmayı ve bunları etkili bir şekilde çalışma yaşamına aktarabilmeyi gerekli kılmaktadır (Yayla ve İkiz 2017). Bu kavramın önemli bir değerlendirme olduğu ve ayrıca sosyal hizmet eğitiminin öğrencilere kazandırmayı hedeflediği öz farkındalık ile de ilgili olduğu belirtilmektedir (Holden ve ark 2002).

1.4.8. Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk, Genel Öz Yeterlilik ve Mesleki Doyum

Sosyal hizmet, eklettik bir bilgi temeline dayanan ve bilgi, beceri, değer üçlemesinin uygulamaya aktarılmasını esas alan bir meslektir (Selcik ve Güzel 2016). Mesleği icra edecek olan sosyal hizmet uzmanları mesleğe yönelik hem teorik hem de uygulamalı derslerle mezun olduktan sonra çalışacakları farklı alanlara hazırlanmaktadır (Duyan ve ark 2008, Duyan 2010, Sevim ve Altun 2017). Özellikle sosyal hizmet mesleği için lisans eğitiminin iyi planlanmasının mesleğin uygulama niteliğini etkileyeceği vurgulanmaktadır (Jarman-Rohde ve ark 1997). Sosyal hizmette mesleki uygunluğun da eğitim sürecinden ayrı düşünülmemesi gerektiği ve eğitim sürecinin bireyin mesleğe ilişkin yetkinliğini şekillendirdiği belirtilmektedir (Moore ve Urwin 1990, 1991, Tam 2003, Bağcı 2015).

Sosyal hizmet mesleğinde çoğunlukla zorlu yaşam koşullarındaki dezavantajlı müracaatçılara hizmet verilmektedir. Bu nedenle uygulamada en önemli kaynaklardan biri sayılan meslek elemanının kendisinin (Şahin 2001), farklı alanlardaki yeterliliğinin farkında olması uygulamanın başarısını etkileyen önemli noktalardan biri olarak görülmektedir. Genel öz yeterliliğin, bireyin karşılaştığı zorlu koşullarda girişkenliğini, kararlılığını ve göstereceği çabayı etkilediği düşünüldüğünde (Gürbüzöğlü-Yalmanlı ve Aydın 2014), genel öz yeterliliği yüksek olan bireylerin çalışma ortamlarında zorlu durumlarla karşı karşıya kaldıklarında

daha rahat davranıp daha verimli olabilecekleri, buna bağı olarak da başarılı sonuçlara ulaşabilecekleri belirtilmektedir (Schunk ve Pajares 2002). Ayrıca bu kavramın karar verme süreçlerinde, düşünme tarzlarında ve problem çözme yaklaşımı üzerinde etkili olduğu belirtilmektedir (Dweck ve Leggett 1988). Bu kavramla ilişkili olarak, sosyal hizmet uygulamasında bulunan meslek elemanlarının uygulama içerisindeki yetkinlikleri ve mesleki uygunluk kriterleri açısından genel öz yeterliliklerinin değerlendirilmesi önemli görülmektedir.

Aynı zamanda, insana hizmet eden bir meslek olarak sosyal hizmet uzmanlarının mesleki doyumlarının değerlendirilmesi de önemli görülmektedir. Literatürde bireyin mesleki doyumunun yaşam içinde pek çok alanla ilişkili olduğu ve önemli görüldüğü belirtilmektedir (Stapel 1950, Recepoğlu ve Ülker Tümlü 2015). Bunun yanında mesleki doyumunu etkileyen bazı faktörler olduğu da bilinmektedir. Kişinin mesleki yönden kendi yeterliliği ile ilgili algısının yaptığı işten hoşnut olmasını etkileyebileceği ve mesleki yönden kendini yeterli hisseden kişinin işinde daha fazla doyum sağlayabileceği belirtilmektedir (Weisman ve Nathanson 1985, Aydemir Sevim ve Hamamcı 1999). Literatürde de bu görüşü destekler yönde sonuçların elde edildiği çalışmalar bulunmaktadır (Wiggins ve Weslander 1986, Musal ve ark 1995, Aydemir Sevim ve Hamamcı 1999, Boyt ve ark 2001, Hamamcı ve ark 2004, Pearson ve Moomaw 2005, Yılmaz ve ark 2010).

Mesleki uygunluk ve mesleki yetkinliğin yanı sıra genel öz yeterliliğin de mesleki doyumunu etkileyen bir faktör olduğu düşünülmektedir. Mesleki doyum, meslek elemanının birtakım özellikleri ile mesleğin gereklerinin uyuşması sonucu elde ettiği haz olarak tanımlanmaktadır (Kauppi ve ark 1983). Buna bağı olarak sosyal hizmet uzmanlarının zorluklarla başa çıkma ve mücadele etme gücünün mesleki uygulamalarında kendilerinde sorun çözmeye yönelik güveni artıracacağı, bunun da mesleki başarıyla birlikte mesleki doyumunu getireceği düşünülmekte, literatürde de genel öz yeterliliğin mesleki doyumunu olumlu yönde etkilediğine dair çalışmalara rastlanmaktadır (Baggerly ve Osborn 2006, Buluç ve Demir 2015, Baltacı 2017).

2. GEREÇ ve YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Araştırma, tarama modeli bir araştırmadır. Tarama modeli araştırma geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlayan araştırma modelidir. Önemli olan var olanı değiştirmeye kalkmadan gözlemleyebilmektir (Karasar 2008, 2015).

Bu araştırma iki bölümden oluşmaktadır:

Araştırmanın birinci bölümünde yurt dışında sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluğunu ölçen ve geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmış bir ölçeği Türkçe'ye uyarlamak amacıyla ölçek geçerliliği ve güvenilirliğine ilişkin bilgiler verilmektedir.

Araştırmanın ikinci bölümünde ise Sosyal Hizmet Uygulaması için Mesleki Uygunluk Ölçeği, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ve Mesleki Doyum Ölçeği arasındaki ilişki ve her bir ölçeğin puan ortalamalarının bağımsız değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığına dair bilgilere yer verilmektedir.

2.2. Araştırmanın Birinci Bölümü: Ölçek Geçerlik ve Güvenirliği

2.2.1. Veri toplama araçları

Araştırmada kullanılmak üzere “Sosyal Hizmet Uygulaması için Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır.

“Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği” sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluğunu ölçmek amacıyla Tam ve ark (2013) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin geçerlilik-güvenirlik çalışmasının sosyal hizmet uygulaması yapmakta olan sosyal hizmet uzmanlarıyla yapılması kararlaştırılmıştır. Sosyal Hizmet Uygulaması için Mesleki Uygunluk Ölçeği 22 soruluk bir ölçektir. Söz konusu ölçek, 4 alt boyuttan oluşmakta olup 7’li likert tipi bir ölçektir. Katılımcılardan ölçekte verilen ifadeleri 1 “Kesinlikle Katılmıyorum” ve 7 “Kesinlikle Katılıyorum”a karşılık gelecek şekilde 1’den 7’ye kadar puanlamaları beklenmektedir. Ölçekte ters soru bulunmamaktadır. Sosyal

Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin toplam veya alt puan ölçekleri Hudson (1982)'nin geliştirdiği toplam puan formülüyle hesaplanmaktadır. Bu formül şöyle belirtilmektedir:

$$S = (\Sigma X - N) (100) / [(N)(6)].$$

Buna göre;

S, ölçekten elde edilen toplam puanı; N, ölçek maddelerinin sayısını; ΣX ise maddelerden elde edilen toplam puanı ifade etmektedir. Ölçekteki toplam puan yükseldikçe, bu maddelerle sosyal hizmet uygulamasındaki mesleki uygunluğun daha güçlü tanımlandığı varsayılmaktadır (Tam ve ark 2013). Ölçek formu ile ilgili bilgiler EK 1'de belirtilmektedir. Ayrıca ölçek sahibinden ölçeğin kullanımıyla ilgili gerekli izinlerin alındığına dair bilgi EK 2'de belirtilmektedir.

Çizelge 2. 1. “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği” nin alt boyutlarına ilişkin bilgiler.

ALT BOYUTLAR	KAPSADIĞI SORULAR
Toplumsal Bilinç (Social Consciousnes)	20, 12, 9, 4
Etik Uygunluk (Ethical Suitability)	15, 6, 14, 10, 13, 21, 17
Uygulama Uygunluğu (Practice Suitability)	11, 5, 19, 1, 16, 8, 18, 3
Kişisel Uygunluk (Personal Suitability)	7, 2, 22

Tam ve ark (2013) tarafından geliştirilen “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”ni Türkçeye uyarlamak için ölçüt geçerliliği olarak içeriği sosyal hizmet uygulaması ile örtüşen, Pamukçu ve Demir (2013) tarafından geçerlik ve güvenilirliği yapılmış olan “Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği” kullanılmıştır. Bandura'nın, bireylerin kendi beceri ve yeteneklerinin motivasyonlarını ve davranışlarını etkilediğini öne sürdüğü ve bunu “öz-yeterlilik” olarak tanımladığı belirtilmekte; ayrıca yine Bandura'nın öz-yeterliliği bireyin kendi beceri ve yeteneklerini davranışa dönüştürebileceğine dair inancı olarak tanımladığı eklenmektedir (Pamukçu ve Demir 2013). Larson (1998) ve Larson ve ark (1992), psikolojik danışma eğitiminde öz-yeterliliği yüksek olan danışmanlar yetiştirmenin önemi üzerinde durmakta ve bunları şöyle sıralamaktadırlar:

- İlk olarak öz-yeterlilik, psikolojik danışmanların sergilediği başarılı performans ile danışanlarına etkili bir hizmet sunmalarında çok önemlidir.
- Öz-yeterlilik, meslek elemanının kariyer hedefleri ve mesleğine bağlılığı, ilgisi açısından yine önem arz etmektedir.

Uygulamaya dayalı meslekler olarak psikolojik danışmanlık ve sosyal hizmetin mesleki eğitim sürecinde yeterlilik temelli eğitimin önemi konusunda benzerlikler olduğu anlaşıldığından bu ölçeğin ölçüt geçerliliği için kullanılabilmesi düşünülmüştür.

Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği toplam 3 faktör ve 41 maddeden oluşmaktadır. Yardım Becerileri Öz-yeterliliği olarak adlandırılan ilk faktör 15 maddeden oluşmakta ve kendi içinde İçgörü, Keşif ve Eylem Becerileri olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Oturum Yönetmeye İlişkin Öz-yeterlik olarak adlandırılan ikinci faktör ise 10 maddeden oluşmaktadır. Üçüncü faktörü oluşturan Psikolojik Danışma Sürecindeki Zorluklara İlişkin Öz-yeterlik 16 maddeden oluşmaktadır. İlişkide Çatışmalar ve Danışan Problemleri olmak üzere iki alt boyutu bulunmaktadır. Cevaplama sistemi her ifade için (0) “hiç güvenmiyorum” ve (9) “tamamen güveniyorum” olarak onlu derecelendirme şeklindedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan “0” en yüksek puan 369’dur. Yüksek puanlar yüksek düzeyde psikolojik danışma öz-yeterliliğini işaret etmektedir (Pamukçu ve Demir 2013). Söz konusu ölçek formu ile ilgili bilgiler EK 3’te, ölçeğin kullanımı ile ilgili gerekli iznin alındığını gösteren belge EK 4’te belirtilmektedir.

Çizelge 2. 2. “Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği”nin alt boyutlarına ilişkin bilgiler.

ALT BOYUTLAR	KAPSADIĞI SORULAR
Yardım Becerileri ve Öz-Yeterliliği	15 Soru
Oturum Yönetmeye İlişkin Öz-Yeterlik	10 Soru
Psikolojik Danışma Sürecindeki Zorluklara İlişkin Öz-Yeterlik	16 Soru

2.2.2. Evren ve örneklem

Araştırmanın ilk bölümünde geçerlilik ve güvenilirlik analizleri yapılırken her bir analizde farklı örneklem grubu kullanılmıştır. Buna göre; ölçeğin geçerlilik çalışmasında içerik geçerliliği için 6 akademisyenin görüşü alınmıştır.

Literatürde yapı geçerliliği için örneklemin belirlenmesi ile ilgili görüş farklılığı olsa da (Waltz ve ark 2010) ölçek madde sayısının 10 katının uygun olacağı belirtilmektedir (Büyüköztürk 2002, Tavşancıl 2002, Gözüm ve Aksayan 2003, Akgül 2005, Şencan 2005, Andrew ve ark 2011, Kline 2015, Alpar 2016). Ayrıca örneklemin 200'den aşağı olmaması noktasında vurgu ön plandadır (Kline 2015). Buna bağlı olarak en az 220 sosyal hizmet uzmanına ulaşılması planlanmış ancak değerlendirmeye alınamayacak anketler olabileceği düşüncesi ve örneklemin artırılmasının geçerlilik ve güvenilirlik düzeyine katkı sağlayabileceği görüşü ile (Bilge 2006, Bilge ve Çam 2008) yapı geçerliliği için 271 sosyal hizmet uzmanına ulaşılmıştır.

Benzer ölçekler geçerliliği 81 sosyal hizmet uzmanının katılımıyla gerçekleştirilmiş ve ölçeğin geçerlilik aşaması tamamlanmıştır.

Geçerlilik aşamasından sonra güvenilirlik çalışmasında iç tutarlılık analizlerinde 255 sosyal hizmet uzmanına ulaşılmıştır.

Zamana karşı değişmezlik için de 54 sosyal hizmet uzmanına ulaşılmış ve ölçeğin güvenilirlik analizleri tamamlanmıştır.

Araştırmanın birinci bölümünde psikolinguistik özelliklerin incelenmesi/ dil uyarlaması ve psikometrik özelliklerin incelenmesi (geçerlilik - güvenilirlik) olmak üzere toplam iki aşama yer almaktadır.

2.2.3. Psikolinguistik özelliklerin incelenmesi/dil uyarlaması

Ölçeğin dil uyarlaması yapılırken kavramsallaştırma ve anlatım farkını en aza indirebilmek için çeviri yöntemi kullanılması planlanmıştır. Bu yöntemde Aksayan ve Gözüm (2002)'ün belirttiği üzere birbirinden bağımsız en az iki çevirmen olması uygun görülmektedir. Bu noktada, ölçeğin çeviri çalışması için birbirinden bağımsız üç çevirmen, beş sosyal hizmet doktora mezunu ve bir sosyal hizmet yüksek lisans mezunu tarafından İngilizceden Türkçeye çevrilmiştir. Bu çevirilerdeki ifadelerden orijinal İngilizce ifadelerle karşılık gelen ve en doğru anlamı veren maddelere TİK üyeleri ile birlikte karar verilmiştir. Karar verilen maddeler incelendikten sonra Türkçe çevirisi bir Türk Dili okutmanı tarafından tekrar gözden geçirilmiştir. Düzenlenen Türkçe form, her iki dili (Türkçe ve İngilizce) anlayan ve konuşan

Yabancı Diller Yüksekokulunda görevli iki bağımsız çevirmen tarafından tekrar İngilizce'ye çevrilmiştir. İki bağımsız çevirmen tarafından oluşturulan yeni İngilizce formlar orijinal İngilizce formu oluşturan yazara gönderilmiş ve değerlendirme istenmiştir. Bu aşamadan sonra, gerekli düzeltmeler yapılmış ve ölçek içerik geçerliği için en az sosyal hizmet yüksek lisans mezunu 6 akademisyenin görüşüne sunulmuştur. Akademisyenlerden ölçekteki her bir maddenin ölçme derecesini 1'den 10'a kadar değerlendirmeleri istenmiştir. Akademisyen görüşleri doğrultusunda yapılan değişikliklerin ardından Kendall Uyuşum Katsayısı (W_a) (Kendall Coefficient of Concordance) testi (Field 2005) uygulanarak ölçeğin dil geçerliği çalışması yapılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda $p > 0,05$ olduğu görülmüştür.

Değerlendirilen öneriler ve yapılan düzeltmelerden sonra ön uygulama için 9 sosyal hizmet uzmanından ölçek ile ilgili anlamakta zorlandıkları maddeler, okunabilirlik ve madde formatı açısından değerlendirme yapmaları istenmiştir. Öneriler sonunda ölçeğin son haline ulaşılmıştır (Aksayan ve Gözüm 2002).

2.2.4. Pilot Uygulama Aşaması

Ölçeğin dil geçerliği tamamlandıktan sonra geçerlik-güvenirlik çalışmasına geçmeden önce uygulamadaki örnekleme aynı özellikleri taşıyan 120 sosyal hizmet uzmanı ile pilot uygulama yapılmıştır. Yapılan pilot uygulamada ölçekte yer alan madde toplam korelasyon değerlerine ve ölçeğin iç tutarlılığını gösteren Cronbach alpha değerlerine bakılmıştır. Yapılan analizde ölçekte yer alan 22 maddenin tamamının madde toplam korelasyon değerlerinin 0.30'un üzerinde yer aldığı (değerlerin 0.613 ile 0.833 arasında değişiklik gösterdiği) ve ölçeğin geneline ilişkin iç tutarlılık Cronbach alpha değerinin 0.965 olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 2. 3. “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin pilot uygulamasına ilişkin bilgiler (n=120).

Maddeler	Madde Çıkarıldığında Ölçek Ortalaması	Madde Çıkarıldığında Ölçek Varyansı	Madde Ölçek Toplam Korelasyonu	Madde Çıkarıldığında Ölçek Alphası
M1	120,59	408,193	0,764	0,963
M2	121,32	411,801	0,663	0,964
M3	120,56	408,686	0,833	0,962
M4	121,19	406,694	0,624	0,965
M5	120,98	410,386	0,788	0,962
M6	120,83	412,997	0,701	0,963
M7	121,29	412,696	0,695	0,963
M8	121,26	408,496	0,712	0,963
M9	121,47	410,705	0,613	0,965
M10	120,10	413,654	0,808	0,962
M11	120,92	408,884	0,793	0,962
M12	121,23	410,546	0,617	0,964
M13	120,92	413,640	0,729	0,963
M14	120,78	406,188	0,789	0,962
M15	120,46	411,629	0,776	0,963
M16	120,97	409,024	0,721	0,963
M17	120,74	410,613	0,737	0,963
M18	120,73	410,520	0,786	0,962
M19	120,73	405,222	0,833	0,962
M20	121,15	408,885	0,716	0,963
M21	120,88	410,524	0,773	0,963
M22	120,59	408,193	0,764	0,963

Alpha=0,965

2.2.5. Psikometrik Özelliklerin İncelenmesi (Geçerlilik–Güvenirlik)

Örnekleme yeterliliği için faktör analizinden önce Kaiser-Mayer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) analizi (Kaiser 1974, Cerny ve Kaiser 1977) ve örnek sınıma büyüklüğü olarak, örneklemin faktör analizi için uygun olup olmadığını değerlendirmek için Bartlett’s Test of Sphericity Analizi (Bartlett 1950) kullanılmıştır. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett Sphericity testi verilerinin faktör analizi için uygun olup olmadığını göstermesi açısından önemli olduğu; KMO değerinin 0.60’dan yüksek ve Bartlett testinin anlamlı çıkmasının verilerin faktör analizi için uygun olduğunu gösterdiği belirtilmektedir (Sharma 1996, Tavşancıl 2002, Çokluk ve ark 2012, Büyüköztürk 2017). Çalışmada çıkan

sonucun bu kriterleri sağladığı görülmektedir (KMO=0.940; Barlett Testi ki-kare=3280.573; p=0.000).

Literatürde ölçek geçerlilik ve güvenilirliği için birçok yöntem vurgulansa da (Aksayan ve Gözüm 2002, Gözüm ve Aksayan 2003) yaygın olarak kullanılan yöntemler araştırmada kullanılmak üzere aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Çizelge 2. 4. “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği” nin Geçerlilik Yöntemleri ve Yapılan İstatistikler

Geçerlilik Yöntemi	Geçerlilik Yöntemi İçin Yapılan İstatistikler
İçerik geçerliliği	Uzman Görüşü Kendall Uyuşum Katsayısı (W _a) (n=6)
Yapı Geçerliliği Faktör Analizi	Doğrulayıcı Faktör Analizi (n=271)
Ölçüt Geçerliliği Benzer ölçekler Geçerliliği	Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği ile birlikte uygulayarak Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı Analizi (n=81)

Çizelge 2. 5. “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği” nin Güvenirlik Yöntemleri ve Yapılan İstatistikler

Güvenirlik Yöntemi	Güvenirlik Yöntemi İçin Yapılan İstatistikler
İç Tutarlılık Madde İstatistikleri	Madde-toplam korelasyon katsayısı için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Düzeltilmiş Formülü (Point- bi-serial) Hesaplama (n=255)
Testi Yarılama	Cronbach Alpha Katsayısı (n=255) Guttman Split-half (n=255) Spearman–Brown güvenirlik Katsayıları (n=255)
Cronbach Alpha Katsayısı	Cronbach Alpha Güvenirlik Analizi (n=255)
Zamana Karşı Değişmezlik Test-Tekrar Test Yöntemi	Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı (n=54)

2.2.6. Verilerin toplanması

Araştırmada veri toplama tekniklerinden görgül araştırma tekniği kullanılmıştır. Bu tip araştırmalar, araştırma sorularını cevaplamada ihtiyaç duyulan verilerin anket, gözlem ve görüşme gibi çeşitli veri toplama araçlarıyla toplandığı

çalışmalar olarak belirtilmektedir (Büyüköztürk ve ark 2013). Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği online olarak web tabanında hazırlanıp katılımcıların WhatsApps ve e-posta adreslerine tek tek gönderilmiştir.

2.3. Araştırmanın İkinci Bölümü: Uyarlanan Ölçeklerin Bağımsız Değişkenlere Göre Araştırılması

2.3.1. Evren ve örneklem

Araştırmanın evrenini Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği'ne kayıtlı sosyal hizmet uzmanları oluşturmaktadır. Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği'ne 2200 sosyal hizmet uzmanının kayıtlı olduğu bilgisi Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi'nden öğrenilmiştir. Araştırmanın ikinci amacına bağlı olarak ulaşılmaması gereken örneklem büyüklüğü aşağıdaki hazır tablo çerçevesinde belirlenmiştir. Bu kapsamda 2200 sosyal hizmet uzmanı evrenine denk gelen 327 sosyal hizmet uzmanı örnekleme ile çalışmanın tamamlanması planlanmıştır. Amaçlı ve uygun örnekleme yöntemleri ile (Özdamar 2002, Büyüköztürk ve ark 2011, 2017) araştırma kapsamında planlanan sayı aşılarak 811 sosyal hizmet uzmanına ulaşılmış; ancak daha sonra 2 katılımcının araştırmaya katıldığı sırada çalışmadığı tespit edildiğinden 809 katılımcı ile araştırma tamamlanmıştır.

Çizelge 2. 6. Belirli evrenler için kabul edilebilir örnek büyüklükleri

N	S	N	S	N	S	N	S
10	10	190	127	1100	285	5000	357
20	19	200	132	1200	291	6000	361
30	28	250	152	1300	297	7000	364
40	36	300	169	1400	302	8000	367
50	44	350	185	1500	306	9000	368
60	52	400	196	1600	310	10000	370
70	59	450	212	1700	313	15000	375
80	66	500	217	1800	317	20000	377
90	73	550	226	1900	320	30000	379
100	80	600	234	2000	322	40000	380
110	86	650	241	2200	327	50000	381
120	92	700	248	2400	331	75000	382
130	97	750	254	2600	335	100000	384
140	103	800	260	2800	338	1000000	384
150	108	850	265	3000	341	10000000	384
160	113	900	269	3500	346		
170	118	950	274	4000	351		
180	123	1000	278	4500	354		

Kaynak: Altunışık ve ark (2012) (N=Evren büyüklüğü, S= Gerekli Örnek Büyüklüğü)

2.3.2. Verilerin toplanması ve veri toplama araçları

Araştırmalar, verilerin toplanma zamanına göre kendi içinde anlık, kesitsel ve boylamsal olarak üçe ayrılmaktadır (Büyüköztürk ve ark 2013). Araştırmanın verileri belirli bir aralıkta anlık olarak toplanmıştır. Araştırmanın anket formu hazırlanırken dikkat edilecek hususlarda Baş (2010) esas alınmıştır. Buna göre;

- Soru uzunluklarının yanıt seçenekleri ile birlikte 30 kelimeyi geçmemesine özen gösterilmiştir.
- Araştırmanın anket formunda Times New Roman ve 12 front yazı kullanılmıştır.
- Anket formunu daha ilgi çekici hale getirmek için ön kapak kullanılmıştır.

Anket formu <http://www.surveey.com/> aracılığı ile internet tabanlı olarak hazırlanıp, oluşturulan anket formunun linki katılımcıların tek tek WhatsApps ve e-posta adreslerine gönderilmiştir.

Sosyo-Demografik Bilgi Formu

Araştırmada veri toplama tekniklerinden görgül araştırma tekniği kullanılması planlanmıştır. Bu tip araştırmalar, araştırma sorularını cevaplamada ihtiyaç duyulan verilerin anket, gözlem ve görüşme gibi çeşitli veri toplama araçlarıyla toplandığı çalışmalar olarak belirtilmektedir (Büyüköztürk ve ark 2013). Araştırmada sosyo-demografik bilgilerin elde edilmesi amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkenlerini de kapsayan sosyo-demografik sorular EK 5’te belirtilmektedir.

Genel Öz Yeterlilik Ölçeği

Aypay (2010) tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılarak Türk kültürüne uyarlanan ölçekte üç farklı üniversiteden toplam 693 öğrenci üzerinde çalışılmıştır. Çeviri-tekrar çeviri tekniği ile Türk kültürüne uyarlaması yapılan ölçeğin yapı geçerliği için Temel Bileşenler Analizi ve Varimax Döndürme teknikleri kullanılmıştır. Bileşen analizi sonucu, özdeğerleri 1’den büyük iki bileşenli bir yapı ortaya çıkmıştır. Tamamı pozitif ve 10 maddeden oluşan ölçek tamamen yanlış ve tamamen doğru noktalarıyla sınırlanan 4’lü likert tipinde hazırlanmıştır.

GÖYÖ'deki tüm maddeler olumlu yönde puanlanmakta ve 10 ile 40 arasında puan alınmaktadır. Maddelerde yüksek puan almak yüksek seviyedeki genel öz-yeterliğe işaret etmektedir. Ölçek değişik çevrelerin yeni ve zor görevlerle başa çıkma yeterliliği inancını test etmektedir. Çaba ve direnç, yetenek ve güven alt boyutlarına sahip ölçeğin ölçüt geçerliği için Stresle Başa Çıkma Ölçeği ve Rosenberg Öz-Saygı Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek bileşenleri için Alfa iç tutarlılık katsayıları ilk bileşen için .79 ve ikinci bileşen için .63 bulunmuştur. Toplamda hesaplanan Alfa katsayısı ise .83'tür. Ölçeğin test-tekrar test güvenirlik katsayısı için bulunan korelasyon katsayısı yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir ($r=.80$, $p<.001$)'dir. Ölçek hem toplam puan üzerinden hem de alt boyutlar üzerinden analize izin vermektedir. Söz konusu ölçek formu ile ilgili bilgiler EK 6'de, ölçeğin kullanımı ile ilgili gerekli iznin alındığını gösteren belge EK 7'te belirtilmektedir.

Çizelge 2. 7. Genel Öz Yeterlilik Ölçeği'nin alt boyutlarına ilişkin bilgiler.

Alt Boyutlar	Ölçek Maddeleri
Çaba ve Direnç	3, 4, 5, 7, 8, 10
Yetenek ve Güven	1, 2, 6, 9

Mesleki Doyum Ölçeği

Kuzgun ve ark (1999) tarafından, "herhangi bir işte çalışan bireylerin o mesleğin üyesi olmaktan ne derece mutlu olduklarını belirlemek amacıyla geliştirdikleri" "Meslekî Doyum Ölçeği" kullanılmıştır. Diğer bir ifade ile Mesleki Doyum Ölçeği ile kişinin mesleğin üyesi ve iş yaşamında ne derece mutlu olduğu değerlendirilir. Ölçek, Kuzgun ve ark (1999) tarafından herhangi bir işte çalışan bireylerin o mesleğin üyesi olmaktan ne derece mutlu olduklarını belirlemek amacıyla ve Herzberg'in iki faktör kuramı temel alınarak geliştirilmiştir. MDÖ mesleki etkinliklerin bireyin niteliklerine uygunluğuyla, sorumluluk almayla, gelişme ve ilerleme olanakları ile ilgili toplam 20 maddeden oluşan beşli likert tipi bir ölçektir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan 100'dür. Ölçekten alınan yüksek puan, mesleki doyumun yüksekliğini işaret etmektedir. Geçerlik çalışmasında ölçek 114 kişiye uygulanmış ve faktör analizi sonucunda ölçek maddelerinin 13 maddeden oluşan "niteliğe uygunluk" ve 7 maddeden oluşan "gelişme fırsatı (isteği)" adlı iki faktöre ayrıldığı belirlenmiştir. İlk faktör varyansın

%36.4'ünü, ikinci faktör varyansın %12.2'sini, iki faktör toplam varyansın %48.6'sını açıklamaktadır. Varyansın açıklanmasında 1. faktörün rolünün büyüklüğü nedeniyle ölçeğin tek boyutlu olarak kabul edilebileceği öne sürülmüştür. Ölçeğin Cronbach Alfa formülü ile belirlenen iç tutarlık katsayısı 0,90'dır. Bu katsayı birinci alt ölçek için 0,91, ikinci alt ölçek için 0,75 olarak bulunmuştur. Madde-toplam puan korelasyon katsayıları ise 0,30'un üzerinde bulunmuştur. Bu çalışma için 94 kişiye uygulanan ölçeğin Cronbach alpha katsayısı 0,88 bulunmuştur. Olumsuz maddeler (4, 9, 10, 11, 14, 19 maddeler) tersten (yani 1, 2, 3, 4, 5 şeklinde) geri kalan maddeler doğrudan (yani 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde) olarak puanlanmaktadır. 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 20 numaralı maddeler "Her zaman: 5, Sık sık: 4, Ara sıra: 3, Nadiren: 2, Hiçbir zaman: 1" şeklinde puanlanmaktadır. 4, 9, 10, 11, 14, 19 numaralı maddeler ise olumsuz maddelerdir ve tersten "Her zaman: 1, Sık sık: 2, Ara sıra: 3, Nadiren: 4, Hiçbir zaman: 5" puanlanması gerekmektedir. Alınan puanlar yüksek olduğunda bireyin mesleki doyumunun, yani işin özünden aldığı doyumun yüksek olduğu kabul edilir (Kuzgun ve ark 1999, Kuzgun ve ark 2005). Söz konusu ölçek formu ile ilgili bilgiler EK 8'de, ölçeğin kullanımı ile ilgili gerekli iznin alındığını gösteren belge EK 9'da belirtilmektedir.

2.4. Araştırmada Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmada elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. İstatistiksel analizler bilgisayar ortamında yapılmıştır. Veriler üzerinde tanımlayıcı istatistikler, korelasyon analizi, bağımsız örneklem tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve bağımsız örneklem t testleri, doğrulayıcı faktör analizi, güvenilirlik analizleri, çoklu doğrusal regresyon analizleri yapılmıştır.

Parametrik ya da parametrik olmayan testlere karar verilirken normal dağılım testi yapılmıştır. Normal dağılıma karar verilirken Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk, Genel Öz Yeterlilik ve Mesleki Doyum Ölçeklerinin Skewness ve Kurtosis değerleri incelenmiştir. Skewness ve Kurtosis değerlerinin +1,5 ile -1,5 arasında olduğu tespit edilmiştir. Tabachnick ve Fidell (2007)'e göre Skewness ve Kurtosis değerlerinin +1,5 ile -1,5 arasında olması verilerin normal dağıldığı anlamına gelmektedir.

Hem t testi hem de bağımsız örneklem tek yönlü varyans analizinde (ANOVA) varyansların homojenliğine bakılmıştır. Örneğin t testinde varyanslar homojense ilk satır, değilse ikinci satırdaki değer dikkate alınmıştır. Bağımsız örneklem tek yönlü varyans analizinde ise varyanslar homojense Tukey, değilse Games-Howel testinin sonuçları dikkate alınmıştır.

Regresyon analizi yapabilmek için regresyona tabi tutulacak değişkenlerin belirli şartları sağlaması gerekmektedir. Öncelikle değişkenlerin doğrusal olup olmadığına bakılmıştır. Daha sonra değişkenler arasındaki korelasyonun 0,7'nin üzerinde olmamasına, "tolerans" değerinin 0,02'nin üzerinde olmasına ve "VIF" değerinin 10'un altında olmasına dikkat edilmiştir. Bu değerler çoklu bağlantı (multicollinearity) teşhisinin olmaması için tercih edilmiştir (Tabachnick ve Fidell 2007).

Belirtilen testler için IBM SPSS Statistics 20.0 programı ve doğrulayıcı faktör analizi ise LISREL 8.80 programı kullanılmıştır.

2.5. Araştırmanın Etiği

Araştırma ile ilgili Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Kararı almıştır. Ayrıca Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi'nden araştırma için gerekli izinler alınmıştır. Araştırmaya katılan tüm sosyal hizmet uzmanlarına araştırmanın amacı ve süresi, süreci anlayabilecekleri nitelikte açıklanarak "aydınlatılmış onam" ilkesi, istedikleri zaman ayrılacakları belirtilerek "özerklik ilkesi", kişisel bilgilerin mutlaka korunacağı vurgulanarak "gizlilik ve gizliliğin korunması" ilkeleri yerine getirilmiştir. Bunun için EK 10'da belirtilen form online web tabanının ilk sayfasına koyulmuş ve araştırmacılara devam butonuna basmaları durumunda "Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu"nu okudukları ve kabul ettikleri ifade edilmiştir.

2.6. Varsayımlar

Araştırmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının sorulara samimi yanıtlar verdikleri varsayılmaktadır.

2.7. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

1. Bu araştırmanın çalışma grubu, 2017 yılı Aralık-2019 yılı Mart ayları aralığında, çalışmaya gönüllü olarak katılan sosyal hizmet uzmanları ile sınırlıdır.

2.8. Süre ve Olanaklar

Araştırma süreci aşağıdaki takvim aşaması kapsamında gerçekleştirilmiştir. Araştırmacının kendisinin sosyal hizmet uzmanı ve Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği'nin bir üyesi olmasının verilerin toplandığı örneklem üzerine kolaylık sağladığı düşünülmektedir.

Çizelge 2. 8. Tez sürecinde takip edilen aşamalara ilişkin bilgiler

Başlıca	Ayrıntılı Bilgi	Zamanlama
Literatür Taraması	Literatür değerlendirmesi, kaynak taraması, konunun sınırlarının belirlenmesi, konunun derinleştirilmesi	1-3. Aylar
Ölçek Çevirisi	Ölçeğin çevrilmesi, ölçeğin uzman görüşüne sunulması, ön uygulama	4-5. Aylar
Değerlendirme	1. Tez İzleme Komitesi toplantısı	6. Ay
Nihai Form	Uygulamaya hazır nihai formun yöntem kısmında belirtilen aşamalar doğrultusunda oluşturulması	7. Ay
İzin	Gerekli izinlerin alınması,	8. Ay
Uygulama	Örneklem üzerinde veri toplama araçlarının uygulanması	9-11. Aylar
Değerlendirme	2. Tez İzleme Komitesi toplantısı	12. Ay
Analiz	Verilerin analizi (verilerin istatistik analizinin yapılması)	13-14. Aylar
Rapor	Araştırma raporunun yazılması (bulgular; tartışma; özet; sonuç ve önerilerin yazımı)	15-17. Aylar
Değerlendirme	3. Tez İzleme Komitesi toplantısı	18. Ay

3. BULGULAR

Bulgular kısmı iki aşamada aktarılmaya çalışılmıştır. Öncelikle ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliğine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Daha sonra ise bağımlı ve bağımsız değişkenlere ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Geçerlilik ve Güvenilirliğe İlişkin Bulgular

Bu bölümde “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği” ile ilgili olarak yapılan geçerlilik ve güvenilirlik analizlerine ilişkin bulgulara yer verilecektir. İlk etapta söz konusu ölçeğin geçerliliğine ilişkin yapılan çalışmalara değinilicek olup sonrasında ise ölçeğin güvenilirliğine ilişkin yapılan çalışmalara yer verilecektir.

3.1.1. Geçerliliğe İlişkin Bulgular

İçerik geçerliliği

Çeviri çalışmasından sonra ölçek sosyal hizmet alanında en az yüksek lisansını tamamlamış akademisyenlere gönderilmiştir. Akademisyenlerden ölçekteki her bir maddenin ölçme derecesini 10 puan üzerinden değerlendirmeleri istenmiştir. Akademisyenlerin “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği” maddelerine verdikleri en düşük ve en yüksek puanlar ve maddelerin puan ortalamaları ile Kendall İyi Uyuşum Katsayısı Analiz sonuçları aşağıda yer almaktadır.

Çizelge 3. 1. Sosyal hizmet alanında en az yüksek lisansını tamamlamış akademisyenlerin “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği” maddelerine verdikleri en düşük ve en yüksek puanlar ve maddelerin puan ortalamalarına ilişkin bilgiler.

Maddeler	$\bar{x}$	S.S	En Küçük	En Büyük
M1	9,00	0,70	8,00	10,00
M2	9,60	0,89	8,00	10,00
M3	9,40	1,34	7,00	10,00
M4	9,20	1,30	7,00	10,00
M5	8,60	1,34	7,00	10,00
M6	9,40	0,89	8,00	10,00
M7	10,00	0,00	10,00	10,00
M8	9,00	1,41	7,00	10,00
M9	8,60	0,89	8,00	10,00
M10	9,80	0,44	9,00	10,00
M11	9,20	1,78	6,00	10,00
M12	9,80	0,44	9,00	10,00
M13	9,80	0,44	9,00	10,00
M14	10,00	0,00	10,00	10,00
M15	9,60	0,54	9,00	10,00
M16	8,60	1,67	6,00	10,00
M17	9,80	0,44	9,00	10,00
M18	9,20	0,83	8,00	10,00
M19	9,20	1,78	6,00	10,00
M20	10,00	0,00	10,00	10,00
M21	10,00	0,00	10,00	10,00
M22	10,00	0,00	10,00	10,00

n=6 akademisyen

Ölçeğin akademisyen görüşüne dayalı en yüksek puan ortalamasına sahip maddeler arasında M7 ($\bar{x}=10,00\pm 0,00$); M14 ($\bar{x}=10,00\pm 0,00$); M20 ($\bar{x}=10,00\pm 0,00$); M21 ($\bar{x}=10,00\pm 0,00$) ve M22 ($\bar{x}=10,00\pm 0,00$) bulunmaktadır. Tüm akademisyenlerin bu maddelere 10 puan verdikleri görülmektedir.

Ölçeğin akademisyen görüşüne dayalı en düşük puan ortalamasına sahip maddeler arasında M5 ($\bar{x}=8,60\pm 1,34$); M9 ($\bar{x}=8,60\pm 0,89$) ve M16 ($\bar{x}=8,60\pm 1,67$) bulunmaktadır. M5 maddesi için verilen en küçük puan 7 iken en yüksek puan 10'dur. M9 maddesi için verilen en küçük puan 8 iken en yüksek puan 10'dur. M16 maddesi için verilen en küçük $\bar{x}$ puan 6 iken en yüksek puan 10'dur.

Çizelge 3. 2. Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği Kendall Uyuşum Katsayısı Analiz (Kendall's (W) Test) sonuçları

Akademisyen Görüşü (n)	W	χ^2	SS	p
6	0,296	31,066	21	0,73

Akademisyen görüşlerinin sonuçları doğrultusunda Kendall Uyuşum Katsayısı (Kendall Coefficient of Concordance Kendall's W) korelasyon testi uygulanmış ve uzmanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (Kendall's W=.296; $p>0.05$; ki-kare= 31.066).

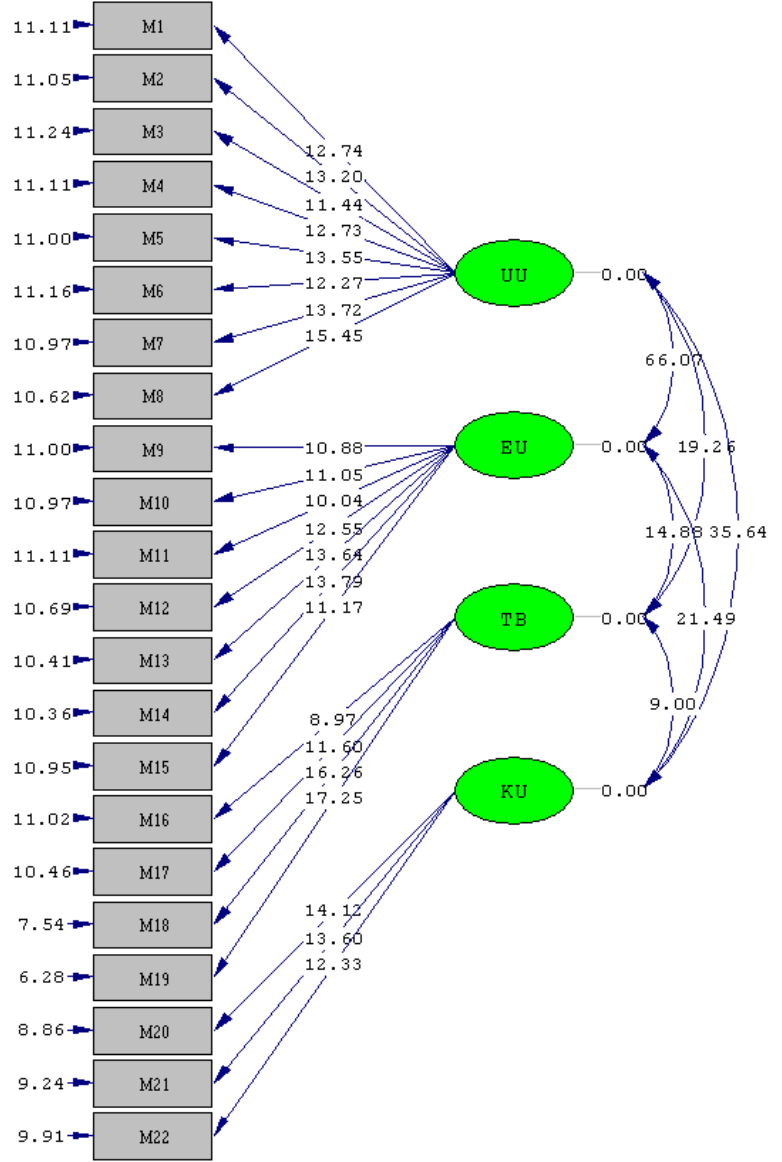
Yapı Geçerliliği

Tam ve arkadaşları tarafından ortaya konan yapının test edilmesi için Doğrulayıcı Faktör Analizi kullanılmıştır. Ancak veri setinin faktör analizi için uygun olup olmadığının belirlenmesi için DFA öncesinde KMO ve Barlett's Testi yapılmıştır.

Çizelge 3. 3. Örneklem yeterliliği ve örnek sınaama büyüklüğü için yapılan analizlere ilişkin bilgiler (n=271)

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Yeterliliği	Örneklem Ölçüm Değer	Değer
	Ki-kare	3280,573
Barlett Testi	Sd	231
	Sig.	0,000

Ölçeğin yapı geçerliliğini değerlendirmek üzere Kaiser Meyer Olkin (KMO) Testi, Barlett's Testi yapılmış ve analiz sonucunda KMO değerinin 0,940; Barlett değerinin 3280,573 ve $p=0,000$ olduğu tespit edilmiştir.

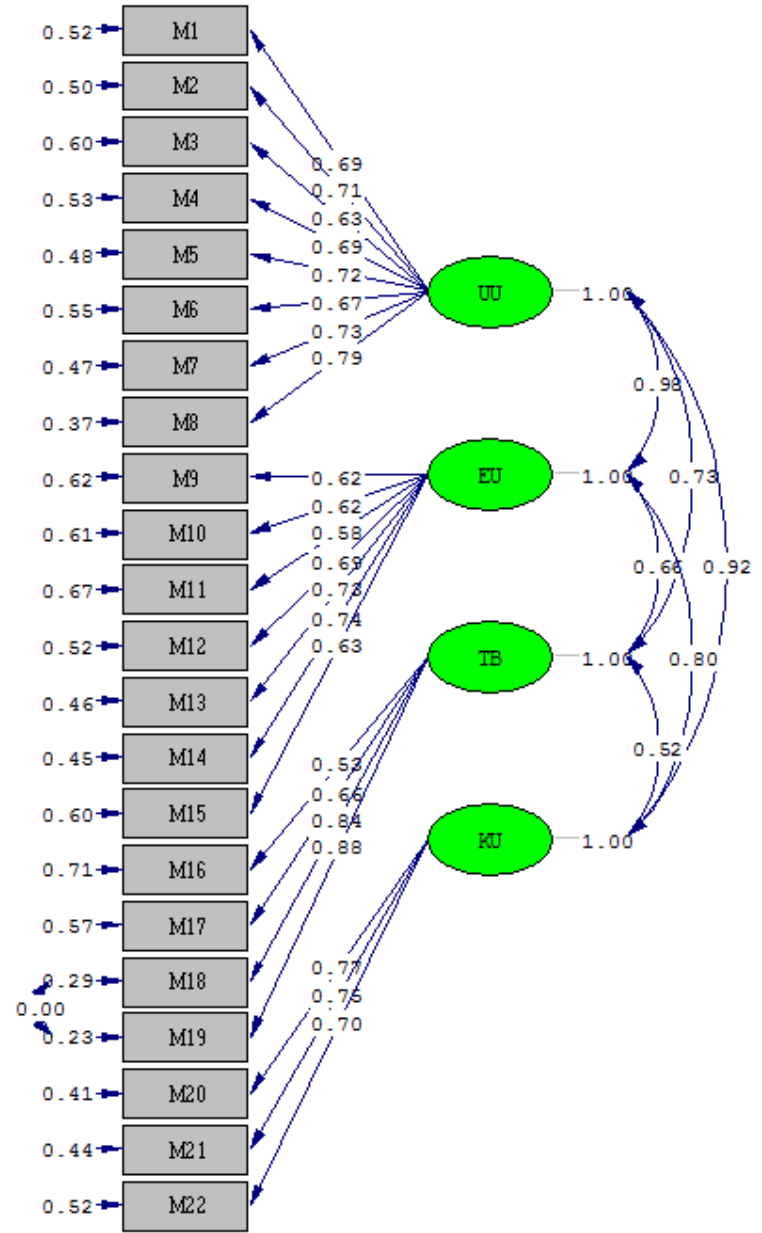

Chi-Square=529.73, df=202, P-value=0.00000, RMSEA=0.078

Şekil 3. 1. “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin dört alt boyutlu modeline ilişkin yapılan birinci düzey DFA sonuçlarının t değerleri

DFA sonuçlarında öncelikle faktörler ve maddeler arasındaki t değerlerine bakılmıştır. t değerleri ile ilgili kırmızı ok bulunmaması gerekmektedir. Diğer bir ifade ile kırmızı ok t değerlerinin 0,05 düzeyinde anlamlı olmadığını göstermektedir. t değerleri 1,96'yı aşarsa 0,05; 2,56'yı aşarsa 0,01 düzeyinde anlamlı olduğu sonucuna varılır. Yapılan DFA'da faktörler ve maddeler arasındaki t değerlerinin hepsinin 2,56'yı aştığı ve bu nedenle .01 düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir.

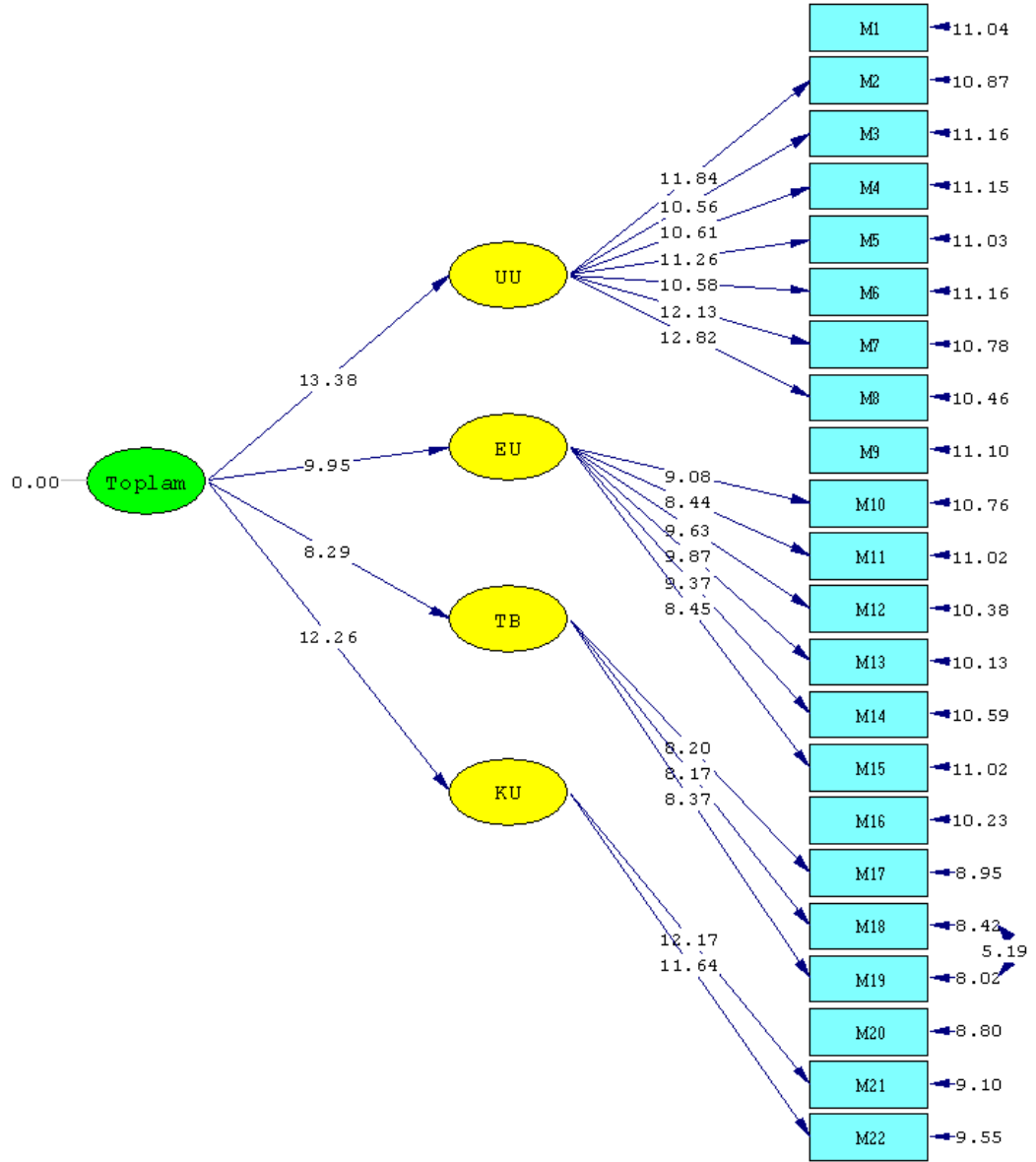

Şekil 3. 2. “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin dört alt boyutlu modeline ilişkin yapılan birinci düzey DFA sonuçlarına ait bilgiler.

Çizelge 3. 4. “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin dört alt boyutlu modeline ilişkin yapılan birinci düzey DFA sonuçlarına ait bilgiler (n=271).

Uyum Ölçütleri	Değer	Referans Değerler	
		Kabul Edilebilir Değerler	İyi Uyum Değerleri
X^2 (Ki-Kare)	529,73	-	-
Sd (Serbestlik Derecesi)	202	-	-
X^2/Sd	2,622	<5	<2
CFI	0,970	>0,90	>0,95
RMSEA	0,078	<0,10	<0,08
RMR	0,073	<1,0	<0,5
SRMR	0,056	0,05-0,10	0,00-0,05
IFI	0,970	>0,90	>0,95
PNFI	0,840		>0,50
PGFI	0,680		>0,50

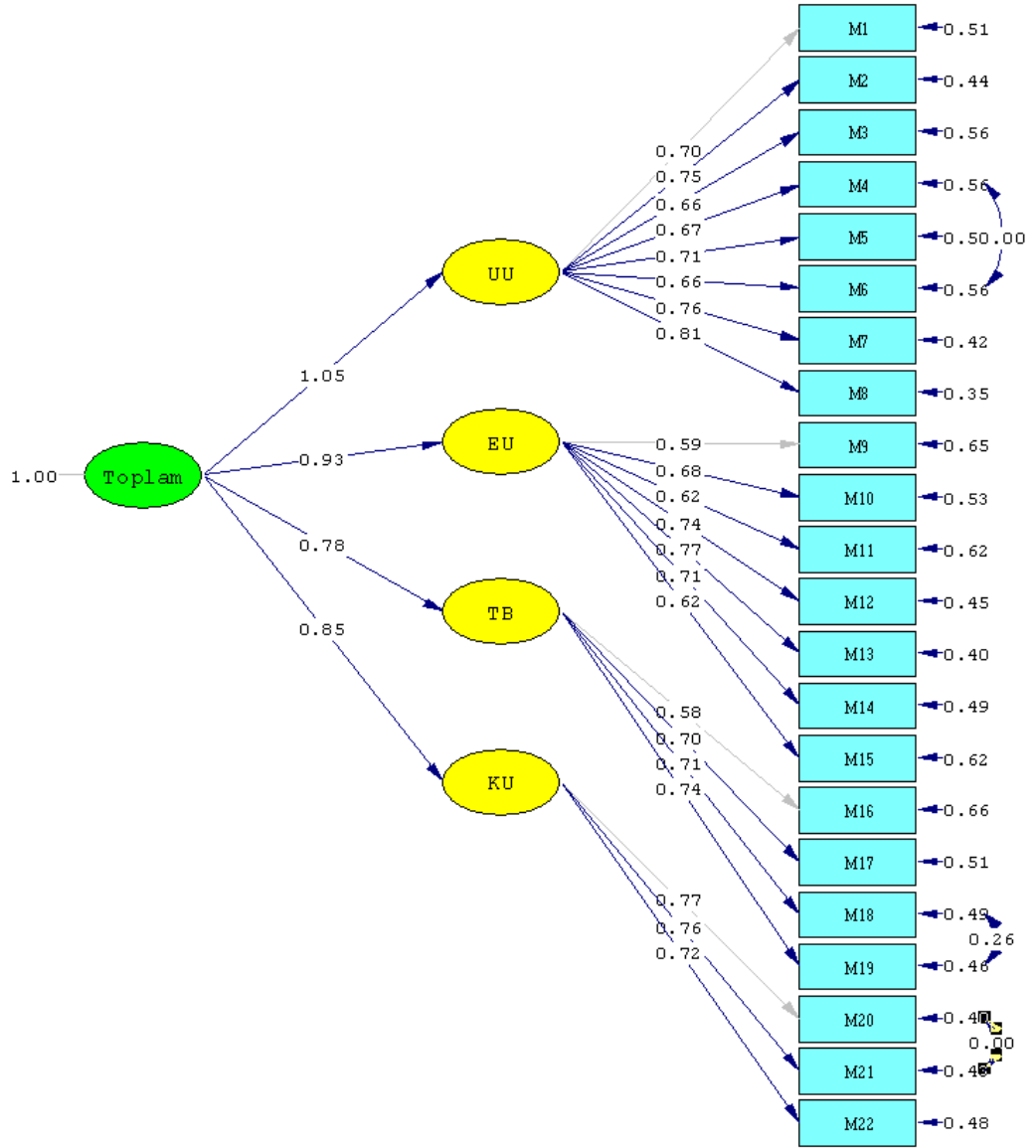
Şekil 3. 2’de görüldüğü üzere Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği’nin birinci düzey DFA analizinde modifikasyon önerileri doğrultusunda M18 ile M19 arasında modifikasyon yapılmıştır. Tam ve arkadaşları (2013) tarafından ortaya konan dört faktörlü yapının model uyumunun ve model uyum indekslerinin iyi düzeyde olduğu görülmektedir. X^2/Sd ve SRMR değerlerinin kabul edilebilir değerler arasında olduğu CFI, RMSEA, RMR, IFI, PNFI ve PGFI değerlerinin iyi uyum değerleri arasında olduğu görülmektedir.

Chi-Square=541.83, df=202, P-value=0.00000, RMSEA=0.079

Şekil 3. 3. “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin dört alt boyutlu modeline ilişkin yapılan ikinci düzey DFA sonuçlarının t değerleri

Öncelikle faktörler ve maddeler arasındaki t değerlerine bakılmıştır. t değerleri ile ilgili kırmızı ok bulunmaması gerekmektedir. Kırmızı ok t değerlerinin 0,05 düzeyinde anlamlı olmadığını göstermektedir. t değerleri 1,96'yı aşarsa 0,05; 2,56'yı aşarsa 0,01 düzeyinde anlamlı olduğu sonucuna varılır. Yapılan DFA'da faktörler ve maddeler arasındaki t değerlerinin hepsinin 2,56'yı aştığı ve bu nedenle 0,01 düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir.

Şekil 3. 4. “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin dört alt boyutlu modeline ilişkin yapılan ikinci düzey DFA sonuçlarına ait bilgiler.

Çizelge 3. 5. “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin dört alt boyutlu modeline ilişkin yapılan ikinci düzey DFA sonuçlarına ait bilgiler (n=271).

Uyum Ölçütleri	Değer	Referans Değerler	
		Kabul Edilebilir Değerler	İyi Uyum Değerleri
X^2 (Ki-Kare)	541,83	-	-
Sd (Serbestlik Derecesi)	202	-	-
X^2/Sd	2,682	<5	<2
CFI	0,970	>0,90	>0,95
RMSEA	0,079	<0,10	<0,08
RMR	0,056	<1,0	<0,5
SRMR	0,053	0,05-0,10	0,00-0,05
IFI	0,970	>0,90	>0,95
PNFI	0,840		>0,50
PGFI	0,680		>0,50

Şekil 3. 4’de görüldüğü üzere Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği’nin ikinci düzey DFA analizinde modifikasyon önerileri doğrultusunda M4 ile M6; M18 ile M19; M20 ile M21 arasında modifikasyon yapılmıştır. Tam ve arkadaşları (2013) tarafından ortaya konan 22 madde ve dört faktörlü yapının ikinci düzey DFA model uyumunun ve model uyum indekslerinin iyi düzeyde olduğu görülmektedir. X^2/Sd ve SRMR değerlerinin kabul edilebilir değerler arasında olduğu CFI, RMSEA, RMR, IFI, PNFI ve PGFI değerlerinin iyi uyum değerleri arasında olduğu görülmektedir.

Benzer ölçekler geçerliliği

Çizelge 3. 6. “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği” ile “Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği”nin Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu'na ilişkin bilgiler (n=81).

Ölçme Araçları	Sosyal Hizmet Uygulaması için Mesleki Uygunluk Ölçeği	Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği
Ort ± SS	129,26 ± 12,58	272,46 ± 40,95
r		0,644
p		0,000*

p=0,000

“Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği” ile “Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği” arasında pozitif yönlü doğrusal bir ilişki (ölçeklerden birinin toplam puanı artarken diğerinin de artar) olduğu istatistiksel olarak da anlamlı bulunmuştur (r=0,644; p=0,000).

3.1.2. Güvenirliliğe İlişkin Bulgular

“Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin güvenilirliğine yönelik olarak yapılan analizler arasında sırasıyla iç tutarlılığına ilişkin yapılan analizler ile zamana karşı değişmezlik için yapılan korelasyon analizine yer verilecektir.

İç tutarlılık

“Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin güvenilirliğine ilişkin olarak Madde İstatistikleri, Testi Yarılama ve Cronbach Alpha Katsayısı'ndan yararlanılmıştır. Bu kapsamda madde-toplam korelasyon katsayısı için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu yapılmış, testi yarılama için Cronbach Alpha Katsayısı, Guttman Split-half ve Spearman–Brown güvenirlik katsayılarına bakılmış, Cronbach Alpha Katsayısı için Cronbach Alpha Güvenirlik Analizi yapılmıştır.

Çizelge 3. 7. Madde ve Toplam Puan Korelasyon Katsayıları için yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu'na ilişkin bilgiler (n=255).

MADDELER	r	p
M1	0,715	0,000*
M2	0,739	0,000*
M3	0,704	0,000*
M4	0,697	0,000*
M5	0,724	0,000*
M6	0,693	0,000*
M7	0,761	0,000*
M8	0,798	0,000*
M9	0,591	0,000*
M10	0,648	0,000*
M11	0,639	0,000*
M12	0,723	0,000*
M13	0,722	0,000*
M14	0,685	0,000*
M15	0,646	0,000*
M16	0,582	0,000*
M17	0,607	0,000*
M18	0,631	0,000*
M19	0,660	0,000*
M20	0,667	0,000*
M21	0,677	0,000*
M22	0,708	0,000*

*p=0,000

Ölçekte yer alan maddelerin Madde ve Toplam Puan Korelasyon Katsayıları değerlendirilmiş olup Korelasyon Güvenirlik Katsayılarının $r=0.58$ ile 0.80 arasında olduğu saptanmıştır (Korelasyon güvenirlik katsayıları 0.50 'nin üzerinde ve 0.80 'in altındadır). Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu analizi sonucunda madde puanları ile toplam ölçek puanı arasında pozitif yönde ilişki saptanmış olup bu ilişki istatistiksel olarak da anlamlı bulunmuştur ($p=0.000$).

Çizelge 3. 8. “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği” Alt Boyutlarının Madde-Alt Boyut Toplam Puan Korelasyonları ve Alt Boyutlarının Toplam Puan-Ölçek Toplam Puan Korelasyon Katsayıları için yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu'na ilişkin bilgiler (n=255).

Ölçek Alt Boyutları ve Maddeleri		Madde-Alt Boyut Toplam Puan Korelasyonu Katsayıları		Alt Boyut Toplam Puan-Ölçek Toplam Puan Korelasyon Katsayısı	
		r	p	r	p
UU	M1	0,752	0,000*	0,862	0,000*
	M2	0,764	0,000*		
	M3	0,723	0,000*		
	M4	0,736	0,000*		
	M5	0,756	0,000*		
	M6	0,747	0,000*		
	M7	0,782	0,000*		
	M8	0,798	0,000*		
EU	M9	0,685	0,000*	0,814	0,000*
	M10	0,705	0,000*		
	M11	0,674	0,000*		
	M12	0,790	0,000*		
	M13	0,803	0,000*		
	M14	0,766	0,000*		
	M15	0,672	0,000*		
TB	M16	0,684	0,000*	0,785	0,000*
	M17	0,796	0,000*		
	M18	0,844	0,000*		
	M19	0,839	0,000*		
KU	M20	0,875	0,000*	0,811	0,000*
	M21	0,861	0,000*		
	M22	0,782	0,000*		

*p=0,000

Madde-alt boyut toplam puan korelasyon katsayılarının (Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu) UU alt boyutunda $r=0.723$ ile 0.798 ; EU alt boyutunda $r=0.672$ ile 0.803 ; TB alt boyutunda $r=0.684$ ile 0.844 ; KU alt boyutunda $r=0.782$ ile 0.875 arasında olduğu saptanmıştır. Pozitif yönde olan ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0.000$).

Alt boyut - toplam puan-ölçek toplam puan korelasyon katsayıları için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu yapılmıştır. Buna göre UU alt boyutu-ölçek toplam puan korelasyon katsayısının $r=0.862$; EU alt boyutu için $r=0.814$; TB alt boyutu için $r=0.785$; KU alt boyutu için $r=0.811$ olduğu saptanmıştır. Pozitif yönde olan ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0.000$).

Çizelge 3. 9. “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin yarı-test güvenilirlik analizlerine ilişkin bilgiler (n=255).

Sosyal Hizmet Uygulaması için Mesleki Uygunluk Ölçeği	
Guttman Split-Half	0,943
Spearman-Brown	0,943
11 Maddelik Birinci Yarı Cronbach Alpha Değeri	0,907
11 Maddelik İkinci Yarı Cronbach Alpha Değeri	0,880
İki Yarı Arasındaki Korelasyon	0,892
n	255
Madde Sayısı	22

“Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin Guttman Split-Half katsayısı 0,943; Spearman-Brown katsayısı ise 0,94 olarak saptanmıştır. Birinci yarının Cronbach Alpha değeri 0,91; ikinci yarının Cronbach Alpha değeri 0,88; iki yarı arasındaki korelasyon ise 0,89'dir.

Çizelge 3. 10. “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin Cronbach Alpha Katsayısı için yapılan Cronbach Alpha Güvenirlik Analizi'ne ilişkin bilgiler (n=255).

Sosyal Hizmet Uygulaması için Mesleki Uygunluk Ölçeği ve Alt Boyutları	Maddeler	α
Sosyal Hizmet Uygulaması için Mesleki Uygunluk Ölçeği	1-22	0,943
UU	1-8	0,892
EU	9-15	0,849
TB	16-19	0,798
KU	20-22	0,791

“Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin Cronbach Alpha Katsayısı $\alpha=0.943$; UU alt boyutunun Cronbach Alpha Katsayısı $\alpha= 0.892$; EU alt boyutunun Cronbach Alpha Katsayısı $\alpha=0.849$; TB alt boyutunun Cronbach Alpha Katsayısı $\alpha=0.798$; KU alt boyutunun Cronbach Alpha Katsayısı $\alpha=0.791$ olarak saptanmıştır.

Çizelge 3. 11. “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”ni oluşturan maddelerin analizine ilişkin bilgiler (n=255).

Maddeler	Madde Çıkarıldığında Ölçek Ortalaması	Madde Çıkarıldığında Ölçek Varyansı	Madde Ölçek Toplam Korelasyonu	Madde Çıkarıldığında Ölçek Alphası
M1	122,95	210,564	0,681	0,940
M2	123,03	210,846	0,710	0,940
M3	123,44	210,681	0,670	0,940
M4	123,62	207,543	0,655	0,941
M5	123,34	208,800	0,689	0,940
M6	123,33	209,340	0,654	0,941
M7	123,15	208,875	0,732	0,940
M8	123,22	208,172	0,773	0,939
M9	123,29	214,449	0,548	0,942
M10	122,60	216,565	0,618	0,942
M11	123,29	213,161	0,600	0,941
M12	123,11	210,904	0,692	0,940
M13	122,93	212,732	0,694	0,940
M14	123,16	210,939	0,648	0,941
M15	123,37	212,117	0,605	0,941
M16	123,53	210,754	0,526	0,943
M17	123,75	210,210	0,554	0,942
M18	123,50	209,582	0,582	0,942
M19	123,44	209,106	0,615	0,941
M20	123,74	208,704	0,622	0,941
M21	123,78	208,886	0,634	0,941
M22	123,13	210,465	0,674	0,940

Alpha=0,943

“Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin tüm maddelerinin madde ölçek toplam korelasyon değerleri 0.20'nin üstünde bulunmuştur. Bu değerlerin 0.526 ile 0.773 arasında değiştiği görülmektedir. Ayrıca herhangi bir maddenin atılması durumunda ölçek Alpha değerinin değişmediği görülmektedir.

Çizelge 3. 12. “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”ni oluşturan alt boyutlardan UU alt boyutunda yer alan maddelerin analizine ilişkin bilgiler (n=255).

Maddeler	Madde Çıkarıldığında Alt Boyut Ortalaması	Madde Çıkarıldığında Alt Boyut Varyansı	Madde Alt Boyut Toplam Korelasyonu	Madde Çıkarıldığında Alt Boyut Alphası
M1	41,10	29,045	0,669	0,878
M2	41,18	29,261	0,689	0,877
M3	41,60	29,328	0,631	0,882
M4	41,78	27,959	0,629	0,884
M5	41,50	28,471	0,666	0,879
M6	41,49	28,424	0,652	0,880
M7	41,31	28,583	0,706	0,875
M8	41,38	28,527	0,727	0,873

Alpha=0,892

“Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği” UU alt boyutunun madde analizi sonucunda; tüm maddelerin madde ölçek toplam korelasyon değerleri 0.20'nin üstünde bulunmuştur. Bu değerlerin 0.629 ile 0.727 arasında değiştiği görülmektedir. Ayrıca herhangi bir maddenin atılması durumunda alt boyuta ait Alpha değerinin değişmediği görülmektedir.

Çizelge 3. 13. “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”ni oluşturan alt boyutlardan EU alt boyutunda yer alan maddelerin analizine ilişkin bilgiler (n=255).

Maddeler	Madde Çıkarıldığında Alt Boyut Ortalaması	Madde Çıkarıldığında Alt Boyut Varyansı	Madde Alt Boyut Toplam Korelasyonu	Madde Çıkarıldığında Alt Boyut Alphası
M9	36,59	16,385	0,551	0,837
M10	35,90	17,218	0,610	0,830
M11	36,60	16,502	0,538	0,838
M12	36,42	15,535	0,692	0,815
M13	36,24	15,921	0,722	0,812
M14	36,46	15,454	0,652	0,821
M15	36,67	16,315	0,526	0,841

Alpha=0,849

“Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin EU alt boyutunun madde analizi sonucunda; tüm maddelerin madde ölçek toplam korelasyon değerleri 0.20'nin üstünde bulunmuştur. Bu değerlerin 0.526 ile 0.722 arasında değiştiği görülmektedir. Ayrıca herhangi bir maddenin atılması durumunda alt boyuta ait Alpha değerinin değişmediği görülmektedir.

Çizelge 3. 14. “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”ni oluşturan alt boyutlardan TB alt boyutunda yer alan maddelerin analizine ilişkin bilgiler (n=255).

Maddeler	Madde Çıkarıldığında Alt Boyut Ortalaması	Madde Çıkarıldığında Alt Boyut Varyansı	Madde Alt Boyut Toplam Korelasyonu	Madde Çıkarıldığında Alt Boyut Alphası
M16	16,84	8,994	0,441	0,729
M17	17,06	8,083	0,619	0,744
M18	16,81	7,723	0,702	0,702
M19	16,75	7,890	0,699	0,705

Alpha=0,798

“Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin TB alt boyutunun madde analizi sonucunda; tüm maddelerin madde ölçek toplam korelasyon değerleri 0.20'nin üstünde bulunmuştur. Bu değerlerin 0.441 ile 0.702 arasında değiştiği görülmektedir. Ayrıca herhangi bir maddenin atılması durumunda alt boyuta ait Alpha değerinin değişmediği görülmektedir.

Çizelge 3. 15. “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”ni oluşturan alt boyutlardan KU alt boyutunda yer alan maddelerin analizine ilişkin bilgiler (n=255).

Maddeler	Madde Çıkarıldığında Alt Boyut Ortalaması	Madde Çıkarıldığında Alt Boyut Varyansı	Madde Alt Boyut Toplam Korelasyonu	Madde Çıkarıldığında Alt Boyut Alphası
M16	11,44	3,271	0,685	0,659
M17	11,49	3,424	0,664	0,682
M19	10,83	4,198	0,561	0,789
Alpha=0,791				

“Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin KU alt boyutunun madde analizi sonucunda; tüm maddelerin madde ölçek toplam korelasyon değerleri 0.20'nin üstünde bulunmuştur. Bu değerlerin 0.561 ile 0.685 arasında değiştiği görülmektedir. Ayrıca herhangi bir maddenin atılması durumunda alt boyuta ait Alpha değerinin değişmediği görülmektedir.

Zamana karşı değişmezlik

Çizelge 3. 16. “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin ön test-son test sonuçlarına ilişkin bilgiler (n=54).

Ölçme Araçları	Ön Test	Son Test
Ort ± SS	129,20 ± 14,07	131,92 ± 11,50
r		0,702
p		0,000*

p=0,000

“Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin zamana karşı değişmezliğini belirlemek amacıyla üç hafta ara ile yapılan ön test – son test ölçümleri arasında pozitif yönlü doğrusal bir ilişki (ölçümlerden birinin toplam puanı artarken diğerinin de artar) olduğu ve bu ilişki istatistiksel olarak da anlamlı bulunmuştur (r=0,702; p=0,000).

3.2. Bağımlı ve Bağımsız Değişkenlere İlişkin Bulgular

3.2.1. Katılımcılara Ait Tanımlayıcı Bilgiler

Çizelge 3. 17. Çalışmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarına ait niceliksel ve tanımlayıcı bilgiler (n=809).

Değişkenler	En Küçük	En Büyük	Ortanca	$\bar{x}$	SS
Yaş	21	60	28	31,04	7,97
Meslekte geçirilen süre	1	33	4	7,02	7,25
Mevcut uygulama alanında geçirilen süre	1	32	3	4,15	4,79
Mesleği yapma karşılığında alınan ücret	600	23000	4000	4014,34	1296,26

Çizelge 3. 17'ye bakıldığında çalışmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının en küçük yaşının 21, en büyük yaşının 60 ve yaş ortalamasının $31,04 \pm 7,97$ olduğu; sosyal hizmet uzmanlarının meslekte geçirdikleri sürenin en küçük 1, en büyük 33 ve çalışılan yıl ortalamasının $7,02 \pm 7,25$ olduğu; mevcut uygulama alanında geçirilen sürenin en küçük 1, en büyük 32 ve mevcut uygulama alanında geçirilen süre ortalamasının $4,15 \pm 4,79$ olduğu; sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra etmeleri karşısında aldıkları ücretin en küçük 600, en büyük 23000 ve ücret ortalamalarının $4014,34 \pm 1296,26$ olduğu görülmektedir.

Çizelge 3. 18. Çalışmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarına ait kategorik ve tanımlayıcı bilgiler (n=809).

Cinsiyet	Sayı (n)	Yüzde (%)
Kadın	483	59,7
Erkek	326	40,3
Medeni Durum	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evli	394	48,7
Bekar	415	51,3
Eğitim Durumu	Sayı (n)	Yüzde (%)
Lisans	658	81,3
Yüksek Lisans	132	16,3
Doktora	19	2,3
Program Türü	Sayı (n)	Yüzde (%)
Açıköğretim	33	4,1
Örgün Öğretim	776	95,9
Kurum Türü	Sayı (n)	Yüzde (%)
Özel	91	11,2
Devlet	678	83,8
STK	40	4,9
Pozisyon	Sayı (n)	Yüzde (%)
Yönetici	91	11,2
Meslek Elemanı	718	88,8

Çizelge 3. 18'e bakıldığında çalışmaya katılanların 483'ünün kadın, 326'sının erkek olduğu; 394'ünün evli, 415'inin bekâr olduğu; 658'nin lisans, 132'sinin lisanstü, 19'unun doktora eğitimini tamamladıkları; 33'ünün açıköğretim, 776'sının örgün öğretim mezunu oldukları; 91'inin özel, 678'inin devlet, 40'mın STK bünyesinde çalıştıkları; 91'inin yönetici, 718'inin meslek elemanı pozisyonunda çalıştıkları görülmektedir.

Çizelge 3. 19. Çalışmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının mezun oldukları üniversitelere ilişkin bilgiler (n=809).

Üniversiteler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Hacettepe Üniversitesi	255	31,5
Selçuk Üniversitesi	198	24,5
Başkent Üniversitesi	71	8,8
Adnan Menderes Üniversitesi	48	5,9
Ankara Üniversitesi	35	4,3
Atatürk Üniversitesi	29	3,6
Sakarya Üniversitesi	25	3,1
Düzce Üniversitesi	25	3,1
Yalova Üniversitesi	23	2,8
Karatay Üniversitesi	23	2,8
İstanbul Üniversitesi	17	2,1
Bingöl Üniversitesi	11	1,4
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	8	1,0
Kocaeli Üniversitesi	7	0,9
Gümüşhane Üniversitesi	5	0,6
Adıyaman Üniversitesi	4	0,5
Cumhuriyet Üniversitesi	4	0,5
İstanbul Arel Üniversitesi	4	0,5
Anadolu Üniversitesi	4	0,5
İstanbul Gelişim Üniversitesi	2	0,2
Karabük Üniversitesi	1	0,1
Celal Bayar Üniversitesi	1	0,1
Yakın Doğu Üniversitesi	1	0,1
Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	0,1
Lefke Avrupa Üniversitesi	1	0,1
Nişantaşı Üniversitesi	1	0,1
İstanbul Sebahattin Zaim Üniversitesi	1	0,1
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	1	0,1
Fatih Üniversitesi	1	0,1
Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi	1	0,1
Çukurova Üniversitesi	1	0,1

Çizelge 3. 19'a bakıldığında çalışmaya katılanların 255'inin Hacettepe Üniversitesi, 198'inin Selçuk Üniversitesi, 71'inin Başkent Üniversitesi, 48'inin Adnan Menderes Üniversitesi, 35'inin Ankara Üniversitesi, 29'unun Atatürk Üniversitesi, 25'inin Sakarya Üniversitesi, 25'inin Düzce Üniversitesi, 23'ünün Yalova Üniversitesi, 23'ünün Karatay Üniversitesi, 17'sinin İstanbul Üniversitesi, 11'inin Bingöl Üniversitesi, 8'inin Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, 7'sinin Kocaeli Üniverisitesi, 5'inin Gümüşhane Üniversitesi, 4'ünün Adıyaman Üniversitesi, 4'ünün Cumhuriyet Üniversitesi, 4'ünün İstanbul Arel Üniversitesi, 4'ünün Anadolu Üniversitesi, 2'sinin İstanbul Gelişim Üniversitesi, 1'inin Karabük Üniversitesi, 1'inin Celal Bayar Üniversitesi, 1'inin Yakın Doğu Üniversitesi, 1'inin

Necmettin Erbakan Üniversitesi, 1'inin Lefke Avrupa Üniversitesi, 1'inin Nişantaşı Üniversitesi, 1'inin İstanbul Sebahattin Zaim Üniversitesi, 1'inin Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 1'inin Fatih Üniversitesi, 1'inin Uluslar arası Kıbrıs Üniversitesi, 1'inin Çukurova Üniversitesi mezunu oldukları görülmektedir.

Çizelge 3. 20. Çalışmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının şu an çalışmakta oldukları uygulama alanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

Şu An Çalışmakta Oldukları Uygulama Alanı	Sayı (n)	Yüzde (%)
Aile, Çocuk ve Gençlik Refahı	265	32,8
Engelli ve Yaşlı Refahı	192	23,7
Tıbbi Sosyal Hizmet	95	11,7
Hepsi	57	7,0
Adli Sosyal Hizmet	38	4,7
Yoksulluk ve Sosyal Yardımlar	37	4,6
Eğitim	36	4,4
Kadın Sorunları	33	4,1
Psikososyal Destek ve Danışmanlık	31	3,8
Göç, Sığınmacı ve Mülteciler	22	2,7
LGBT	3	0,4

Çizelge 3. 20'ye bakıldığında çalışmaya katılanların 265'inin aile, çocuk ve gençlik refahı alanında; 192'sinin engelli ve yaşlı refahı alanında, 95'inin tıbbi sosyal hizmet alanında; 57'sinin tüm alanlarda, 38'inin adli sosyal hizmet alanında, 37'sinin yoksulluk ve sosyal yardımlar alanında; 36'sinin eğitim alanında; 33'ünün kadın sorunları alanında; 31'inin psikososyal destek ve danışmanlık alanında; 22'sinin göç, sığınmacı ve mülteciler alanında; 3'ünün LGBT'li bireylerle çalıştıkları görülmektedir.

Çizelge 3. 21. Çalışmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının şimdiye kadar en uzun süre çalıştıkları uygulama alanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

Şimdiye Kadar En Uzun Çalışılan Uygulama Alanı	Sayı (n)	Yüzde (%)
Aile, Çocuk ve Gençlik Refahı	273	33,7
Engelli ve Yaşlı Refahı	203	25,1
Tıbbi Sosyal Hizmet	87	10,8
Yoksulluk ve Sosyal Yardımlar	53	6,6
Hepsi	43	5,3
Adli Sosyal Hizmet	34	4,2
Kadın Sorunlar	31	3,8
Psikososyal Destek ve Danışmanlık	31	3,8
Eğitim	25	3,1
Göç, Sığınmacı ve Mülteciler	21	2,6
LGBT	8	1,0

Çizelge 3. 21'e bakıldığında çalışmaya katılanların 273'ünün aile, çocuk ve gençlik refahı alanında; 203'ünün engelli ve yaşlı refahı alanında, 87'sinin tıbbi sosyal hizmet alanında; 53'ünün yoksulluk ve sosyal yardımlar alanında; 43'ünün tüm alanlarda, 34'ünün adli sosyal hizmet alanında, 31'inin kadın sorunları alanında; 31'inin psikososyal destek ve danışmanlık alanında; 25'inin eğitim alanında; 21'inin göç, sığınmacı ve mülteciler alanında; 8'inin LGBT'li bireylerle çalıştıkları görülmektedir.

Çizelge 3. 22. Çalışmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının kendilerini en iyi tanımladıkları kişilik özelliklerine ilişkin bilgiler (n=809).

Kişilik Özelliği	Sayı (n)	Yüzde (%)
Sorumluluk (Özdisiplinlilik)	301	37,2
Uyumluluk (Geçimlilik)	283	35,0
Dışa Dönüklük	115	14,2
Açıklık (Deneyime Açıklık)	84	10,4
Nevrotizm (Duygusallık-Duygusal Tutarsızlık)	26	3,2

Çizelge 3. 22'ye bakıldığında çalışmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının kendilerini en iyi tanımladıkları kişilik özellikleri yer almaktadır. Kişiliğin açıklanmasında yararlanılan en önemli kuramlardan birinin McCrae ve Costa'nın "Beş Faktör Kişilik Kuramı" olduğu belirtilmekte (Tatlılıoğlu 2014) , kurama göre sorumluluk (özdisiplinlilik), uyumluluk (geçimlilik), dışa dönüklük, açıklık (deneyime açıklık) ve nevrozizm (duygusallık/duygusal tutarsızlık) olmak üzere beş tip kişilik özelliği olduğu vurgulanmaktadır (Costa Jr ve McCrae 1992). Bu sınıflandırmaya göre sorumluluk (özdisiplinlilik); çalışkan, dakik, iyi organize olmuş, hırslı ve azimli, bozmaktan kaçınan, hedef yönelimli, zeki, güvenilir, işkolik, mükemmeliyetçi, başarı yönelimli, disiplinli, planlı, gayretli, tepkilerinde mantıklı, görevin gereklerine bağlı, sorunlarla sorumluluk üstlenmeye ve inisiyatif kullanmaya arzulu, kurallara uyan, sebatkar ve özdisiplinli özelliklerine karşılık gelmektedir (McCrae ve John 1992). Uyumluluk (geçimlilik) özelliğindeki kişiler; uysal, güvenilir, kibar, dürüst, yardımsever, bağışlayıcı, cömert, kabul edici ve iyi huylu, düşünceli, dost canlısı, uzlaşmaya istekli, kendinden önce başkalarını düşünen, kişiler arası ilişkilerde alttan alan ve yatıştırıcı, sempatik, sıcakkanlı, nazik ve saygılı, işbirlikçi, sevilen özellikleri göstermektedir (Costa Jr ve McCrae 1987, 1992). Dışa dönüklük; atılgan, aktif, şakacı, enerjik, iyimser, eğlenceden hoşlanan, arkadaş canlısı, kolay iletişim kurabilen, heyecan ve coşkuyu tercih eden, ani karar verip atik davranabilen, tehlikeli durumlara atılmaktan çekinmeyen, duygularını kontrol etmede ve kendine engel olmada zorlanabilen, sosyal, kendine güvenen, iş ortamı ve çalışma çevresini olumlu gören, sorun odaklı çözüm üreten, rasyonel eylem ve olumlu tekrar değerlendirme gibi özellikleri içerir (McCrae ve John 1992). Açıklık (deneyime açıklık); bağımsız düşünebilen, gelenekleri sorgulayan, hassas, esnek, kültürlü, entelektüel, sanatsal düşünen, yaratıcı ve hayalci, kendine has, değişim ve çeşitlilik isteyen, yeni deneyimlere açık, iç duyarlılığı yüksek, meraklı, orijinal fikirleri olan, hayal gücü kuvvetli, statükoya ve durağanlığa karşı, geleneksel olmayan yöntemleri tercih eden özellikleri göstermektedir (Costa Jr ve McCrae 1992). Nevrotizm

(duygusallık/duygusal tutarsızlık); güvensiz, kendine acıyan, gergin, kaygılı, günlük hayatta sıkça stresle mücadele etmek zorunda kalan, kızgınlık ve depresyon yaşayan, geleneksel durumları tehdit edici ve önemsiz hayal kırıklığı olarak gören, kendi performansını küçümseyen, olumsuz ve stress oluşturuıcı duygular yaşayan ve bunlarla ilgili davranışsal ve bilişsel özelliklere sahip olma eğilimi gösteren kişilerdir (Costa Jr ve McCrae 1987). Katılımcıların 301'inin sorumluluk (özdisiplinlilik); 283'ünün uyumluluk (geçimlilik); 115'inin dışa dönüklük; 84'ünün açıklık (deneyime açıklık); 26'sının nevrotizim (duygusallık-duygusal tutarsızlık) kişilik özelliğine sahip olduğu görülmektedir.

Çizelge 3. 23. Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ve Mesleki Doyum Ölçeği puanları ve ölçeklere ilişkin Cronbach Alfa değerleri (n=809)

Ölçek ve Alt Boyutlar	$\bar{x}$	SS	En Küçük	En Büyük	α
SHUMUÖ Toplam	81,28	12,03	15,15	100,00	0,943
Toplumsal Bilinç	75,06	17,11	12,50	100,00	0,828
Etik Uygunluk	84,66	11,89	14,29	100,00	0,843
Uygulama Uygunluğu	82,74	12,49	12,50	100,00	0,882
Kişisel Uygunluk	77,78	15,82	0,00	100,00	0,808
GÖYÖ Toplam	31,62	3,94	21,00	40,00	0,880
Çaba ve Direnç	18,54	2,61	12,00	24,00	0,853
Yetenek ve Güven	13,08	1,65	8,00	16,00	0,721
MDÖ Toplam	71,91	12,42	29,00	97,00	0,902

Çizelge 3. 23'e bakıldığında çalışmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği en küçük puanlarının 15,15; ortalamalarının 81,28±12,03 ve maksimum puanlarının 100; Toplumsal Bilinç alt boyutu en küçük puanlarının 15,50; ortalamalarının 75,06±17,11 ve maksimum puanlarının 100; Etik Uygunluk alt boyutu en küçük puanlarının 14,29; ortalamalarının 84,66±11,89 ve en büyük puanlarının 100; Uygulama Uygunluğu alt boyutu en küçük puanlarının 12,50; ortalamalarının 82,74±12,49 ve en büyük puanlarının 100; Kişisel Uygunluk alt boyutu en küçük puanlarının 0,00; ortalamalarının 77,78±15,82 ve en büyük puanlarının 100 olduğu görülmektedir.

Çalışmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının Genel Öz Yeterlilik Ölçeği en küçük puanlarının 21; ortalamalarının 31,62±3,94 ve maksimum puanlarının 40; Çaba ve Direnç alt boyutu en küçük puanlarının 12; ortalamalarının 18,54±2,61 ve maksimum puanlarının 24; Yetenek ve Güven alt boyutu en küçük puanlarının 8; ortalamalarının 13,08±1,65 ve maksimum puanlarının 16 olduğu görülmektedir.

Çalışmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının Mesleki Doyum Ölçeği en küçük puanlarının 29; ortalamalarının 71,91±12,42 ve maksimum puanlarının 97 olduğu görülmektedir.

Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin Cronbach Alfa değeri 0,94 olup Toplumsal Bilinç, Etik Uygunluk, Uygulama Uygunluğu ve Kişisel Uygunluk alt boyutları Cronbach Alfa değerleri sırasıyla 0,83; 0,84; 0,88 ve 0,81 olduğu görülmektedir.

Genel Öz Yeterlilik Ölçeği'nin Cronbach Alfa değeri 0,88 olup çaba ve Direnç ile Yetenek ve Güven alt boyutları Cronbach Alfa değerleri sırasıyla 0,85 ve 0,72 olduğu görülmektedir.

Son olarak Mesleki Uygunluk leği'nin Cronbach Alfa değerinin 0,90 olduğu görülmektedir.

3.2.2. Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'ne İlişkin Yapılan Analizler

Çizelge 3. 24. Sosyal hizmet uzmanlarının yaşlarına göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ve alt boyutlarının toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

	Yaş	n	Ort	SS	t	p
Toplam Puan	31 ve altı	564	80,26	11,81	-3,69	0,000**
	32 ve üstü	245	83,63	12,20		
Toplumsal Bilinç	31 ve altı	564	74,17	17,28	-2,27	0,024*
	32 ve üstü	245	77,13	16,56		
Etik Uygunluk	31 ve altı	564	83,84	11,70	-3,02	0,003**
	32 ve üstü	245	86,57	12,11		
Uygulama Uygunluğu	31 ve altı	564	81,62	12,26	-3,88	0,000**
	32 ve üstü	245	85,30	12,64		
Kişisel Uygunluk	31 ve altı	564	76,38	16,23	-4,03	0,000**
	32 ve üstü	245	81,00	14,38		

*p<0,05; **p<0,01

Çizelge 3. 24'te sosyal hizmet uzmanlarının yaşlarına göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ve alt boyutları toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t testi sonuçlarına yer verilmektedir. Çalışmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının yaşlarının ortalaması alınmış ve ortalamaya göre katılımcıların yaşları iki grupta kodlanmıştır.

Sosyal hizmet uzmanlarının yaşlarına göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği (t=-3,69; p<0,01), Toplumsal Bilinç alt boyutu (t=-2,27; p<0,05), Etik Uygunluk alt boyutu (t=-3,02; p<0,01), Uygulama Uygunluğu alt boyutu (t=-3,88; p<0,01), Kişisel Uygunluk alt boyutu (t=-4,03; p<0,01) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Yaşları 32 ve üstünde olan sosyal hizmet uzmanlarının Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nden ve Toplumsal Bilinç, Etik Uygunluk, Uygulama Uygunluğu, Kişisel Uygunluk alt boyutlarından aldıkları toplam puanları yaşları 31 ve altında olanların toplam puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3. 25. Sosyal hizmet uzmanlarının cinsiyetlerine göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ve alt boyutlarının toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

	Cinsiyet	n	Ort	SS	t	p
Toplam Puan	Kadın	483	80,75	12,15	-1,52	0,13
	Erkek	326	82,06	11,82		
Toplumsal Bilinç	Kadın	483	74,19	17,26	-1,77	0,08
	Erkek	326	76,35	16,83		
Etik Uygunluk	Kadın	483	84,54	12,04	-0,37	0,71
	Erkek	326	84,85	11,68		
Uygulama Uygunluğu	Kadın	483	82,33	12,66	-1,12	0,26
	Erkek	326	83,33	12,23		
Kişisel Uygunluk	Kadın	483	76,46	16,27	-2,91	0,004*
	Erkek	326	79,74	14,96		

*p<0,01

Çizelge 3. 25'te sosyal hizmet uzmanlarının cinsiyetlerine göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ve alt boyutları toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t testi sonuçlarına yer verilmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının yaşlarına göre Kişisel Uygunluk alt boyutu (t=-2,91; p<0,01) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Erkeklerin Kişisel Uygunluk alt boyutu toplam puanları kadınların toplam puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının cinsiyetlerine göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği (t=-1,52; p>0,05), Toplumsal Bilinç alt boyutu (t=-1,77; p>0,05), Etik Uygunluk alt boyutu (t=-0,37; p>0,05), Uygulama Uygunluğu alt boyutu (t=-1,12; p>0,05) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir.

Çizelge 3. 26. Sosyal hizmet uzmanlarının öğrenim düzeylerine göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ve alt boyutlarının toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

	Öğrenim Düzeyi	n	Ort	SS	F	p	Farklılık
Toplam Puan	Lisans	658	80,77	12,23			
	Yüksek Lisans	132	83,02	11,07	3,95	0,02*	D>L
	Doktora	19	86,72	9,01			
Toplumsal Bilinç	Lisans	658	74,51	17,32			
	Yüksek Lisans	132	76,96	16,15	2,36	0,10	-
	Doktora	19	81,14	14,92			
Etik Uygunluk	Lisans	658	84,14	12,14			
	Yüksek Lisans	132	86,56	10,57	4,08	0,01*	D>L
	Doktora	19	89,72	9,43			
Uygulama Uygunluğu	Lisans	658	82,14	12,73			
	Yüksek Lisans	132	84,72	11,17	5,23	0,006**	D>L
	Doktora	19	89,47	9,25			
Kişisel Uygunluk	Lisans	658	77,61	15,53			
	Yüksek Lisans	132	78,32	17,34	0,28	0,76	-
	Doktora	19	79,82	15,63			

*p<0,05 **p<0,01

Çizelge 3. 26'da sosyal hizmet uzmanlarının öğrenim düzeylerine göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ve alt boyutları toplam puanlarının farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin ANOVA testi sonuçlarına yer verilmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının öğrenim düzeylerine göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği (F=3,95; p<0,05), Etik Uygunluk alt boyutu (F=4,08; p<0,05), Uygulama Uygunluğu alt boyutu (F=5,23; p<0,01) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Doktora düzeyindeki sosyal hizmet uzmanlarının Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nden ve Etik Uygunluk, Uygulama Uygunluğu alt boyutlarından aldıkları toplam puanlarının Lisans düzeyindeki sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları toplam puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının öğrenim düzeylerine göre Toplumsal Bilinç alt boyutu (F=2,36; p>0,05), Kişisel Uygunluk alt boyutu (F=0,28; p>0,05) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir.

Çizelge 3. 27. Sosyal hizmet uzmanlarının meslekte geçirdikleri süreye göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ve alt boyutlarının toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

	Meslekte Geçirilen Süre	n	Ort	SS	t	p
Toplam Puan	7 ve altı	559	80,44	11,74	-2,96	0,003*
	8 ve üstü	250	83,14	12,47		
Toplumsal Bilinç	7 ve altı	559	74,61	17,14	-1,12	0,26
	8 ve üstü	250	76,07	17,03		
Etik Uygunluk	7 ve altı	559	83,88	11,59	-2,81	0,005*
	8 ve üstü	250	86,41	12,38		
Uygulama Uygunluğu	7 ve altı	559	81,75	12,18	-3,38	0,001*
	8 ve üstü	250	84,94	12,90		
Kişisel Uygunluk	7 ve altı	559	76,71	15,90	-2,87	0,004*
	8 ve üstü	250	80,16	15,43		

*p<0,01

Çizelge 3. 27’de sosyal hizmet uzmanlarının meslekte geçirdikleri süreye göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ve alt boyutları toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t testi sonuçlarına yer verilmektedir. Çalışmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının meslekte geçirdikleri süre ortalaması alınmış ve ortalamaya göre katılımcıların meslekte geçirdikleri süre iki grupta kodlanmıştır.

Sosyal hizmet uzmanlarının meslekte geçirdikleri süreye göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği (t=-2,96; p<0,01), Etik Uygunluk alt boyutu (t=-2,81; p<0,01), Uygulama Uygunluğu alt boyutu (t=-3,38; p<0,01), Kişisel Uygunluk alt boyutu (t=-2,87; p<0,01) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Çalışma yılları 8 ve üstü olan sosyal hizmet uzmanlarının Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği’nden ve Etik Uygunluk, Uygulama Uygunluğu, Kişisel Uygunluk alt boyutlarından aldıkları toplam puanları çalışma yılları 7 ve altı olanların toplam puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının meslekte geçirdikleri süreye göre Toplumsal Bilinç alt boyutu (t=-1,12; p>0,05) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir.

Çizelge 3. 28. Sosyal hizmet uzmanlarının mevcut uygulama alanında geçirdikleri süreye göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ve alt boyutlarının toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

	Mevcut Uygulama Alanında Geçirilen Süre	n	Ort	SS	t	p
Toplam Puan	4 ve altı	571	80,85	11,75		
	5 ve üstü	238	82,31	12,63	-1,59	0,11
Toplumsal Bilinç	4 ve altı	571	74,82	17,07		
	5 ve üstü	238	75,63	17,23	-0,61	0,54
Etik Uygunluk	4 ve altı	571	84,30	11,48		
	5 ve üstü	238	85,53	12,81	-1,35	0,18
Uygulama Uygunluğu	4 ve altı	571	82,26	12,21		
	5 ve üstü	238	83,88	13,09	-1,68	0,09
Kişisel Uygunluk	4 ve altı	571	77,04	16,09		
	5 ve üstü	238	79,55	15,06	-2,06	0,04*

*p<0,05

Çizelge 3. 28'de sosyal hizmet uzmanlarının mevcut uygulama alanında geçirdikleri süreye göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ve alt boyutları toplam puanlarının farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin t testi sonuçlarına yer verilmektedir. Çalışmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının mevcut uygulama alanında geçirdikleri süre ortalaması alınmış ve ortalamaya göre katılımcıların geçirdikleri süre iki grupta kodlanmıştır.

Sosyal hizmet uzmanlarının mevcut uygulama alanında geçirdikleri süreye göre Kişisel Uygunluk alt boyutu (t=-2,06; p<0,05) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Mevcut uygulama alanında 5 ve üstü yıl geçiren sosyal hizmet uzmanlarının Kişisel Uygunluk alt boyutu toplam puanları 4 ve altı yıl geçiren sosyal hizmet uzmanlarının toplam puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının mevcut uygulama alanında geçirdikleri süreye göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği (t=-1,59; p>0,05), Toplumsal Bilinç alt boyutu (t=-0,61; p>0,05), Etik Uygunluk alt boyutu (t=-1,35; p>0,05), Uygulama Uygunluğu alt boyutu (t=-1,68; p>0,05) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir.

Çizelge 3. 29. Sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumlarına göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ve alt boyutlarının toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

Memnun Olma Durumu		n	Ort	SS	F	p	Farklılık
Toplam Puan	1	32	77,01	18,81	28,99	0,000*	5>1
	2	66	74,37	14,33			5>2
	3	174	77,51	12,73			5>3
	4	301	80,74	9,64			5>4
	5	236	87,26	9,65			4>2, 4>3
Toplumsal Bilinç	1	32	69,40	24,77	21,73	0,000*	5>1
	2	66	68,19	18,24			5>2
	3	174	69,42	17,89			5>3
	4	301	74,54	15,03			5>4
	5	236	82,57	14,55			4>3
Etik Uygunluk	1	32	79,24	19,00	19,93	0,000*	5>1
	2	66	78,72	15,18			5>2
	3	174	81,92	12,64			5>3
	4	301	84,28	9,96			5>4
	5	236	89,57	9,30			4>2
Uygulama Uygunluğu	1	32	79,36	18,20	26,91	0,000*	5>2
	2	66	75,44	15,33			5>3
	3	174	79,13	13,06			5>4
	4	301	82,05	10,36			4>2
	5	236	88,77	10,07			
Kişisel Uygunluk	1	32	75,69	21,94	18,09	0,000*	5>2
	2	66	69,61	18,37			5>3
	3	174	73,66	17,61			5>4
	4	301	77,24	13,28			4>2
	5	236	84,06	13,38			

*p<0,01

Çizelge 3. 29'da sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ve alt boyutları toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin ANOVA testi sonuçlarına yer verilmektedir. Tablodaki 1 rakamı sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet mesleğini yapmaktan memnun olmadığını, 5 rakamı ise memnun olduğunu ifade etmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği (F=28,99; p<0,01), Toplumsal Bilinç alt boyutu (F=21,73; p<0,01), Etik Uygunluk alt boyutu (F=19,93; p<0,01), Uygulama Uygunluğu alt boyutu (F=26,91; p<0,01), Kişisel

Uygunluk alt boyutu ($F=18,09$; $p<0,01$) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir.

Sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna 5 puan verenlerin Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna 4 puan verenlerin Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanları, 2 ve 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna 5 puan verenlerin Toplumsal Bilinç alt boyutu toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna 4 puan verenlerin Toplumsal Bilinç alt boyutu toplam puanları, 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna 5 puan verenlerin Etik Uygunluk alt boyutu toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna 4 puan verenlerin Etik Uygunluk alt boyutu toplam puanları, 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna 5 puan verenlerin Uygulama Uygunluğu alt boyutu toplam puanları, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna 4 puan verenlerin Uygulama Uygunluğu alt boyutu toplam puanları, 2 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna 5 puan verenlerin Kişisel Uygunluk alt boyutu toplam puanları, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna 4 puan verenlerin Kişisel Uygunluk alt

boyutu toplam puanları, 2 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3. 30. Sosyal hizmet uzmanlarının kişisel özelliklerini mesleğe uygun görme derecesine göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ve alt boyutlarının toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

Kişisel Özellikler	n	Ort	SS	F	p	Farklılık	
Toplam Puan	1	10	76,67	11,67	48,86	0,000*	5>1
	2	30	74,39	16,74			5>2
	3	95	72,30	13,81			5>3
	4	314	78,45	9,54			5>4
	5	360	86,82	10,32			4>3
Toplumsal Bilinç	1	10	70,00	19,22	32,66	0,000*	5>1
	2	30	66,94	22,50			5>2
	3	95	64,21	17,01			5>3
	4	314	71,64	15,23			5>4
	5	360	81,72	15,45			4>3
Etik Uygunluk	1	10	80,95	8,98	33,62	0,000*	5>1
	2	30	79,13	16,04			5>2
	3	95	77,22	14,68			5>3
	4	314	82,14	9,83			5>4
	5	360	89,39	10,44			4>3
Uygulama Uygunluğu	1	10	77,50	14,72	49,81	0,000*	5>1
	2	30	75,14	17,92			5>2
	3	95	73,46	14,52			5>3
	4	314	79,78	9,96			5>4
	5	360	88,54	10,40			4>3
Kişisel Uygunluk	1	10	73,33	17,33	23,75	0,000*	5>1
	2	30	71,30	18,57			5>2
	3	95	68,54	18,61			5>3
	4	314	75,32	14,28			5>4
	5	360	83,02	14,15			4>3

*p<0,01

Çizelge 3. 30'da sosyal hizmet uzmanlarının kişisel özelliklerini mesleğe uygun görme derecesine göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ve alt boyutları toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin ANOVA testi sonuçlarına yer verilmektedir. Tablodaki 1 rakamı sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet mesleğini kişilik özelliklerine hiç uygun bulmadığını, 5 rakamı ise çok uygun bulduğunu ifade etmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının kişisel özelliklerini mesleğe uygun görme derecesine göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği (F=48,86;

$p<0,01$), Toplumsal Bilinç alt boyutu ($F=32,66$; $p<0,01$), Etik Uygunluk alt boyutu ($F=33,62$; $p<0,01$), Uygulama Uygunluğu alt boyutu ($F=49,81$; $p<0,01$), Kişisel Uygunluk alt boyutu ($F=23,75$; $p<0,01$) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir.

Kişisel özelliklerini mesleğe uygun görme derecesine 5 puan verenlerin Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanları 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kişisel özelliklerini mesleğe uygun görme derecesine 4 puan verenlerin Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanları 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kişisel özelliklerini mesleğe uygun görme derecesine 5 puan verenlerin Toplumsal Bilinç alt boyutu toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kişisel özelliklerini mesleğe uygun görme derecesine 4 puan verenlerin Toplumsal Bilinç alt boyutu toplam puanları, 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kişisel özelliklerini mesleğe uygun görme derecesine 5 puan verenlerin Etik Uygunluk alt boyutu toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kişisel özelliklerini mesleğe uygun görme derecesine 4 puan verenlerin Etik Uygunluk alt boyutu toplam puanları, 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kişisel özelliklerini mesleğe uygun görme derecesine 5 puan verenlerin Kişisel Uygunluk alt boyutu toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kişisel özelliklerini mesleğe uygun görme derecesine 4 puan verenlerin Kişisel Uygunluk alt boyutu toplam puanları, 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kişisel özelliklerini mesleğe uygun görme derecesine 5 puan verenlerin Uygulama Uygunluğu alt boyutu toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kişisel özelliklerini

mesleğe uygun görme derecesine 4 puan verenlerin Uygulama Uygunluğu alt boyutu toplam puanları, 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3. 31. Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etme yeterliliklerini değerlendirmelerine göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ve alt boyutlarının toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

Yeterlilik	n	Ort	SS	F	p	Farklılık	
Toplam Puan	1	26	75,76	14,89	18,44	0,000*	5>1
	2	77	75,97	11,96			5>2
	3	227	79,49	12,72			5>3
	4	329	81,28	11,14			5>4
	5	150	87,67	9,47			4>2
Toplumsal Bilinç	1	26	64,58	20,59	10,67	0,000*	5>1
	2	77	67,91	17,87			5>2
	3	227	73,94	17,12			5>3
	4	329	75,80	16,33			5>4
	5	150	80,64	15,56			4>1
Etik Uygunluk	1	26	81,23	14,94	14,00	0,000*	5>1
	2	77	80,00	12,48			5>2
	3	227	82,78	12,70			5>3
	4	329	84,80	10,93			5>4
	5	150	90,22	9,60			4>2
Uygulama Uygunluğu	1	26	78,37	15,51	20,39	0,000*	5>1
	2	77	77,30	12,23			5>2
	3	227	80,62	13,78			5>3
	4	329	82,53	11,30			5>4
	5	150	89,94	9,05			4>2
Kişisel Uygunluk	1	26	70,94	23,79	11,65	0,000*	5>1
	2	77	73,81	15,74			5>2
	3	227	76,19	17,06			5>3
	4	329	77,03	14,28			5>4
	5	150	85,04	13,13			

*p<0,01

Çizelge 3. 31'de sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etme yeterliliklerini değerlendirmelerine göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ve alt boyutları toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin ANOVA testi sonuçlarına yer verilmektedir. Tablodaki 1 rakamı sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitiminin mesleklerin icra etmede çok yetersiz olduğunu, 5 rakamı ise çok yeterli olduğunu ifade etmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etme yeterliliklerini değerlendirmelerine göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği (F=18,44; p<0,01), Toplumsal Bilinç alt boyutu (F=10,67; p<0,01), Etik Uygunluk alt boyutu (F=14,00; p<0,01), Uygulama Uygunluğu alt boyutu (F=20,39; p<0,01), Kişisel Uygunluk alt boyutu (F=11,65; p<0,01) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etme yeterliliklerini değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanları 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etme yeterliliklerini değerlendirmelerine 4 puan verenlerin Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanları 2 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etme yeterliliklerini değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Toplumsal Bilinç alt boyutu toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etme yeterliliklerini değerlendirmelerine 4 puan verenlerin Toplumsal Bilinç alt boyutu toplam puanları 1 ve 2 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etme yeterliliklerini değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Etik Uygunluk alt boyutu toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etme yeterliliklerini değerlendirmelerine 4 puan verenlerin Etik Uygunluk alt boyutu toplam puanları 2 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etme yeterliliklerini değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Uygulama Uygunluğu alt boyutu toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir

şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etme yeterliliklerini değerlendirmelerine 4 puan verenlerin Uygulama Uygunluğu alt boyutu toplam puanları 2 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etme yeterliliklerini değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Kişisel Uygunluğu alt boyutu toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3. 32. Sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmedeki katkısını değerlendirmelerine göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ve alt boyutlarının toplum puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

Uygulama	n	Ort	SS	F	p	Farklılık	
Toplam Puan	1	28	79,98	11,51	9,90	0,000*	5>1 5>2 5>3 5>4
	2	74	78,11	12,59			
	3	142	78,85	10,72			
	4	266	79,85	13,21			
	5	299	84,61	10,65			
Toplumsal Bilinç	1	28	74,26	16,63	5,67	0,000*	5>1 5>2 5>3 5>4
	2	74	70,33	18,81			
	3	142	72,51	16,03			
	4	266	73,95	17,76			
	5	299	78,51	16,07			
Etik Uygunluk	1	28	82,31	12,89	8,21	0,000*	5>1 5>2 5>3 5>4
	2	74	81,98	12,49			
	3	142	82,38	10,87			
	4	266	83,50	13,31			
	5	299	87,67	10,08			
Uygulama Uygunluğu	1	28	81,40	12,34	10,32	0,000*	5>1 5>2 5>3 5>4
	2	74	79,73	12,61			
	3	142	80,15	11,41			
	4	266	81,10	13,83			
	5	299	86,29	10,85			
Kişisel Uygunluk	1	28	78,37	13,89	5,64	0,000*	5>2 5>3 5>4
	2	74	75,15	16,71			
	3	142	75,63	14,27			
	4	266	75,85	16,02			
	5	299	81,12	15,81			

*p<0,01

Çizelge 3. 32'de sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmedeki katkısını değerlendirmelerine göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ve alt boyutları toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin ANOVA testi sonuçlarına yer verilmektedir. Tablodaki 1 rakamı sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmeye katkı sağlamadığını, 5 rakamı ise katkı sağladığını ifade etmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmedeki katkısını değerlendirmelerine göre

Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ($F=9,90$; $p<0,01$), Toplumsal Bilinç alt boyutu ($F=5,67$; $p<0,01$), Etik Uygunluk alt boyutu ($F=8,21$; $p<0,01$), Uygulama Uygunluğu alt boyutu ($F=10,32$; $p<0,01$), Kişisel Uygunluk alt boyutu ($F=5,64$; $p<0,01$) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmedeki katkısını değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmedeki katkısını değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Toplumsal Bilinç alt boyutu toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmedeki katkısını değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Etik Uygunluk alt boyutu toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmedeki katkısını değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Uygulama Uygunluğu alt boyutu toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmedeki katkısını değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Kişisel Uygunluk alt boyutu toplam puanları, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3. 33. Sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ve alt boyutlarının toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

Etik Sorunlar	n	Ort	SS	F	p	Farklılık	
Toplam Puan	1	7	73,81	14,66	43,77	0,000*	5>1
	2	23	69,33	16,57			5>2
	3	166	74,44	11,19			5>3
	4	428	81,61	10,58			5>4
	5	185	88,42	10,46			4>3, 4>2
Toplumsal Bilinç	1	7	65,48	24,85	22,05	0,000*	5>1
	2	23	63,95	17,66			5>2
	3	166	67,34	16,97			5>3
	4	428	75,65	15,86			5>4
	5	185	82,36	16,11			4>3, 4>2
Etik Uygunluk	1	7	77,90	12,87	32,65	0,000*	5>1
	2	23	74,02	18,37			5>2
	3	166	78,69	11,46			5>3
	4	428	85,00	10,62			5>4
	5	185	90,84	10,42			4>3, 4>2
Uygulama Uygunluğu	1	7	76,19	16,09	41,07	0,000*	5>1
	2	23	70,20	17,53			5>2
	3	166	75,94	12,20			5>3
	4	428	83,01	11,07			5>4
	5	185	90,00	10,26			4>3, 4>2
Kişisel Uygunluk	1	7	69,0476	13,93	34,71	0,000*	5>1
	2	23	63,29	19,59			5>2
	3	166	70,01	14,38			5>3
	4	428	77,90	14,57			5>4
	5	185	86,61	14,40			4>3, 4>2

*p<0,01

Çizelge 3. 33'te sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ve alt boyutları toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin ANOVA testi sonuçlarına yer verilmektedir. Tablodaki 1 rakamı sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini hiç yeterli olmadığını, 5 rakamı ise çok yeterli olduğunu ifade etmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği (F=43,77; p<0,01), Toplumsal Bilinç alt boyutu (F=22,05; p<0,01), Etik Uygunluk alt boyutu (F=32,65; p<0,01), Uygulama Uygunluğu alt boyutu (F=41,07; p<0,01), Kişisel Uygunluk alt boyutu (F=34,71; p<0,01) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine 4 puan verenlerin Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanları, 2 ve 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Toplumsal Bilinç alt boyutu toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine 4 puan verenlerin Toplumsal Bilinç alt boyutu toplam puanları, 2 ve 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Etik Uygunluk alt boyutu toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine 4 puan verenlerin Etik Uygunluk alt boyutu toplam

puanları, 2 ve 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Uygulama Uygunluğu alt boyutu toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine 4 puan verenlerin Uygulama Uygunluğu alt boyutu toplam puanları, 2 ve 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Kişisel Uygunluk alt boyutu toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine 4 puan verenlerin Kişisel Uygunluk alt boyutu toplam puanları, 2 ve 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

3.2.3. Genel Öz Yeterlilik Ölçeği'ne İlişkin Yapılan Analizler

Çizelge 3. 34. Sosyal hizmet uzmanlarının yaşlarına göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ve alt boyutlarının toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

	Yaş	n	Ort	SS	t	p
Toplam Puan	31 ve altı	564	31,47	3,98	-1,65	0,10
	32 ve üstü	245	31,96	3,83		
Çaba ve Direnç	31 ve altı	564	18,39	2,64	-2,52	0,012*
	32 ve üstü	245	18,89	2,53		
Yetenek ve Güven	31 ve altı	564	13,08	1,66	-0,11	0,91
	32 ve üstü	245	13,07	1,62		

*p<0,05

Çizelge 3. 34'te sosyal hizmet uzmanlarının yaşlarına göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ve alt boyutları toplam puanlarının farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin t testi sonuçlarına yer verilmektedir. Çalışmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının yaşlarının ortalaması alınmış ve ortalamaya göre katılımcıların yaşları iki grupta kodlanmıştır.

Sosyal hizmet uzmanlarının yaşlarına göre Çaba ve Direnç alt boyutu (t=-2,52; p<0,05) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Yaşları 32 ve üstü olan sosyal hizmet uzmanlarının Çaba ve Direnç alt boyutundan aldıkları toplam puanları yaşları 31 ve altı olanların toplam puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının yaşlarına göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği (t=-1,65; p>0,05), Yetenek ve Güven alt boyutu (t=-0,11; p>0,05) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir.

Çizelge 3. 35. Sosyal hizmet uzmanlarının cinsiyetine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ve alt boyutlarının toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

	Cinsiyet	n	Ort	SS	t	p
Toplam Puan	Kadın	483	31,42	3,91	-1,70	0,09
	Erkek	326	31,90	3,98		
Çaba ve Direnç	Kadın	483	18,43	2,61	-1,46	0,15
	Erkek	326	18,70	2,63		
Yetenek ve Güven	Kadın	483	13,00	1,62	-1,75	0,08
	Erkek	326	13,20	1,67		

p>0,05

Çizelge 3. 35'te sosyal hizmet uzmanlarının cinsiyetlerine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ve alt boyutları toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t testi sonuçlarına yer verilmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının cinsiyetlerine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği (t=-1,70; p>0,05), Çaba ve Direnç alt boyutu (t=-1,46; p>0,05), Yetenek ve Güven alt boyutu (t=-1,75; p>0,05) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir.

Çizelge 3. 36. Sosyal hizmet uzmanlarının öğrenim düzeyine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ve alt boyutlarının toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

	Öğrenim Düzeyi	n	Ort	SS	F	p	Farklılık
Toplam Puan	Lisans	658	31,59	3,98			
	Yüksek Lisans	132	31,61	3,85	0,86	0,42	-
	Doktora	19	32,79	3,31			
Çaba ve Direnç	Lisans	658	18,50	2,64			
	Yüksek Lisans	132	18,64	2,53	0,81	0,45	-
	Doktora	19	19,21	2,32			
Yetenek ve Güven	Lisans	658	13,09	1,65			
	Yüksek Lisans	132	12,96	1,66	1,22	0,30	-
	Doktora	19	13,58	1,43			

p>0,05

Çizelge 3. 36'da sosyal hizmet uzmanlarının öğrenim düzeylerine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ve alt boyutları toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin ANOVA testi sonuçlarına yer verilmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının öğrenim düzeylerine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği (F=0,86; p>0,05), Çaba ve Direnç alt boyutu (F=0,81; p>0,05), Yetenek ve Güven alt boyutu (F=1,22; p>0,05) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir.

Çizelge 3. 37. Sosyal hizmet uzmanlarının meslekte geçirdikleri süreye göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ve alt boyutlarının toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

	Meslekte Geçirilen Süre	n	Ort	SS	t	p
Toplam Puan	7 ve altı	559	31,58	3,97	-0,40	0,69
	8 ve üstü	250	31,70	3,88		
Çaba ve Direnç	7 ve altı	559	18,47	2,64	-1,12	0,26
	8 ve üstü	250	18,69	2,57		
Yetenek ve Güven	7 ve altı	559	13,11	1,65	0,82	0,41
	8 ve üstü	250	13,00	1,64		

p>0,05

Çizelge 3. 37'de sosyal hizmet uzmanlarının meslekte geçirdikleri süreye göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ve alt boyutları toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t testi sonuçlarına yer verilmektedir. Çalışmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının meslekte geçirdikleri süre ortalaması alınmış ve ortalamaya göre katılımcıların meslekte geçirdikleri süre iki grupta kodlanmıştır.

Sosyal hizmet uzmanlarının meslekte geçirdikleri süreye göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği (t=-0,40; p>0,05), Çaba ve Direnç alt boyutu (t=-1,12; p>0,05), Yetenek ve Güven alt boyutu (t=0,82; p>0,05) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir.

Çizelge 3. 38. Sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumlarına göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ve alt boyutlarının toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

Memnun Olma Durumu	n	Ort	SS	F	p	Farklılık	
Toplam Puan	1	32	29,91	5,04	19,11	0,000*	5>1
	2	66	30,23	3,45			5>2
	3	174	30,48	3,47			5>3
	4	301	31,47	3,75			5>4
	5	236	33,26	3,91			4>3
Çaba ve Direnç	1	32	17,56	3,31	16,41	0,000*	5>1
	2	66	17,59	2,37			5>2
	3	174	17,89	2,33			5>3
	4	301	18,42	2,53			5>4
	5	236	19,57	2,58			
Yetenek ve Güven	1	32	12,34	1,96	15,90	0,000*	5>1
	2	66	12,64	1,49			5>2
	3	174	12,60	1,54			5>3
	4	301	13,05	1,54			5>4
	5	236	13,69	1,65			4>3

*p<0,01

Çizelge 3. 38'de sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ve alt boyutları toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin ANOVA testi sonuçlarına yer verilmektedir. Tablodaki 1 rakamı sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet mesleğini yapmaktan memnun olmadığını, 5 rakamı ise memnun olduğunu ifade etmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği (F=19,11; p<0,01), Çaba ve Direnç alt boyutu (F=16,41; p<0,01), Yetenek ve Güven alt boyutu (F=15,90; p<0,01) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir.

Sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna 5 puan verenlerin Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanlarının, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna 4 puan verenlerin Genel Öz

Yeterlilik Ölçeği toplam puanlarının, 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna 5 puan verenlerin Çaba ve Direnç alt boyutu toplam puanlarının, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna 5 puan verenlerin Yetenek ve Güven alt boyutu toplam puanlarının, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna 4 puan verenlerin Yetenek ve Güven alt boyutu toplam puanlarının, 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3. 39. Sosyal hizmet uzmanlarının kişisel özelliklerinin mesleğe uygunluk derecesine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ve alt boyutlarının toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

Kişisel Özellikler	n	Ort	SS	F	p	Farklılık	
Toplam Puan	1	10	31,40	3,60	22,44	0,000*	
	2	30	30,23	3,98			5>2
	3	95	29,48	3,38			5>3
	4	314	30,91	3,42			5>4
	5	360	32,92	4,08			4>3
Çaba ve Direnç	1	10	18,80	2,49	24,01	0,000*	
	2	30	17,77	2,64			5>2
	3	95	16,99	2,18			5>3
	4	314	18,07	2,22			5>4
	5	360	19,41	2,74			4>3
Yetenek ve Güven	1	10	12,60	1,26	12,77	0,000*	
	2	30	12,47	1,70			5>2
	3	95	12,49	1,60			5>3
	4	314	12,84	1,52			5>4
	5	360	13,51	1,67			

*p<0,01

Çizelge 3. 39'da sosyal hizmet uzmanlarının kişisel özelliklerinin mesleğe uygunluk derecesine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ve alt boyutları toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin ANOVA testi sonuçlarına yer verilmektedir. Tablodaki 1 rakamı sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet mesleğini kişilik özelliklerine hiç uygun bulmadığını, 5 rakamı ise çok uygun bulunduğunu ifade etmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının kişisel özelliklerinin mesleğe uygunluk derecesine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği (F=22,44; p<0,01), Çaba ve Direnç alt boyutu (F=24,01; p<0,01), Yetenek ve Güven alt boyutu (F=12,77; p<0,01) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının kişisel özelliklerinin mesleğe uygunluk derecesine 5 puan verenlerin Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanları, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet uzmanlarının kişisel özelliklerinin mesleğe uygunluk derecesine 4 puan verenlerin Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanları, 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının kişisel özelliklerinin mesleğe uygunluk derecesine 5 puan verenlerin Çaba ve Direnç alt boyutu toplam puanları, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet uzmanlarının kişisel özelliklerinin mesleğe uygunluk derecesine 4 puan verenlerin Çaba ve Direnç alt boyutu toplam puanları, 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının kişisel özelliklerinin mesleğe uygunluk derecesine 5 puan verenlerin Yetenek ve Güven alt boyutu toplam puanları, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3. 40. Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitiminin mesleklerini icra etmedeki yeterliliklerini değerlendirmelerine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ve alt boyutlarının toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

Yeterlilik	n	Ort	SS	F	p	Farklılık	
Toplam Puan	1	26	30,65	4,15	7,00	0,000*	5>1 5>2 5>3 5>4
	2	77	30,31	3,78			
	3	227	31,55	3,94			
	4	329	31,45	3,78			
	5	150	32,93	4,02			
Çaba ve Direnç	1	26	17,62	2,68	8,21	0,000*	5>1 5>2 5>3 5>4
	2	77	17,62	2,60			
	3	227	18,44	2,58			
	4	329	18,47	2,52			
	5	150	19,46	2,65			
Yetenek ve Güven	1	26	13,04	1,91	5,54	0,000*	5>2 5>4
	2	77	12,69	1,57			
	3	227	13,11	1,68			
	4	329	12,98	1,59			
	5	150	13,47	1,66			

*p<0,01

Çizelge 3. 40'ta sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etmedeki yeterliliklerini değerlendirmelerine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ve alt boyutları toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin ANOVA testi sonuçlarına yer verilmektedir. Tablodaki 1 rakamı sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitiminin mesleklerin icra etmede çok yetersiz olduğunu, 5 rakamı ise çok yeterli olduğunu ifade etmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etmedeki yeterliliklerini değerlendirmelerine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği (F=7,00; p<0,01), Çaba ve Direnç alt boyutu (F=8,21; p<0,01), Yetenek ve Güven alt boyutu (F=5,54; p<0,01) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etmedeki yeterliliklerini değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etmedeki yeterliliklerini değerlendirmelerine 5 puan verenlerin çaba ve Direnç alt boyutu toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etmedeki yeterliliklerini değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Yetenek ve Güven alt boyutu toplam puanları, 2 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3. 41. Sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamalarının (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmeye katkısını değerlendirmelerine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ve alt boyutlarının toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

Uygulama	n	Ort	SS	F	p	Farklılık	
Toplam Puan	1	28	32,18	3,92			
	2	74	30,97	3,76		5>2	
	3	142	30,76	3,39	7,33	0,000*	5>3
	4	266	31,18	4,01			5>4
	5	299	32,53	4,01			
Çaba ve Direnç	1	28	19,04	2,43			
	2	74	17,99	2,50			5>2
	3	142	17,93	2,34	6,98	0,000*	5>3
	4	266	18,34	2,64			5>4
	5	299	19,10	2,67			
Yetenek ve Güven	1	28	13,14	1,76			
	2	74	12,99	1,57			
	3	142	12,83	1,41	5,80	0,000*	5>3
	4	266	12,84	1,70			5>4
	5	299	13,43	1,66			

*p<0,01

Çizelge 3. 41'de sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamalarının (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmeye katkısını değerlendirmelerine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ve alt boyutları toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin ANOVA testi sonuçlarına yer verilmektedir. Tablodaki 1 rakamı sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmeye katkı sağlamadığını, 5 rakamı ise katkı sağladığını ifade etmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamalarının (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmeye katkısını değerlendirmelerine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği (F=7,33; p<0,01), Çaba ve Direnç alt boyutu (F=6,98; p<0,01), Yetenek ve Güven alt boyutu (F=5,80; p<0,01) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamalarının (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmeye katkısını değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanları, 2,

3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamalarının (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmeye katkısını değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Çaba ve Direnç alt boyutu toplam puanları, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamalarının (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmeye katkısını değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Yetenek ve Güven alt boyutu toplam puanları, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3. 42. Sosyal hizmet uzmanlarının mesleklerini icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ve alt boyutlarının toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

Etik Sorunlar	n	Ort	SS	F	p	Farklılık	
Toplam Puan	1	7	26,86	2,54	30,36	0,000*	5>1
	2	23	29,52	4,65			5>2
	3	166	29,73	3,35			5>3
	4	428	31,64	3,68			5>4
	5	185	33,69	3,87			4>3, 4>1
Çaba ve Direnç	1	7	15,43	1,90	30,62	0,000*	5>1
	2	23	17,35	3,17			5>2
	3	166	17,23	2,27			5>3
	4	428	18,57	2,42			5>4
	5	185	19,91	2,56			4>3, 4>1
Yetenek ve Güven	1	7	11,43	1,27	18,63	0,000*	5>1
	2	23	12,17	1,77			5>2
	3	166	12,50	1,50			5>3
	4	428	13,07	1,58			5>4
	5	185	13,78	1,64			4>3, 4>1

*p<0,01

Çizelge 3. 42'de sosyal hizmet uzmanlarının mesleklerini icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ve alt boyutları toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin ANOVA testi sonuçlarına yer verilmektedir. Tablodaki 1 rakamı sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini hiç yeterli olmadığını, 5 rakamı ise çok yeterli olduğunu ifade etmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının mesleklerini icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği (F=30,36; p<0,01), Çaba ve Direnç alt boyutu (F=30,62; p<0,01), Yetenek ve Güven alt boyutu (F=18,63; p<0,01) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının mesleklerini icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini

değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet uzmanlarının mesleklerini icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine 4 puan verenlerin Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanları, 1 ve 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının mesleklerini icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Çaba ve Direnç alt boyutu toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet uzmanlarının mesleklerini icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine 4 puan verenlerin Çaba ve Direnç alt boyutu toplam puanları, 1 ve 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının mesleklerini icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Yetenek ve Güven alt boyutu toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet uzmanlarının mesleklerini icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine 4 puan verenlerin Yetenek ve Güven alt boyutu toplam puanları, 1 ve 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

3.2.4. Mesleki Doyum Ölçeği'ne İlişkin Yapılan Analizler

Çizelge 3. 43. Sosyal hizmet uzmanlarının yaşlarına göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

	Yaş	n	Ort	SS	t	p
Toplam Puan	23-31	564	71,49	12,69	-1,44	0,15
	32-60	245	72,86	11,74		

p>0,05

Çizelge 3. 43'te sosyal hizmet uzmanlarının yaşlarına göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t testi sonuçlarına yer verilmektedir. Çalışmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının yaşlarının ortalaması alınmış ve ortalamaya göre katılımcıların yaşları iki grupta kodlanmıştır.

Sosyal hizmet uzmanlarının yaşlarına göre Mesleki Doyum Ölçeği (t=-1,44; p>0,05) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir.

Çizelge 3. 44. Sosyal hizmet uzmanlarının cinsiyetine göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

	Cinsiyet	n	Ort	SS	t	p
Toplam Puan	Kadın	483	72,68	12,66	2,16	0,03*
	Erkek	326	70,76	11,98		

*p<0,05

Çizelge 3. 44'te sosyal hizmet uzmanlarının cinsiyetlerine göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t testi sonuçlarına yer verilmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının yaşlarına göre Mesleki Doyum Ölçeği (t=2,16; p<0,05) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Kadınların Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanları erkeklerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3. 45. Sosyal hizmet uzmanlarının mezun oldukları lisans programının türüne göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

	Program Türü	n	Ort	SS	t	p
Toplam Puan	Açıköğretim	33	76,82	10,23	2,32	0,02*
	Örgün Öğretim	776	71,70	12,47		

*p<0,05

Çizelge 3. 45'te sosyal hizmet uzmanlarının mezun oldukları lisans programının türüne göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin t testi sonuçlarına yer verilmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının mezun oldukları lisans programının türüne göre Mesleki Doyum Ölçeği (t=2,32; p<0,05) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Açıköğretim mezunu sosyal hizmet uzmanlarının Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanları örgün öğretim mezunlarının toplam puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3. 46. Sosyal hizmet uzmanlarının öğrenim düzeyine göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

	Öğrenim Düzeyi	n	Ort	SS	F	p	Farklılık
Toplam Puan	Lisans	658	71,18	12,48			
	Yüksek Lisans	132	74,07	11,54	9,82	0,000*	D>L
	Lisans						D>YL
	Doktora	19	82,16	10,44			YL>L

*p<0,01

Çizelge 3. 46'da sosyal hizmet uzmanlarının öğrenim düzeyine göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin ANOVA testi sonuçlarına yer verilmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının öğrenim düzeyine göre Mesleki Doyum Ölçeği (F=9,82; p<0,01) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Doktora mezunu sosyal hizmet uzmanlarının Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanları lisans ve yüksek lisans mezunlarının toplam puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yüksek lisans mezunu sosyal hizmet uzmanlarının Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanları lisans mezunlarının toplam puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3. 47. Sosyal hizmet uzmanlarının meslekte geçirdikleri süreye göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

	Meslekte Geçirilen Süre	n	Ort	SS	t	p
Toplam Puan	7 ve altı	559	72,03	12,71	0,43	0,67
	8 ve üstü	250	71,63	11,77		

p>0,05

Çizelge 3. 47’de sosyal hizmet uzmanlarının meslekte geçirdikleri süreye göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin t testi sonuçlarına yer verilmektedir. Çalışmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının meslekte geçirdikleri süre ortalaması alınmış ve ortalamaya göre katılımcıların meslekte geçirdikleri süre iki grupta kodlanmıştır.

Sosyal hizmet uzmanlarının meslekte geçirdikleri süreye göre Mesleki Doyum Ölçeği (t=0,43; p>0,05) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir.

Çizelge 3. 48. Sosyal hizmet uzmanlarının aldığı ücrete göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

	Ücret	n	Ort	SS	t	p
Toplam Puan	4014 lira ve altı	437	72,01	12,78	0,26	0,79
	4015 lira ve üstü	372	71,78	11,99		

p>0,05

Çizelge 3. 48’de sosyal hizmet uzmanlarının aldığı ücrete göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t testi sonuçlarına yer verilmektedir. Çalışmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları ücret ortalaması alınmış ve ortalamaya göre katılımcıların aldıkları ücret iki grupta kodlanmıştır.

Sosyal hizmet uzmanlarının aldığı ücrete göre Mesleki Doyum Ölçeği (t=0,26; p>0,05) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir.

Çizelge 3. 49. Sosyal hizmet uzmanlarının çalıştıkları kurum türüne göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

	Kurum Türü	n	Ort	SS	F	p	Farklılık
Toplam Puan	Özel	91	75,88	13,15			
	Devlet	678	70,98	12,13	12,61	0,000*	STK>Devlet
	STK	40	78,55	11,97			Özel>Devlet

*p<0,01

Çizelge 3. 49'da sosyal hizmet uzmanlarının çalıştıkları kurum türüne göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin ANOVA testi sonuçlarına yer verilmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının çalıştıkları kurum türüne göre Mesleki Doyum Ölçeği (F=12,61; p<0,01) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. STK ve Özel'de çalışan sosyal hizmet uzmanlarının Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanları Devlet'e bağlı kurumlarda çalışanların toplam puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3. 50. Sosyal hizmet uzmanlarının kurumdaki pozisyonuna göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

	Pozisyon	n	Ort	SS	t	p
Toplam Puan	Yönetici	91	75,27	12,17	2,76	0,006*
	Meslek Elemanı	718	71,48	12,39		

*p<0,01

Çizelge 3. 50'de sosyal hizmet uzmanlarının kurumdaki pozisyonuna göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t testi sonuçlarına yer verilmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının kurumdaki pozisyonuna göre Mesleki Doyum Ölçeği (t=12,61; p<0,01) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Yönetici pozisyonunda çalışan sosyal hizmet uzmanlarının Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanları meslek elemanı pozisyonunda çalışanların toplam puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3. 51. Sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumlarına göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

Memnun Olma Durumu		n	Ort	SS	F	p	Farklılık
Toplam Puan	1	32	53,38	10,78	174,12	0,000*	5>1, 5>2
	2	66	57,02	10,00			5>3, 5>4
	3	174	65,18	9,36			4>1,
	4	301	73,14	9,04			4>2, 4>3
	5	236	81,97	8,50			3>1, 3>2

*p<0,01

Çizelge 3. 51'de sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin ANOVA testi sonuçlarına yer verilmektedir. Tablodaki 1 rakamı sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet mesleğini yapmaktan memnun olmadığını, 5 rakamı ise memnun olduğunu ifade etmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna göre Mesleki Doyum Ölçeği (F=174,12; p<0,01) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir.

Sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna 5 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna 4 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanları, 1, 2 ve 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna 3 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanları, 1 ve 2 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3. 52. Sosyal hizmet uzmanlarının kişisel özelliklerinin mesleğe uygunluk derecesine göre Mesleki Doyum Ölçeği'nin toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

Kişisel Özellikler	n	Ort	SS	F	p	Farklılık
Toplam Puan	1	10	50,60	11,99		5>1, 5>2
	2	30	57,67	8,44		5>3, 5>4
	3	95	61,03	9,57	85,04	0,000* 4>1, 4>2
	4	314	70,06	10,80		4>3
	5	360	78,17	10,43		3>1

*p<0,01

Çizelge 3. 52'de sosyal hizmet uzmanlarının kişisel özelliklerinin mesleğe uygunluk derecesine göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin ANOVA testi sonuçlarına yer verilmektedir. Tablodaki 1 rakamı sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet mesleğini kişilik özelliklerine hiç uygun bulmadığını, 5 rakamı ise çok uygun bulduğunu ifade etmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının kişisel özelliklerinin mesleğe uygunluk derecesine göre Mesleki Doyum Ölçeği (F=85,04; p<0,01) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir.

Sosyal hizmet mesleğini kişisel özelliklerinin mesleğe uygunluk derecesine 5 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca sosyal hizmet mesleğini kişisel özelliklerinin mesleğe uygunluk derecesine 4 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanları, 1, 2 ve 3 verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet mesleğini kişisel özelliklerinin mesleğe uygunluk derecesine 3 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanları, 1 verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3. 53. Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etmedeki yeterliliklerini değerlendirmelerine göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

Yeterlilik	n	Ort	SS	F	p	Farklılık	
Toplam Puan	1	26	59,35	15,37	19,20	0,000*	5>1, 5>2
	2	77	66,05	11,70			5>3, 5>4
	3	227	70,71	12,82			4>1, 4>2
	4	329	72,90	11,15			3>1, 3>2
	5	150	76,72	11,44			

*p<0,01

Çizelge 3. 53'te sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etmedeki yeterliliklerini değerlendirmelerine göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin ANOVA testi sonuçlarına yer verilmektedir. Tablodaki 1 rakamı sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitiminin mesleklerin icra etmede çok yetersiz olduğunu, 5 rakamı ise çok yeterli olduğunu ifade etmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etmedeki yeterliliklerini değerlendirmelerine göre Mesleki Doyum Ölçeği (F=19,20; p<0,01) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etmedeki yeterliliklerini değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etmedeki yeterliliklerini değerlendirmelerine 4 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanları, 1 ve 2 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etmedeki yeterliliklerini değerlendirmelerine 3 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanları, 1 ve 2 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3. 54. Sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmedeki katkısını değerlendirmelerine göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

Uygulama	n	Ort	SS	F	p	Farklılık	
Toplam Puan	1	28	64,71	15,05	15,34	0,000*	5>1, 5>2
	2	74	67,22	13,16			5>3, 5>4
	3	142	68,27	11,86			4>1, 4>2
	4	266	71,86	12,30			4>3
	5	299	75,51	11,16			

*p<0,01

Çizelge 3. 54'te sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmedeki katkısını değerlendirmelerine göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin ANOVA testi sonuçlarına yer verilmektedir. Tablodaki 1 rakamı sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmeye katkı sağlamadığını, 5 rakamı ise katkı sağladığını ifade etmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmedeki katkısını değerlendirmelerine göre Mesleki Doyum Ölçeği (F=15,34; p<0,01) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmedeki katkısını değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmedeki katkısını değerlendirmelerine 4 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanları, 1, 2 ve 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3. 55. Sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarına ilişkin bilgiler (n=809).

Etik Sorunlar	n	Ort	SS	F	p	Farklılık
Toplam Puan	1	7	49,14	11,58		5>1, 5>2
	2	23	61,26	11,09		5>3, 5>4
	3	166	68,05	11,23	21,16	0,000* 4>1, 4>2
	4	428	72,62	11,67		4>3
	5	185	75,90	12,83		3>1

*p<0,01

Çizelge 3. 55'te sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin ANOVA testi sonuçlarına yer verilmektedir. Tablodaki 1 rakamı sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini hiç yeterli olmadığını, 5 rakamı ise çok yeterli olduğunu ifade etmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine göre Mesleki Doyum Ölçeği (F=21,16; p<0,01) toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanları, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine 4 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanları, 1, 2, ve 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine 3 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanları, 1

puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

3.2.5. Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk, Genel Öz Yeterlilik ve Mesleki Doyum İlişkisi

Çizelge 3. 56. Genel Öz Yeterlilik Ölçeği, Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ve Mesleki Doyu ilişkisi

	Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk	Genel Öz Yeterlilik	Mesleki Doyum
Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk	1		
Genel Öz Yeterlilik	0,478*	1	
Mesleki Doyum	0,427*	0,401*	1

*p<0,01

Çizelge 3. 57. Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ile Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin Mesleki Doyum Ölçeği'ni yordama düzeyi

R	R ²	Düzeltilmiş R ²	F	p
0,482	0,233	0,231	122,113	0,000*

*p<0,01

Çizelge 3. 58. Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ile Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin B ve Beta Korelasyon Katsayıları ve Anlamlılık Düzeyleri

Yordayıcı	B	SH	β	t	p
Sabit (a)	20,881	3,350		6,233	0,000*
GÖYÖ	0,805	0,111	0,256	7,276	0,000*
SHUMUÖ	0,315	0,036	0,305	8,672	0,000*

*p<0,01

Çizelge 3. 56, 3. 57 ve 3. 58'de görüldüğü üzere Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ile Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin Mesleki Doyum Ölçeği'ni ne ölçüde yordadığının belirlenmesi için çoklu doğrusal regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Çoklu doğrusal regresyon analizi gerçekleştirilmeden önce ölçekler arasındaki korelasyona bakılmıştır. Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ile Genel Öz Yeterlilik Ölçeği arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki ($r=0,478$; $p=0,000$); Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ile Mesleki Doyum Ölçeği arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki ($r=0,427$; $p=0,000$) ve son olarak Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ile Mesleki Doyum Ölçeği arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki ($r=0,401$; $p=0,000$) olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ile Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin Mesleki Doyum Ölçeği'ni anlamlı seviyede yordadığı görülmektedir ($F=122,113$; $p<0,01$). Diğer bir ifade ile %99 güven aralığı ile

regresyon katsayısının sıfırdan farklı olduğu ve bulunan regresyon katsayısının istatistiksel açıdan önemli olduğu söylenebilir.

Çizelge 3. 58’de görüldüğü üzere Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ($t=7,236$, $p<0.01$) ve Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği’nin ($t=8,672$, $p<0.01$) tekil yordayıcı etkilerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. Modele göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği’nden alınan puanlar 1 birim arttığında Mesleki Doyum Ölçeği’nden alınan puanların ortalama 0,805 birim arttığı görülmektedir. Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği’nden alınan puanlar 1 birim arttığında ise Mesleki Doyum Ölçeği’nden alınan puanların ortalama 0,305 puan arttığı görülmektedir. %99 güven aralığı ile Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ile Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği puanlarından, Mesleki Doyum Ölçeği puanlarını tahmin etmek için bulduğumuz modelin geçerli olduğunu söyleyebiliriz. Mesleki Doyum Ölçeği puanlarındaki değişimin %23’ünün (R^2) Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ile Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği puanları tarafından açıklanabildiğini, geri kalan kısım için başka değişkenlere ihtiyaç duyulduğunu söyleyebiliriz.

4. TARTIŞMA

4.1. Geçerliliğe İlişkin Tartışma

“Sosyal Hizmet Uygulaması İçin Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin geçerli olup olmadığını belirleyebilmek için öncelikle içerik geçerliliği Kendall Uyuşum Katsayısı korelasyon testi ile ve ardından yapı geçerliliği DFA ile yapılmıştır. Son olarak “Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği” ile korelasyonuna bakılarak benzer ölçekler geçerliliği tamamlanmıştır.

Ölçeğin içerik geçerliliği için çeviri çalışmasından yararlanılmıştır. Ölçek uyarlama çalışmalarında en az iki bağımsız çevirmen olması istenmektedir (Aksayan ve Gözüm 2002, Erkuş 2010). İlk aşamada ölçek İngilizce'den Türkçe'ye çevrilmiştir. Ölçeğin çeviri çalışması için birbirinden bağımsız üç çevirmen, beş sosyal hizmet doktora mezunu ve bir sosyal hizmet yüksek lisans mezunu tarafından İngilizce'den Türkçe'ye çevrilmiştir. Bu çevirilerdeki ifadelerden orijinal İngilizce ifadelerle karşılık gelen ve en doğru anlamı veren maddelere TİK üyeleri ile birlikte karar verilmiştir. Karar verilen maddeler incelendikten sonra Türkçe çevirisi bir Türk Dili okutmanı tarafından tekrar gözden geçirilmiştir. İlk aşama tamamlandıktan sonra ölçek literatürde belirtildiği üzere (Aksayan ve Gözüm 2002) her iki dile hakim olan iki bağımsız çevirmen tarafından İngilizce'ye çevrilmiştir. Yine en az iki bağımsız çevirmen olmasına dikkat edilmiştir (Aksayan ve Gözüm 2002, Erkuş 2010). Bu kapsamda düzenlenen Türkçe form, her iki dili (Türkçe ve İngilizce) anlayan ve konuşan Yabancı Diller Yüksekokulunda görevli iki bağımsız çevirmen tarafından İngilizce'ye çevrilmiştir. İki bağımsız çevirmen tarafından oluşturulan yeni İngilizce formlar, orijinal İngilizce formu oluşturan yazara gönderilmiş ve değerlendirme istenmiştir. Orijinal ölçek formu oluşturan yazarın onayından sonra ölçeğin Türkçe versiyonu en az sosyal hizmet yüksek lisans mezunu 6 akademisyene gönderilmiştir. Akademisyenlerden, Türk kültürüne uyarlanan maddelerin uygun olup olmadığını değerlendirmeleri istenmiştir. Bu noktada kendilerinden maddelerin uygunluğuna göre maddeleri puanlamaları istenmiştir. 1 ile 10 puan arasındaki akademisyen görüşleri doğrultusunda Kendall Uyuşum Katsayısı korelasyon testi uygulanmış ve akademisyenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (Kendall's $W=0,296$; $p>0,05$; ki-kare= 31,066). Literatürde akademisyen görüşleri arasında uyum olması gerektiği, uyumun olması için de test sonucunun $p>0,05$

olmasının şart olduğu belirtilmektedir (Rhodes ve ark 2000, Field 2005, 2009, 2013, Güven ve İşler 2015). Diğer bir ifade ile bu sonuç ölçek ile ilgili akademisyen değerlendirmelerinin birbirinden farklı olmadığı, ölçek ile ilgili benzer düşündükleri, nihayetinde ölçek ile ilgili düşündükleri arasında uyumun olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin yapı geçerliliği için yapılacak analizlere geçmeden önce verilerin faktör analizi için uygunluğunun test edilmesi önerilmektedir (Field 2009, Grove ve ark 2012, Field 2013). Bu nedenle DFA öncesinde KMO ve Barlett's Testleri yapılmış ve analiz sonucunda KMO değerinin 0,94; Barlett değerinin 3280,57 ve $p=0,000$ olduğu tespit edilmiştir. Verilerin faktör analizi için uygun olup olmadığının veya diğer ifade ile verilerin normal dağılım özelliği gösterip göstermediğini ortaya koymak için verilerin iki şartı yerine getirmesi gerektiği üzerinde durulmaktadır (Bartlett 1950, Tatlıdil 1996, Tavşancıl 2002, Pett ve ark 2003, Alpar 2011, Büyüköztürk 2011, Çokluk ve ark 2012, Şahin ve Gülleroğlu 2013, Büyüköztürk 2017). Birincisi KMO değerinin en azından 0,70'in üzerinde olması istenmektedir. (0,70 üzerindeki değerler orta, 0,80'in üzerindeki değerler iyi ve 0,90'ın üzerindeki değerleri mükemmel olarak yorumlanır). İkinci olarak Barlett test sonuçları sonucunda elde edilen ki-kare testinin $p<0,05$ düzeyinde anlamlı olması istenmektedir. KMO ve Barlett's testlerinin sonuçlarına bakıldığında verilerin faktör analizi için mükemmel derecede uyumlu olduğu söylenebilir. Böylece diğer aşama olan DFA'ya geçilmiştir.

Literatürde DFA'nın var olan bir yapının test edilmesi için kullanıldığı ve özellikle uyarılma çalışmaları gibi var olan yapıların test edilmesi için de kullanılması gerektiği üzerinde durulmaktadır. Ayrıca ölçeğin hem toplam puanı hem de alt boyutlara ilişkin puanı varsa birinci (alt boyutlara ilişkin puan) ve ikinci düzey (ölçek toplam puan) DFA olmak üzere iki düzeyde DFA yapılması önerilmektedir (Seçer 2017). Birinci ve ikinci DFA sonuçları analiz edilirken birtakım uyum indekslerinden yararlanılmıştır. Ancak literatürde DFA sonuçlarını değerlendirmede hangi uyum indekslerinin standart olduğuna dair genel kabul görmüş uyum indekslerinin olmadığı dile getirilmektedir (Schermelleh-Engel ve ark 2003, Şimşek 2007). Bu noktada Hooper ve ark (2008) tarafından önerilen ve örneklem büyüklüğünden etkilenmeyen uyum indeksleri tercih edilmiştir. Bu uyum indeksleri χ^2/sd , RMSEA, RMR, SRMR, CFI, IFI, PNFI ve PGFI olarak belirlenmiştir. Uyum

indeksleri belirlendikten sonra uyum indekslerinin kabul edilebilir ve iyi uyum değerlerine çeşitli kaynaklar aracılığı ile karar verilmiştir (Schreiber ve ark 2006, Hooper ve ark 2008, Çokluk ve ark 2012). Çizelge 3.4 ve 3.5'te uyum indeksleri ile ilgili kabul edilebilir ve iyi uyum değerleri verilmiştir. Birinci ve ikinci düzey DFA sonuçları irdelenirken öncelikle faktörler ve maddeler arasındaki t değerlerine bakılmıştır. Diğer bir ifade ile bu değerler her bir maddeye ait standardize çözümleme değerlerinin anlamlı olup olmadığını göstermekte ve t değerleri ile ilgili kırmızı ok bulunmaması gerekmektedir. Diğer bir ifade ile kırmızı ok t değerlerinin 0,05 düzeyinde anlamlı olmadığı anlamına gelmektedir. t değerleri 1,96'yı aşarsa 0,05; 2,56'yı aşarsa 0,01 düzeyinde anlamlı olduğu sonucuna varılır. Kırmızı ok olan ya da 0,05 düzeyinde anlamlı olmayan maddeler modelden çıkarılmaktadır (Jöreskog ve Sorbom 1996, Özüdoğru ve ark 2018). Yapılan birinci ve ikinci düzey DFA'da faktörler ve maddeler arasındaki t değerlerinin hepsinin 2.56'yı aştığı , 01 düzeyinde anlamlı olduğu ve bu nedenle hiç bir maddenin atılmasının gerek olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

“Sosyal Hizmet Uygulaması için Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin 22 madde ve dört alt boyutlu modeline ilişkin yapılan birinci düzey DFA sonuçları incelendiğinde model uyumunun ($\chi^2=529,73$ sd=202, $\chi^2/sd=2,62$) ve model uyum indekslerinin iyi düzeyde olduğu görülmektedir (RMSEA=0,078; RMR=0,07; SRMR=0,06; CFI=0,97; IFI=0,97; PNFI= 0,84; PGFI=0,68). Yüksek ilişki içerisinde olan maddeler arasında kovaryans oluşturabileceği belirtilmektedir (Hooper ve ark 2008). Bu nedenle Sosyal Hizmet Uygulaması İçin Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin birinci düzey DFA analizinde modifikasyon önerileri doğrultusunda M18 ile M19 arasında modifikasyon yapılmıştır.

Sosyal Hizmet Uygulaması için Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin 22 madde ve dört alt boyutlu modeline ilişkin yapılan ikinci düzey DFA sonuçları incelendiğinde model uyumunun ($\chi^2=541,83$ sd=202, $\chi^2/sd=2,68$) ve model uyum indekslerinin iyi düzeyde olduğu görülmektedir (RMSEA=0,079; RMR=0,06; SRMR=0,05; CFI=0,97; IFI=0,97; PNFI= 0,84; PGFI=0,68). Sosyal Hizmet Uygulaması İçin Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin ikinci düzey DFA analizinde modifikasyon önerileri doğrultusunda M4 ile M6; M18 ile M19; M20 ile M21 arasında modifikasyon yapılmıştır.

Yapı geçerliliği tamamlanan “Sosyal Hizmet Uygulaması İçin Mesleki Uygunluk Ölçeği” ile ilgili son geçerlilik analizi olan benzer ölçekler geçerliliğine geçilmiştir. “Sosyal Hizmet Uygulaması için Mesleki Uygunluk Ölçeği” ile “Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği arasında pozitif yönlü doğrusal bir ilişki olduğu istatistiksel olarak da anlamlı bulunmuştur ($r=0,64$; $p=0,000$). Literatürde korelasyon katsayısı ile ilgili farklı değerlendirmeler bulunmaktadır. Kimi kaynakta korelasyon katsayısı 0,36-0,65 (Karasar 2016); kimi kaynakta ise 0,50-0,70 (Durmuş ve ark 2011) arasında ise orta düzey ilişki olduğu anlamına geldiği belirtilmektedir. Bu sonuçlara göre Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği ile Sosyal Hizmet Uygulaması İçin Mesleki Uygunluk Ölçeği arasında pozitif yönlü, orta düzey ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

İçerik, yapı ve benzer ölçek geçerliliği için tüm analizler birlikte değerlendirildiğinde analiz sonuçlarının geçerlilik kriterlerini karşıladığı tespit edilmiştir. Bu nedenle bir sonraki bölümde ölçeğin güvenirliğine ilişkin analizlerin tartışmasına yer verilecektir.

4.2. Güvenirliliğe İlişkin Tartışma

“Sosyal Hizmet Uygulaması İçin Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin güvenilir olup olmadığını belirleyebilmek için ölçeğin iç tutarlılığına ve zamana karşı değişmezliğine bakılmıştır. Buna ilişkin olarak iç tutarlılığı belirleyebilmek için madde istatistikleri ve testi yarılama analizleri yapılmış ve Cronbach Alpha Katsayısı'ndan yararlanılmıştır. Zamana karşı değişmezliğini belirleyebilmek için ölçek üç hafta ara ile aynı örnekleme uygulanmıştır.

Ölçeğin iç tutarlılığını ortaya koyabilmek amacıyla öncelikle madde istatistikleri yapılmıştır. Ölçeğin madde puanları ile ölçek toplam puanı arasında pozitif yönde ilişki saptanmış olup bu ilişki istatistiksel olarak da anlamlı bulunmuştur ($p=0,000$). Madde puanları ve ölçek toplam puanı arasında yüksek düzeyde korelasyonların olduğu tespit edilmiştir ($0,58 \leq r \leq 0,80$). Ölçeğin madde puanları ve alt boyut toplam puanı arasında da yine pozitif yönde ilişki saptanmış olup bu ilişki istatistiksel olarak da anlamlı bulunmuştur ($p=0,000$). Madde puanları ve Uygulama Uygunluğu ($0,72 \leq r \leq 0,80$), Etik Uygunluk ($0,67 \leq r \leq 0,80$), Toplumsal Bilinç ($0,68 \leq r \leq 0,84$), Kişisel Uygunluk ($0,78 \leq r \leq 0,88$) alt boyutlarının toplam puanı arasında yüksek düzeyde korelasyonların olduğu tespit edilmiştir. Son olarak ölçeğin alt boyutlara ilişkin puanları ile ölçek toplam puanı arasında pozitif yönde ilişki saptanmış olup bu ilişki istatistiksel olarak da anlamlı bulunmuştur ($p=0,000$). Ölçek toplam puanı ve Uygulama Uygunluğu ($r=0,86$), Etik Uygunluk ($r=0,81$), Toplumsal Bilinç ($r=0,79$), Kişisel Uygunluk ($r=0,81$) alt boyutlarının toplam puanı arasında yüksek düzeyde korelasyonların olduğu tespit edilmiştir. Literatürde madde-toplam puan arasındaki korelasyonun pozitif, yüksek ve anlamlı olmasının gerekli olduğu belirtilmektedir. Korelasyonun pozitif, yüksek ve anlamlı olmasının maddelerin benzer davranışları, tutumları ölçtüğü ve ölçeğin iç tutarlılığının yüksek olduğu anlamına geldiği belirtilmektedir (Büyüköztürk 2011, Büyüköztürk 2017). Bir maddenin ölçülmek istenen özellikle ilişkisinin yüksek olması isteniyorsa, korelasyon katsayısının da o derece yüksek olması beklenmektedir. Eğer herhangi bir madde ve toplam puan arasında düşük korelasyon varsa o maddenin ölçekteki diğer maddeler ile aynı özelliği ölçmediği sonucuna ulaşılır ki bu sonuç o maddenin güvenilirliği konusunda şüphe uyandırır ve ölçekten çıkarılması istenir (Ercan ve İsmet 2004). Madde-toplam puan arasındaki korelasyonun yorumlanmasında çeşitli

görüşler bulunmaktadır. Diğer bir ifade ile ölçüt alınan değerler birbirinden farklılık gösterebilmektedir. Örneğin madde-toplam puan arasındaki korelasyonun $r \geq 0,50$ olması ve 0,50'den küçük katsayısı olan maddelerin güvenilirliğinden kuşku duyulması gerektiğini belirtilmektedir (Eisma ve ark 2014, Karasar 2016, Doering ve ark 2018, Tang ve ark 2018). Tabachnick ve Fidell (2007) ölçüt değeri olarak 0,35'in temel alınması ve bu değer altındaki maddelerin ölçekten çıkarılması gerektiğini belirtmektedirler. Diğer taraftan 0,30 ve üstü olan maddelerin bireyleri iyi derecede ayırt ettiği, 20-30 arasında kalan maddelerin zorunlu görülmesi durumunda ölçeğe alınabileceği belirtilmiştir (Büyüköztürk 2011, Büyüköztürk 2017). Son olarak literatürde madde-toplam puan arasındaki korelasyonun minimum 0,20 üzerinde olması gerektiği (Tavşancıl 2002, Ege ve Eryılmaz 2005) üzerinde durulmaktadır. Sonuç olarak madde puanları ile ölçek toplam puanı; ölçeğin madde puanları ve alt boyut toplam puanı; ölçeğin alt boyutlara ilişkin puanları ile ölçek toplam puanı arasında pozitif yönde ilişki saptanmış olup bu ilişki istatistiksel olarak da anlamlı bulunmuştur ($p=0,000$). Çalışma kapsamında madde-toplam puan arasındaki korelasyonun değerlendirilmesinde 0,30 değeri (Büyüköztürk 2011, Büyüköztürk 2017) ölçüt olarak kabul edilmesine rağmen madde-toplam puan; madde-alt boyut toplam puan ve alt boyut toplam puan-ölçek toplam arasındaki korelasyon katsayılarının literatürdeki dört farklı kriteri de sağladığı tespit edilmiştir.

Ölçeğin madde istatistiklerine madde-toplam korelasyonları incelenerek devam edilmiştir. Madde-toplam korelasyonların yorumlanmasında çeşitli kaynaklardan yararlanılmıştır (Ercan ve İsmet 2004, Akduman ve Cantürk 2010, Akın-Korhan ve ark 2013, Şahin ve Gülleroğlu 2013, Eisma ve ark 2014, Yaşar 2014, Doering ve ark 2018, Tang ve ark 2018). Literatürde madde-toplam korelasyon değerinin yorumlanmasında farklı ölçütler yer almaktadır. Bir görüşe göre madde-toplam korelasyon değeri 0,50'nin altında (Newman ve ark 1996) diğer görüşe göre 0,40'ın altında olan maddelerin madde ölçme gücünün zayıf olduğu veya yeterince güçlü olmadığı ve ölçekle ölçülmesi düşünülen yapıya ait düzeyin saptanması noktasında yeterince katkı sağlayamayacakları düşüncesiyle ölçekten çıkarılması önerilmektedir (Mattick ve Clarke 1998, Yaşar 2014). Başka bir görüşe göre madde toplam korelasyonun değerlendirilmesinde 0,30 değerinin temel alınması gerektiği ve bu değer altındaki maddelerin ölçekten çıkarılması gerektiği ifade edilmektedir (Akduman ve Cantürk 2010). Son olarak madde toplam korelasyonun

değerlendirilmesinde 0,20 değerinin temel alınması gerektiği ve bu değer altındaki maddelerin ölçekten çıkarılması gerektiği ifade edilmektedir (Akin-Korhan ve ark 2013). Madde-toplam korelasyonların ölçüt alınacak değer üstünde olması ölçeğe seçilen maddelerin iyi düzeyde ayırıcılık gösterdiği, maddelerin ölçeğin bütünü ile ölçülmek istenen özelliği iyi ölçebilen maddeler oldukları ifade edilebilmektedir (Şahin ve Gülleroğlu 2013). Tüm madde-toplam korelasyonların yüksek olduğu bulunmuştur ($0,53 \leq r \leq 0,78$). Ayrıca herhangi bir maddenin atılması durumunda ölçeğin Cronbach Alpha değerinin yükselmediği belirlenmiştir. Uygulama Uygunluğu ($0,63 \leq r \leq 0,73$), Etik Uygunluk ($0,53 \leq r \leq 0,72$), Toplumsal Bilinç ($0,44 \leq r \leq 0,70$), Kişisel Uygunluk ($0,56 \leq r \leq 0,69$) alt boyutlarının madde-toplam korelasyonlarının yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca herhangi bir maddenin atılması durumunda alt boyutlara ilişkin Cronbach Alpha değerinin yükselmediği belirlenmiştir. Literatürde eğer bir maddenin çıkarılması durumunda ölçeğin veyahut alt boyutun Cronbach Alpha değeri yükseliyorsa o maddenin ölçekten çıkarılması önerilmektedir (Doering ve ark 2018). Çalışmamızda çıkarılması durumunda Cronbach Alpha değerini yükselten madde ile karşılaşmamıştır. Sonuç olarak madde-toplam korelasyonları değerlendirildiğinde maddelerin oldukça yüksek ayırıcılık indeksine sahip olduğu söylenebilir.

“Sosyal Hizmet Uygulaması için Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin Guttman Split-Half katsayısı 0.943; Spearman-Brown katsayısı ise 0.943 olarak saptanmıştır. Birinci yarının Cronbach Alpha değeri 0.907; ikinci yarının Cronbach Alpha değeri 0.880, iki yarı arasındaki korelasyon ise 0.892'dir. “Sosyal Hizmet Uygulaması için Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin Cronbach Alpha Katsayısı $\alpha=0.943$; UU alt boyutunun Cronbach Alpha Katsayısı $\alpha=0.892$; EU alt boyutunun Cronbach Alpha Katsayısı $\alpha=0.849$; TB alt boyutunun Cronbach Alpha Katsayısı $\alpha=0.798$; KU alt boyutunun Cronbach Alpha Katsayısı $\alpha=0.791$ olarak saptanmıştır. Literatürde güvenilirlik katsayısının değerlendirilmesinde ölçüt alınacak değerler ile ilgili farklı görüşler bulunmaktadır. Şencan (2005), Özdamar (2002) ve Tavşancıl (2002) güvenilirlik katsayısının $0,60 \leq \alpha < 0,79$ arasında ise oldukça güvenilir; $0,80 \leq \alpha < 1,00$ arasında ise yüksek derecede güvenilir olduğu anlamına geldiğini belirtmektedirler. Ancak bir çok kaynakta ölçeğin güvenilirlik kat sayısının 0,70 ve üstü olduğu durumlarda ölçeğin güvenilir olduğu kabul edilmektedir (Nunnally 1978, Nunnally ve Bernstein 1994, Bland ve Altman 1997, Tezbaşaran 1997, Tavşancıl 2002, Streiner 2003,

Sipahi ve ark 2008, DeVellis 2016). Soru sayısı az ve yeni ölçekler için güvenilirlik katsayılarının 0,60 değerinin temel alınabileceği de belirtilmektedir (Nunnally 1978, Sipahi ve ark 2008). Bu anlamda “Sosyal Hizmet Uygulaması İçin Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin ve ölçeğe ait tüm alt boyutlarının güvenilirlik katsayılarının literatürde belirtilen tüm kriterleri karşıladığı ve bu nedenle de oldukça güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

“Sosyal Hizmet Uygulaması için Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin zamana karşı değişmezliğini belirlemek amacıyla yapılan ön test – son test ölçümleri arasında pozitif yönlü doğrusal bir ilişki olduğu istatistiksel olarak da anlamlı bulunmuştur ($r=0.702$; $p=0.000$). Literatürde korelasyon katsayısı ile ilgili farklı değerlendirmeler bulunmaktadır. Kimi kaynakta korelasyon katsayısı 0,66-0,85 arasında ise oldukça yüksek (Karasar 2008, 2015, Karasar 2016); kimi kaynakta ise 0,70 ve üzerinde ise kuvvetli bir ilişki olduğu anlamına geldiği belirtilmektedir (Büyüköztürk 2011, Durmuş ve ark 2011, Büyüköztürk 2017). Yapılan iki ölçüm puanları arasında pozitif, kuvvetli ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Diğer bir ifade ile “Sosyal Hizmet Uygulaması için Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin oldukça güvenilir olduğu, zamansal olarak değişim göstermediği saptanmıştır.

4.3. Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği

Bu bölümde Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'ne ilişkin bulgular literatürde yer alan çalışmalar çerçevesinde tartışılmıştır.

Sosyal hizmet uzmanlarının yaşlarına göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanlarının farklılaştığı görülmüştür. Yaşları 32 ve üstünde olan sosyal hizmet uzmanlarının toplam puanlarının, yaşları 31 ve altında olanların toplam puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Mesleki uygunluk kavramı mesleki eğitimle birlikte anılmakta (Tam ve Coleman 2009a); ancak bunun yanında sosyal hizmet bilgisi ve değerlerini iyi anlayan ve özümseyen meslek elemanının belirli durumlarda uygun davranış göstermesi anlamına da gelmektedir (Lyons 1997). Bu anlayış ve özümsemenin sosyal hizmet uzmanlarının yaşıyla bağlantılı olarak gelişebileceği, bu gelişimin de meslek elemanlarının sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluğunu geliştirebileceği düşünülmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının cinsiyetlerine göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Mesleki uygunluk, “bireyin sahip olduğu mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerilere sahip olduğunu gösteren özel yetkinlik düzeyi” olarak tanımlanabilmektedir (Taşdelen-Karçkay 2008). Bu tanıma bağlı olarak mesleki uygunluğun gerektirdiği bilgi ve becerilerin sosyal hizmetin öğrenim sürecinde kazanıldığı bilinmektedir. Kadın ve erkek öğrencilerin lisans düzeyinde aynı öğrenim sürecinden geçmeleri nedeniyle sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluğu değerlendiren puanların farklılaşmadığı düşünülmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının öğrenim düzeylerine göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Doktora düzeyindeki sosyal hizmet uzmanlarının toplam puanlarının lisans düzeyindeki sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları toplam puanlardan anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğrenim derecesinin yükselmesi mesleki bilgiyi artırmaktadır. Lisans düzeyinde kazanılan temel düzeydeki mesleki bilgi ve beceri daha ileri öğrenim düzeylerinde geliştirilmektedir. Buna bağlı olarak edinilen bilgi ve becerinin mesleğe olan

yetkinliği artırabileceğine inanılmaktadır. Bağcı (2015) da sosyal hizmette mesleki uygunluğa dayalı sosyal hizmet eğitiminin, öğrencilerin meslekle ilgili tüm alanlarda ve tüm düzeylerde uygulama yapabilecek şekilde bilgi, beceri ve değerleri kazanmalarında önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Sosyal hizmet uzmanlarının meslekte geçirdikleri süreye göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görölmektedir. Çalışma yılları 8 ve üstü olan sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları toplam puanların, çalışma yılları 7 ve altı olanların toplam puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet gibi uygulamalı bilimlerde meslekte geçirilen süre farklı alanlardan çok sayıda vaka örneği görmeyi ve farklı müdahalelerde bulunmayı sağlamaktadır. Sosyal hizmetin uygulama boyutunda mesleki tecrübe meslek elemanına pek çok fayda sağlamaktadır. Bu faydalar arasında çok yönlü değerlendirme yapabilme, vaka örneklerinden kazanılan çıkarımlarla doğru yönlendirmeler yapabilme, kullanılacak müdahale yöntemlerinde uzmanlaşma, farklı hizmet modelleri sunan kurumlar arası işbirliği yapabilme sayılabilmektedir. Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları mesleki eğitimin meslekte geçirilen sürede edinilen tecrübe ile uygulamaya aktarılması ve pekiştirilmesinin, sosyal hizmetin uygulama alanında mesleki uygunluğu artırdığı düşünölmektedir. Literatürde araştırma bulgusunu destekler yönde meslekte geçirilen sürenin mesleki tecrübeyi artırdığı ve buna bağlı olarak meslek elemanının mesleki uygunluğunu olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılan çalışmalar bulunmaktadır (Sipps ve ark 1988, Yiyit 2001, Tang ve ark 2004, Gündüz ve Çelikkaleli 2009).

Sosyal hizmet uzmanlarının mevcut uygulama alanında geçirdikleri süreye göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görölmüştür. Araştırmadan elde edilen bu bulgunun, sosyal hizmet eğitiminin “genelci” yaklaşım perspektifinde şekillenmesinden kaynaklanıyor olabileceği düşünölmektedir. Sosyal hizmette mesleki eğitim sürecinde genelci yaklaşım benimsenmekte, bu yaklaşımla birlikte öğrenim gören her meslek elemanı adayının farklı uygulama alanlarına hâkim olabilmesi hedeflenmektedir (Duyan ve ark 2008, Duyan 2010, Bağcı 2015, Sevim ve Altun 2017). Katılımcıların mevcut uygulama alanında geçirdikleri süreye göre sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluk ölçeği toplam puanlarının

farklılaşmamasının, her bir uygulama alanı için genel uygulama kuramları ve teorilerine hâkim olmalarından ileri geliyor olabileceği düşünülmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet mesleğini yapmaktaki memnuniyet durumuna göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Sosyal hizmet mesleğini yapmaktan memnun olanların puanlarının, sosyal hizmet mesleğini yapmaktan memnun olmayanların puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bir meslek elemanının mesleğini yapmaktaki memnuniyet durumunun pek çok bileşenden etkilenebileceği düşünülmektedir. Bu bileşenler aynı zamanda sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluk için belirtilen alt boyutlara da karşılık gelmektedir (Tam ve Coleman 2009b, Tam ve ark 2012, Tam ve ark 2013). Buna göre; sosyal hizmet uzmanının sahip olduğu toplumsal bilinç, etik değerler, uygulamaya ilişkin değerler ve kişisel özellikleri ile yaptığı iş uyum gösteriyorsa meslek elemanının mesleğini yapmaktaki memnuniyet durumu olumlu yönde etkileniyor denebilir. Bu bileşenlerin meslek elemanı için sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluğu pekiştiren bir etkisi olduğu öngörülmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının kişisel özelliklerini mesleğe uygun görme derecesine göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Kişisel özelliklerini sosyal hizmet mesleğine uygun görenlerin puanlarının, uygun görmeyenlerin puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet uzmanı, sosyal hizmet uygulamasındaki en önemli kaynaklardan biri olarak görülmektedir (Şahin 2001, Thompson 2013). Uygulama boyutunda meslek elemanının kişisel özelliklerinin mesleği ile uyum göstermesinin, müracaatçıya yaklaşım ve terapötik ilişki sürecinde önemli bir etken olduğu düşünülmektedir. Sosyal hizmet mesleği sorun çözmeye odaklı bir meslektir. Kişisel özelliklerin mesleğe uygunluğunun mesleği icra etmede uygulama boyutunda önemli görülmesinin bir nedeni de sorun çözmeye odaklı hizmet verilmesidir. Dündar (2009)'ın yaptığı çalışmada, genel uyum, sosyal ve kişisel uyum düzeyleri yüksek olan bireylerin sorun çözme becerilerinin diğerlerine göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etme noktasında yeterliliğini değerlendirmelerine göre Sosyal Hizmet

Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etme noktasında yeterli olduğunu düşünenlerin puanlarının, yeterli olmadığını düşünenlerin puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet uygulamasının ilk adımı her meslekte olduğu gibi şüphesiz lisans eğitimidir. Bu noktada verilecek lisans eğitiminin mesleki uygunluğa dayalı olması gerektiği vurgulanmaktadır (Moore ve Urwin 1990). Lisans eğitimi mesleğe yönelik teorik bilginin, uygulamada rehberlik edecek kuramsal temelin, öğrencilere aktarıldığı dönemdir. Verilen lisans eğitimi ne kadar tatmin edici ve doyurucuysa sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet uygulamasındaki mesleki uygunluklarının da o denli yüksek olacağı düşünülmektedir. Sosyal hizmet mesleği için lisans eğitiminin önemi anlaşılmasına rağmen, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği (SHUDER)'nin girişimiyle Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) kapsamında sosyal hizmet mesleğinin tanımlanması ve mesleğe ilişkin standartların oluşturulması amacıyla 2014 yılında başlatılan süreç, “belli bir lisans mezunu olma şartı”nın aranmaması koşulu nedeniyle yine SHUDER tarafından sonlandırılmıştır (Karakuş 2015).

Sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmedeki katkısını değerlendirmelerine göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmeye katkı sunduğunu düşünenlerin puanlarının, katkı sunmadığını düşünenlerin puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet uygulamalı bir bilim dalı olduğundan lisans eğitimi sırasında teorik derslerin yanında öğrencilerin vaka ve uygulama örnekleri görebilecekleri uygulama (staj) dersleri de bulunmaktadır. Uygulama (staj) sırasında sosyal hizmet bölümü öğrencileri farklı uygulama alanlarında “kurum danışmanı” olarak adlandırılan sosyal hizmet uzmanlarından süpervizyon alarak mesleğe atılmadan önce mesleğin uygulama aşaması ile tanışmaktadırlar. Bu sürecin öğrencilerin derslerde öğrendikleri teorik bilgiyi kullanmalarına fırsat sağladığı belirtilirken, aynı zamanda kendilerini tanıma ve daha iyi ifade etme olanağı da tanıdığı vurgulanmaktadır (Tam 2003). Sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) hem bilgi hem de uygulama becerileri ile ilgili eksiklerini fark edip tamamlama imkânı sağladığı düşünülmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine göre Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendini yeterli düzeyde değerlendirenlerin puanlarının, yeterli düzeyde değerlendirmeyenlerin puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet müdahalesinin mesleğin etik ilke ve değerlerine uygun olması, mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılan sorunlarda hem müracaatçıların hem de uzmanların korunmasını sağlamaktadır (Özateş 2010). Uygulama sürecinde etik davranış gösterme sosyal hizmet uzmanının sorumlulukları arasında yer almaktadır (Thompson 2013, Sheafor ve Horejsi 2014). Bu sorumluluk vurgusuyla birlikte zamanla, mesleki eğitim kapsamında sosyal hizmet müfredatında etik konular ve uygulamayla ilgili etik standartlara yer verildiği belirtilmektedir (Reamer 2018). Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği puanlarında mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendini yeterli düzeyde değerlendiren sosyal hizmet uzmanlarının puanlarının diğer katılımcılara göre daha yüksek olması, eğitim müfredatı içerisinde etik ve etik sorunlarla ilgili bilgi edinmelerine bağlanmaktadır. Karşılaşılabilecek etik sorunlarla ilgili kendini yeterli gören meslek elemanlarının sosyal hizmet uygulamasında mesleği icra ederken kendilerine daha çok güvendikleri ve bu güvenin etik sorunların çözümünde onlara yol gösterici olduğu düşünülmektedir.

4.4. Genel Öz Yeterlilik Ölçeği

Bu bölümde Genel Öz Yeterlilik Ölçeği'ne ilişkin bulgular literatürde yer alan çalışmalar çerçevesinde tartışılmıştır.

Sosyal hizmet uzmanlarının yaşlarına göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Araştırma bulgusuyla benzer şekilde Scholz ve ark (2002) yaptıkları araştırmada genel öz yeterliliğin yaş değişkeninden bağımsız bir yapı olduğu yönünde yorumlamada bulunmuşlardır. Yine benzer şekilde yaşa göre genel öz yeterlilik puanlarının farklılaşmadığı sonucuna ulaşılan çalışmalar mevcuttur (Aksoy ve Diken 2009, Yıldırım ve İlhan 2010, Sarı ve ark 2011, Brink ve ark 2012, Lam ve ark 2013, Ünal-Öney 2017). Araştırmadan elde edilen bu bulgu sosyal hizmet uzmanlarının genç ya da ileri yaşta olmalarının genel öz yeterlilikleri üzerinde etkili olmadığını göstermektedir. Zorlu müracaatçı gruplarıyla çalışırken baş etme ve mücadele gücünün yaştan bağımsız olarak eğitim sürecinde şekillenebildiği düşünülmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının cinsiyetlerine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Literatürde araştırma bulgusunu destekler nitelikte çalışmalar bulunmaktadır (Endler ve ark 2001, Milner ve Woolfolk Hoy 2003, Ekici 2008, Şensoy ve Aydoğdu 2008, Şahin Taşkın ve Hacıömeroğlu 2010, Yıldırım ve İlhan 2010, Uysal ve Kösemen 2013, Karataş ve Uzun 2016). Kadın ve erkek sosyal hizmet uzmanları arasında genel öz yeterlilik puanlarının farklılaşmamasının, her iki katılımcı grubunun da kendilerini benzer genel öz yeterlilik düzeylerinde görmelerinden kaynaklanıyor olabileceği düşünülmektedir. Genel öz yeterliliğin zorluklarla başa çıkmada bireylerin ortaya koyduğu mücadele gücü ve inanca karşılık geldiği düşünüldüğünde (Uysal ve Kösemen 2013), sosyal hizmet uzmanlarının cinsiyet faktörü göz önünde bulundurulmaksızın söz konusu öz yeterliliğe sahip oldukları söylenebilmektedir. Ancak literatürde erkek katılımcıların puanlarının, kadın katılımcıların puanlarına göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılan (Scholz ve ark 2002, Aypay 2010) çalışmaların yanı sıra; tüm kültürler arasında genellenemese de, Scholz ve ark (2002)'nin 25 farklı ülke katılımcıları ile yaptıkları çalışmada kadınların genel öz yeterliliklerinin erkeklerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılan sonuçlar da bulunmaktadır. Akkuş (2013) da yaptığı çalışmada kadın katılımcıların genel öz

yeterlilik puanlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu bulgusunun elde edildiğini belirtmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının öğrenim düzeylerine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Araştırma bulgusuyla benzer şekilde sonuçların elde edildiği çalışmalar bulunmaktadır (Derman 2007, Gürbüz ve Bozgeyikli 2014). Araştırma sonucunun aksine, literatürde öğrenim düzeyi yükseldikçe genel öz yeterliliğin yükseldiğine dair çalışmalar da bulunmaktadır (Bakar ve ark 2011, Yayla ve İkiz 2017). Aslında öğrenim düzeyi yükseldikçe bireyin farklı sorun alanlarına yönelik becerilerinin gelişebileceği ve buna bağlı olarak da genel öz yeterliliğinin artacağı beklenmektedir. Araştırmadan elde edilen bu bulgu, lisans, yüksek lisans ve doktora düzeylerinde sosyal hizmet uzmanlarının genel öz yeterlilik puanları arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir. Bunun, her üç öğrenim düzeyinde de temel olarak aynı lisans eğitiminin alınmasının ve alınan lisans eğitiminin meslek elemanının genel öz yeterliliği üzerinde doyurucu etki yaratmasının bir sonucu olabileceği düşünülmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının meslekte geçirdikleri süreye göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Literatürde araştırma bulgusunu destekler nitelikte meslekte geçirilen süreye göre genel öz yeterlilik puanlarının farklılaşmadığı bulgusunun elde edildiği çalışmalar bulunmaktadır (Aktağ ve Walter 2005, Karahan ve Uyanık Balat 2011, Korkut ve Babaoğlan 2012, Yayla ve İkiz 2017). Araştırma bulgusunun aksine meslekte geçirilen süre arttıkça genel öz yeterliliğin azaldığı (Sağlam 2007, Gürbüz ve Bozgeyikli 2014) ve meslekte geçirilen süre arttıkça genel öz yeterlilik puanlarının arttığı sonucuna ulaşılan çalışmalar da bulunmaktadır (Say 2005, Aksoy ve Diken 2009, Turcan 2011, Toy ve Duru 2016). Bireyin genel öz yeterliliğinin başarı deneyimlerine, dolaylı olarak yaşadığı deneyimlere, zorluklarla karşılaştığında kendisine verilen sözel desteğe ve duygusal durumlara bağlı olarak geliştiği (Bandura 1977) belirtilmekte, araştırmada elde edilen bulgunun genel öz yeterliliğin bireyin mesleğinde geçirdiği süreden çok belirtilen noktalarla ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet mesleğini yapmaktaki memnuniyet durumlarına göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Sosyal hizmet mesleğini yapmaktan memnun olanların puanlarının, memnun olmayanların puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Meslekten memnuniyet duyma, mesleği isteyerek yapma ve mesleği isteyerek seçme ile ilgili görülmektedir. Gül ve Adıgüzel (2015)'in yaptıkları çalışmada okuduğu bölümü isteyerek seçen katılımcıların diğerlerine göre genel öz yeterlilik puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaştıkları görülmektedir. Albayrak-Okçin ve Gerçeklioğlu (2013) da okudukları bölüm seçiminden memnun olanların, bölümü isteyerek seçenlerin sorunlarla baş etme ve karşılaştıkları engelleri aşma konusunda daha kararlı davrandıklarını belirtmektedirler.

Sosyal hizmet uzmanlarının kişisel özelliklerinin mesleğe uygunluk derecesine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Kişisel özelliklerini sosyal hizmet mesleğine uygun görenlerin puanlarının, uygun görmeyenlerin puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet mesleği meslek elemanının kişisel özelliklerinden bağımsız düşünülmemekte, mesleğin uygulama sürecinde sosyal hizmet uzmanı da önemli kaynaklardan biri olarak görülmektedir. Literatürde de meslek elemanının kendisinin müracaatçıyla yürüttüğü terapötik sürecin önemli unsurlarından biri olduğu vurgulanmaktadır (İkiz 2010, Voltan-Acar 2012). Ayrıca meslek elemanının kişilik özellikleri ile yürüttüğü profesyonel süreci bütünleştirebilmesinin mesleki uygulamadaki başarısını artıracakları belirtilmektedir (Çakar ve İkiz 2016). Kişisel özelliklerin mesleğe uygunluk derecesine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanlarının anlamlı şekilde farklılaşması, araştırmada beklenen bir sonuç olarak değerlendirilmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etme noktasında yeterliliğini değerlendirmelerine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etme noktasında yeterli olduğunu düşünenlerin puanlarının, yeterli olmadığını düşünenlerin puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Mesleki eğitim bireyi sonraki yaşantısı için hazırlayan önemli bir adım olarak görülmektedir. Başka bir deyişle, lisans eğitimi bireyin

gelecekteki yaşantısının şekillenmesinde önemli bir etken olarak görülmektedir (Öztürk 2018). Sosyal hizmet eğitiminin birey üzerinde güçlendirici ve geliştirici, mesleki temelli olması nedeniyle de mesleğe hazırlayıcı bir etkisi vardır (Jarman-Rohde ve ark 1997). Karşılaşılan vakalarda zorluklarla baş etme ve sorun çözmede meslek elemanının kendini yeterli hissetmesi, lisans eğitimi sırasında farklı alanlarda müdahalelere yönelik aldığı eğitimle ilişkilendirilmektedir. Sosyal hizmet mesleğinin eğitim sürecinde benimsenen geneli yaklaşımın amacı da meslek elemanının ileride farklı alanlarda çalışabilmesi için temel düzeyde birçok alana ilişkin eğitilmesidir (Bağcı 2015). Literatürde de araştırma bulgusunu destekler şekilde, lisans eğitimi sırasında bilgiye yönelik inançlar, lisans akademik başarısı ve genel öz yeterlilik arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkisi olduğu sonucuna ulaşılan çalışmalar bulunmaktadır (Izgar ve Dilmaç 2008, Azar 2010, Çaycı 2011).

Sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmedeki katkısını değerlendirmelerine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmeye katkı sunduğunu düşünenlerin puanlarının, katkı sunmadığını düşünenlerin puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet eğitim müfredatı içerisinde yer alan uygulama dersleri, meslek elemanı adaylarının farklı alanları tanımaları ve bu alanlara ilişkin vaka örnekleri görmeleri noktasında oldukça faydalı görülmektedir. Uygulama (staj) süreci, sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin uygulama yaptıkları kurumda görevli olan meslek elemanından süpervizyon aldıkları, onların rehberliklerinden faydalandıkları bir süreçtir. Bu süreçte sosyal hizmetin beceri temeline ilişkin edindikleri tecrübe sosyal hizmet eğitimi alan meslek elemanı adaylarının farklı alanlarda kendilerini geliştirmelerini sağlama, onların zorluklarla başa çıkabilme kapasitelerini artırmaktadır. Cashwell ve Dooley (2001) de yaptıkları çalışmada araştırma bulgusunu destekler yönde, süpervizyon sürecinin katılımcıların genel öz yeterliliklerini yükselttiği yönünde bulgular elde etmişlerdir. Bu bulguyu Johnson ve ark (1989) da yaptıkları çalışmayla desteklemektedirler.

Sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini

değerlendirmelerine göre Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Buna göre etik sorunlarla baş etme konusunda kendini yeterli düzeyde değerlendirenlerin puanlarının, yeterli düzeyde değerlendirmeyenlerin puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Literatürde genel öz yeterlilik, bireyin karşılaşılabileceği zor durumları aşabilmede ne kadar başarılı olabileceğine dair kendisi hakkındaki inancı olarak tanımlanmaktadır (Demirel 2009, Parlar ve Gençal Yazıcı 2017). Bu zorlu durumlara günlük yaşamda karşılaşılan sorunlar da dâhil görülmektedir (Hoeltje ve ark 1996). Sosyal hizmet uygulamasında etik karar verme süreci, sosyal hizmetin etik kodlarına ve kurallarına hâkimiyetle birlikte, bunların uygulamaya aktarılmasında yetkinlik gerektirmektedir (Banks 2012). Sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendilerini yeterli düzeyde değerlendirenlerin genel öz yeterlilik puanlarının diğerlerine göre yüksek olması, sosyal hizmet uzmanlarının etik sorunların çözümü konusunda kendilerine dair inançları, sorun çözme becerilerini kullanma konusundaki yeterlilikleri ile ilişkilendirilmektedir.

4.5. Mesleki Doyum Ölçeği

Bu bölümde Mesleki Doyum Ölçeği'ne ilişkin bulgular literatürde yer alan çalışmalar çerçevesinde tartışılmıştır.

Sosyal hizmet uzmanlarının yaşlarına göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Literatürde araştırma bulgusunu destekler şekilde yaşa göre mesleki doyumun anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı çalışmalar bulunmaktadır (Siu 2002, Keser 2005, Şirin 2009, Şahin 2013). Mesleki doyumun yaşa göre farklılık göstermemesi, sosyal hizmetin insani hizmet veren meslekler arasında sayılmasıyla ve insana yapılan hizmetin sosyal hizmet uzmanının yaşına bağlı olarak değişiklik göstermemesiyle açıklanabilir. Ayrıca meslek elemanlarının işe ilk başladıkları yıllarda mesleğe dair hevesli olmalarıyla mesleki doyumun daha yüksek olabileceği; ilerleyen yıllarda hevesin azalmasıyla mesleki doyumda azalma olabileceği; meslekte geçirilen süre, kıdem ve ücrete bağlı olarak daha sonraki yıllarda tekrar mesleki doyumun artış gösterebileceği belirtilmekte ve bu durum "U şeklinde eğri" ile açıklanmaktadır (Davis 1988). Araştırma bulgusunun aksine katılımcıların yaşları arttıkça mesleki doyum düzeylerinin arttığı sonucuna ulaşılan çalışmalar da mevcuttur (Hulin ve Smith 1964, Sevimli ve İşcan 2005, Rapti ve Karaj 2012, Çavuş ve Cumaliyeva 2013). Literatürde bu durumun çoğunlukla yaş arttıkça meslekte geçirilen süre ve kıdem de artış göstermesi, bununla birlikte alınan ücretin de daha tatmin edici olmasıyla ve işten beklentinin yaşla birlikte daha gerçekçi bir hal almasıyla açıklanabileceği belirtilmektedir (Şirin 2009).

Sosyal hizmet uzmanlarının cinsiyetlerine göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Kadınların puanlarının, erkeklerin puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun hem sosyal hizmetin lisans öğrenim sürecinde (Acar ve ark 2016, Babahanoğlu 2016, Çelik 2016) hem de uygulama alanlarında kadın sayısının erkeklere göre fazla olması (Işıkhan 2000, Kırılıoğlu 2018) ve yaptıkları işi cinsiyetleriyle daha çok bağdaştırmaları ile açıklanabileceği düşünülmektedir. Araştırma sonuçlarıyla uyumlu şekilde kadın katılımcıların erkek katılımcılardan daha yüksek mesleki doyum düzeyine sahip olduğu bulgusunu destekleyen farklı çalışmalar bulunsa da (Clark 1997, Kumaş ve Deniz 2010, Khalid ve ark 2011,

Aşlamacı 2017); araştırma bulgusunun aksine erkeklerin kadınlara göre mesleki doyumunun daha yüksek olduğu sonucunun elde edildiği çalışmalar da bulunmaktadır (Güner 2007, Ghafoor 2012). Ayrıca cinsiyete göre mesleki doyumun farklılaşmadığı bulgusunun elde edildiği çalışmalar da mevcuttur (Kağan 2010, Coştu 2013).

Sosyal hizmet uzmanlarının mezun oldukları lisans programının türüne göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Açıköğretim mezunu olanların puanlarının, örgün öğretim mezunu olanların puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Açıköğretim fakülteleri, eğitimde fırsat eşitliği sağlamak amacıyla pek çok ülkede ve ülkemizde de var olan bir eğitim modelidir (Öztürk 2018). Ülkemizde açıköğretim fakültesi bölümleri arasında Sosyal Hizmetler'in en çok tercih edilen bölümler arasında olduğu belirtilmektedir (Kalkan ve Gürses 2017). Açıköğretim fakültelerinden mezun olan meslek elemanları örgün öğrenimden mezun olan meslek elemanlarına göre bazı alanlarda daha yüzeysel olarak eğitim almaktadır. Taşkiran (2017) tarafından yapılan çalışmada araştırmaya katılan açıköğretim fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin kendi ifadelerinden öğrendiklerini içselleştiremedikleri sonucunun elde edildiği belirtilmektedir. Alınan eğitimin meslek edindirme amaçlı olduğu düşünüldüğünde, mesleğe dair tamamlanamamış bir bilgi edinme ihtiyacı olduğuna inanılmaktadır. Sosyal hizmet mezunu öğretim elemanı görmeden, yüzyüze gelinen sınırlı sayıda müracaatçıyla sosyal hizmet mesleğini yapmakta olan açıköğretim fakültesi mezunu sosyal hizmet uzmanlarının mesleki doyum puanlarının örgün öğretim mezunlarına göre daha yüksek olması, mesleğe dair öğrenme ihtiyacının devam ettiğini düşündürmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının öğrenim düzeyine göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Doktora mezunu olanların puanlarının, lisans ve yüksek lisans mezunlarının puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yüksek lisans mezunu olanların puanlarının, lisans mezunlarının puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Literatürde de araştırma bulgusunu destekler şekilde öğrenim düzeyi arttıkça mesleki doyum düzeyinin arttığı sonucuna ulaşılan çalışmalar bulunmaktadır (Şirin 2009, Odabaş Özgür ve ark 2016). Öğrenim düzeyi

mesleğe ilişkin ilgi ve derinlemesine bilgi birikimini de beraberinde getirmektedir. Bilgi temelinin genişlemesi mesleki bilgiyi kullanabilme olanağını da aynı oranda artırabilmektedir (Aslan Yılmaz ve Dönmez 2013). Öğrenim düzeyi yükseldikçe mesleki doyumun da artması, akla meslekten yana artan beklentilerin karşılandığı anlamını getirmektedir. Ayrıca kariyer hedefleri ve amaçları olan meslek elemanlarının mesleki doyumunun daha yüksek olduğu belirtilmektedir (Sevimli ve İşcan 2005). Yüksek lisans ve doktora öğrenimine devam etmek meslek elemanının bireysel tercihi olduğundan bu tercihte kariyer hedeflerinin de etkili olabileceği düşünülmektedir. Ancak öğrenim düzeyine göre mesleki doyumun farklılaşmadığı sonucuna ulaşılan çalışmalar da mevcuttur (Wiggins 1984, Yaman 2009, Aşlamacı 2017).

Sosyal hizmet uzmanlarının meslekte geçirdikleri süreye göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Literatürde araştırma sonucu ile benzer şekilde meslekte geçirilen süre ile mesleki doyum arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşılan çalışmalar mevcuttur (Wiggins 1984, Aştı 1993, Musal ve ark 1995, Çelik 2003, Bardakçı ve Serinkan 2007, Kağan 2010). Araştırmadan elde edilen bu bulgu, yaş değişkeninden elde edildikten bulguyla paralellik göstermektedir. Bu noktada sosyal hizmet uzmanlarının verdikleri hizmet karşılığında edindikleri mesleki doyumun meslekte geçirdikleri süreye (aynı zamanda kıdeme) bağlı olmadığı anlaşılmaktadır. Elde edilen sonucun aksine meslekte geçirilen süre arttıkça mesleki doyumun arttığı (Eronat 2004, Sevimli ve İşcan 2005, Akman ve ark 2006, Bilge ve ark 2007, Yelboğa 2007, Aşlamacı 2017) ya da kıdem arttıkça mesleki doyumun azaldığı (Bozkurt ve Bozkurt 2008, Kartal 2012, Altınkurt ve Yılmaz 2014) sonucuna ulaşılan çalışmalar bulunmaktadır.

Sosyal hizmet uzmanlarının aldığı ücrete göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Araştırmada elde edilen bu bulgunun, katılımcıların aldıkları ücretler arasında anlamlı farka neden olacak kadar değişiklik olmamasından kaynaklanıyor olabileceği düşünülmektedir. Literatürde araştırma bulgusunu destekler yönde başka bir çalışmaya rastlanmazken; araştırma bulgusunun aksine alınan ücrete bağlı olarak gelir durumu arttıkça mesleki doyum düzeyinin arttığını gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Galaz-Fontes ve Gil-

Anton 1998, Dağdeviren ve ark 2011, Ghafoor 2012, Filiz 2014, Kaya ve Oğuzöncül 2016, Odabaş Özgür ve ark 2016). Ücret faktörünün meslek elemanlarını çalışmaya motive eden önemli güdüleyicilerden biri olduğu ve yaşamını devam ettirebilmesi için gerekli olduğu belirtilmektedir (Öztürk ve ark 2015).

Sosyal hizmet uzmanlarının çalıştıkları kurum türüne göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. STK ve Özel'de çalışan sosyal hizmet uzmanlarının puanlarının, Devlet'e bağlı kurumlarda çalışanların puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırma bulgularını destekler şekilde özel kurumlarda çalışan katılımcıların kamu kurumlarında çalışan katılımcılara göre mesleki doyum düzeyinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşan araştırmalar mevcuttur (Baş ve Ardıç 2002, Taşdan ve Tiryaki 2010). Bu durum devlet kurumlarında görev yapan meslek elemanlarının bürokrasi ve kurallar nedeniyle daha bağlayıcı davranışlarda bulunmak zorunda kalırken; aksine özel kurumlarda ve STK'larda görev yapan meslek elemanlarının uygulamalarında daha özgür olabilmeleri, daha esnek çalışma koşullarına sahip olmaları ve bu durumun da yaratıcılıklarını geliştirip yaptıkları işten daha fazla doyum sağlamalarına neden olduğu şeklinde açıklanabilmektedir. Temel Eğinli (2009)'nin yaptığı çalışmada, araştırmada elde edilen sonucun aksine, kamu sektöründe çalışanların özel sektörde çalışanlara göre mesleki doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşıldığı belirtilmekte; Odabaş Özgür ve ark (2016) da çalışılan kurum türüne göre mesleki doyum düzeyinde anlamlı bir farklılığa rastlanmadığını belirtmektedirler.

Sosyal hizmet uzmanlarının kurumdaki pozisyonuna göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Yönetici pozisyonunda çalışan sosyal hizmet uzmanlarının puanlarının, meslek elemanı pozisyonunda çalışanların puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Literatürde araştırma bulgusunu destekleyen çalışmalar bulunmaktadır (Musal ve Ergin 1993, Musal ve ark 1995). Bu durum yönetici pozisyonunda olan meslek elemanlarının ilgili konularda karar verici olması ve buna bağlı olarak yetkilerinin genişliği ile ilişkilendirilebilir. Yönetici pozisyonunun meslek elemanlarına daha bağımsız hareket etme ve bazı resmi ilişkilerin kurulmasında kolaylık sağlayacağı, buna bağlı olarak da mesleki doyum düzeylerinin diğer meslek

elemanlarına göre daha yüksek olabileceği düşünülmektedir. Erdoğan (1996) kurumdaki pozisyon değişikliğine bağlı yükselmeye birlikte bireyin sosyal statüsünün de değişmesinin yaşam içinde önemli olduğunu belirtmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet mesleğini yapmaktaki memnuniyet durumlarına göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Sosyal hizmet mesleğini yapmaktan memnun olanların puanlarının, memnun olmayanların puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırma bulgusuyla benzer şekilde literatürde de katılımcıların yaptığı mesleği seçmekle “doğru” yaptığı ve memnun olduğunu ifade edenlerin mesleki doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılan çalışmalar mevcuttur (Musal ve ark 1995, Sevimli ve İşcan 2005). Tezer (2001) de buna paralel olarak bir kişinin yaptığı işten aldığı doyumunu kişinin mesleğinden hoşnut olmasıyla açıklamaktadır. Benzer şekilde araştırmada da mesleğini yapmaktan memnun olanların mesleki doyumları yüksek bulunmuştur.

Sosyal hizmet uzmanlarının kişisel özelliklerinin mesleğe uygunluk derecesine göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Kişisel özelliklerini sosyal hizmet mesleğine uygun görenlerin puanlarının, uygun görmeyenlerin puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal hizmet, insana hizmet eden bir meslek olarak insanla doğrudan temas halindedir. Bu nedenle sosyal hizmet uzmanlarının iletişime ve dinlemeye açık, sorun çözücü, anlayışlı, yardımsever, sorumluluk sahibi, uyumlu vb. gibi özelliklere sahip olmaları beklenmektedir. Bu gibi özelliklere sahip olan meslek elemanlarının mesleki uygulamalarında daha başarılı olabilecekleri, yaptıkları işten doyum sağlayabilecekleri düşünülmektedir. Furnham ve Zacherl (1986) de kişilik özellikleri ile yapılan mesleğin uygunluğunun mesleki doyumunu artıracığını belirtmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etme noktasında yeterliliğini değerlendirmelerine göre Mesleki Doyum Ölçeği puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etme noktasında yeterli olduğunu düşünenlerin puanlarının, yeterli olmadığını düşünenlerin puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aslan Yılmaz ve Dönmez (2013)'in yaptıkları çalışmada da

araştırma bulgusunu destekleyen bir bulguya ulaşıldığı görülmektedir. Bu sonucun sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimi ile kendilerini mesleği icra etmede daha yeterli ve donanımlı görmelerine bağlı olduğu söylenebilir. Sosyal hizmet eğitimi pek çok alanda meslek elemanını yetiştirmeyi ve yeterli hale getirmeyi uygun gören bir eğitim modeli anlayışını benimsemektedir. Alınan eğitimin uygulamada kullanımı ve kullanıma bağlı olarak başarılı olduğunu gören meslek elemanlarının mesleki doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu düşünülebilir. Lisans eğitimi sırasında ve sonrasında da meslek elemanının kendini geliştirmesi önemli görülmektedir. Bu noktada literatürde alınan lisans eğitimi sonrasında mesleğe ilişkin çeşitli eğitim ve seminerlere katılmanın mesleki doyumunu artırdığı sonucuna ulaşılan çalışmalar bulunmaktadır (Musal ve ark 1995, Hamamcı ve ark 2004, Sayılır 2016).

Sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmedeki katkısını değerlendirmelerine göre Mesleki Doyum Ölçeği puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmeye katkı sunduğunu düşünenlerin puanlarının, katkı sunmadığını düşünenlerin puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Uygulamalı bir bilim dalı ve meslek olan sosyal hizmetin lisans eğitimi sırasında müfredatında yer alan uygulama (staj), meslek elemanlarının mezun olmadan önce sosyal hizmet alanlarını tanımalarını ve bu alanlarda vaka örnekleri görüp onlara uygun sosyal hizmet müdahaleleri geliştirmelerini sağlamaktadır. Ülkemizde sosyal hizmet eğitiminde uygulama (staj) boyutuna, üniversitelerdeki akademisyenlerin eğitsel danışmanlığı dışında, sosyal hizmet uygulama alanlarında istihdam edilen meslek elemanları da “kurum danışmanlığı” yaparak katkı sunmaktadırlar. Sosyal hizmet mesleğinde meslek elemanının bilgi aktarımı görevini kurum danışmanlığı yapan sosyal hizmet uzmanları, uygulama (staj) süresince sosyal hizmet bölümlerinden gönderilen öğrencilere süpervizyon vererek sağlamaktadırlar. Ayrıca süpervizyon sürecinin sosyal hizmet uzmanını da koruyan bir tarafı olduğu, bu süreçte danışmanlık, yönlendirme, bilgi ve destek alan sosyal hizmet uzmanlarının kendilerini bireysel ve mesleki olarak daha güçlü hissedebilecekleri belirtilmektedir (Özbesler ve İçağasıoğlu-Çoban 2009). Lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmeye katkı sunduğunu

düşünenlerin puanlarının diğer katılımcılara göre daha yüksek olmasının, süpervizyon sürecinin onların bireysel ve mesleki gücünü artırması ve bunun da mesleki doyuma katkı sağlamasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Events (1997) de uygulamalı mesleklerde süpervizyon alınan bir uygulama sürecinin mesleki doyumu artırdığını belirtmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine göre Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendini yeterli düzeyde değerlendirenlerin puanlarının, yeterli düzeyde değerlendirmeyenlerin puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Etik, sosyal hizmet mesleğinin meslekleşme sürecinden bu yana önemli görülen bir konu olmuştur (Banks 2012). Sosyal hizmet için mesleki etik, sosyal hizmet uzmanının uygulamada doğru davranış sergilemesi, mesleğin ahlaki standartları ile kurallarına bağlı şekilde hareket etmesi anlamına gelmektedir (Gray ve Webb 2010). Sosyal hizmet uygulamasında etik karar verme süreci zor bir süreç olup; sosyal hizmet uzmanının sahip olduğu kişisel değerleri, mesleki değerleri ve kurumsal değerleri arasındaki çatışmaları çözümlemesini gerektirmektedir (Gökçearslan-Çifçi ve Gönen 2011). Gerek alınan lisans eğitimlerini mesleklerini icra etme noktasında yeterli bulan katılımcıların, gerekse lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmeye katkı sunduğunu düşünen katılımcıların mesleki doyum puanlarının diğerlerine göre daha yüksek olması da etik konuların hem sosyal hizmet eğitiminde teorik bilgi içinde hem de uygulama (staj) bilgisinde yer almasıyla ilişkili görülmektedir.

4.6. Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk, Genel Öz Yeterlilik ve Mesleki Doyum

Bu bölümde Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ve Mesleki Doyum Ölçeği'ne ilişkin bulgular literatürde yer alan çalışmalar çerçevesinde tartışılmıştır. Çalışma kapsamında bir model kurulmuştur.

Bu model, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ile Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği puanlarından, Mesleki Doyum Ölçeği puanlarını tahmin etmek için kurulmuştur. Kurulan modelin geçerli olduğu, Mesleki Doyum Ölçeği puanlarındaki değişimin %23'ünün Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ile Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği puanları tarafından açıklanabildiği, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği'nden alınan puan 1 birim arttığında Mesleki Doyum Ölçeği'nden alınan puanların ortalama 0,805 birim arttığı, Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nden alınan puan 1 birim arttığında ise Mesleki Doyum Ölçeği'nden alınan puanların ortalama 0,305 puan arttığı tespit edilmiştir. Sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluk kavramının meslek elemanının uygulamaya ilişkin bilgi, beceri ve yeteneklerini kullanabilmesine (Tam ve ark 2012) ve kendisinden beklenen uygun davranışı gösterebilmesine karşılık geldiği belirtilmektedir (Lyons 1997). Bir işi en iyi ve düzgün şekilde yapmanın o işte profesyonelleşmeyi getirdiği ifade edilmektedir (Altınkurt ve Yılmaz 2014). Bu noktada, sosyal hizmet mesleğinde gerekli bilgi ve değer temelini beceri temeliyle birleştirip uygulamada uygun davranış gösterebilen sosyal hizmet uzmanlarının, profesyonellik kazandıkları söylenebilir. Mesleğin gerektirdiği uygulama temeline hâkimiyetin aynı zamanda mesleki başarıyı ve beraberinde mesleki doyumunu da getireceği düşünülmektedir. Literatürde meslekte profesyonelleşmeyle birlikte mesleki doyumun arttığı sonucuna ulaşılan çalışmalar bulunmaktadır (Boyt ve ark 2001, Pearson ve Moomaw 2005, Yılmaz ve ark 2010). Aynı zamanda Aydemir Sevim ve Hamamcı (1999) da mesleki uygunluk ile mesleki doyum arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Mesleki doyumun bireyin mesleğine karşı duyduğu olumlu duygular, haz ve hoşnutluğa karşılık geldiği belirtilmektedir (Aşlamacı 2017). Mesleki uygunluğun ise, sosyal hizmet mesleği için, meslek elemanının toplumsal bilinci, etik ilkeleri, kişisel özellikleri ve

uygulamaya dair uygunluğu ile bütünleştiği bilinmektedir (Tam ve ark 2012). Bu doğrultuda, meslek elemanının belirtilen özellikleri ile uyum sağladığı ölçüde mesleğinden haz alacağı ve buna bağlı olarak da mesleki uygunluğu arttıka mesleki doyumunun artacağı sonucunun elde edilmesinin literatürde öngörülen bir sonuç olduğu söylenebilmektedir. Genel z yeterlilik, bireylerin başa ıkma kapasiteleri ile ilgili olarak kendilerine duydukları güven şeklinde tanımlanmaktadır (Scholz ve ark 2002, Luszczynska ve ark 2005, Parlar ve Gençal Yazıcı 2017). Başa ıkılması gereken zorlu durumlara, günlük yaşam içinde karşılaşılan pek çok sorun ve zorluğun dahil olduğu belirtilmektedir (Hoeltje ve ark 1996). Mesleki doyum ise bireyin fiziksel, ruhsal ve sosyal olarak ihtiyaçlarının karşılanma düzeyine karşılık gelmektedir (Duxbury ve ark 1984). Sosyal hizmet mesleği için katılımcıların kendilerini ne kadar yeterli gördükleri ve kendilerine ne kadar güven duyduklarının meslekte karşılaşılan sorunların zm için etkili olacağı düşünülmektedir. Karşılaşılan zorluklarla başa ıkabilme gücünün mesleki başarıyı da etkileyeceği öngörülmektedir. Bu başarı hissi beraberinde doyum hissini de getirecek ve birey genel öz yeterliliğine bağlı olarak mesleki doyum sergileyecektir. Araştırmada elde edilen bu bulgu literatürde bazı araştırmalarla desteklenmektedir (Baggerly ve Osborn 2006, Bulu ve Demir 2015, Baltacı 2017).

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Bu çalışmanın amacı sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet uygulamasındaki mesleki uygunluğu, genel öz yeterliliği ile mesleki doyum arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu doğrultuda araştırmaya ilişkin sonuçlara aşağıda yer verilmektedir.

5.1.1. Araştırmanın Birinci Bölümüne İlişkin Sonuçlar

Araştırma kapsamında Tam ve ark (2013) tarafından geliştirilen ve geçerlilik-güvenirlilik çalışması yapılan Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması yapılmış; yapılan analizler sonucunda ölçeğin hem dil hem yapı hem de benzer ölçekler bakımından geçerli ve güvenilir olduğu, zamansal olarak da değişim göstermediği saptanmıştır.

5.1.2. Araştırmanın İkinci Bölümüne İlişkin Sonuçlar

1. Sosyal hizmet uzmanlarının Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği puan ortalamaları $81,28 \pm 12,03$ 'tür.
2. Sosyal hizmet uzmanlarının Genel Öz Yeterlilik Ölçeği puan ortalamaları $31,62 \pm 3,94$ 'tür.
3. Sosyal hizmet uzmanlarının Mesleki Doyum Ölçeği puan ortalamaları $71,91 \pm 12,42$ 'dir.
4. Sosyal hizmet uzmanlarının Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği puanları;
  - a) Yaş değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta, yaşları 32 ve üstünde olan sosyal hizmet uzmanlarının Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nden aldıkları toplam puanlarının, yaşları 31 ve altında olanların toplam puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu görülmektedir.
  - b) Cinsiyet değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır.
  - c) Öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta, doktora düzeyindeki sosyal hizmet uzmanlarının lisans düzeyindeki sosyal hizmet uzmanlarına göre toplam puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

- d) Meslekte geçirilen süre değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta, çalışma yılları 8 ve üstü olan sosyal hizmet uzmanlarının Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nden aldıkları toplam puanların, çalışma yılları 7 ve altı olanların toplam puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu görülmektedir.
- e) Mevcut uygulama alanında geçirilen süre değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır.
- f) Mesleği yapmaktaki memnuniyet durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta, sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna 5 puan verenlerin Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanlarının, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu; ayrıca sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna 4 puan verenlerin Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanlarının, 2 ve 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir.
- g) Kişisel özellikleri mesleğe uygun görme durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta, kişisel özelliklerini mesleğe uygun görme derecesine 5 puan verenlerin Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanlarının 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu; kişisel özelliklerini mesleğe uygun görme derecesine 4 puan verenlerin Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanlarının 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir.
- h) Alınan lisans eğitiminin mesleği icra etmede yeterliliğini değerlendirme durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta, sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etme yeterliliklerini değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanlarının 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu; sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etme yeterliliklerini değerlendirmelerine 4 puan verenlerin Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanlarının 2 puan

verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir.

- i) Lisans eğitimi sırasında yapılan uygulamanın (stajın) mesleği icra etmede katkısını değerlendirme durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta, sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmedeki katkısını değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanlarının 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir.
  - j) Mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etmede yeterliliğini değerlendirme durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta, sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanlarının, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu; sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine 4 puan verenlerin Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği toplam puanlarının, 2 ve 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir.
5. Sosyal hizmet uzmanlarının Genel Öz Yeterlilik Ölçeği puanları;
- a) Yaş değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır.
  - b) Cinsiyet değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır.
  - c) Öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır.
  - d) Meslekte geçirilen süre değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır.
  - e) Mesleği yapmaktaki memnuniyet durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta, sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna 5 puan verenlerin Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanlarının, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu; ayrıca sosyal hizmet mesleğini yapmadaki

memnuniyet durumuna 4 puan verenlerin Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanlarının, 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir.

- f) Kişisel özellikleri mesleğe uygun görme durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta, sosyal hizmet uzmanlarının kişisel özelliklerinin mesleğe uygunluk derecesine 5 puan verenlerin Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanlarının, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu; sosyal hizmet uzmanlarının kişisel özelliklerinin mesleğe uygunluk derecesine 4 puan verenlerin Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanlarının, 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir.
- g) Alınan lisans eğitiminin mesleği icra etmede yeterliliğini değerlendirme durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta, sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etmedeki yeterliliklerini değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanlarının, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir.
- h) Lisans eğitimi sırasında yapılan uygulamanın (stajın) mesleği icra etmede katkısını değerlendirme durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta, sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamalarının (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmeye katkısını değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanlarının, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir.
- i) Mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etmede yeterliliğini değerlendirme durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta, sosyal hizmet uzmanlarının mesleklerini icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanlarının, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu; sosyal hizmet uzmanlarının mesleklerini icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik

düzeylerini değerlendirmelerine 4 puan verenlerin Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanlarının, 1 ve 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir.

6. Sosyal hizmet uzmanlarının Mesleki Doyum Ölçeği puanları;
  - a) Yaş değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır.
  - b) Cinsiyet değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta, kadınların Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının erkeklerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu görülmektedir.
  - c) Mezun olunan lisans programı türü değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta, açığretim mezunu sosyal hizmet uzmanlarının Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının örgün öğretim mezunlarının toplam puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu görülmektedir.
  - d) Öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta, doktora mezunu sosyal hizmet uzmanlarının Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının lisans ve yüksek lisans mezunlarının toplam puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu; ayrıca yüksek lisans mezunu sosyal hizmet uzmanlarının Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının lisans mezunlarının toplam puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu görülmektedir.
  - e) Meslekte geçirilen süre değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır.
  - f) Alınan ücret değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır.
  - g) Çalışılan kurum türü değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta, STK ve Özel'de çalışan sosyal hizmet uzmanlarının Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının Devlet'e bağlı kurumlarda çalışanların toplam puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu görülmektedir.
  - h) Kurumdaki pozisyon değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta, yönetici pozisyonunda çalışan sosyal hizmet uzmanlarının Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının meslek elemanı pozisyonunda çalışanların toplam puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu görülmektedir.
  - i) Mesleği yapmaktaki memnuniyet durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta, sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna 5 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının,

1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu; ayrıca sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna 4 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının, 1, 2 ve 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu; sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumuna 3 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının, 1 ve 2 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görölmektedir.

- j) Kişisel özellikleri mesleğe uygun görme durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta, sosyal hizmet mesleğini kişisel özelliklerinin mesleğe uygunluk derecesine 5 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu; ayrıca sosyal hizmet mesleğini kişisel özelliklerinin mesleğe uygunluk derecesine 4 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının, 1, 2 ve 3 verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu; sosyal hizmet mesleğini kişisel özelliklerinin mesleğe uygunluk derecesine 3 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının, 1 verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görölmektedir.
- k) Alınan lisans eğitiminin mesleği icra etmede yeterliliğini değerlendirme durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta, sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etmedeki yeterliliklerini değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu; sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etmedeki yeterliliklerini değerlendirmelerine 4 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının, 1 ve 2 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu; sosyal hizmet uzmanlarının aldıkları lisans eğitimlerinin mesleklerini icra etmedeki yeterliliklerini değerlendirmelerine 3 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının, 1 ve 2 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görölmektedir.

- l) Lisans eğitimi sırasında yapılan uygulamanın (stajın) mesleği icra etmede katkısını değerlendirme durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta, sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmedeki katkısını değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu; sosyal hizmet uzmanlarının lisans eğitimleri sırasında yaptıkları uygulamanın (stajlarının) sosyal hizmet mesleğini icra etmedeki katkısını değerlendirmelerine 4 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının, 1, 2 ve 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir.
- m) Mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etmede yeterliliğini değerlendirme durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta, sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine 5 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının, 1, 2, 3 ve 4 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu; sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine 4 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının, 1, 2, ve 3 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu; sosyal hizmet uzmanlarının mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeylerini değerlendirmelerine 3 puan verenlerin Mesleki Doyum Ölçeği toplam puanlarının, 1 puan verenlerin toplam puanlarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir.
7. Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ile Genel Öz Yeterlilik Ölçeği arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki ($r=0,478$; $p=0,000$); Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği ile Mesleki Doyum Ölçeği arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki ($r=0,427$; $p=0,000$) ve son olarak Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ile Mesleki Doyum Ölçeği arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki ($r=0,401$; $p=0,000$) bulunmaktadır.

8. Sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluğu ve genel öz yeterliliği mesleki doyumu anlamlı düzeyde yordamakta; Genel Öz Yeterlilik Ölçeği'nden alınan puanlar 1 birim arttığında Mesleki Doyum Ölçeği'nden alınan puanların ortalama 0,805 birim arttığı görülmektedir. Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nden alınan puanlar 1 birim arttığında ise Mesleki Doyum Ölçeği'nden alınan puanların ortalama 0,305 puan arttığı görülmektedir.

5.2. Öneriler

5.2.1. Araştırmanın Birinci Bölümüne İlişkin Öneriler

Araştırma kapsamında Tam ve ark (2013) tarafından geliştirilen ve geçerlilik-güvenirlilik çalışması yapılan Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin Türkçe uyarlama çalışmalarında örneklem olarak sosyal hizmet uzmanları esas alınmıştır. Ölçeğin farklı örneklem grupları üzerinde de çalışılması, özellikle sosyal hizmet lisans öğrencileri üzerinde kullanılması, ölçeğin sosyal hizmet mesleği ile ilgilenen farklı kişiler arasında doğuracağı sonuçların değerlendirilebilmesi için önerilmektedir.

5.2.2. Araştırmanın İkinci Bölümüne İlişkin Öneriler

Sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluk için yaşın ve meslekte geçirilen sürenin önemi göz önüne alındığında çocuk ihmal ve istismarı gibi özellikle hassasiyet gerektiren alanlarda tecrübeli meslek elemanlarının değerlendirilmesi önerilmektedir.

Alanda çalışan meslek elemanlarının lisans sonrası eğitimlerine devam edebilmeleri için gerekli koşulların sağlanması ve bu konuda teşvik edici olunması önerilmektedir. Öğrenim düzeyindeki artışın mesleki doyuma da etki edeceği bilinmektedir.

Sosyal hizmet mesleğini yapmaktan memnun olmadığını belirten sosyal hizmet uzmanlarının memnuniyetsizliklerinin nedenleri araştırılmalı ve bu konuya ilişkin nedenleri ortadan kaldırmaya yönelik uygulamalarda bulunulmalıdır.

Sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluk için kişisel özelliklerin mesleğe uygunluğu önemli görülmektedir. Buna yönelik olarak sosyal hizmet mesleğinin uygulayıcıları olacak meslek elemanlarına yönelik kişilik özelliklerini ölçme araçları geliştirilmelidir.

Genel öz yeterlilik ile ilgili olarak sonuçlardan da anlaşılacağı üzere alınan lisans eğitiminin mesleği icra etmede yeterli görülmesi, lisans eğitimi sırasındaki uygulamanın (stajın) mesleği icra etmede katkısı, mesleği icra ederken karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendini yeterli görme önemli değişkenlerdir. Bu değişkenler mesleği icra ederken bireyin sorunlara yaklaşımını ve sorun çözme becerilerinin şekillenmesini sağlamaktadır. Buna bağlı olarak lisans eğitim sürecinin sosyal hizmet eğitimi veren tüm üniversitelerde içerik olarak geliştirilmesi önerilmektedir.

Mesleki doyum ile ilgili olarak açıköğretim fakültelerinden mezun olan sosyal hizmet uzmanlarının örgün öğretim kurumlarından mezun olan sosyal hizmet uzmanlarına göre daha fazla mesleki doyum duyma nedenleri araştırılmalıdır. Bununla birlikte, açıköğretim fakültelerinde özellikle sosyal hizmet gibi uygulamalı mesleklere yönelik eğitim içerikleri incelenmelidir.

Çalışılan kurum türü dikkate alındığında kamuya bağlı kurum veya kuruluşlarda çalışan sosyal hizmet uzmanlarının mesleki doyumlarının STK ve özel kurumlarda çalışanlara göre düşük olma nedenleri araştırılmalı ve bu konuda kamu kurumlarında mesleki doyumunu artıracak meslek elemanı odaklı düzenlemeler yapılmalıdır. Bu düzenlemelerle elde dillecek olumlu sonuçların, uygulamadaki verimi de artıracacağı düşünülmektedir.

Gelecek araştırmalara yönelik olarak, yurt dışında üzerinde çokça durulan bir konu olan sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunlukla ilgili ülkemizde araştırmaların yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Özellikle sosyal hizmet akademisyenlerinin ve lisansüstü öğrencilerin sosyal hizmet uzmanlarını odak alan araştırmalara öncelik vermelerinin hem sosyal hizmetle ilgili Türkçe literatüre hem uygulama alanına hem de her geçen yıl sayıca artan sosyal hizmet bölümü öğrencilerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

6. KAYNAKLAR

- Acar H, Akar M, Baykara-Acar Y, 2016. Sosyal hizmet öğrencilerinin değer yönelimleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24, 1, 97-118.
- Acar H, İçağasıoğlu Çoban A, Polat G, 2017. Sosyal hizmetlerde yanlış uygulamalar, etik ihlaller ve sorunlara ilişkin bir araştırma, Ankara, Türkiye Felsefe Kurumu Derneği, p. 22-91.
- Acker GM, 1999. The impact of clients' mental illness on social workers' job satisfaction and burnout. *Health & Social Work*, 24, 2, 112-9.
- Acker GM, 2004. The effect of organizational conditions (role conflict, role ambiguity, opportunities for professional development, and social support) on job satisfaction and intention to leave among social workers in mental health care. *Community mental health journal*, 40, 1, 65-73.
- Adams R, Domimelli L, Payne M, 2015. Sosyal hizmet: Temel alanlar ve eleştirel tartışmalar, Ankara, Nika Yayınevi.
- Agresta J, 2004. Professional role perceptions of school social workers, psychologists and counselors. *Children and Schools*, 26, 3, 151-63.
- Akbulut E, 2006. Müzik öğretmeni adaylarının mesleklerine ilişkin öz yeterlik inançları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 2, 24-33.
- Akduman GG, Cantürk G, 2010. Cinsel istismara uğrayan çocuklara karşı tutum ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması (Üniversite öğrencileri örnekleme). *Adli Tıp Dergisi*, 24, 2, 22-9.
- Akgül A, 2005. Tıbbi araştırmalarda istatistiksel analiz teknikleri, Ankara, Emek Ofset Ltd. Şti.
- Akgün F, 2013. Öğretmen adaylarının web pedagojik içerik bilgileri ve öğretmen öz-yeterlik algıları ile ilişkisi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 1, 48-58.
- Akın-Korhan E, Hakverdioğlu-Yönt G, Ak B, Erdemir F, 2013. Hemşirelik tanımlarını algılama ölçeğinin Türkçe geçerlik ve güvenilirliği. *Turkish Journal of Research & Development in Nursing*, 15, 3, 13-25.
- Akkoyunlu B, Orhan F, Umay A, 2005. Bilgisayar öğretmenleri için "Bilgisayar Öğretmenliği Öz Yeterlik Ölçeği" geliştirme çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 1-8.
- Akkuş Z, 2013. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeylerinin belirlenmesi üzerine bir çalışma. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 102-116.
- Akman Y, Kelecioğlu H, Bilge F, 2006. Öğretim elemanlarının iş doyumlarını etkileyen faktörlere ilişkin görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 11-20.
- Aksayan S, Gözüm S, 2002. Kültürlerarası ölçek uyarlaması için rehber I: Ölçek uyarlama aşamaları ve dil uyarlaması. *Hemşirelik Araştırma Dergisi*, 4, 1, 9-14.
- Aksoy V, Diken İH, 2009. Rehber öğretmenlerin özel eğitimde psikolojik danışma ve rehberliğe ilişkin öz yeterlik algılarının incelenmesi. *İlköğretim Online*, 8, 3, 709-19.
- Aksoy V, Diken İH, 2009. Rehber Öğretmen Özel Eğitim Öz Yeterlik Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 10, 1, 29-37.
- Aktaş I, Walter J, 2005. Öğretmen adaylarının mesleki yeterlilik duygusu. *Sporometre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3, 4, 127-31.
- Albayrak-Okçin F, Gerçeklioğlu G, 2013. Öğrencilerin öz-etkililik-yeterlilik algıları ve sosyal destek düzeylerinin incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2, 1, 40-51.
- Alpar R, 2011. Çok değişkenli istatistiksel yöntemler, Ankara, Detay Yayıncılık, p.
- Alpar R, 2016. Spor, sağlık ve eğitim bilimlerinden örneklerle uygulamalı istatistik ve geçerlik-güvenirlik, Ankara, Detay Yayıncılık.
- Alptekin K, 2016. Başlangıçtan bugüne ve yarına Türkiye'de sosyal hizmet eğitimi, Ankara, Atlas Yayınevi.
- Altunkurt Y, Yılmaz K, 2014. Öğretmenlerin mesleki profesyonelliği ile iş doyumları arasındaki ilişki. *Sakarya University Journal of Education*, 4, 2, 57-71.

- Altıparmak İB, Cebecioğlu G, Ertan Koçak Y, 2017. Kadınların refahını artırmaya yönelik çalışan meslek elemanlarının mesleki yeterlilik ve iş doyumuna yönelik bir araştırma. *Mediterranean Journal of Humanities*, 7, 2, 27-45.
- Altunışık R, Coşkun R, Bayraktaroğlu S, Yıldırım E, 2012. Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri spss uygulamalı, Sakarya, Sakarya Yayıncılık.
- Andrew DP, Pedersen PM, McEvoy CD, 2011. *Research methods and design in sport management*, Champaign, IL: Human Kinetics.
- Arches J, 1991. Social structure, burnout, and job satisfaction. *Social work*, 36, 3, 202-6.
- Aslan Yılmaz H, Dönmez A, 2013. İş doyumunu tayin eden bazı psikolojik ve demografik değişkenler. *Türk Psikoloji Yazıları*, 16, 31, 91-7.
- Aşlamacı İ, 2017. İmam-hatip liselerinde görev yapan öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 16, 31, 175-201.
- Aştı N, 1993. İstanbul Üniversitesi araştırma ve uygulama hastanelerinde çalışan hemşirelerin iş günü kaybı, nedenleri, sıklığı ve iş doyumunu ilişkisi. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Atalay Z, Aydın U, Bulgan G, Taylan RD, 2017. Bilinçli-Farkındalık Temelli Öz-yeterlilik Ölçeği-Yenilenmiş (BFÖÖ-Y): Türkiye uyarlama çalışması. *İlköğretim Online*, 16, 4, 1803-15.
- Aydemir Sevim S, Hamamcı Z, 1999. Psikolojik danışmanların mesleki doyumları ile mesleki yeterlilikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2, 12, 39-46.
- Aypay A, 2010. Genel Öz Yeterlilik Ölçeği'nin (GÖYÖ) Türkçe'ye uyarlama çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 2, 113-31.
- Azar A, 2010. Ortaöğretim fen bilimleri ve matematik öğretmen adaylarının öz yeterlilik inançları. *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 12, 235-52.
- Babahanoğlu R, 2016. Sosyal hizmet öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimleri ile bilinçli farkındalıkları arasındaki ilişkilerin incelenmesi (Konya örneği). Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Baggerly J, Osborn D, 2006. School counselors' career satisfaction and commitment: Correlates and predictors. *Professional School Counseling*, 9, 3, 197-205.
- Bağcı ŞE, 2015. Sosyal hizmet uzmanlarının iş yerindeki informal öğrenmelere ilişkin görüşleri. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 26, 1, 89-110.
- Bakar AR, Zakaria NS, Mohamed S, 2011. Malaysian counselors' self-efficacy: Implication for career counseling. *International Journal of Business and Management*, 6, 9, 141-7.
- Balcı A, 1985. Eğitim yöneticisinin iş doyumunu. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Baltacı A, 2017. Okul müdürlerinin iş doyumları ile öz yeterlilik algıları arasındaki ilişki. *Ihlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2, 1, 49-76.
- Bandura A, 1977. Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84, 2, 191-215.
- Banks S, 2012. *Ethics and values in social work*, BASW, London, Macmillan.
- Bardakcı C, Serinkan A, 2007. Pamukkale üniversitesi'nde çalışan öğretim elemanlarının iş tatminlerine ilişkin bir araştırma. *S.Ü. Karaman İ. İ. B. F. Dergisi*, 12, 152-63.
- Barlow C, Coleman H, 2003. Suitability for practice guidelines for students: A survey of Canadian social work programmes. *Social Work Education*, 22, 2, 151-64.
- Bartlett MS, 1950. Tests of significance in factor analysis. *British Journal of Mathematical and Statistical Psychology*, 3, 2, 77-85.
- Baş T, 2010. *Anket*, Ankara, Seçkin Yayıncılık.

- Baş T, Ardiç K, 2002. A comparison of job satisfaction between public and private university academicians in Turkey. *METU studies in Development*, 29, 1-2, 27-46.
- Berg JM, Dutton JE, Wrzesniewski A, 2008. What is job crafting and why does it matter, Michigan Ross School of Business, Positive Organizational Scholarship.
- Bilge A, 2006. Ruhsal Hastalığa Yönelik İnançlar Ölçeği Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Bilge A, Çam O, 2008. Ruhsal Hastalığa Yönelik İnançlar Ölçeği'nin geçerliliği ve güvenirliliği. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 9, 2, 91-6.
- Bilge F, Akman Y, Kelecioğlu H, 2007. Öğretim elemanlarının iş doyumlarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 32-41.
- Bland JM, Altman DG, 1997. Statistics notes: Cronbach's alpha. *Bmj*, 314, 7080, 572.
- Borzaga C, Tortia E, 2006. Worker motivations, job satisfaction, and loyalty in public and nonprofit social services. *Nonprofit and voluntary sector quarterly*, 35, 2, 225-48.
- Boyt TE, Lusch RF, Naylor G, 2001. The role of professionalism in determining job satisfaction in professional services: A study of marketing researchers. *Journal of Service Research*, 3, 4, 321-30.
- Bozkurt Ö, Bozkurt İ, 2008. İş tatminini etkileyen işletme içi faktörlerin eğitim sektörü açısından değerlendirilmesine yönelik bir alan araştırması. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 9, 1, 1-18.
- Bracy WD, 2000. Gatekeeping in social work education: Achieving diversity and excellence. *Gatekeeping in BSW programs*, 2000, 73-106.
- Brear P, Dorrian J, Luscri G, 2008. Preparing our future counselling professionals: Gatekeeping and the implications for research. *Counselling and Psychotherapy Research*, 8, 2, 93-101.
- Brink E, Alsén P, Herlitz J, Kjellgren K, Cliffordson C, 2012. General self-efficacy and health-related quality of life after myocardial infarction. *Psychology, Health and Medicine*, 17, 3, 346-55.
- Buluç B, Demir S, 2015. İlk ve ortaokul öğretmenlerinin öz-yeterlik algıları ile iş doyumları arasındaki ilişki. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi* 16, 1, 289-308.
- Büyüköztürk Ş, 2002. Faktör analizi: Temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 32, 32, 470-83.
- Büyüköztürk Ş, 2011. Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı, Ankara, Pegem Akademi.
- Büyüköztürk Ş, 2017. Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı, Ankara, Pegem Akademi.
- Büyüköztürk Ş, Çakmak EK, Akgün ÖE, Karadeniz Ş, Demirel F, 2013. Bilimsel araştırma yöntemleri, Ankara, Pegem Akademi.
- Caba U, Pekel A, 2017. Üniversite öğrencilerinin genel öz yeterlilik düzeyleri ile sporcu kimlik algısı arasındaki ilişki (Vakıf üniversitesi örneği). *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 55, 475-82.
- Cameron D, McGowan P, 2013. The mental health social worker as a transitional participant: Actively listening to 'voices' and getting into the recovery position. *Journal of Social Work Practice*, 27, 1, 21-32.
- Canadian Association for Social Work Education, 2008. CASWE Standards for accreditation, Ottawa, ON, CASWE-ACFTS.
- Cashwell TH, Dooley K, 2001. The impact of supervision on counselor self-efficacy. *The Clinical Supervisor*, 20, 1, 39-47.
- Cerny BA, Kaiser HF, 1977. A study of a measure of sampling adequacy for factor-analytic correlation matrices. *Multivariate Behavioral Research*, 12, 1, 43-7.
- Ceylan H, Gül N, Öksüz M, 2016. Sosyal çalışmacılarda iş doyumunu ve tükenmişliğe etki eden faktörlerin sosyal hizmet alanlarına göre karşılaştırmalı incelenmesi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi* 11, 43-69.
- Chatterji S, Ustun B, Bickenbach JE, 1999. What is disability after all? *Disability and Rehabilitation*, 21, 8, 396-8.

- Chen G, Gully SM, Eden D, 2001. Validation of a new general self-efficacy scale. *Organizational research methods*, 4, 1, 62-83.
- Chen G, Gully SM, Eden D, 2004. General self-efficacy and self-esteem: Toward theoretical and empirical distinction between correlated self-evaluations. *Journal of Organizational Behavior*, 25, 375-95.
- Clark AE, 1997. Job satisfaction and gender: Why are women so happy at work? *Labour Economics*, 4, 4, 341-72.
- Cobb NH, Jordan C, 1989. Students with questionable values or threatening behavior: Precedent and policy from discipline to dismissal. *Journal of Social Work Education*, 25, 2, 87-97.
- Cole BS, Lewis RG, 1993. Gatekeeping through termination of unsuitable social work students: Legal issues and guidelines. *Journal of Social Work Education*, 29, 2, 150-9.
- Collins S, 2007. Statutory social workers: Stress, job satisfaction, coping, social support and individual differences. *British Journal of Social Work*, 38, 6, 1173-93.
- Colvin M, Cullen FT, Ven TV, 2002. Coercion, social support, and crime: An emerging theoretical consensus. *Criminology*, 40, 1, 19-42.
- Costa Jr PT, McCrae RR, 1987. Neuroticism, somatic complaints, and disease: Is the bark worse than the bite? *Journal of Personality*, 55, 2, 299-316.
- Costa Jr PT, McCrae RR, 1992. Four ways five factors are basic. *Personality and Individual Differences*, 13, 6, 653-65.
- Coştu Y, 2013. Din görevlilerinde meslekî doyum: Çorum il merkezi örneği. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6, 1, 1-18.
- Cowles LA, Lefcowitz MJ, 1992. Interdisciplinary expectations of the medical social worker in the hospital setting. *Health and Social Work*, 17, 1, 57-65.
- Çakar F, İkiz F, 2016. Psikolojik iyi oluş, yardım arama tutumu ve benlik saygısının psikolojik danışman adaylarının psikolojik belirtilerine etkisi. *Journal of Human Sciences*, 13, 2, 3571-87.
- Çalış N, 2016. Sosyal hizmet uygulamasında standartlaşma. In: Sosyal çalışma ve sosyal politika yazıları Eds: Cılga İ, Erkul E, Yıldırım B, Adıgüzel İB. Ankara: Bellek Yayınları, p. 83-102.
- Çavuş Ş, Cumaliyeva D, 2013. İş doyum ve yaşam doyum ilişkisi: özel güvenlikte çalışanlar üzerine bir araştırma. *Akademik Bakış Dergisi*, 37, 1-17.
- Çavuşoğlu T, (2008). Çocuk esirgeme kurumunda tarihsel gelişim. Erişim. Erişim adresi: <https://docplayer.biz.tr/12764601-Cocuk-esirgeme-kurumunda-tarihsel-gelisimi.html>.
- Çaycı B, 2011. Sınıf öğretmenliği lisans programındaki alan eğitimi derslerinin öğretmen yeterliği üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 2, 1-12.
- Çelik B, 2016. Sosyal hizmet mesleğinin seçiminde cinsiyet rollerinin etkisi: Konya örneği, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Çelik H, 2003. Fen bilgisi, fizik, kimya, biyoloji öğretmenlerinin iş doyum (Kırıkkale il örneği). Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Çetin B, 2008. Marmara Üniversitesi sınıf öğretmeni adaylarının bilgisayarla ilgili özyeterlik algılarının incelenmesi. *DÜ Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 101-14.
- Çetinkanat C, 2000. Örgütlerde güdüleme ve iş doyum, Ankara, Anı Yayıncılık.
- Çokluk Ö, Şekercioğlu G, Büyüköztürk Ş, 2012. Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, p.
- Çubukçu Z, Girmen P, 2007. Öğretmen adaylarının sosyal öz-yeterlik algılarının belirlenmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 1, 57-74.
- Dağdeviren N, Musaoğlu Z, Kurt-Ömürlü İ, Öztora S, 2011. Akademisyenlerde iş doyumunu etkileyen faktörler. *Balkan Medical Journal*, 28, 69-74.
- Davis K, 1988. İşletmede insan davranışı-örgütsel davranış, İstanbul, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayını.

- Demirel M, 2009. Sınıf öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin karakter eğitimine ilişkin öz-yeterlik inançları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 37, 36-49.
- Derman A, 2007. Kimya öğretmeni adaylarının öz yeterlik algıları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- DeVellis RF, 2016. Scale development: Theory and applications, London, Sage Publications..
- Diener E, Suh EM, Lucas RE, Smith HL, 1999. Subjective well-being: Three decades of progress. Psychological bulletin, 125, 2, 276-302.
- Doering BK, Barke A, Friehs T, Eisma MC, 2018. Assessment of grief-related rumination: validation of the German version of the Utrecht Grief Rumination Scale (UGRS). BMC psychiatry, 18, 1, 43-53.
- Dupper D, 2002. School social work: Skills and interventions for effective practice, United States, John Wiley & Sons.
- Durmuş B, Yurtkoru ES, Çinko M, 2011. Sosyal bilimlerde spss'le veri analizi, İstanbul, Beta Basım Yayın Dağıtım.
- Duxbury ML, Armstrong GD, Drew DJ, Henly SJ, 1984. Head nurse leadership style with staff nurse burnout and job satisfaction in neonatal intensive care units. Nursing research, 33, 2, 97-101.
- Duyan V, 2010. Sosyal hizmet: Temelleri, yaklaşımları, müdahale yöntemleri, Ankara, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi.
- Duyan V, Sayar ÖÖ, Özbulut M, 2008. Sosyal hizmeti tanımak ve anlamak, Ankara, Öncü Basımevi.
- Dündar S, 2009. Üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 24, 2, 139-50.
- Dweck CS, Leggett EL, 1988. A social-cognitive approach to motivation and personality. Psychological Review, 95, 2, 256-73.
- Early TJ, GlenMaye LF, 2000. Valuing families: Social work practice with families from a strengths perspective. Social Work, 45, 2, 118-30.
- Ege E, Eryılmaz G, 2005. Genital hijyen davranışları envanterinin (GHDE) geliştirilmesi. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 8, 3, 67-75.
- Eisma MC, Stroebe MS, Schut HA, Van Den Bout J, Boelen PA, Stroebe W, 2014. Development and psychometric evaluation of the Utrecht Grief Rumination Scale. Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment, 36, 1, 165-76.
- Eker C, 2014. Sınıf öğretmenlerinin öz-yeterlilik inanç düzeyleri üzerine bir araştırma. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7, 1, 162-78.
- Ekici E, Taşkın Ekici F, Kara İ, 2012. Öğretmenlere Yönelik Bilişim Teknolojileri Öz-Yeterlik Algısı Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31, 53-65.
- Ekici G, 2008. Sınıf yönetimi dersinin öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeyine etkisi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 35, 98-110.
- Endler NS, Speer RL, Johnson JM, Flett GL, 2001. General self-efficacy and control in relation to anxiety and cognitive performance. Social Spring, 20, 1, 36-52.
- Ercan İ, İsmet K, 2004. Ölçeklerde güvenilirlik ve geçerlik. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 30, 3, 211-6.
- Erdoğan İ, 1996. Örgütsel davranış, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, p.
- Erkuş A, 2010. Psikometrik terimlerin Türkçe karşılıklarının anlamları ile yapılan işlemlerin uyumsuzluğu. Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi, 1, 2, 72-7.
- Erol M, Avcı Temizer D, 2016. Eyleme geçiren bir katalizör "öz yeterlik algısı": Üniversite öğrencileri üzerine bir inceleme. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31, 4, 711-23.

- Eronat Z, 2004. İşletmelerde iş tatmini ve işgücü devir hızı problemlerinin çözümünde bir faktör olarak iletişim; kobi'lerde ampirik bir uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Events NW, 1997. Counselor satisfaction linked to supervision, advancement. *Alcoholism and Drug Abuse Weekly*, 9, 3-5.
- Field AP, 2005. Kendall's coefficient of concordance. In: *Encyclopedia of Statistics in Behavioral Science*. Eds: Everitt BS, Howel DC. Chichester: Wiley VCH, p. 1010-11.
- Field AP, 2009. *Discovering statistics using SPSS*, London, SAGE Publications.
- Field AP, 2013. *Discovering statistics using IBM SPSS statistics*, London, SAGE Publications.
- Filiz Z, 2014. Öğretmenlerin iş doyumunu ve tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 10, 23, 157-71.
- Forrester D, McCambridge J, Waissbein C, Rollnick S, 2008. How do child and family social workers talk to parents about child welfare concerns? *Child Abuse Review: Journal of the British Association for the Study and Prevention of Child Abuse and Neglect*, 17, 1, 23-35.
- Freund A, 2006. Work and workplace attitudes on social workers: Do they predict organizational reputation? *Business and Society Review*, 111, 1, 67-87.
- Furnham A, Zacherl M, 1986. Personality and job satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 7, 4, 453-9.
- Galaz-Fontes J, Gil-Anton M. Job satisfaction in Mexican faculty: An analysis of its predictor variables. 7th Annual International Conference of the Association for the Study of Higher Education, Abstract Book: p. 4-5, Kasım 1998, Miami, FL.
- Genç Y, Barış İ, 2015. Sosyal hizmetlerin yeniden yapılandırılmasında yerinden yönetimin işlevselliği. *The Journal of Social Science Studies*, 32, 95-117.
- George M, 2012. Migration traumatic experiences and refugee distress: Implications for social work practice. *Clinical Social Work Journal*, 40, 4, 429-37.
- Ghafoor MM, 2012. Role of demographic characteristics on job satisfaction. *Far East Research Centre*, 6, 1, 30-45.
- Gibbs P, Blakely E, 2000. *Gatekeeping in BSW programs*, Columbia University Press, p.
- Gökçearslan-Çifçi E, Gönen E, 2011. Sosyal hizmet uygulamalarında etik karar verme süreci. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 22, 2, 149-60.
- Gözüm S, Aksayan S, 2003. Aksayan S. Kültürlerarası ölçek uyarlaması için rehber II: Psikometrik özellikler ve kültürlerarası karşılaştırma. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 5, 1, 3-14.
- Gray M, Webb SA, 2010. *Ethics and value perspectives in social work*, London, England, Palgrave Macmillan.
- Grove SK, Burns N, Gray J, 2012. *The practice of nursing research: Appraisal, synthesis, and generation of evidence*, St. Louis, MO, Elsevier Saunders.
- Gül İ, Adıgüzel O, 2015. Sağlık kurumları yöneticiliği lisans bölümü öğrencilerinin öz yeterlilik düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8, 36, 864-75.
- Gündüz B, Çelikkaleli Ö, 2009. Okul psikolojik danışmanlarında mesleki yetkinlik inancı. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5, 1, 119-33.
- Güner AR, 2007. Sağlık hizmetlerinde örgütsel bağlılık, işe bağlılık ve iş tatmini arasındaki ilişkilerin modellenmesi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Gürbüz SF, Bozgeyikli H, 2014. Rehberlik ve araştırma merkezlerinde çalışan rehber öğretmenlerin özel eğitimde rehberlik ve psikolojik danışmaya yönelik öz yeterlilik algıları. *OPUS-Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 4, 6, 79-99.
- Gürbüzöğlü-Yalmanlı S, Aydın S, 2014. Fen bilgisi öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlilik algılarının incelenmesi. *E-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1, 1, 60-6.

- Güven ŞT, İşler A, 2015. Epilepsili çocuklarda nöbet öz-yeterlik ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Arch Neuropsychiatr*, 52, 47-53.
- Hamamcı Z, Oskargil Göktepe E, İnanç N. Okullarda çalışan psikolojik danışmanların mesleki yönden kendilerini geliştirmeleri ve mesleki doyumları ile ilişkisinin incelenmesi. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Bildiriler Kitabı: s. 1-10, 6-9 Temmuz 2004, İnönü Üniversitesi, Malatya
- Hoeltje CO, Silbum SR, Garton AF, Zubrick SR, 1996. Generalized self-efficacy: Family and adjustment correlates. *Journal of Clinical Child Psychology*, 25, 4, 446-53.
- Holden G, 1992. The relationship of self-efficacy appraisals to subsequent health related outcomes: A meta-analysis. *Social work in health care*, 16, 1, 53-93.
- Holden G, Cuzzi L, Rutter S, Rosenberg G, Chernack P, 1996. The hospital social work self-efficacy scale: Initial development. *Research on Social Work Practice*, 6, 3, 353-65.
- Holden G, Meenaghan T, Anastas J, Metrey G, 2002. Outcomes of social work education: The case for social work self-efficacy. *Journal of Social Work Education*, 38, 1, 115-33.
- Hooper D, Coughlan J, Mullen M, 2008. Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *The Electronic Journal of Business Research Methods*, 6, 1, 53-60.
- Hudson WW, 1982. A measurement package for clinical workers. *The Journal of Applied Behavioral Science*, 18, 2, 229-38.
- Hulin CL, Smith PC, 1964. Sex differences in job satisfaction. *Journal of Applied Psychology*, 48, 2, 88-92.
- Hull Jr GH, Mather JH, Christopherson PM, Young CM, 1994. Quality assurance in social work education: A comparison of outcome assessments across the continuum. *Journal of Social Work Education*, 30, 3, 388-96.
- İçağasioğlu Çoban A, 2014. Yoksullukla Mücadelede Sosyal Hizmetin Rolü. In: Yoksulluk ve Sosyal Hizmet Yeni Zorluklar Yeni Yaklaşımlar. Eds: Polat G, İçağasioğlu-Çoban A. İstanbul: Sosyal Çalışma Yayınları, p. 11-26.
- İçağasioğlu Çoban MA, Özbesler C, 2016. Hastanelerde çalışan sosyal hizmet uzmanlarında tükenmişlik ve iş doyumunu. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi-BÜSBİD*, 1, 2, 90-109.
- İkiz FE, 2010. Psikolojik danışmanların tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 2, 25-43.
- İkiz FE, Yörük C, 2013. Öğretmen adaylarının öz-yeterlik düzeyleri ile aile işlevlerinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 1, 225-52.
- İşıkhan V, 2000. Sosyal hizmet uzmanlarının iş doyumları. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 1, 10, 38-52.
- İşıkhan V, 2011. Sosyal hizmet ve tükenmişlikle başa çıkma, Ankara, Vizyon Ofset ve Matbaa.
- Izgar H, Dilmaç B, 2008. Yönetici aday öğretmenlerin özyeterlik algıları ve epistemolojik inançlarının incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20, 437-46.
- Jarman-Rohde L, McFall J, Kolar P, Strom G, 1997. The changing context of social work practice: Implications and recommendations for social work educators. *Journal of Social Work Education*, 33, 1, 29-46.
- Johnson E, Baker SB, Kopala M, Kiselica MS, Thompson EC, 1989. Counseling self-efficacy and counseling competence in prepracticum training. *Counselor Education and Supervision*, 28, 3, 205-18.
- Johnson LC, 1998. *Social work practice: A generalist approach*, USA, Allyn and Bacon.
- Jöreskog KG, Sorbom D, 1996. *LISREL 8: Structural equation modeling*, Chicago, IL, Scientific Software International Corp, p.
- Judd RG, Sheffield S, 2010. Hospital social work: Contemporary roles and professional activities. *Social Work in Health Care*, 49, 9, 856-71.

- Kadushin G, Kulys R, 1995. Job satisfaction among social work discharge planners. *Health & Social Work*, 20, 3, 174-86.
- Kağan M, 2010. Ankara ilindeki devlet ve özel ilköğretim okulları ile rehberlik ve araştırma merkezlerinde çalışan rehber öğretmenlerin iş doyumlarının incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 1, 39-55.
- Kaiser HF, 1974. An index of factorial simplicity. *Psychometrika*, 39, 1, 31-6.
- Kalkan B, Gürses G, 2017. "Biz" i tanımlarken ötekinin farklılığı: Açıköğretim sistemi öğrencilerinin cinslerin eşitsizliği çerçevesinde değerlendirilmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3, 1, 160-87.
- Kalleberg AL, 1977. Work values and job rewards: A theory of job satisfaction. *American sociological review*, 42, 1, 124-43.
- Karacaoğlu ÖC, 2008. Öğretmenlerin yeterlilik algıları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5, 1, 70-97.
- Karahan Ş, Uyanık Balat G, 2011. Özel Eğitim okullarında çalışan eğitimcilerin öz-yeterlik algılarının ve tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 29, 1-14.
- Karakuş B, 2015. Sosyal hizmet mezunlarının kadro ve unvanı "sosyal hizmet uzmanı/sosyal çalışmacı". *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 26, 2, 169-90.
- Karasar N, 2008. Bilimsel Araştırma Yöntemi, Ankara, Nobel Tıp Kitabevleri Ltd. Şti.
- Karasar N, 2015. Bilimsel Araştırma Yöntemi, Ankara, Nobel Tıp Kitabevleri Ltd. Şti.
- Karasar N, 2016. Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler, Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık.
- Karataş Z, Uzun K, 2016. Üniversite öğrencilerinin genel öz-yetkinliğinin yordayıcısı olarak endişenin sonuçları ve kontrol odağı. *Pegem Atıf İndeksi*, 0, 615-26.
- Kartal C, 2012. Özel güvenlik görevlilerindeki iş doyum düzeyinin bireysel ve demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, 30, 1-18.
- Kauppi DR, Ballou M, M JE, Guaitieri J, Blum RG, 1983. Job satisfaction predictors of rehabilitation counseling graduates. *Rehabilitation Counseling Bulletin*, 26, 5, 336-41.
- Kaya F, Oğuzöncül AF, 2016. Birinci basamak sağlık çalışanlarında iş doyumunu ve etkileyen faktörler. *Dicle Medical Journal/Dicle Tıp Dergisi*, 43, 2, 248-55.
- Keser A, 2005. İş doyumunu ve yaşam doyumunu ilişkisi: Otomotiv sektöründe bir uygulama. *Çalışma ve Toplum*, 4, 77-96.
- Khalid K, Salim HM, Loke S-P, Khalid K, 2011. Demographic profiling on job satisfaction in Malaysian utility sector. *International Journal of Academic Research*, 3, 4, 192-8.
- Kırlioğlu M, 2018. Sosyal hizmet uzmanlarının kişisel ve mesleki güç algılarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya*.
- Kline RB, 2015. Principles and practice of structural equation modeling, New York, Guilford publications, p. 150-190.
- Koerin B, Miller J, 1995. Gatekeeping policies: Terminating students for nonacademic reasons. *Journal of Social Work Education*, 31, 2, 247-60.
- Kongar E, 1972. Sosyal çalışmaya giriş, Ankara, Sosyal Bilimler Derneği Yayınları: G-2.
- Korkut K, Babaoğlu E, 2012. Sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik inançları. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 8, 16, 269-81.
- Kumaş V, Deniz L, 2010. Öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin incelenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 32, 123-39.
- Kuzgun Y, 2009. Meslek rehberliği ve danışmanlığına giriş, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Kuzgun Y, Aydemir Sevim S, Hamamcı Z, 1999. Mesleki doyum ölçeğinin geliştirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2, 11, 14-8.

- Kuzgun Y, Sevim SA, Hamamcı Z, 2005. Mesleki Doyum Ölçeği. In: PDR'de kullanılan ölçekler. Eds: Kuzgun Y, Bacanlı F. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, p. 82-7.
- Lafrance J, Gray E, Herbert M, 2004. Gate-keeping for professional social work practice. *Social Work Education*, 23, 3, 325-40.
- Lam S, Tracz S, Lucey C, 2013. Age, gender, and ethnicity of counsellor trainees and corresponding counselling self-efficacy: Research findings and implications for counsellor educators. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 35, 3, 172-87.
- Laragy C, Bland R, Giles R, Scott V, 2013. Australian practice standards nine years on: Are they useful? *International Social Work*, 56, 5, 644-58.
- Larson LM, 1998. The social cognitive model of counselor training. *The Counseling Psychologist*, 26, 2, 219-73.
- Larson LM, Suzuki LA, Gillespie KN, Potenza MT, Bechtel MA, Toulouse AL, 1992. Development and validation of the counseling self-estimate inventory. *Journal of Counseling Psychology*, 39, 1, 105.
- Luszczynska A, Scholz U, Schwarzer R, 2005. The General Self-efficacy Scale: Multicultural validation studies. *The Journal of Psychology*, 139, 5, 439-57.
- Lynch JW, Kaplan GA, Salonen JT, 1997. Why do poor people behave poorly? Variation in adult health behaviours and psychosocial characteristics by stages of the socioeconomic lifecourse. *Social Science and Medicine*, 44, 6, 809-19.
- Lyons K, 1997. *Social work in higher education: Demise or development?*, Sydney, Aldershot.
- Macdonald KM, 1995. *The sociology of the professions*: SAGE Publications, Sage..
- Mackelprang RW, Salsgiver RO, 1996. People with disabilities and social work: Historical and contemporary issues. *Social Work*, 41, 1, 7-14.
- Mattick RP, Clarke JC, 1998. Development and validation of measures of social phobia scrutiny fear and social interaction anxiety. *Behaviour research and therapy*, 36, 4, 455-70.
- McCrae RR, John OP, 1992. An introduction to the five-factor model and its applications. *Journal of Personality*, 60, 2, 175-215.
- Miller J, Koerin B, 1998. Can we assess suitability at admission? A review of MSW application procedures. *Journal of Social Work Education*, 34, 3, 437-52.
- Milner H, Woolfolk Hoy A, 2003. Teacher self-efficacy and retaining talented teachers: A case study of an African American teacher. *Teaching and Teacher Education*, 19, 203-76.
- Moore LS, Dietz TJ, Jenkins DA, 1998. Issues in gatekeeping. *Journal of Baccalaureate Social Work*, 4, 1, 37-50.
- Moore LS, Urwin CA, 1990. Quality control in social work: The gatekeeping role in social work education. *Journal of Teaching in Social Work*, 4, 1, 113-28.
- Moore LS, Urwin CA, 1991. Gatekeeping: A model for screening baccalaureate students for field education. *Journal of Social Work Education*, 27, 1, 8-17.
- Musal B, Elçi ÖÇ, Ergin S, 1995. Uzman hekimlerde mesleki doyum. *Toplum ve Hekim*, 10, 68, 2-7.
- Musal B, Ergin S, 1993. Pratisyen hekimlerde meslekî doyum ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Toplum ve Hekim*, 54, 22-5.
- Newman CW, Jacobson GP, Spitzer JB, 1996. Development of the tinnitus handicap inventory. *Archives of Otolaryngology-Head & Neck Surgery*, 122, 2, 143-8.
- Nunnally JC, 1978. *Psychometric theory*, New York, McGraw-Hill.
- Nunnally JC, Bernstein I, 1994. *Psychometric theory* New York, McGraw-Hill.
- Ocak G, Ocak İ, Kutlu Kalender MD, 2017. Öğretmenlerin öz-yeterlik alguları ile öğretme-öğrenme anlayışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25, 5, 1851-64.
- Odabaş Özgür B, Özgür T, Öztürk A, Bal E, 2016. Boks antrenörlerinin mesleki ve iş doyum düzeylerinin incelenmesi. *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 6, 3, 66-73.

- Oral M, Tuncay T, 2012. Ruh sağlığı alanında sosyal hizmet uzmanlarının rol ve sorumlulukları. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 23, 2, 93-114.
- Oxford English Dictionary, 2009. Oxford English Dictionary, Oxford, Oxford University Press.
- Öksüz Y, Coşkun K, 2012. Öğretmenlik uygulaması 1-11 derslerinin zihin engelliler öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algılamaları üzerindeki etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13, 2, 131-55.
- Öneren M, Çiftçi GE, 2013. Yöneticilerin öz yeterlilik ve karar verme tarzlarına ilişkin özel bankalarda bir araştırma Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 27, 3, 305-21.
- Özateş ÖS, 2010. Sosyal hizmet etiğinin felsefi temelleri. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 21, 1, 85-97.
- Özbesler C, Duyan V, 2009. Okul ortamlarında sosyal hizmet. *Eğitim ve Bilim*, 34, 154, 17-25.
- Özbesler C, İçağasıoğlu-Çoban MA, 2009. Hastane ortamında sosyal hizmet uygulamaları: Ankara Örneği. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 21, 2, 31-45.
- Özdamar K, 2002. Paket programlar ile istatistik veri analizi, Eskişehir, Kaan Kitabevi.
- Özmete E, 2010. Sosyal hizmette sürdürülebilir kalkınma anlayışı: Kavramsal analiz. *Aile ve Toplum*, 6, 22, 79-90.
- Öztürk H, Kasım S, Kavgacı A, Kaptan D, İnce G, 2015. Bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin iş doyum düzeyleri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 18, 1, 17-25.
- Öztürk Ö, 2018. Açıköğretim programlarına kayıt yaptıran ve yaptırmayan öğrencilerin açıköğretim sistemine yönelik görüşleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 4, 2, 157-70.
- Özüdoğru HY, Kan A, Uslu L, Yaman E, 2018. Yerel Halkın Suriyelilere Yönelik Tutum Ölçeği geliştirme çalışması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 18, 40/2, 115-40.
- Pamukçu B, Demir A, 2013. Psikolojik Danışma Öz-Yeterlilik Ölçeği Türkçe Formu'nun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4, 40, 212-21.
- Parlar H, Gençal Yazıcı S, 2017. Evli ve bekar yetişkinlerin genel öz-yeterlilik ve benlik saygılarının incelenmesi. *Istanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16, 31, 207-47.
- Pearson LC, Moomaw W, 2005. The relationship between teacher autonomy and stress, work satisfaction, empowerment, and professionalism. *Educational Research Quarterly*, 29, 1, 38-54.
- Pett MA, Lackey NR, Sullivan JJ, 2003. Making sense of factor analysis: The use of factor analysis for instrument development in health care research, London, SAGE Publications.
- Rapti E, Karaj T, 2012. The relationship between job satisfaction, demographic and school characteristics among basic education teachers in Albania. *Problems of Education in the 21st Century*, 45, 73-80.
- Reamer FG, 2018. Sosyal hizmet etiği ve değerleri, Ankara, Nika Yayınevi.
- Recepöğlu E, Ülker Tümlü G, 2015. Üniversite akademik personelinin mesleki ve yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23, 4, 1851-68.
- Reynolds LR, 2004. Gatekeeping prior to point of entry. *Advances in Social Work*, 5, 1, 18-31.
- Rhodes A, Jasani B, Barnes De, Bobrow L, Miller K, 2000. Reliability of immunohistochemical demonstration of oestrogen receptors in routine practice: interlaboratory variance in the sensitivity of detection and evaluation of scoring systems. *Journal of clinical pathology*, 53, 2, 125-30.
- Ryan M, Habibis D, Craft C, 1997. Guarding the gates of the profession: Findings of a survey of gatekeeping mechanisms in Australian bachelor of social work programs. *Australian Social Work*, 50, 3, 5-12.
- Sağlam F, 2007. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin derslerinde bilgi teknolojisi kaynaklarından yararlanma öz-yeterlilikleri ve etki algılarının değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Saracaloğlu AS, Yenice N, Özden B, 2013. Fen bilgisi, sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenleri adaylarının öğretmen öz-yeterlik algılarının ve akademik kontrol odaklarının incelenmesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 34, 227-50.
- Sarı İ, Yenigün Ö, Altıncı E, Öztürk A, 2011. Temel psikolojik ihtiyaçların tatmininin genel öz yeterlik ve sürekli kaygı üzerine etkisi. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 9, 4, 149-56.
- Say M, 2005. Fen bilgisi öğretmenlerinin öz-yeterlilik inanışları, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Sayılr A, 2016. KKTC üniversitelerinde çalışan idari personelin hizmet içi eğitim ile mesleki doyumları arasındaki ilişki ve görüşleri. Turkish International Journal of Special Education and Guidance & Counselling, 5, 1, 52-60.
- Scherbaum CA, Cohen-Charash Y, Kern MJ, 2006. Measuring general self-efficacy: A comparison of three measures using item response theory. Educational and Psychological Measurement, 66, 6, 1047-63.
- Schermelleh-Engel K, Moosbrugger H, Müller H, 2003. Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. Methods of psychological research online, 8, 2, 23-74.
- Scholz U, Doña BG, Sud S, Schwarzer R, 2002. Is general self-efficacy a universal construct? European Journal of Psychological Assessment, 18, 3, 242-51.
- Schreiber JB, Nora A, Stage FK, Barlow EA, King J, 2006. Reporting structural equation modeling and confirmatory factor analysis results: A review. The Journal of educational research, 99, 6, 323-38.
- Schunk DH, Pajares F, 2002. The development of academic self-efficacy. In: Development of Achievement Motivation. Eds: Wigfield A, Eccles J. San Diego: American Press, p. 15-31.
- Seçer İ, 2017. SPSS ve LISREL ile pratik veri analizi: Analiz ve raporlaştırma, Ankara, Anı Yayıncılık.
- Selçik O, Güzel B, 2016. Sosyal hizmet mesleğinin çalışma alanı ve sosyal hizmet uygulamasının türkiye ölçeğinde değerlendirilmesi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9, 46, 461-9.
- Serpen AS, Hasgöl E, 2015. Sosyal hizmet uygulamalarında empatinin önemi ve yardım ilişkisi üzerindeki etkisi. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 35, 37-52.
- Sevim K, Altun F, 2017. Sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin geleceğe yönelik mesleki ve akademik beklentileri. Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 3, 2, 51-65.
- Sevimli F, İşcan ÖF, 2005. Bireysel ve iş ortamına ait etkenler açısından iş doyumunu. Ege Akademik Bakış Dergisi, 5, 1, 55-64.
- Sharma SS, 1996. Applied multivariate techniques, New York, John Wiley Sonc Inc, p. 116.
- Sheafor BW, Horejsi CR, 2014. sosyal hizmet uygulaması: Temel teknikler ve ilkeler, Ankara, Nika Yayınevi.
- Siefert K, Jayaratne S, Chess WA, 1991. Job satisfaction, burnout, and turnover in health care social workers. Health & Social Work, 16, 3, 193-202.
- Sipahi B, Yurtkoru ES, Çinko M, 2008. Sosyal bilimlerde spss ile veri analizi, İstanbul, Beta Yayınları.
- Sipps GJ, Sugden GJ, Faiver CM, 1988. Counselor training level and verbal response type: Their relationship to efficacy and outcome expectations. Journal of Counseling Psychology, 35, 397-401.
- Siu OI, 2002. Predictors of job satisfaction and absenteeism in two samples of Hong Kong nurses. Journal of Advanced Nursing, 40, 2, 218-29.
- Stapel J, 1950. What is job satisfaction? Public Opinion Quarterly, 14, 3, 551-4.
- Steinbach U, 1992. Social networks, institutionalization, and mortality among elderly people in the United States. Journal of Gerontology, 47, 4, 183-90.

- Streiner DL, 2003. Starting at the beginning: an introduction to coefficient alpha and internal consistency. *Journal of personality assessment*, 80, 1, 99-103.
- Şahin DB, Gülleroğlu HD, 2013. Likert tipi ölçeklere madde seçmede kullanılan farklı madde analizi teknikleri ile oluşturulan ölçeklerin psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Asya Öğretim Dergisi*, 1, 2, 18-28.
- Şahin F, 2001. Sosyal hizmette güçler perspektifi ve çözüm odaklı mülakat. *Aile ve Toplum*, 1, 4, 59-71.
- Şahin İ, 2013. Öğretmenlerin iş doyumunu düzeyleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 1, 142-67.
- Şahin Taşkın Ç, Hacıömeroğlu G, 2010. Öğretmen Özyeterlik İnanç Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması ve sınıf öğretmeni adaylarının özyeterlik inançları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 63-75.
- Şencan H, 2005. Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlik, Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- Şensoy Ö, Aydoğdu M, 2008. Araştırma soruşturma tabanlı öğrenme yaklaşımının fen bilgisi öğretmen adaylarının fen öğretimine yönelik öz yeterlik inanç düzeylerinin gelişimine etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 2, 69-93.
- Şimşek ÖF, 2007. Yapısal eşitlik modellemesine giriş: Temel ilkeler ve LISREL uygulamaları, Ankara, Ekinoks.
- Şirin EF, 2009. Beden eğitimi ve spor yüksekokullarında görevli araştırma görevlilerinin mesleki doyum düzeylerinin incelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4, 1, 31-40.
- Tabachnick BG, Fidell LS, 2007. *Using multivariate statistics*, Needham Height, MA: Allyn & Bacon.
- Tabancalı E, Çelik K, 2013. Öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlikleri ile öğretmen öz-yeterlilikleri arasındaki ilişki. *International Journal of Human Sciences*, 10, 1, 1167-84.
- Tam D, Coleman H, 2009a. Defining criteria on professional suitability for social work practice. *Journal of Baccalaureate Social Work*, 14, 2, 105-21.
- Tam DM, 2003. Gatekeeping in bachelor of social work field education. *Women in Welfare Education*, 6, 51-63.
- Tam DM, 2004. Gatekeeping in baccalaureate of social work (BSW) field education, Doctora Thesis, University of Calgary, Alberta, Canada.
- Tam DM, Coleman H, 2009b. Construction and validation of a professional suitability scale for social work practice. *Journal of Social Work Education*, 45, 1, 47-63.
- Tam DM, Coleman H, 2011. Validation study of a gatekeeping attitude index for social work education. *Journal of Teaching in Social Work*, 31, 5, 505-22.
- Tam DM, Coleman H, Boey K-W, 2012. Professional suitability for social work practice: A factor analysis. *Research on Social Work Practice*, 22, 2, 227-39.
- Tam DM, Kwok SM, 2007. Controversy debate on gatekeeping in social work education. *International Journal of Learning*, 14, 2, 195-203.
- Tam DM, Kwok SM, 2007. The Premise of an educational continuum in social work education. *The International Journal of Learning*, 14, 2, 47-56.
- Tam DM, Twigg RC, Boey K-W, Kwok S-M, 2013. Confirmatory Factor Analysis on the Professional Suitability Scale for Social Work Practice. *Research on Social Work Practice*, 23, 4, 467-78.
- Tang M, Addison KD, LaSure-Bryant D, Norman R, O'Connell W, Stewart-Sicking JA, 2004. Factors that influence self-efficacy of counseling students: An exploratory study. *Counselor Education and Supervision*, 44, 1, 70-80.
- Tang S, Eisma MC, Li J, Chow AY, 2018. Psychometric evaluation of the Chinese version of the Utrecht Grief Rumination Scale (UGRS). *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 26, 2, 262-72.
- Taşdan M, Tiryaki E, 2010. Özel ve devlet ilköğretim okulu öğretmenlerinin iş doyumunu düzeylerinin karşılaştırılması. *Eğitim ve Bilim*, 33, 147, 54-70.

- Taşdelen-Karçkay A, 2008. Farklı eğitim programı mezunu psikolojik danışmanların mesleki yeterlilikleri ve iş doyumlarının incelenmesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2, 24, 24-35.
- Taşkıran A, 2017. Anadolu Üniversitesi açıköğretim fakültesi öğrencilerinin başarı atıfları üzerine fenomenolojik bir inceleme. Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi, 5, 1, 58-79.
- Tatlıldil H, 1996. Uygulamalı Çok değişkenli istatistiksel analiz, Ankara, Cem Web Ofset Ltd. Sti. s. 424.
- Tatlıoğlu K, 2014. Üniversite öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Kuramı'na göre kişilik özellikleri alt boyutlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. Tarih Okulu Dergisi, 17, 939-71.
- Tavşancıl E, 2002. Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi. Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Teasley ML, 2004. Absenteeism and truancy: Risk, protection, and best practice implications for school social workers. Children and Schools, 26, 2, 117-28.
- Temel Eğinli A, 2009. Çalışanlarda İş Doyumu: Kamu ve özel sektör çalışanlarının iş doyumuna yönelik bir araştırma. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 23, 3, 35-52.
- Tepe D, Demir K, 2012. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz-Yeterlik İnançları Ölçeği. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12, 2, 137-58.
- Tezbaşaran AA, 1997. Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Tezer E, 2001. İş Doyumu Ölçeği'nin güvenilirlik ve geçerliği. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2, 16, 33-9.
- Thompson N, 2013. Kuram ve uygulamada sosyal hizmeti anlamak, Ankara Dipnot Yayınları.
- Tomanbay İ, 1999. Sosyal çalışma sözlüğü, Ankara, Selvi Yayınevi.
- Tong Y, Song S, 2004. A study on general self-efficacy and subjective well-being of low ses college students in a Chinese university. College Student Journal, 38, 4, 637-42.
- Toy SN, Duru S, 2016. Sınıf öğretmenlerinin öğretmen öz yeterlikleri ile kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlik inançlarının karşılaştırılması. Ege Eğitim Dergisi, 17, 1, 146-73.
- Turcan HG, 2011. İlköğretim okulu öğretmenlerinin özyeterlik algıları ile iş doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi, Selçuk Üniversitesi Konya.
- Türkmen B, 2003. Mesleki eğitimin esasları bağlamında sosyal hizmet eğitimine yeni model önerisi. Kastamonu Eğitim Dergisi, 11, 2, 269-76.
- Uğur A, Erol Z, 2015. Sosyal çalışmacıların çalışma hayatında karşılaştıkları stres faktörlerine yönelik kavramsal bir değerlendirme ve stres yönetimi müdahale programları. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8, 39, 987-97.
- Uysal İ, Kösemen S, 2013. Öğretmen adaylarının genel öz-yeterlik inançlarının incelenmesi. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 3, 2, 217-26.
- Uysal İ, Kösemen S, 2013. Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin genel öz yeterlik ve epistemolojik inançlarının karşılaştırmalı incelenmesi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 13, 2, 193-214.
- Ültanır E, 2002. Öğretmenlerinin mesleki yeterliliklerinin incelenmesi: Mesleki doyum ile mesleki ilişki arasındaki ilişki. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5, 5, 160-75.
- Ünal-Öney E, 2017. Resim-İş öğretmeni adaylarının genel özyeterlik inançlarının çeşitli değişkenler bakımından incelenmesi. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 8, 1, 29-36.
- Üstüner M, Demirtaş H, Cömert M, Özer N, 2009. Ortaöğretim öğretmenlerinin öz-yeterlik algıları Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9, 17, 1-16.
- Valtonen K, 2016. Social work and migration: Immigrant and refugee settlement and integration, London, Routledge.

- Videka-Sherman L, 1988. Metaanalysis of research on social work practice in mental health. *Social Work*, 33, 4, 325-38.
- Vinokur-Kaplan D, Jayaratne S, Chess WA, 1994. Job satisfaction and retention of social workers in public agencies, non-profit agencies, and private practice: The impact of workplace conditions and motivators. *Administration in Social Work*, 18, 3, 93-121.
- Voltan-Acar N, 2012. Grupla psikolojik danışma: İlke ve teknikleri, Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık.
- Waltz CF, Strickland OL, Lenz ER, 2010. *Measurement in nursing and health research*, New York, Springer Publishing Company, p. 176-178.
- Webb SA, McBeath GB, 1989. A political critique of Kantian Ethics in social work. *The British Journal of Social Work*, 19, 1, 491-506.
- Weisman CS, Nathanson CA, 1985. Professional satisfaction and client outcomes: A comparative organizational analysis. *Medical care*, 1179-92.
- Wenger GC, 1997. Social networks and the prediction of elderly people at risk. *Aging and Mental Health*, 1, 4, 311-20.
- Wiggins JD, 1984. Personality-environmental factors related to job satisfaction of school counselors. *Vocational Guidance Quarterly*, 33, 2, 169-77.
- Wiggins JD, Weslander DL, 1986. Effectiveness related to personality and demographic characteristics of secondary school counselors. *Counselor Education and Supervision*, 26, 1, 26-35.
- Williams C, Graham M, 2014. 'A world on the move': Migration, mobilities and social work. *The British Journal of Social Work*, 44, 1, 1-17.
- Wright JD, 1990. Poor people, poor health: The health status of the homeless. *Journal of Social Issues*, 46, 4, 49-64.
- Yalçınkaya Akyüz M, 2000. Okul öncesi eğitim kurumlarında örgüt iklimi ve iş doyumunu, İzmir, Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Yaman Ç, 2009. Formatör beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6, 1, 683-711.
- Yanardağ MZ, Özmete E, 2017. Bir mesleki uygulama alanı olarak geçmişten geleceğe klinik sosyal hizmet. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 28, 1, 203-26.
- Yaşar-Ekici F, 2017. Okul öncesi öğretmen adayları ile pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenliğe yönelik özyeterlik inançlarının karşılaştırılması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6, 5, 3003-22.
- Yaşar M, 2014. İstatistiğe Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 3, 59-75.
- Yayla E, İkiz FE, 2017. Psikolojik danışmanların etkili nitelikleri ile danışma öz-yeterlik düzeyleri arasındaki ilişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7, 48, 31-44.
- Yelboğa A, 2007. Bireysel demografik değişkenlerin iş doyumunu ile ilişkisinin finans sektöründe incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 4, 2, 1-18.
- Yiğitbaş Ç, Yetkin A, 2003. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin özetkililik-yeterlik düzeyinin değerlendirilmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 7, 1, 6-13.
- Yıldırım F, İlhan İÖ, 2010. Genel Öz Yeterlilik Ölçeği Türkçe Formunun Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21, 4, 301-8.
- Yılmaz B, Korkut Ş, Köse E, 2010. Ankara'daki üniversite ve halk kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin iş doyumları üzerine bir araştırma. *Bilgi Dünyası*, 11, 1, 49-80.
- Yılmaz M, Gürçay D, Ekici G, 2007. Akademik Özyeterlilik Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 253-9.

- Yiyit F, 2001. Okul psikolojik danışmanlarının yetkinlik beklentilerini ölçmeye yönelik bir ölçek geliştirme çalışması. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Yolcuoğlu İG, 2010. Sosyal çalışmada gereksinim kavramı ve çocuk refahı sisteminde gereksinim temelli politikalar. Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi, 6, 23, 47-56.
- Younes MN, 1998. The gatekeeping dilemma in undergraduate social work programs: Collision of ideal and reality. International Social Work, 41, 2, 145-53.
- Zastrow C, 2013. Sosyal hizmete giriş, Ankara, Nika Yayınevi.

7. EKLER

EK-A A Professional Suitability Scale for Social Work Practice

Questionnaire

A Study to Validate the Professional Suitability Scale for Social Work Practice

2012

This study aims at collecting your self-evaluation on professional suitability for social work practice.

Please read the instructions and complete each section.

Please seal the completed questionnaire in the bottom right corner with the sticky label provided and place the questionnaire in the collection box.

This section invites you to complete a self-evaluation on professional suitability for social work practice. Some items were added to assure the quality of the following scale. Please rate the extent to which you agree or disagree with the following items by checking your chosen response. For each item, be certain to select the one response which best reflects your situation.

Indicate your degree of agreement with each item on the following scale						
1	2	3	4	5	6	7
Strongly Disagree	Disagree	Mostly Disagree	Neutral	Mostly Agree	Agree	Strongly Agree

I consider myself....	1	2	3	4	5	6	7
1. Be open to feedback to improve my professional practice.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Be able to manage personal life issues.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Be aware of my personal values and beliefs.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Have advocated against oppression.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Be able to transfer my learning from one context to another.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6. Have maintained clear boundaries with clients.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7. Be able to manage negative life experiences.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8. Have demonstrated effective non-verbal communication skills.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9. Have demonstrated a commitment to social change.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10. Have believed in the value and dignity of each individual.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11. Be aware of personal strengths.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Indicate your degree of agreement with each item on the following scale						
1	2	3	4	5	6	7
Strongly Disagree	Disagree	Mostly Disagree	Neutral	Mostly Agree	Agree	Strongly Agree

I consider myself....	1	2	3	4	5	6	7
12. Be committed to changing social inequality.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
13. Be able to examine my personal biases.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14. Have used my professional power responsibly.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
15. Have demonstrated integrity.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
16. Have good interpersonal skills.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
17. Be able to distinguish between professional/personal relationships.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
18. Be willing to receive feedback in a positive manner.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
19. Be aware of my personal limitations.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
20. Be committed to promote social justice.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
21. Be able to make reasoned decisions.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
22. Have taken responsibility for handling my personal problems.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

EK-B A Professional Suitability Scale for Social Work Practice Adlı Ölçeğin Kullanım İzni

Huriye İrem KALAYCI KIRLIOĞLU <hurirkal@gmail.com>

Construction and Validation of A Professional Suitability Scale for Social Work Practice

---

Dora Tam <dtam@ucalgary.ca>

1 Aralık 2017 16:28

Alıcı: Huriye İrem KALAYCI KIRLIOĞLU <hurirkal@gmail.com>

Dear Huriye,

Thanks for your email! It is my honor to have people interested in my study and to use the Professional Suitability Scale in their own study.

I wonder when you are planning to implement your study. As you may get the information from Mehmet my latest version of the Professional Suitability Scale has not been published as we speak; however, it has been accepted for revised and res-submission. This means the revised version is under review and don't think it will take very long for further notice.

If you can wait, I highly encourage you to use the latest version as I have construct validity tested.

Best wishes!

(Note: I am travel ling for work and will get back to Mehmet later). If you have further question, feel free to email me.

Dora

Dora M.Y. Tam, Ph.D

Associate Professor

Faculty of Social Work (Southern Alberta Region)

University of Calgary

4401 University Drive W., Lethbridge, Alberta,

Canada T1K3M4

Phone: 403-329-2796

Email: dtam@ucalgary.ca

EK-C Psikolojik Danışma Öz Yeterlilik Ölçeği

Genel Yönerge: Bu ölçek üç bölümden oluşmaktadır. Her bölüm çeşitli psikolojik danışman davranışlarını sergilemekteki veya psikolojik danışma sürecine özgü sorunlarla baş edebilmedeki becerilerinizle ilgili inançlarınız hakkında ifadeler içermektedir. Sizden nasıl görünmek istediğiniz veya gelecekte nasıl görünebileceğinizden çok şu andaki yeteneklerinize dair inancınızı yansıtan içten cevaplar beklenmektedir. Aşağıdaki ifadelerin doğru ya da yanlış cevapları yoktur. Lütfen her madde için cevabınızı yansıtan rakamı işaretleyiniz.

Bölüm I. Yönerge: Gelecek hafta boyunca yürüteceğiniz psikolojik danışma oturumlarında danışanlarınızın çoğu ile, aşağıda verilen genel yardım becerilerini ne derecede etkili bir şekilde kullanacağınıza olan güveninizi belirtiniz.

		Hiç Güvenmiyorum			Biraz Güveniyorum				Tam Olarak Güveniyorum		
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Dikkati verme (fiziksel olarak danışana yönelme)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
3	Yeniden ifadelendirme (danışanın söylediğini kısa-öz, somut ve açık bir biçimde tekrar etme veya başka bir şekilde ifade etme)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
4		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
5	Duygu yansıtma (danışanın ifadelerini duygularına vurgu yaparak tekrar etme veya başka bir şekilde ifade etme)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
6		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
7	Amaç sessizlik (danışanların duygu ve düşünceleriyle baş başa kalmalarını sağlamak için sessizlikten yararlanma)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
8		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
9	Yorumlama (danışanın açıkça ifade ettiklerinin ötesine geçen ve danışana duygu, düşünce ve davranışlarını görmede yeni bir bakış açısı sunan açıklamalar yapma)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
10		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
11	Anımsama (danışan ve terapötik ilişki hakkındaki veya sizin danışanla ilgili sahip olduğunuz o anki duyguları açma)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
12		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
13	Yönlendirme (danışana eyleme geçmesini ima eden öneri, öğüt veya yönerge sunma)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
14		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
15	Ev ödevi (danışana bir sonraki oturuma kadar denemesi için terapötik ev ödevleri geliştirmek ve vermek)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

Bölüm II. Yönerge: Gelecek hafta boyunca yürüteceğiniz psikolojik danışma oturumlarında danışanlarınızın çoğu ile, aşağıda verilen görevleri ne derece etkili bir şekilde yapabileceğinize ilişkin güveninizi belirtiniz.

		Hiç Güvenmiyorum			Biraz Güveniyorum				Tam Olarak Güveniyorum		
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Oturumları "olması gereken şekilde" ve odağı kaybetmeden sürdürme	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
3	Danışanınızın duygularını, düşüncelerini ve davranışlarını keşfetmesine yardım etme	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
4		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
5	Danışanınızın anlattıklarından sonra ne yapılması veya söylenmesi gerektiğini bilme	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
6		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
7	Danışanınızın, duygularını, düşüncelerini ve davranışlarını anlamasına yardım etme	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
8		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
9	Oturumlar sırasında amaçlarınızın (örneğin müdahalelerinizin amaçları) farkında olma	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
10		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

Bölüm III. Yönerge: Gelecek hafta boyunca yürüteceğiniz psikolojik danışma oturumlarında aşağıdaki özelliklere sahip bir danışanla, ne derece etkili bir şekilde çalışabileceğinize olan güveninizi belirtiniz (“Etkili bir şekilde çalışma” ile başarılı tedavi planları geliştirme, etkili tepkiler ortaya koyma, zor etkileşimler süresince tutumunuzu sürdürme ve sonuç olarak danışanın sorunlarını çözmesine yardımcı olma yeteneğiniz kastedilmektedir).

		Hiç Güvenmiyori m			Biraz Güveniyorum				Tam Olarak Güveniyorum			
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1	Klinik olarak depresyonda olan	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
2		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
3	İntihar etmeyi düşünen	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
4		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
5	Aşırı derece kaygılı	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
6		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
7	Cinsel olarak çekici bulduğunuz	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
8		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
9	Sizinkilerle çatışan temel değerler ve inançlara sahip olan (örn. din, cinsiyet rolleri ile)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
10		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
11	Kendi duygu ve düşüncelerini incelemeye veya kendi hakkında düşünmeye eğilimli olmayan	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
12		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
13	Olumsuz tepkilerinizin olduğu (örn. sıkılma, kızgınlık)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
14		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
15	Vermeye istekli olduğunuzdan daha fazlasını sizden isteyen (örn. görüşmelerin sıklığı veya problem çözme reçeteleri istemesi yönünden)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
16		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	

EK-D Psikolojik Danışma Öz Yeterlilik Ölçeği Kullanım İzni

Huriye İrem KALAYCI KIRLIOĞLU <hurirkal@gmail.com>

Psikolojik Danışma Öz Yeterlilik Ölçeği

Burcu Pamukçu <burcu.pamukcu@ege.edu.tr>

9 Kasım 2017 08:42

Alıcı: Huriye İrem KALAYCI KIRLIOĞLU <hurirkal@gmail.com>

Merhabalar,
Ölçek formunu ekte gönderiyorum, çalışmanızda kullanabilirsiniz.
İyi çalışmalar.

Arş. Gör. Dr. Burcu PAMUKÇU
Ege Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı

Res. Assist. Dr. Burcu PAMUKÇU
Ege University, Faculty of Education
Department of Educational Sciences
Counseling and Guidance Program

2 eklenti

 Pamukçu ve Demir, 2013.pdf
369K

 CASES.pdf
263K

EK-E Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Yaşınız.....
2. Cinsiyetiniz.....
3. Medeni Durumunuz.....
4. Mezun olunan lisans programının türü
Açıköğretim ( ) Örgün Öğretim ( )
5. Mezun olunan lisans programının bulunduğu üniversitenin tam adı nedir?
.....
6. Öğrenim düzeyiniz nedir?
Lisans ( ) Yüksek Lisans ( ) Doktora( )
7. Ne kadar süredir sosyal hizmet mesleğini yapmaktasınız? (Henüz 1 yıl doldurulmamışsa da 1 yazılması uygun görülmektedir).....
8. Şu an sosyal hizmetin hangi uygulama alanında çalışmaktasınız? (Çocuk, Genç, Yaşlı, Engelli, Kadın, Yoksulluk, Eğitim vb.).....
9. Şu an çalıştığınız uygulama alanında kaç yıldır görev yapmaktasınız?(Henüz 1 yıl doldurulmamışsa da 1 yazılması uygun görülmektedir).....
10. Şimdiye kadar en uzun süreli olarak çalıştığınız sosyal hizmet uygulama alanını belirtiniz. (Çocuk, Genç, Yaşlı, Engelli, Kadın, Yoksulluk, Eğitim vb.).....
11. Mesleğinizi yapmanız karşılığında aldığınız ücret ne kadardır?.....
12. Çalıştığınız kurum türünü belirtiniz.
Özel ( ) Devlet ( ) STK( )
Diğer.....
13. Çalıştığınız kurumdaki pozisyonunuzu belirtiniz.
Yönetici ( ) Meslek Elemanı ( )
14. Sizi en iyi tanımlayan bir kişilik özelliğinizi belirtiniz.....

Aşağıdaki sorular 1'den 5'e kadar derecelendirilmiş olup 1 rakamı "hiç memnun değilim", "hiç uygun değil", "hiç yeterli değil", "hiç katkı sağlamadı" gibi anlamlara karşılık gelirken 5 rakamı ise aksine "çok memnunum", "çok uygun", "çok yeterli," "çok katkı sağladı" gibi anlamlara karşılık gelmektedir. Buna göre aşağıda belirtilen sorularda size uygun olan rakamı yukarıda belirtilen anlamlar doğrultusunda işaretleyiniz.

15. Sosyal hizmet mesleğini yapmadaki memnuniyet durumunuzu değerlendir misiniz?
1---2---3---4---5
16. Kişisel özelliklerinizin mesleğinize uygunluk derecesini değerlendir misiniz?
1---2---3---4---5

17. Aldığınız lisans eğitiminin mesleğinizi icra etmedeki yeterliliğini değerlendirir misiniz?
1---2---3---4---5
18. Lisans eğitiminiz sırasında yaptığınız uygulamanın (stajınızın) sosyal hizmet mesleğini icra etmedeki katkısını değerlendirir misiniz?
1---2---3---4---5
19. Mesleği icra ederken uygulama alanında karşılaşılabilecek etik sorunlarla baş etme konusunda kendi yeterlilik düzeyinizi değerlendirir misiniz?
1---2---3---4---5

EK-F Genel Öz Yeterlilik Ölçeği

Genel Öz Yeterlilik Ölçeği

Bu ölçek, bireylerin stresli yaşantılarla başa çıkabilme ve bunlara uyum sağlayabilme becerilerine yönelik algılarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Aşağıda bazı düşünceleri içeren ifadeler yer almaktadır. Bu ifadelere katılma derecenizi “Tamamen yanlış”, “Çoğunlukla yanlış”, “Çoğunlukla doğru”, ”Tamamen doğru” seçeneklerinden size en uygun olanı işaretleyerek göstermeniz beklenmektedir. Lütfen her bir ifadede belirtilen düşüncenin size ne kadar uyduğunu düşününüz. Her bir ifadeye katılma derecenizi kendinize en uygun gelen seçeneğin altındaki kutucuğu işaretleyerek gösteriniz. Lütfen hiçbir maddeyi yanıtsız bırakmayınız. Değerli katkılarınız için teşekkür ederim.

		Tamamen yanlış	Biraz Doğru	Orta Düzeyde Doğru	Tamamen doğru
1	Yeterince çaba harcarsam, zor sorunları çözenin bir yolunu daima bulabilirim				
2					
3	Amaçlarıma bağlı kalmak ve bunları gerçekleştirmek benim için kolaydır.				
4					
5	Yeteneklerim sayesinde beklenmedik durumlarla nasıl baş edebileceğimi biliyorum.				
6					
7	Baş etme gücüme güvendiğim için zorluklarla karşılaştığımda, genellikle birkaç çözüm yolu bulabilirim.				
8					
9	Başım dertte olduğunda, genellikle bir çözüm düşünebilirim.				
10					

EK-G Genel Öz Yeterlilik Ölçeği Kullanım İzni

Huriye İrem KALAYCI KIRLIOĞLU <hurirkal@gmail.com>

Genel Öz Yeterlilik Ölçeği Hakkında

Ayşe Aypay <ayseaypay@hotmail.com>
Alıcı: Huriye İrem KALAYCI KIRLIOĞLU <hurirkal@gmail.com>

8 Aralık 2017 13:57

Merhaba,

İstediğiniz ölçek ekte.

Doç. Dr. Ayşe AYPAY
Eskisehir Osmangazi Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Meselik Kampusu 26480
Eskisehir, Türkiye
E-mail: ayseaypay@hotmail.com
Tel: + 90 (222) 239 3750/1654
Faks: + 90 (222) 229 3124

Gönderen: Huriye İrem KALAYCI KIRLIOĞLU <hurirkal@gmail.com>
Gönderildi: 7 Aralık 2017 Perşembe 14:20:57
Kime: ayseaypay@hotmail.com
Konu: Genel Öz Yeterlilik Ölçeği Hakkında

[Alıntılanan metin gizlendi]

 GÖYÖ ölçek formu.doc
34K

EK-H Mesleki Doyum Ölçeği

Mesleki Doyum Ölçeği

Açıklama: Aşağıda işinize ilişkin bazı sorular sorulmaktadır. Sizden istenen her soruyu dikkatle okuyup siz den uygun gelen şıkkı işaretlemenizdir.

		Her zaman	Sık sık	Ara Sıra	Nadiren	Hiçbir Zaman
1	Bir kez daha dünyaya gelseniz aynı mesleğe girmek ister misiniz?					
2						
3	Mesleğinizi başkalarına önerir misiniz?					
4						
5	Mesleğinizin gelişimine olanak verdiğini düşünüyor musunuz?					
6						
7	İşiniz ile ilgili yeni bir şey öğrenmeye çalışır mısınız?					
8						
9	İş günü sonunda kendinizi mutsuz ve bıkkın hissedersiniz mi?					
10						
11	Erken emekli olup bir köşeye çekilmeyi düşünür müsünüz?					
12						
13	Mesleki bilgilerinizi artırmak için seminerlere, kongrelere katılır mısınız?					
14						
15	İşinizin yeteneğinize uygun olduğunu düşünür müsünüz?					
16						
17	Mesleğinizi yürütürken karşılaştığımız engellerle mücadele ediyor musunuz?					
18						
19	Mesleğinizi değiştirmeyi düşündüğünüz anlar oldu mu?					
20						

EK-I Mesleki Doyum Ölçeği Kullanım İzni

Huriye İrem KALAYCI KIRLIOĞLU <hurirkal@gmail.com>

Mesleki Doyum Ölçeği Hakkında

Zeynep.Hamamci <hamamci@gantep.edu.tr>
Alıcı: Huriye İrem KALAYCI KIRLIOĞLU <hurirkal@gmail.com>

12 Aralık 2017 09:07

Sayın Huriye Hanım,

Mesleki Doyum Ölçeğini araştırmanız da kullanabilirsiniz, ölçek ve ölçekle ilgili bilgiler nobal yayınlarından çıkan mesleki rehberlikte kullanılan ölçekler kitabında yer almaktadır. kolay gelsin

prof. dr. zeynep hamamcı

EK-J Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi Doç. Dr. Serap DAŞBAŞ danışmanlığında Arş. Gör. Huriye İrem KALAYCI KIRLIOĞLU tarafından hazırlanan “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu tez çalışması sosyal hizmet uzmanlarının mesleğe ilişkin uygunluklarını belirlemek için tasarlanmış “Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği”nin uyarlanması amacıyla taşımaktadır. Sosyal hizmet mesleği uygulamalı bir meslek olarak, mesleki etik ve değerlerin haricinde alan uygulaması yapan meslek elemanlarının uygunluğunu gerektirmektedir. Buna göre farklılıklar ortaya çıkabilmektedir. Söz konusu ölçek, hem hali hazırda alan danışmanlığı da yapan sosyal hizmet uzmanlarının hem de halen sosyal hizmet bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin mesleğe uygunluğunu değerlendirmek açısından bir araç olabilecektir. Araştırmada sizden tahminen 3-4 dakikanızı ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 300 kişi katılacaktır. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız ve devam butonuna basmanız araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahiptir. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz talep edilmemektedir; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya hurirkal@gmail.com e-posta adresi ve 05355128874 veya 03322233510 numaralı telefonlardan ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

EK-K Ölçek Çevirisine Katkı Sunan Bireyler

Bağımsız Çevirmen S.Ü. Yabancı Diller Yüksekokulu

Bağımsız Çevirmen Serap TURGUT

Bağımsız Çevirmen Metin ÖZYURT

Doç. Dr. Gonca POLAT

Dr. Öğr. Ü. Doğa BAŞER

Dr. Öğr. Ü. Sinan AKÇAY

Dr. Öğr. Ü. Hasan Hüseyin TEKİN

Dr. Öğr. Ü. Mehmet KIRLIOĞLU

Arş. Gör. Tuğba TOPTAŞ

EK-L Kendall Uyuşum Katsayısı İçin Başvurulan Akademisyen Listesi

Prof. Dr. Arzu İÇAĞSIOĞLU ÇOBAN

Doç. Dr. Serap DAŞBAŞ

Dr. Öğr. Ü. Hüsnür ASLANTÜRK

Dr. Öğr. Ü. Dilara USTABAŞI GÜNDÜZ

Dr. Öğr. Ü. Demet AKARÇAY ULUTAŞ

Arş. Gör. Bahar ÇELİK

EK-M Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği Nihai Formu

SOSYAL HİZMET UYGULAMASINDA MESLEKİ UYGUNLUK ÖLÇEĞİ

Bu bölümde sizden sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluğa ilişkin bir öz değerlendirme yapmanız istenmektedir. Bazı maddeler ölçeğin kalitesinden emin olunması için eklenmiştir. Lütfen seçtiğiniz yanıtı kontrol ederek maddelere ne ölçüde katılıp katılmadığınızı derecelendiriniz. Her bir madde için durumunuzu en iyi yansıtan cevabı seçtiğinizden emin olunuz.

Aşağıdaki ölçekte 1 'den 7'ye kadar rakamlar yer almaktadır. Kendinize uygun olan rakamı işaretleyiniz.											
1	2	3	4	5	6	7					
Kesinlikle <u>Katılmıyorum</u>			Kesinlikle <u>Katılıyorum</u>								
Kendimi.....					1	2	3	4	5	6	7
1.Kendimi mesleki uygulama becerilerini geliştirecek geri bildirimlere açık biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.Kendimi özel hayatındaki sorunları yönetebilen biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3.Kendimi kişisel değer ve inançlarının farkında olan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4.Kendimi baskıya karşı çıkan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5.Kendimi bilgilerimi bir bağlamdan diğerine aktarabilen biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6.Kendimi müracaatçılarla sınırlarını net bir şekilde koruyabilen biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7.Kendimi olumsuz yaşam deneyimlerini yönetebilen biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8.Kendimi sözsüz iletişim becerilerini etkili bir şekilde kullanan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9.Kendimi sosyal değişime adayan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10.Kendimi her bir bireyin onur ve değeri olduğuna inanan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11.Kendimi güçlü yönlerinin farkında olan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12.Kendimi sosyal eşitsizliği değiştirmeye adayan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
13.Kendimi kişisel önyargılarını sorgulayabilen biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14.Kendimi mesleki gücünü sorumlu bir şekilde kullanan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
15.Kendimi doğruluk, dürüstlük sergileyen biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
16.Kendimi kişilerarası ilişki becerileri iyi olan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
17.Kendimi mesleki ve kişisel ilişkileri birbirinden ayırabilen biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
18.Kendimi geri bildirim almaya olumlu yaklaşan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
19.Kendimi kişisel sınırlılıklarının farkında olan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
20.Kendimi sosyal adaleti geliştirmeye adayan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
21.Kendimi mantıklı kararlar verebilen biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
22.Kendimi kişisel sorunlarının üstesinden gelmek için sorumluluk alan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

EK-N Etik Kurul Onayı

Sayı: 2274

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu

Tarih: 29/12/2018

ARAŞTIRMA PROJESİ DEĞERLENDİRME FORMU

Toplantı tarihi: 27.12.2017
Toplantı no: 09
Proje no: 2274
Karar no: 2017/66

Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Özlem KARAKUŞ'un "Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk, Genel Öz Yeterlilik ve Mesleki Doyum" başlıklı araştırma proje önerisi, gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş olup, çalışma etik açıdan uygun bulunmuştur.

Doç. Dr. Kezban PEPELİ (Başkan)

Prof. Dr. Ramazan ARİ (Üye)

Prof. Dr. Belgin AKIN (Üye)
KATILMADI

Prof. Dr. Şebnem ASLAN (Üye)

Doç. Dr. Sema YILMAZ (Üye)
KATILMADI

Doç. Dr. Nazan AKTAŞ (Üye)

Doç. Dr. Deniz TANYER (Üye)

Doç. Dr. Fatma TAŞ ARSLAN (Üye)

Doç. Dr. Özlem KARAKUŞ (Üye)
KATILMADI

Yrd. Doç. Dr. Emel FİLİZ (Üye)

Yrd. Doç. Dr. Hacer Alan DİKMEN (Üye)

Yrd. Doç. Dr. Muhammet Ali CEBİRBAY (Üye)

Yrd. Doç. Dr. Ebru BAYRAK (Üye)

Yrd. Doç. Dr. Devlet ALAKOÇ PİRPIİR (Üye)

Yrd. Doç. Dr. Fatma ÖZLEM YILMAZ (Üye)

Yrd. Doç. Dr. Doğa BAŞER (Üye)

EK-O Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi'nden Alınan İzin

SOSYAL HİZMET UZMANLARI DERNEĞİ
GENEL MERKEZİ

Sayı: 2018- 1

03/01/2018

Konu: Araştırma İşbirliği

ANKARA

Sayın Huriye İrem KALAYCI KIRLIOĞLU

Tarafınızca, Derneğimize üye olan sosyal hizmet uzmanlarıyla yapılması planlanan "Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği" uyarlama çalışması olan doktora tez araştırmanızın derneğimize/şubelerimize üye olan meslektaşlarımızla yapılmasında Derneğimizce bir sakınca görülmemekte olup konuyla ilgili gerekli işbirliği ve kolaylık Derneğimizce sağlanacaktır.

Bilgilerinizi rica ederim.

Rahmiye BOZKURT

Genel Başkan

8. ÖZGEÇMİŞ

Araştırmacı Huriye İrem KALAYCI KIRLIOĞLU 14 Ocak 1987 tarihinde Zonguldak Çaycuma'da dünyaya gelmiştir. İlköğrenimini Kutlutaş İlkokulu ve Özel Çaycuma İlköğretim Okulu'nda tamamladıktan sonra Çaycuma Oktay-Olcay Yurtbay Anadolu Lisesi'ni bitirmiştir.

2005 yılında Başkent Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü'nü burslu olarak kazanmış ve 2010 yılında başarıyla mezun olmuştur.

2010 yılında Sakarya Afacanlar Çocuk Evi'nde sorumlu müdür olarak çalışmaya başlamıştır. 2011 yılında İzmir Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü Ayni Nakdi Yardım Şubesi'nde sosyal çalışmacı olarak görev yapmıştır. 2012 yılında T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'ne bağlı Uşak Denetimli Serbestlik Müdürlüğü'nde yine sosyal çalışmacı olarak görev yapmaya devam etmiştir.

2012 yılının Eylül ayında Selçuk Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü'nde yüksek lisans öğrenimine ve devamında 2013 yılının Şubat ayında aynı üniversitenin ilgili bölümünde araştırma görevliliği görevine başlamıştır. 2015 yılında "Zihinsel Engellilere Yönelik Durumun ve Hizmetlerin Uzman Görüşleri Perspektifinde Değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tez çalışmasını tamamlayarak aynı yıl Selçuk Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü'nde doktora öğrenimine başlamıştır. 2019 yılında "Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk, Genel Öz Yeterlilik, Mesleki Doyum İlişkisi" adlı doktora tez çalışmasını tamamlamıştır. 2013 yılından itibaren araştırma görevlisi olarak görevine devam etmektedir. Evlidir.